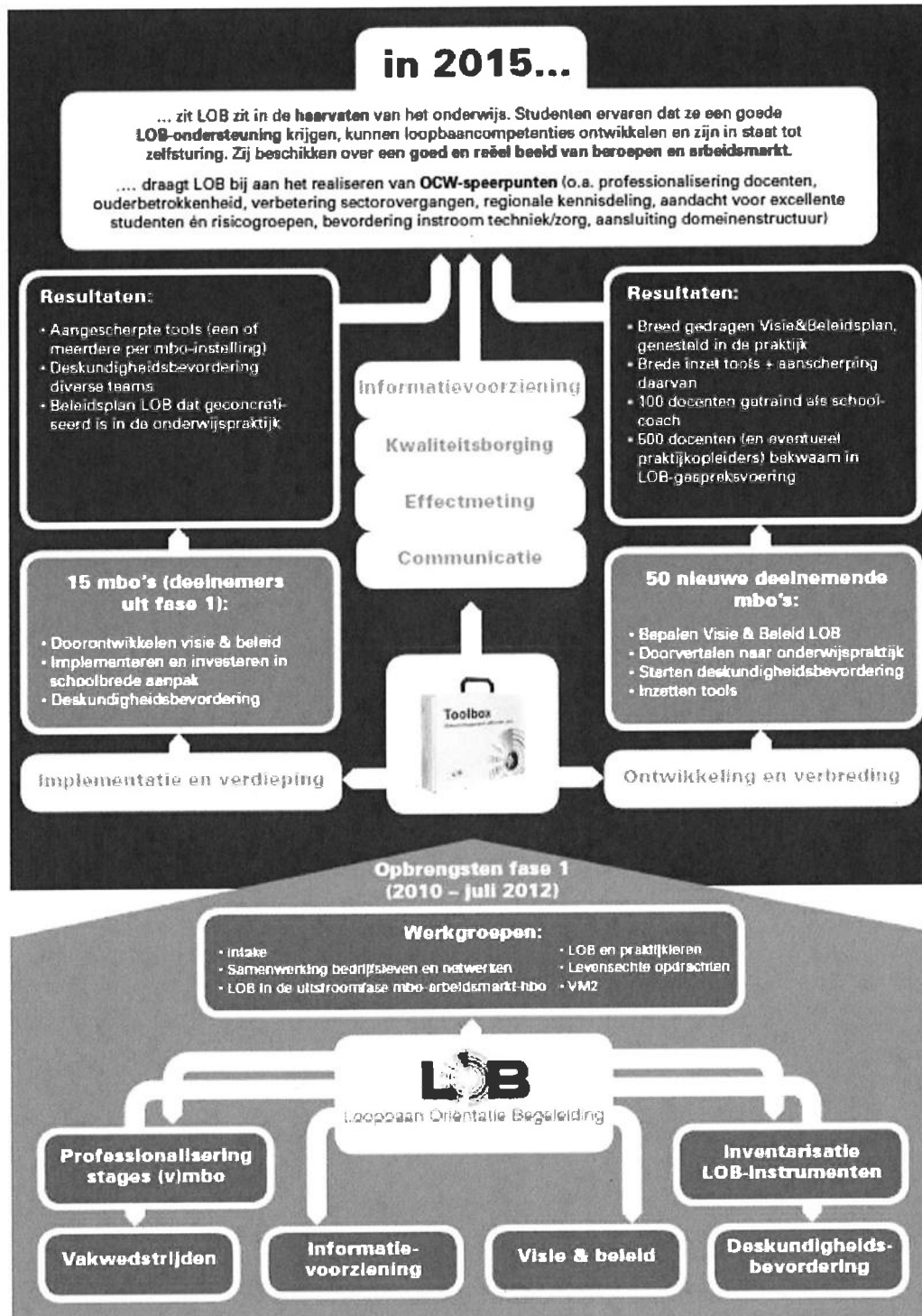
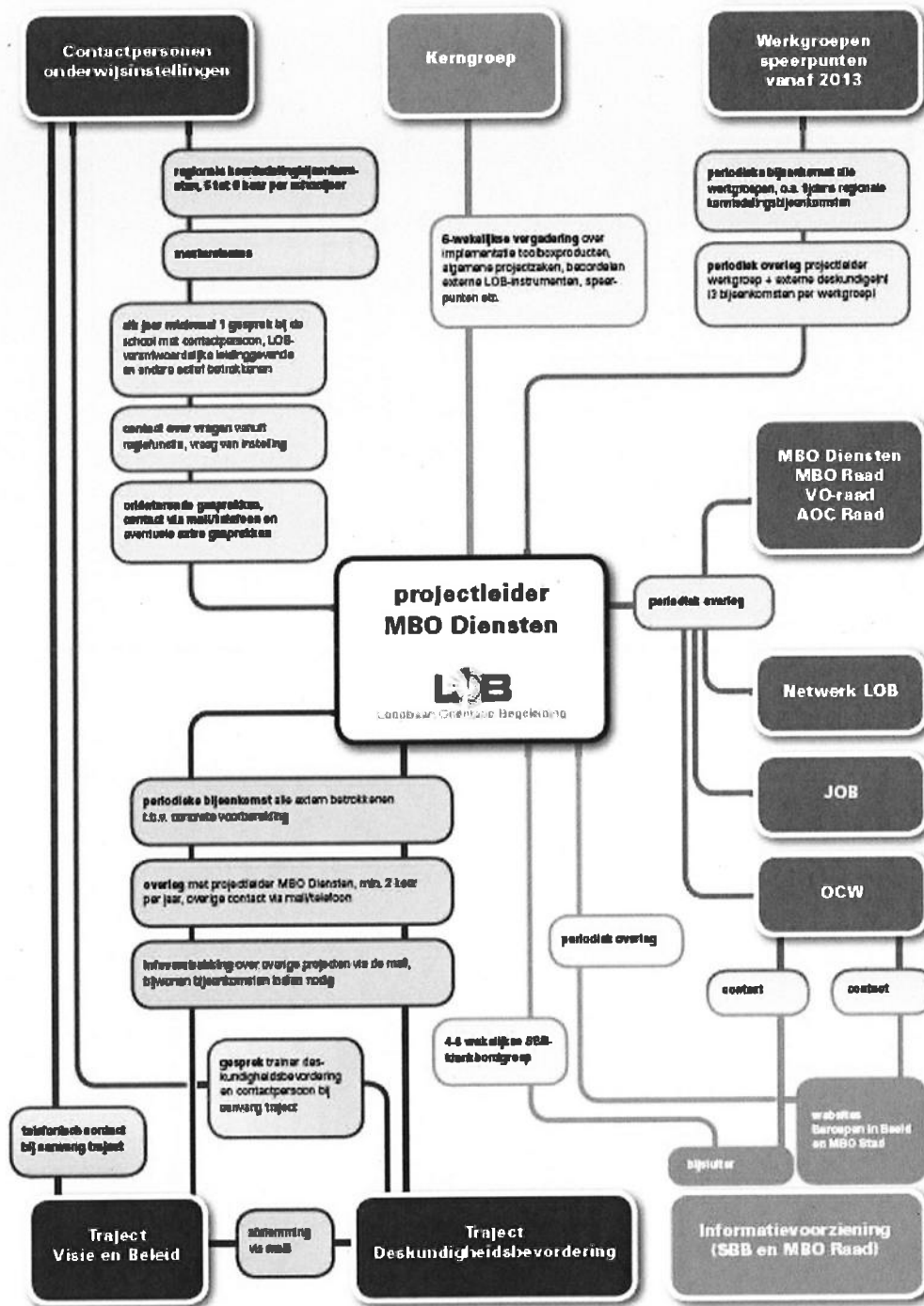

Bijlage 4: Projectenschema 1

Bijlage 5: Projectenschema 2

Bijlage 6: Regio-indeling Kennisdelingsbijeenkomsten

Regio zuid:

1. Arcus College
2. ROC Leeuwenborgh Opleidingen
3. ROC de Leijgraaf
4. Summa College
5. KW1 College
6. ROC West Brabant
7. Scalda
8. Helicon locatie Nijmegen
9. ROC Tilburg
10. Sint Lucas

Regio noord/oost:

1. AOC de Groene Welle
2. AOC oost
3. Deltion College
4. Landstede
5. Noorderpoort College
6. ROC A12
7. ROC van Twente
8. ROC Aventus
9. Drenthe College
10. Friesland College
11. Onderwijsgroep Noord, AOC Terra

Regio midden/west:

1. ROC van Amsterdam
2. ROC Midden Nederland
3. ROC Mondriaan
4. STC-groep
5. Da Vinci College
6. ID College
7. MBO Amersfoort
8. MBO Utrecht
9. ROC Leiden
10. ROC Top
11. Wellantcollege

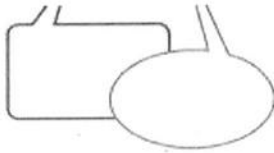
● inspireren...
● innoveren...
● informeren...

Maxim@@l is het landelijk LOB-netwerk dat onderwijs-professionals, beleidsmakers, politici, ouders, studenten en het bedrijfsleven bij elkaar brengt. Het doel: kennis en ervaring delen en zo ervoor zorgen dat jongeren én volwassenen goed voorbereid worden op de doorstroom naar onderwijs of arbeidsmarkt!

Hoe kun je jongeren en (jong) volwassenen optimaal voorbereiden om na de middelbare school de juiste vervolgopleiding of professie te kiezen? Het antwoord: LoopbaanOriëntatie en -Begeleiding (LOB). LOB geeft studenten meer inzicht in hun kwaliteiten, mogelijkheden en drijfveren. Met juiste opleidings- en beroepskeuzes als gevolg.

Maxim@@l brengt alle meningen, onderzoeken en ideeën over LOB samen op één platform. Dat maakt dit landelijk LOB-netwerk een efficiënt instrument waarmee je snel de juiste gesprekspartner(s) vindt voor een vraag, informatie, een voorstel of idee. Maxim@@l helpt je vlug op weg!

Netwerken werkt!

In Maxim@al zijn alle partijen vertegenwoordigd die een rol hebben of willen spelen bij de professionalisering van LOB. Deze spelers bundelen hun krachten én contacten. Maken hierdoor de wereld kleiner. En kunnen zo samen LOB in de breedste zin van het woord professionaliseren. Dit is het platform om nieuwe ideeën te delen. De vindplaats voor informatie over hoe je bijvoorbeeld kunt samenwerken vanuit het mbo en vo met het vervolgonderwijs. Het netwerk waar je stageplaatsen of goede sprekers voor bijeenkomsten vindt. De bron waar je tips vergaart, bijvoorbeeld over hoe je beter kunt samenwerken met ouders. Informeren, inspireren, innoveren. Dankzij de synergetische kracht van netwerken.

LOB-café: ontmoetingsplaats voor meningen en ideeën

Maxim@al wordt gevoed en onderhouden door getrainde netwerkspeleiders uit het mbo, vo, en ho. Vier keer per jaar organiseren zij het zogeheten LOB-café. Het programma is steeds afgestemd op de behoeften vanuit het netwerk. Daarnaast is dit café ook een ontmoetingsplaats voor alle deelnemers. Natuurlijk kun je elkaar ook virtueel ontmoeten op LinkedIn en twitter (@lobmax, #lobmax).

Meld je nu aan op www.lob-max.nl

WIE SAMEN KAN
WERKEN,
KAN OOK SAMEN
NETWERKEN

Lobke

www.lob-max.nl

Begroting/ Realisatie

Juni 2013 /

Projectorganisatie:

	Aantal weken	Tarief	Aantal (pw)	Totaal	2012	2013
Projectleider:				€ 720.000,00	€ 240.000,00	€ 240.000,00
Projectmedewerker:				€ 109.440,00	€ 36.480,00	€ 36.480,00
Beleidsadviseur:				€ 41.472,00	€ 13.824,00	€ 13.824,00
Communicatiemedewerker:				€ 49.536,00	€ 16.512,00	€ 16.512,00
Financiën:				€ 88.128,00	€ 29.376,00	€ 29.376,00
Accountant:				€ 25.500,00	€ 12.750,00	€ 12.750,00
Reiskosten:				€ 30.600,00	€ 10.200,00	€ 10.200,00
Telefoonkosten:				€ 6.120,00	€ 2.040,00	€ 2.040,00
Kantoorkosten:				€ 5.100,00	€ 1.700,00	€ 1.700,00
				€ -	€ -	€ -
Stuurgroep:				€ -	€ -	€ -
Bijeenkomsten 3 x per jaar + 1x extra: totaal 10 x				€ 5.100,00	€ 1.700,00	€ 1.700,00
Lunch				€ 1.020,00	€ 340,00	€ 340,00
Beamer/laptop				€ 765,00	€ 255,00	€ 255,00
				€ -	€ -	€ -
Communicatie activiteiten:				€ -	€ -	€ -
				€ -	€ -	€ -
Startconferentie:				€ 25.500,00	€ 25.500,00	€ -
Projectwebsite:				€ 76.500,00	€ 51.000,00	€ 12.750,00
LOB-café / 6 x:				€ 30.600,00	€ 10.200,00	€ 10.200,00
Nieuwsbrieven: 12 x:				€ 61.200,00	€ 20.400,00	€ 20.400,00
Conferentie VO-raad, Studiek. 123:				€ 10.200,00	€ 10.200,00	€ -
Regio-Flitsbijeenkomsten: 27 x:				€ 137.700,00	€ 45.900,00	€ 45.900,00
Brochures Praktijkvoorbeelden 3x:				€ 76.500,00	€ 38.250,00	€ 38.250,00
Deelname conferenties derden e.d.				€ 76.500,00	€ 25.500,00	€ 25.500,00
				€ -	€ -	€ -
Implementatie activiteiten:				€ -	€ -	€ -
				€ -	€ -	€ -
Visie en Beleid:				€ -	€ -	€ -
Maatwerk ondersteuning 15 x 5.000,- =				€ 76.500,00	€ 76.500,00	€ -
Brochures 2 x				€ 40.800,00	€ 40.800,00	€ -
Deskundigheidsbevordering:				€ -	€ -	€ -
Maatwerk ondersteuning 15 x 5.000,- =				€ 76.500,00	€ 76.500,00	€ -
Producten:				€ -	€ -	€ -
				€ 807.516,86	€ 403.758,43	€ 403.758,43
Bijstelling producten 8x 10.000,-				€ 71.400,00	€ 71.400,00	€ -
Inzet externe deskundigen:				€ 176.559,55	€ 88.279,76	€ 88.279,76
				€ -	€ -	€ -
Ontwikkeling en verbreding:				€ -	€ -	€ -
				€ -	€ -	€ -
Visie en Beleid:				€ -	€ -	€ -
Inzet deskundigen:				€ 408.000,00	€ 204.000,00	€ 204.000,00
Vergoeding 120 uur per inst. 95,20 pu 50 inst. =				€ 582.624,00	€ 291.312,00	€ 291.312,00
Maatwerk: 50 x 5.000,- =				€ 255.000,00	€ -	€ 127.500,00
Deskundigheidsbevordering:				€ -	€ -	€ -
Inzet deskundigen:				€ 1.071.000,00	€ 535.500,00	€ 535.500,00
Maatwerk: 50 x 5.000,-				€ 255.000,00	€ -	€ 127.500,00
Training praktijkopleiders				€ 204.000,00	€ 102.000,00	€ 102.000,00
Product:				€ 12.240,00	€ -	€ 12.240,00
				€ -	€ -	€ -
Speerpunten:				€ -	€ -	€ -
				€ -	€ -	€ -
Kwartiermakers: 9 pers.				€ 97.880,83	€ 97.880,83	€ -
"kartrekkers": 9 pers.				€ 251.693,57	€ -	€ 251.693,57
wergroepleden				€ 419.489,28	€ -	€ 419.489,28
Activiteitsbudget 9x7.500,- =				€ 68.850,00	€ -	€ 68.850,00
Eindproduct 9 x 12.000,- =				€ 110.160,00	€ -	€ 110.160,00
Inzet externe deskundigen: 9 x				€ 459.000,00	€ -	€ 459.000,00
				€ -	€ -	€ -
Overstap VMBO-MBO-HBO:				€ -	€ -	€ -
Intake:				€ 51.000,00	€ 25.500,00	€ 25.500,00
Project "Geslaagd in het vak":				€ 25.500,00	€ 12.750,00	€ 12.750,00
Concretisering samenwerking VO-raad en AOC-raad				€ 76.500,00	€ 25.500,00	€ 25.500,00
				€ -	€ -	€ -
Pilots verkenning:				€ -	€ -	€ -
				€ -	€ -	€ -
Drie pilots zowel verkenning als realisatie				€ 306.000,00	€ -	€ 153.000,00
				€ -	€ -	€ -
Informatie voorziening:				€ -	€ -	€ -
				€ -	€ -	€ -
Ontwikkelen één website:				€ 800.700,00	€ 350.000,00	€ 350.000,00
Ontwikkelen bijsluit:				€ 472.991,34	€ 200.000,00	€ 200.000,00
				€ -	€ -	€ -
Diversen:				€ -	€ -	€ -
				€ -	€ -	€ -
Effectmeting:				€ 102.000,00	€ 51.000,00	€ -
Ontwikkelen kwaliteitskaart:				€ 25.500,00	€ 25.500,00	€ -
Onderzoek promovendus:				€ 122.400,00	€ 40.800,00	€ 40.800,00
Onvoorzien				€ 51.000,00	€ -	€ -
Totaal:				€ 9.055.286,44	€ 3.311.108,04	€ 4.527.010,06

	2014
€	240.000,00
€	36.480,00
€	13.824,00
€	16.512,00
€	29.376,00
€	-
€	10.200,00
€	2.040,00
€	1.700,00

€	1.700,00
€	340,00
€	255,00

€	12.750,00
€	10.200,00
€	20.400,00
€	45.900,00
€	25.500,00

€	127.500,00
---	------------

€	127.500,00
---	------------

€	25.500,00
---	-----------

€	153.000,00
---	------------

€	100.700,00
€	72.991,34

€	51.000,00
€	40.800,00
€	51.000,00
€	1.217.168,34

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Mbo diensten
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 2051
3440 DB Woerden

IPC 2150
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

[REDACTED]
[REDACTED]@minocw.nl

Onze referentie
526138

Uw referentie

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister/staatssecretaris van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van Directie BVE, Postbus 16375, 2500 BJ in Den Haag. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

Datum **- 4 JULI 2013**

Betreft Gevolgen subsidietaakstelling voor uw organisatie

Geachte heer [REDACTED]

Op 30 mei 2013 heb ik u, als ontvanger van één of meerdere subsidies, schriftelijk geïnformeerd over bezuinigingen die dit kabinet in het vooruitzicht heeft gesteld (brief met kenmerk 515984). Tevens heb ik u gewezen op de mogelijke gevolgen hiervan voor uw instelling vanaf het jaar 2014.

Op 30 mei 2013 is over de herziening van het subsidiebeleid onderwijs en onderzoek een brief naar de Tweede Kamer gezonden. Inzet van het beleid onderwijs en onderzoekssubsidies is het aantal subsidiestromen en uitvoeringsorganisaties terug te dringen en daarbij de primaire taak van het onderwijs te ontzien.

Intussen heb ik over de aanpak van de subsidietaakstelling gesproken met de Tweede Kamer. Dit heeft geen aanleiding gegeven tot andere gezichtspunten ten aanzien van de subsidiërelatie met uw organisatie.

Met deze brief wijs ik u concreet op de gevolgen voor uw organisatie. Met ingang van 1 januari 2014 pas ik een korting toe. De taakstelling betekent dat de subsidie in 2014 met € 1,7 miljoen structureel zal worden gekort. De aangevraagde subsidie voor het stimuleringsplan LOB in het mbo voor de periode 2012-2015 komt door deze taakstelling naar verwachting niet in het gedrang.

Met de toepassing van de korting is een bedrag van € 1,3 miljoen beschikbaar voor 2014 (en verder) voor loopbaanoriëntatie. Deze voorgenomen (gedeeltelijke) weigering vindt plaats met toepassing van artikel 4:51, eerste lid, Awb en met verwijzing naar de brief van 30 mei 2013 en de antwoorden van de minister op vragen van de vaste commissie OCW.

Deze brief betreft nog geen verlening van subsidie voor 2014 (en verder) voor uw organisatie. Hierover zal ik aan de hand van uw (nog in te dienen) aanvraag op een later moment besluiten.

Ik vertrouw erop u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
Directeur Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie

Onze referentie

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister/staatssecretaris van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van Directie BVE, Postbus 16375, 2500 BJ in Den Haag. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

MBO DIENSTEN
t.a.v. dhr. [REDACTED]
POSTBUS 2051
3440 DB Woerden

Middelbaar Beroeps

Onderwijs
IPC 2150

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

[REDACTED]

T + [REDACTED]

[REDACTED]@minocw.nl

Onze referentie
574978

Datum 9 december 2013
Betreft Subsidieschikking doorstart project 'LOB in het MBO'
verplichtingnummer 61200-22788

Geachte heer [REDACTED]

Op 27 juni 2013 heeft MBO Diensten mij de tussenrapportage van het project 'Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo' aangeboden ten behoeve van goedkeuring en ontvangst van het tweede voorschot ten bedrage van € 3.000.000,-.

U heeft weliswaar vertraging in activiteiten gemeld in de tussenrapportage maar bij vergissing uwerzijds niet de juiste realisatiecijfers meegestuurd, waaruit kon blijken dat u een enorme achterstand in uitgaven heeft. Inmiddels heb ik deze cijfers ontvangen. De achterstand in werkelijk gemaakte kosten leidt er toe, dat het gereserveerde voorschot van € 3.000.000,- niet aan u zal worden overgemaakt omdat u dit bedrag niet vóór het einde van het tijdvak van de subsidiebeschikking, te weten 31 december 2013, zult kunnen uitgeven. Het gaat immers om daadwerkelijk gemaakte kosten.

Hierdoor is de uitvoering van LOB stimuleringsprogramma ernstig in gevaar gebracht en dat betreuren we zeer. Bovendien komt dit gereserveerde bedrag nu niet meer ten goede aan het MBO. Met uw projectleider [REDACTED] is afgelopen weken overleg gevoerd over mogelijke oplossingen voor de ontstane situatie.

We zijn bereid om een geschikte oplossing te bieden zodat het LOB-programma door kan gaan met nog altijd een substantieel maar wel lager bedrag dan het door u totaal begrote bedrag voor de uitvoering van het LOB-stimuleringsplan 2012-2015.

De subsidiebeschikking zal verlengd worden tot en met 31 december 2015. Deze beschikking zal niet meer op basis van de WOOS maar op basis van de nieuwe Regeling BVE-subsidies geschieden. Deze regeling is op 14 februari 2013 gepubliceerd in de Staatscourant en wordt ten behoeve van het vervolg van het LOB-project nu gewijzigd zodat MBO Diensten subsidie kan verkrijgen voor een langere periode.

De 3 miljoen die nog gereserveerd was voor 2013 komt dus te vervallen. De reeds verstrekte € 4.847.745,00 (oktober 2012) kunt u behouden voor de uitvoering van het LOB stimuleringsplan. Voor de jaren 2014 en 2015 wordt daar bovenop jaarlijks een bedrag van 1,5 miljoen gereserveerd op het bestedingsplan van Directie MBO.

In totaal ontvangt u dus € 7.847.745,00 voor de reeds uitgevoerde en nog uit te voeren LOB-activiteiten tot en met 31 december 2015.

Onze referentie
574978

U wordt verzocht het activiteitenplan tot en met 31 december 2015 te herzien op activiteiten, planning en uitgaven in overleg met Directie MBO, [REDACTED].

Het is noodzakelijk dat u uw liquiditeitsbehoeften realistisch raamt en binnen de grenzen houdt van de financiële reserveringen in 2014 en 2015 en deze dus niet overschrijdt. De genoemde bedragen van elk € 1,5 miljoen worden in 2014 en in 2015 uitsluitend uitbetaald als u kunt aantonen met een liquiditeitsprognose dat u deze bedragen ook daadwerkelijk nodig heeft voor de kosten van uw programma. Duidelijk moet zijn of het bedrag van € 7.847.745 ook daadwerkelijk nodig is of dat een lager bedrag nodig is voor de uitvoering van het LOB programma. Ook is het van belang dat u het tijdig aangeeft als blijkt dat er veranderingen zijn opgetreden in de liquiditeitsbehoefte of als er andere problemen optreden. Zo kan voorkomen worden dat de uitvoering van het programma opnieuw in gevaar komt.

De huidige subsidiebeschikking zal worden gewijzigd met ingang van 1 januari 2014 en eindigen op 31 december 2015 mits wij uw bijgestelde LOB-stimuleringsplan vóór 15 december hebben ontvangen en goedkeuren.

De verdere afronding van de subsidiebeschikking kan vervolgens tussen [REDACTED] en [REDACTED] plaatsvinden.

Hoogachtend,

de directeur Middelbaar Beroeps Onderwijs,
[REDACTED]

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

MBO Diensten
De heer [REDACTED]
Postbus 2051
3440 DB WOERDEN

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
T 079 - 323 23 23
F 079 - 323 32 20
www.duo.nl

Doorkiesnummer

Datum **31 JAN. 2014**
Betreft **wijziging beschikking doorstart stimuleringsproject "LOB in het MBO"
(verplichtingnummers 61200-27788 en -26703)**

Onze referentie
OND/ODB-14/3373 U

Uw brief van

Uw referentie

Bijlagen

OND/ODB-14/3374 U

Geachte heer [REDACTED]

Bijgaand treft u een wijziging aan van de subsidiebeschikking aan de coöperatie MBO Diensten ten behoeve van de doorstart van het stimuleringsproject "LOB in het MBO" (verplichtingnummer 61200-22788). Deze wijzigingsbeschikking beoogt de subsidie voor de uitvoering te verlengen tot 31 december 2015. Het totale subsidiebedrag van € 7.847.745,00 blijft ongewijzigd. U heeft reeds ontvangen een bedrag van € 4.847.745,00 in 2012 en 2013. Ten behoeve van de uitvoering van activiteiten in 2014 en 2015 wordt een bedrag gereserveerd van € 3.000.000,00.

In mijn brief van 9 december 2013 (referentienummer 574978) heb ik toegelicht welke wijzigingen er plaatsvinden m.b.t. de financiering t.a.v. de subsidieperiode 1-7-2012 tot en met 31-12-2013 en m.b.t. de subsidie voor de periode 1-1-2014 tot en met 31-12-2015.

Op mijn verzoek heeft u het 'Doorstart LOB-stimuleringsplan 2012-2015' inhoudelijk aangepast aan de nieuwe financiële situatie en aanvullende wensen vanuit het ministerie van OCW. Het plan heeft mijn goedkeuring op twee onderwerpen na:

- 1. Adviesgroep LOB in het mbo:** ik verzoek u de door u voorgestelde Adviesgroep aan te vullen met een onafhankelijke deskundige op het terrein van loopbaanoriëntatie en -begeleiding, bij voorkeur goed bekend met het mbo. Denkbaar is ook een lid vanuit de VO-en HO onderwijssector gezien de relevantie van soepele overgangen voor de student en om de doorlopende leerlijn goed te waarborgen. Ik verzoek u de definitieve samenstelling van de adviesgroep samen met mevrouw [REDACTED] van de directie MBO van het ministerie van OCW te bepalen.

2. Structurele informatievoorziening: daarnaast wens ik t.a.v. het onderwerp 'informatievoorziening', een toekomstverkenning door een onafhankelijke deskundige naar een structurele informatievoorziening in de vorm van een portal voor en over het mbo voor het maken van een goed voorbereide studie-beroepskeuze door aanstaande mbo-studenten en mbo-studenten, tevens informatiebron in het kader van levenlang leren t.b.v. van burgers en bedrijfsleven. Primaire doelgroep is de (aanstaande) mbo-student, diens ouders en intermediairen die behulpzaam zijn bij de studie-en beroepskeuze en verdere loopbaanontwikkeling van hun cliënten. De opdracht aan de onafhankelijke deskundige zal in samenspraak met uw projectleider worden geformuleerd. Advies wordt gevraagd over de positionering, inhoud, de relatie met reeds bestaande relevante websites en databases, de juridische, financiële en bestuurlijke aspecten van een dergelijke toekomstige portal. Het ministerie van OCW zal vervolgens een besluit nemen over de structurele informatievoorziening op basis van de resultaten van het onderzoek en gehoord hebbend het advies van de Adviesgroep LOB in het MBO.

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
T 079 - 323 23 23
F 079 - 323 32 20
www.ocwduo.nl

Onze referentie
OND/ODB-14/3373 U

Uw brief van

Uw referentie

Ik verzoek u het door u ingediende en herziene LOB-plan 2012-2015, d.d. 13 december 2013 conform bovenstaande te wijzigen alvorens het definitieve LOB-plan openbaar te maken.

Tot slot hecht ik eraan te zeggen, dat verbetering van de loopbaanoriëntatie van (aanstaande) mbo-studenten en loopbaanbegeleiding in het mbo onze gemeenschappelijke inzet wordt voor de komende twee jaar en ik uitzie naar een voortzetting van onze vruchtbare samenwerking.

Verplichtingen

Naast deze beschikking zijn ook de Algemene wet bestuursrecht (met name titel 4.2 van deze wet, die een algemeen juridisch kader bevat voor de verstrekking van subsidies door bestuursorganen) de Regeling OCW-subsidies en de Regeling BVE-subsidies relevant. U kunt deze regelgeving raadplegen via www.wetten.nl. Die wetten en regelingen bevatten veel voorschriften die voor de subsidieverstrekking relevant zijn, zoals de mogelijkheden tot intrekking en wijziging van de subsidie. Die voorschriften zijn echter niet -nogmaals- in deze beschikking opgenomen.

Een van die verplichtingen betreft een meldingsplicht (artikel 9 van de Regeling OCW-subsidies). U dient mij op de hoogte te brengen van alle feiten en omstandigheden die van belang kunnen zijn voor een beslissing tot wijziging, intrekking of vaststelling van de subsidie. Daarvan is bijvoorbeeld sprake bij een significante wijziging van de overige inkomsten of uitgaven zoals u die hebt opgegeven. Ook inhoudelijke wijzigingen in de uitvoering van uw activiteiten met een dusdanig karakter dat ze het wezen van mijn besluit tot subsidieverlening raken, dient u vooraf te melden. Als u twijfelt of daar bij een bepaalde wijziging sprake van is, verzoek ik u contact op te nemen met uw contactpersoon bij het ministerie.

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Heeft u vragen? Op www.duo.nl vindt u onder 'Zakelijk' informatie over actuele ontwikkelingen in uw onderwijssector. Onder 'Instellingsinformatie' vindt u voorlichting over onder meer regelgeving, crebo en bekostigingsinformatie over de onderwijsinstellingen. U kunt natuurlijk ook telefonisch contact opnemen met het Informatiecentrum onderwijs of mailen naar ico@duo.nl. Het informatiecentrum is op werkdagen van 08.30 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur te bereiken via de telefoonnummers: 079 - [REDACTED] (po), 079 - [REDACTED] (vo) of 079 - [REDACTED] (bvh).

Hoogachtend,
De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
Clustermanager OND/ODB

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
T 079 - 323 23 23
F 079 - 323 32 20
www.ocwduo.nl

Onze referentie
OND/ODB-14/3373 U

Uw brief van

Uw referentie

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
T 079 - 323 23 23
F 079 - 323 32 20
www.duo.nl

Doorkiesnummer

Onze referentie
OND/ODB-14/3374 U

Uw brief van

Uw referentie

Bijlagen

Datum **31 JAN. 2014**
Betreft

Wijziging van de beschikking tot subsidieverlening aan de coöperatie MBO Diensten voor de doorstart van het stimuleringsproject "LOB in het MBO"

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Gelet op de artikelen 2 en 4 van de Wet overige OCW-subsidies en artikel 24 van de Regeling BVE-subsidies;

Besluit:

Enig artikel

De beschikking tot subsidieverlening aan de coöperatie MBO Diensten voor de doorstart van het stimuleringsproject "LOB in het MBO" d.d. 11 oktober 2012, kenmerk OND/ODB-12/61049 U, verplichtingnummers 61200-22788 en -26703, wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. In artikel 1, eerste lid, wordt "op grond van de subsidieaanvraag d.d. 10 september 2012, het daarbij behorende projectplan 'Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo' en de daarbij behorende begroting" wordt vervangen door: op grond van de subsidieaanvraag d.d. 10 september 2012, het daarbij behorende projectplan 'Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo' en de daarbij behorende begroting en het projectplan 'Herziening projectplan Doorstart stimuleringsproject LOB in het mbo' en de daarbij behorende begroting van 13 december 2013.
2. In artikel 1, tweede lid, wordt "tot en met 31 december 2013" vervangen door: tot en met 31 december 2015.

B

In artikel 6 worden twee onderdelen toegevoegd, luidende:

- d. de subsidieontvanger zendt vóór 1 juli 2014 een voortgangsrapportage over de voorgaande periode, die ten minste een overzicht van de stand van zaken omvat.
- e. de subsidieontvanger zendt vóór 1 juli 2015 een voortgangsrapportage over de voorgaande periode, die ten minste een overzicht van de stand van zaken omvat.

C

Artikel 11 komt als volgt te luiden:

1. De subsidie wordt in vijf termijnen verstrekt.
2. Uiterlijk in de maand oktober 2014 wordt een bedrag van € 700.000,00 ter beschikking gesteld, na ontvangst en goedkeuring van de voortgangsrapportage, bedoeld in artikel 6, onderdeel d.
3. Bij wijze van voorschot wordt in de maand januari 2015 een bedrag van € 1.000.000,00 ter beschikking gesteld.
4. Bij wijze van voorschot wordt in de maand april 2015 een bedrag van € 700.000,00 ter beschikking gesteld.
5. Uiterlijk in de maand september 2015 wordt een bedrag van € 500.000,00 ter beschikking gesteld, na ontvangst en goedkeuring van de voortgangsrapportage, bedoeld in artikel 6, onderdeel e.
6. De betaling van het restantbedrag van maximaal € 100.000,00 vindt plaats na vaststelling van de subsidie.

D

Na artikel 11 wordt een artikel toegevoegd, luidende:

Artikel 12. Regeling BVE-subsidies

Deze beschikking is met ingang van 1 januari 2014 mede gebaseerd op artikel 24 van de Regeling BVE-subsidies.

namens deze,
clustermanager OND/ODB

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
T 079 - 323 23 23
F 079 - 323 32 20
www.ocwduo.nl

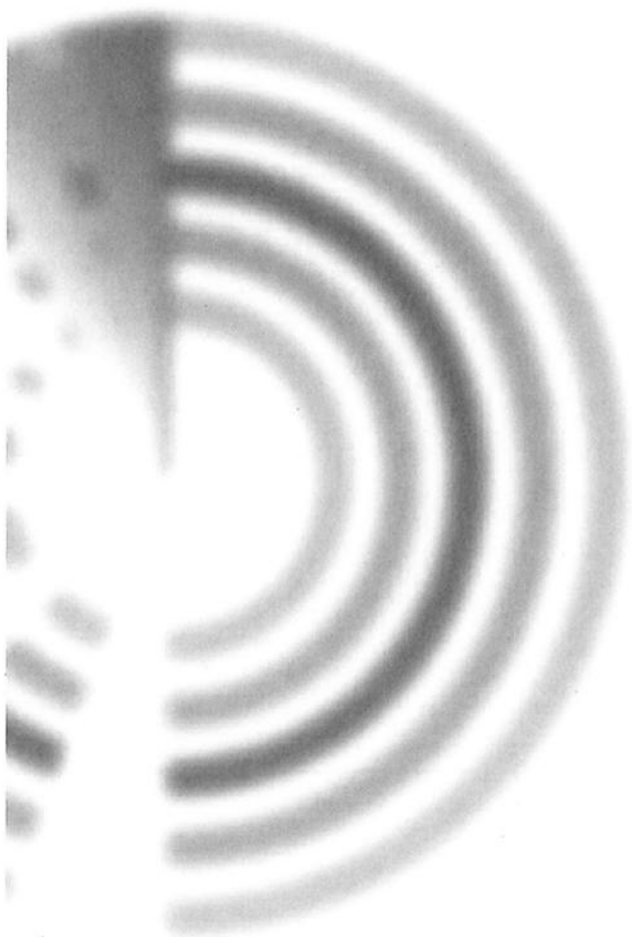
Onze referentie
OND/ODB-14/3374 U

Uw brief van

Uw referentie

Herziening projectplan Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo

Maart 2014

Titel	: Herziening projectplan doorstart Stimuleringsproject LOB in het MBO
Project/Werkgroep	: Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo
Auteur(s)	: ██████████, Projectleider LOB
i.o.v. MBO Diensten	: Houttuinlaan 6 Postbus 2051 3440 DB Woerden T: 0348 - 75 35 00 E: lob@mbodiensten.nl I: www.lob4mbo.nl
Woerden	: December 2013
Versienummer	: EHE/230465/2013

Inhoud

1	VOORWOORD	3
2	INLEIDING	5
3	UITGANGSPUNTEN OCW	7
4	DOELSTELLING, DUUR EN PARTNERS	8
5	PROJECTSTRUCTUUR	10
6	COMMUNICATIE PROJECT	13
7	PROJECTINHOUD	14
8	IMPLEMENTATIE EN VERDIEPING	16
9	ONTWIKKELING EN REALISERING SPEERPUNTEN	24
10	NIEUWE SPEERPUNTEN	35
11	INFORMATIEVOORZIENING	38
12	KWALITEITSBORGING	46
13	EFFECTMETING	49
14	RESULTATEN EINDE PROJECTPERIODE OP EEN RIJ	50
	BIJLAGE 1: LOOPBAANORIËNTATIE EN -BEGELEIDING ALS PROBLEEM	53
	BIJLAGE 2: PROJECTRESULTATEN VOORGAANDE PERIODE LOOPBAAN ORIËNTATIE EN BEGELEIDING IN HET MBO	56
	BIJLAGE 3: LOOPBAAN EN BURGERSCHAP	1
	BIJLAGE 4: PROJECTSCHEMA 1	3
	BIJLAGE 5: PROJECTSCHEMA 2	4
	BIJLAGE 6: ONDERZOEK NAAR EFFECTEN VAN DE LOB INNOVATIE-IMPULS IN HET MBO	5
	BIJLAGE 7: LOB-SCAN	7
	BIJLAGE 8: FLYER WEBSITE	8
	BIJLAGE 9: FLYER NETWERK MAXIM@@L	9
	BIJLAGE 10: LIJST MET DEELNEMENDE ONDERWIJSINSTELLINGEN	11

1 Voorwoord

In de periode september tot en met november 2010 hebben de projectpartners van het Stimuleringsproject LOB in het mbo (MBO Diensten, MBO Raad, SBB en Skills Nederlands) samen gewerkt aan de opzet en de inhoudelijke component van het item LOB in het mbo. JOB heeft als 'kritische toezichthouder' bijgedragen aan de inhoud en de ontwikkeling van het plan en vervult deze rol gedurende de projectperiode.

Het ministerie van OCW heeft beschikbare middelen toegekend en ingezet in de periode januari 2011 tot en met juli 2012. In juni 2012 was er een afrondende bijeenkomst voor alle projectbetrokkenen. Tijdens deze bijeenkomst zijn de gerealiseerde producten gepresenteerd en is op een feestelijke wijze aandacht besteed aan de afronding van de eerste projectfase.

Na goedkeuring van het projectplan Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo (kenmerk: EHE/218206) is MBO Diensten met ingang van juli 2012 gestart met het opnieuw initiëren en voortzetten van de diverse projectactiviteiten uit de eerste projectperiode (2010-2012). Gedurende de periode oktober 2012 tot en met december 2013 is er gewerkt aan diverse activiteiten. Deze vallen enerzijds onder de noemer *Implementatie en Verdieping* en anderzijds onder *Ontwikkeling en Verbreding*. Samen weven zij de rode draad die ook is opgenomen in het projectplan. Daarnaast staan in dit plan enkele specifieke *Speerpunten* en de items *Informatievoorziening, Kwaliteitsborging en Communicatie*.

De projectleider LOB van MBO Diensten heeft deze herziening van het projectplan Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo opgesteld. OCW zal voor dit vervolgetraject subsidie verstrekken voor de periode januari 2014 tot en met december 2015. MBO Diensten vervult de rol van subsidieaanvrager. Uitvoering en realisatie van het project liggen bij MBO Diensten.

In het geval dat er in de toekomst keuzes gemaakt moeten worden over de positionering van projectresultaten, dan worden deze door OCW en MBO Diensten besproken in een periodiek overleg.

De activiteiten, werkwijze, bevindingen en resultaten over laatst genoemde periode zijn vastgelegd in de *Tussenrapportage juni 2013*. Hierin staan ook aanbevelingen en conclusies.

Deze *Herziening van het projectplan* is mede door de mogelijkheid van verlenging van het genoemde project tot stand gekomen. Bij de beschrijving van deze periode wordt voortgebouwd op het projectplan Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo. Er is expliciet aandacht voor haalbare doelen en resultaten. Er ligt hierbij nadrukkelijk de focus op het proces in de onderwijsinstellingen.

Het spreekt vanzelf dat het een voortgaande lijn vormt met alle in gang gezette activiteiten tot heden. (december 2013). De vastgestelde uitgangspunten vormen, samen met de reeds bereikte resultaten, de basis voor de in te zetten activiteiten.

Voor de leesbaarheid van deze *Herziening van het projectplan* is er opnieuw voor gekozen de indeling van het oorspronkelijk plan te volgen. Daarnaast vormen de geformuleerde *conclusies en aanbevelingen* uit de *Tussenrapportage* input voor deze versie.

2 Inleiding

De inhoud van het project is ook in deze nieuwe fase mede gebaseerd op bevindingen uit onderzoek. Hieronder zijn de meest essentiële kenmerken in het kort weergegeven.

Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) geeft een student *meer inzicht* in zijn eigen *kwaliteiten*, zijn *mogelijkheden* en *drijfveren*. Zo helpt LOB een student bij het maken van de juiste opleidings- en beroepskeuzes. Uit onderzoek blijkt dat jongeren behoefte hebben aan meer begeleiding op dit vlak. Concreet gaat het bij LOB om het ontwikkelen van *vijf loopbaancompetenties* (zoals opgesteld door XXXXXXXXXX):

- **Capaciteitenreflectie:**
over welke capaciteiten beschik ik?
- **Motievenreflectie:**
passen deze capaciteiten bij wat ik voor ogen heb en bij mijn eigen drijfveren/waarden?
- **Werkexploratie:**
welk soort werk past bij mijn wensen/waarden en wat zijn mijn toekomstmogelijkheden?
- **Loopbaansturing:**
hoe geef ik vorm aan mijn loopbaan om bovenstaande te bereiken? Welke zaken moet ik mij nog eigen maken qua leer- en of werkproces?
- **Netwerken:**
hoe bouw ik binnen mijn werkgebied contacten/netwerk op, gericht op een baan of verdere loopbaangerichte ontwikkeling?

In **bijlage 1** ('Loopbaanoriëntatie en -begeleiding als probleem') staat een theoretische onderbouwing van het bovenstaande.

De participerende onderwijsinstellingen hebben in de afgelopen jaren allen (verplicht) gewerkt aan de ontwikkeling van visie en beleid. Docenten hebben actief gewerkt binnen de deskundigheidsbevorderingstrajecten. Daarnaast heeft iedere onderwijsinstelling in de eerste projectfase gezorgd voor een afvaardiging van een of meerdere werkgroepen.

Binnen de voorafgaande projectperiode is er gewerkt aan diverse onderdelen. Het gaat hierbij om activiteiten ten behoeve van: Visie en Beleid, Deskundigheidsbevordering, Inventarisatie LOB-instrumenten, Productontwikkeling (gebaseerd op wetenschappelijke bevindingen van XXXXXXXXXX en collega's), Informatievoorziening via websites en Lesmateriaal voor het maken van instrumenten die helpen bij de oriëntatie en het organiseren van bedrijfsbezoeken. Zie voor uitvoerige resultaat beschrijving **bijlage 2**.

In vergelijking met de periode waarin het LOB-project van start ging (2009), is de situatie in het mbo veranderd. Voor het mbo zijn nieuwe beleidslijnen uitgezet in het actieplan Focus op Vakmanschap van OCW.

Dit beleid bouwt voort op wat al eerder in gang was gezet en is gericht op verhoging van de kwaliteit van het beroepsonderwijs. Voor het LOB-project is vooral relevant dat in het mbo – meer dan tot nu toe – de nadruk wordt gelegd op intensieve, efficiënte en effectieve leerwegen. Daardoor worden de opleidingen naar verwachting uitdagender en leiden ze tot betere prestaties, zowel van studenten als van scholen. De bekostigingssystematiek wordt zodanig vormgegeven dat de gewenste ontwikkelingen erdoor worden gestimuleerd.

Een van de effecten van dit beleid en de bijbehorende bekostigingssystematiek is het sterk toegenomen belang van intake en begeleiding van studenten. In Focus op Vakmanschap is opgenomen dat LOB en beroepskeuzevoorlichting een stevige impuls moeten krijgen. Bestuur en management van de instellingen zijn zich hiervan bewust. Voor de tweede fase van het LOB-project biedt dit een uitgelezen kans. Immers: de gewenste ontwikkelingen van het LOB-project en van het landelijke beleid gaan dezelfde richting uit: formulering van visie en beleid, draagvlak en steun voor LOB-beleid bij bestuur en management en aansluiting bij professionalisering- en personeelsbeleid in de instellingen.

Tevens vormt het document 'Loopbaan en Burgerschap in het mbo' (mei 2010) de basis waarop loopbaanoriëntatie en -begeleiding vorm en inhoud krijgt in de mbo-instellingen. Deze kwalificatie-eisen geven, samen met de kwalificatie-eisen van het betreffende kwalificatiedossier en de eisen op het terrein van Nederlandse taal en rekenen, aan wat er van een student verwacht wordt om het betreffende diploma te halen (zie bijlage 3: Loopbaan en Burgerschap).

Een andere ontwikkeling is de versterking van de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven die per 1 januari 2012 is geformuleerd in de stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven SBB.

Een van de effecten van de oprichting van SBB kenmerkt zich in het gezamenlijk streven in de mbo-sector naar het beschikbaar stellen van geïntegreerde informatie voor zowel studenten als hun ouders. Het gaat concreet over beschikbare informatie over opleidingen, arbeidsmarkt en onderwijsorganisaties.

Verdere informatie over de achterliggende projectperiode staat in de Eindrapportage juni 2012 en Tussenrapportage juni 2013. Deze zijn separaat aan deze projectaanvraag ingediend bij OCW. Hierin staat ook informatie uit de uitgevoerde Effectmeting gedurende de eerste projectperiode.

3 Uitgangspunten OCW

OCW heeft zowel speer- als uitgangspunten aangeleverd. Dit naast bevindingen uit de wetenschap, eerdere projectervaringen en de documenten Focus op Vakmanschap en LLB. Deze punten bepalen mede de inhoud en aanpak van het project. Deels hebben de punten exclusief betrekking op het mbo, deels gaat het om sectoroverstijgende uitgangspunten. Met name deze laatste punten vragen om een sectoroverstijgende aanpak met relevante partners.

Sectoroverstijgende speerpunten

- Professionalisering van docenten.
- Verbetering sectorovergangen (overgang vmbo-mbo-hbo).
- Ouderbetrokkenheid.
- Meer zelfsturing van leerling en student bij LOB/studiekeuze.

Overige uitgangspunten

- Accent bij onderwijsinstellingen (minimaal 80 procent onderwijsorganisaties, maximaal 20 procent overige, zoals websites).
- Implementatie activiteiten vanuit huidige projectactiviteiten.
- Ruimte voor kennisdeling tussen onderwijs en betrokkenen, bijvoorbeeld LOB-café.
- Alle onderwijsinstellingen aan de slag met de LOB-scan t.b.v. ontwikkeling visie en beleid.
- Bevordering instroom studenten in de sector techniek.
- Aansluiting bij domeinenstructuur binnen het mbo/intensivering begeleiding van eerstejaars studenten.
- Expliciete aandacht voor keuzeproces bij allochtone studenten.
- Aandacht voor zowel excellente studenten als risicogroepen binnen het mbo.
- Geïntegreerde informatievoorziening door middel van bijsluiters voor opleidingen; één toegankelijke website (op basis van huidige sites Beroepen in Beeld, MBO Stad en MBO Transparant).
- Mogelijk good practices over ouderbetrokkenheid.
- Sectoroverstijgende begeleiding door en voor studenten.
- Bevordering van overstap vmbo-mbo-ho

4 Doelstelling, duur en partners

Doelstelling

De doelstelling van de volgende projectfase kenmerkt zich opnieuw door implementatie, verbreding naar andere mbo-instellingen, verdieping en ontwikkeling. De opgeleverde resultaten van het Stimuleringsproject LOB in het mbo 2010-2012 en de ingeslagen werkwijze binnen het project Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo (oktober 2012 tot en met december 2013) worden geïmplementeerd en voortgezet bij de huidige projectscholen. Op basis van implementatie-ervaringen zijn of worden deze waar nodig aangepast en geperfekteerd. Alle mbo-instellingen formuleren een Visie en Beleidsdocument met behulp van de LOB-scan voor het mbo.

Nog te ontwikkelen materialen helpen straks de doelstellingen te bereiken. Het gaat hierbij met name om resultaten die een directe relatie hebben met:

- de sectoroverstijgende speerpunten;
- bevordering instroom tekortsectoren;
- specifieke zaken voor zowel excellente als risicogroepen binnen het mbo;
- specifieke en ontwikkeling van informatievoorziening.

Voorbeelden hiervan kunnen zijn: activiteiten die instroombevorderend werken, een handleiding LOB specifiek voor risicogroepen en een projectwebsite als vindplaats voor actuele materialen en informatie.

Het uiteindelijke resultaat van deze projectfase manifesteert zich in de vorm van aandacht voor LOB binnen alle mbo-instellingen, deskundige docenten en praktijkbegeleiders en onderwijscurriculum.

Kortom:

**LOB ZIT IN DE HAARVATEN VAN HET ONDERWIJS!
DIT IMPLICEERT DAT STUDENTEN ERVAREN DAT ZE EEN GOEDE LOB-
ONDERSTEUNING KRIJGEN, LOOPBAANCOMPETENTIES KUNNEN
ONTWIKKELEN EN IN STAAT ZIJN TOT ZELFSTURING!**

Duur projectperiode

Het projectplan van deze projectfase loopt van januari 2014 tot en met december 2015.

Samenwerkingspartners

Het spreekt voor zich dat ook in deze projectfase samenwerking met diverse partners cruciaal is. Denk aan de MBO Raad, SBB, het georganiseerd en regionaal bedrijfsleven, de VO-raad, onderwijsinstellingen, kenniscentra, Vereniging Hogescholen, Stichting Studiekeuze 123, Euroguidance, et cetera.

5 Projectstructuur

De structuur van het project is vastgelegd in twee projectschema's (zie bijlagen 4 en 5). Deze schema's geven een 'overall' blik op het gehele project. Ze tonen ook welke activiteiten en betrokkenen te onderscheiden zijn binnen het gehele project.

Op basis hiervan is de werkwijze van het project (in beknopte verzie) als volgt:

MBO Diensten

Projectleiding

Adviesgroep

Deze bestaat uit de directie van MBO Diensten, een beleidsadviseur OCW (als waarnemer), een of twee bestuursleden MBO Raad, twee leden van een College van Bestuur, een afvaardiging van sociale partners, een afvaardiging van JOB/Laks, de projectleider MBO Diensten en een onafhankelijk deskundige. De directie MBO Diensten fungeert (in principe) als voorzitter. De Adviesgroep is nadrukkelijk gericht op ontwikkeling en implementatie van het project, waarbij belangenbehartiging niet aan de orde is. Naar verwachting vindt er tweemaandelijks overleg plaats met als doel:

- Adviseren van het uitvoerende project;
- Bestuurlijk draagvlak bevorderen;
- Bevorderen implementatie en borging van resultaten in en rondom de onderwijsinstellingen;
- Het bewaken en bevorderen van de voortgang van het project, alsmede bewaken dat ieder zijn 'rol pakt';
- Verbindingen leggen met belangenbehartiging (indien relevant).

Kerngroep

Deze uit 6 direct betrokkenen uit onderwijsinstellingen. Zij zijn met name actief geweest als 'kartrekker' in de eerste projectfase.

Deze kerngroep komt maandelijks bij elkaar met als opdracht:

- Ondersteunen van projectscholen om te kunnen werken met instrumenten uit de Toolbox;
- Informatie verstrekken aan onderwijsinstellingen over ontwikkelde instrumenten;
- Verzamelen en verwerken van feedback op instrumenten;
- Producten, niet ontwikkeld door project, kritisch tegen het licht houden en van feedback voorzien. Deze activiteit vindt met enige regelmaat plaats op verzoek van OCW;
- Aanreiken van ideeën ten gunste van perfectionering en uitbreiding van het project;
- In teamverband meedenken met de landelijke projectleiding om diverse projectactiviteiten te verbeteren. Denk hierbij aan de voorbereiding van regionale kennisdelingsbijeenkomsten;
- Schakelen en verbindingen leggen tussen diverse werkgroepen en algehele projectdoelstelling;
- Ondersteunen projectleiding ten aanzien van verbinding projectmatige ontwikkelingen met relevante beleidsterreinen;
- Organiseren en uitvoeren van masterclasses;
- Ontwikkelen van lessenseries in relatie tot LOB-thema's (daar waar wenselijk);
- Afvaardiging in klankbordgroep onderzoek promovendus;
- Gevraagd en ongevraagd advies geven op diverse beleidsthema's MBO Raad en SBB;
- Bijdragen leveren aan- en ondersteunen van onderwijsinstellingen bij implementatieproces;
- Verkennen van mogelijkheden bij inzet van social media binnen het onderwijscurriculum en daarbij LOB als specifieke insteek;
- Meedenken en indien mogelijk ontwikkelen van genoemde kwaliteitskaart;
- Actieve rol vervullen bij organiseren en invullen van periodieke bijeenkomsten LOB-café.

Kennisdelingsbijeenkomsten

Vijf keer per jaar vinden er regionale kennisdelingsbijeenkomsten plaats. Het is de bedoeling dat de contactpersonen van de betrokken onderwijsinstellingen deze bijeenkomsten bezoeken. De bijeenkomsten zijn deels informatief en deels thematisch van karakter. Bij dit thematische deel is het mogelijk dat er collega's meekomen die direct betrokken zijn bij het betreffende thema. De implementatie van ontwikkelingen loopt als rode draad door de bijeenkomsten. Dit geldt natuurlijk voor het optimaliseren van de verbinding met elkaar. Het elkaar vertrouwen versterkt het beoogde regionale netwerk en daarmee dus ook de beoogde kennisdeling. De organisatie van deze bijeenkomsten ligt in handen van MBO Diensten.

Werkgroepen

Met ingang van december 2013 zijn er zes werkgroepen van start gegaan. Deze gaan of zijn al aan de slag gegaan met het daadwerkelijk realiseren van de beschreven resultaten voor de benoemde speerpunten (zie verder pagina 24 voor uitvoerige beschrijving van deze speerpunten). Deze werkgroepen voeren zelfstandig opdrachten uit en voeren hiertoe overleg. In samenspraak met de kerngroep onderzoeken zij een werkwijze en leggen deze vast om verbindingen van deze specifieke items met elkaar en het gehele project te kunnen leggen.

6 Communicatie project

Gezien de aard van het project is communicatie van groot belang. Mede om die reden is er gekozen voor de ontwikkeling van een *projectwebsite*. Het doel: kennisdeling, informatieverstrekking en productdeling. De te organiseren activiteiten worden aangekondigd, literatuur, ontwikkelingen en informatie worden gedeeld.

Er verschijnen ook diverse *brochures rondom thema's* als: social media en LOB; Slim Organiseren; interviews met 'ex-studenten ten aanzien van bevindingen LOB; Ouderbetrokkenheid, et cetera.

Daarnaast zijn er de *LOB café-bijeenkomsten*. Deze stimuleren het netwerken. Dit gebeurt in samenwerking met de VO-raad en op termijn met andere belangstellende partijen. De jaarlijkse *landelijke bijeenkomsten, c.q. conferenties* dragen eveneens bij aan de gewenste communicatie en kennisdeling. *Kennisdeling* vindt gericht plaats in de regio's. Deze zogenaamde regionale kennisdelingsbijeenkomsten kunnen gekoppeld worden aan een specifiek thema of projectbreed van aard zijn. De organisatie zet externe deskundigen in om bepaalde onderwerpen op zich te nemen en hiervoor een vernieuwende presentatie te verzorgen.

Tot slot wordt het project afgesloten met een grote *LOB-conferentie*.

Om *het bedrijfsleven* een nadrukkelijk plaats te geven binnen LOB, is het wenselijk dat er bij zo veel mogelijk bijeenkomsten input vanuit dit bedrijfsleven komt. Hierbij valt te denken aan het verzorgen van presentaties en het geven van inspirerende inleidingen en masterclasses.

De *communicatiekanalen van projectpartners* worden benut voor het verspreiden van de relevante ontwikkelingen op het gebied van LOB. Uiteraard zijn er gedurende de projectperiode nog tal van activiteiten waar LOB-ontwikkeling over het voetlicht gebracht wordt.

Resultaat

-
- De projectwebsite geniet landelijke bekendheid.
 - Er zijn een aantal bijeenkomsten geweest in het kader van het LOB-café.
 - Er zijn landelijke bijeenkomsten georganiseerd en uitgevoerd.
 - Er zijn 10 regionale kennisdelingsbijeenkomsten uitgevoerd.
 - Er is een afsluitende conferentie uitgevoerd.
 - Er zijn minimaal drie brochures rondom een vooraf gekozen item verschenen

7 Projectinhoud

De inhoud van het Doorstartproject LOB kenmerkt zich, zoals aangegeven, door *implementatie en ontwikkeling*. Deze twee onderwerpen vormen de kapstok waaraan de beoogde activiteiten worden opgehangen. LOB moet 'los' komen: er moet verdiept en actief gewerkt worden met wat er al is. Naast verdieping is ook verbreding nodig: de mbo-instellingen moeten gevoed worden met kennis en informatie.

Hier en daar wordt er een onderscheid gemaakt tussen de onderwijsinstellingen die al aan de slag zijn (geweest) met visie en beleid LOB en instellingen die mede door dit project gestimuleerd worden om LOB op de kaart te zetten in hun eigen instelling. Er zijn diverse projectonderdelen die 'verplichtend' zijn voor nieuwe deelnemers. Verder zijn er activiteiten waarop de deelnemers op basis van 'vrijwilligheid' kunnen participeren. *Maatwerk* is eveneens een kernbegrip binnen deze projectperiode.

Regionale aanpak

In dit onderdeel staat een beschrijving van de inhoudelijke componenten en de samenwerkingspartners die bij de verschillende onderdelen in beeld zijn. Gezien de verruiming van het project, wordt er in deze nieuwe fase sterk *regionaal* gewerkt. En wel door het organiseren van kennisdelingsbijeenkomsten met organisaties in de regio (betrokkenen uit het onderwijs en, daar waar wenselijk, het regionale bedrijfsleven). Hierbij worden deskundigen betrokken die vanuit Nederlandse en/of Europese insteek een bijdrage kunnen leveren. In dit laatste geval gaat het vooral om Euroquidance. In alle andere situaties leveren diverse deskundigen een actieve bijdrage afhankelijk van onderwerp en actualiteit.

Effectmeting en onderzoek

Om de voortgang van de LOB-ontwikkelingen te volgen, staat in dit projectplan een specifiek hoofdstuk over *Kwaliteitsborging* en de te maken afspraken met alle betrokkenen. Evenals in de eerste fase wordt er gezocht naar een passende vorm van *effectmeting*. Momenteel gaan de gedachten uit naar het laten uitvoeren van een Startmonitor eerstejaarsstudenten, zoals ook in het hoger onderwijs gebeurt. De uitwerking van dit onderdeel gebeurt in nauw overleg met OCW en wordt afgestemd op de opdracht voor het *onderzoek door een promovendus*. Deze promovendus is verbonden aan de Open Universiteit en heeft een directe relatie met de leerstoel van [REDACTED], bijzonder hoogleraar aan deze organisatie. De promovendus wordt dan ook begeleid door [REDACTED].

Het onderzoek vindt plaats in de periode september 2013 tot en met september 2017. Enkele onderzoeksvragen zijn:

- In hoeverre is er sprake van overleerwerking, binnen en buiten de schoolorganisatie (ouders, praktijk, andere onderwijsinstellingen), van de LOB-initiatieven die zijn ontwikkeld?
- Hoe en door wie wordt de verankering en verspreiding van de LOB-interventies vormgegeven?
- Wat zijn de opbrengsten van het Stimuleringsproject in termen van structuur- en cultuurverandering?

Zie **bijlage 6** voor de verdere opdrachtomschrijving.

8 Implementatie en verdieping

Visie en beleid

Vanuit het Stimuleringsproject is de zogenaamde LOB-scan (zie **bijlage 7**) ontwikkeld en ter beschikking gesteld. In de eerste projectperiode zijn er positieve ervaringen opgedaan met dit instrument. Deze scan is een uitstekend hulpmiddel om in de onderwijsinstellingen aan de slag te gaan met de ontwikkeling van visie en beleid. Alle mbo-instellingen die al een LOB-beleidsplan hebben, gaan mede op basis van verkregen kennis en vragen aan de slag met de doorontwikkeling van dit geformuleerde en hopelijk ook geaccordeerde beleid.

Het gaat hier in eerste instantie om de *32 instellingen* die al gewerkt hebben aan een visie en beleidsdocument in relatie tot LOB. Nadat de nieuw aan te sluiten instellingen (het streven is 15 instellingen) het proces van ontwikkeling (zie Ontwikkeling en Verbreding) hebben afgerond, maken ook zij gebruik van de mogelijkheden in het kader van implementatie. In totaal gaat het dan om *47 mbo-instellingen* die actief aan de slag zijn met implementatieactiviteiten in het kader van LOB en waarbij er vanuit het project ondersteuning mogelijk is.

De eerste implementatiestappen zijn gezet. De onderwijsinstellingen moeten extra investeren om deze eerste pogingen schoolbreed in te zetten en ervoor te zorgen dat er draagvlak is. Hiertoe kunnen ze vanuit het project ondersteuning op maat verwachten. Dat wil zeggen: iedere onderwijsinstelling ontvangt een vooraf vastgesteld budget. Dit budget is gebaseerd op de eigen situatie en in relatie tot wat zij als visie en beleid hebben geformuleerd. De instelling moet dit budget gebruiken voor de implementatiefase. Daar waar de plannen het beschikbare budget overschrijden, is er sprake van cofinanciering. De onderwijsinstellingen ontvangen vanuit de projectorganisatie een instrument waarmee verantwoording achteraf gegeven moet worden.

Het uiteindelijke resultaat voor deze organisaties resulteert in een werkbaar en in de praktijk uitvoerbaar LOB-plan.

Wie?

Het implementeren van reeds ontwikkelde zaken is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de onderwijsinstellingen zelf. Met andere woorden: het management zorgt voor randvoorwaarden om de stappen in het implementatieproces binnen de instelling te kunnen ondernemen. Dit gebeurt uiteraard in samenwerking met de actief betrokkenen op het thema. Vanuit het project zijn er ondersteunende activiteiten en worden activiteiten gefaciliteerd.

Resultaat

47 onderwijsinstellingen hebben aan het einde van deze projectperiode (december 2015) een Beleidsplan LOB dat is geconcretiseerd in de praktijk van het onderwijs. Het plan omvat minimale uitgangspunten en acties die rechtstreeks bijdragen aan het realiseren van draagvlak. Deze uitgangspunten en acties dienen ook in te gaan op de vraag hoe LOB is (of kan worden) opgenomen in de cyclus van zelfevaluatie en kwaliteitszorg van de onderwijsinstelling.

Samenwerkingspartners

Binnen dit projectonderdeel is nauwe samenwerking met de betrokken onderwijsinstellingen, MBO Diensten en betrokken deskundigen.

Deskundigheidsbevordering

De onderwijsinstellingen kunnen op het terrein van deskundigheidsbevordering een beroep doen op maatwerkondersteuning voor de docenten en schoolcoaches die getraind zijn in de voorgaande projectfase. Evenals bij het onderdeel Visie en Beleid krijgen scholen ook voor dit projectonderdeel een vastgesteld bedrag verstrekt dat achteraf verantwoord moet worden. Dit uiteraard op basis van een plan en het benoemde verantwoordingsdocument. Hier gaat het in eerste instantie ook om de 32 instellingen die het traject Deskundigheidsbevordering hebben doorlopen. Na het volgen van het traject Deskundigheidsbevordering van de nieuwe instellingen (15) maken ook zij gebruik van het beschreven aanbod. Ook hier is de mogelijkheid tot cofinanciering van toepassing (als de vraag het beschikbare budget overschrijdt). Hierbij wordt de expertise van de schoolcoaches en in de getrainde docenten ingezet bij het voeren van de dialoog en tijdens de reflectie met studenten.

Wie?

De implementatie en realisatie van het gewenste olievlakeffect is de verantwoordelijkheid van de onderwijsinstellingen met de actieve ondersteuning en het faciliteren vanuit het project. Ook hier geldt dus dat het management van de instelling randvoorwaarden schept die bijdragen aan het realiseren van de 'train-the-trainer'-activiteiten. Dit vergroot het olievlakeffect.

Resultaat

Alle instellingen hebben het ingezette professionaliseringstraject vervolmaakt en uitgebreid naar minimaal twee andere teams. Binnen de onderwijsinstelling zijn de vooraf benoemde teams geschoold en in staat de training met het principe 'train-the-trainer' over te brengen op collega's van andere teams.

Samenwerkingspartners

Waar het wenselijk of noodzakelijk is, wordt er een beroep gedaan op huidige experts binnen het deskundigheidsbevorderingstraject en op experts die nu nog niet in beeld zijn.

Producten

In de eerste projectperiode hebben thematische werkgroepen en de deelnemende scholen diverse producten (zie bijlage 2) ontwikkeld. De onderwijsinstellingen nemen deze op in het onderwijscurriculum en de begeleidingsstructuur.

Binnen de individuele gesprekken met de instellingen is/wordt uitvoerig stilgestaan bij de keuze die de onderwijsinstelling wil maken voor inzet van een bepaald product(en) en de vraag of de instelling daarbij ondersteuning nodig heeft. Onderwerpen waar de aandacht naar uitgaat zijn: intake, doorstroom vmbo-mbo, ontwikkelen levensechte opdrachten en doorstroom mbo-hbo. Vaak sluiten deze thema's aan bij ontwikkelingen die al in de instelling plaats vinden in het kader van vsv-projecten en aansluitingsprojecten in de regio. Het thema intake heeft tevens extra aandacht vanuit de ontwikkelingen die in het kader van bekostiging plaatsvinden.

Om de daadwerkelijke implementatie en verbreding vorm te geven, is er gekozen voor het organiseren van een zogenaamde masterclass ten aanzien van een specifiek onderdeel. Zo is er bijvoorbeeld een masterclass uitgevoerd rondom het instrument 'levensechte opdrachten'. Deze masterclasses zijn bedoeld voor alle contactpersonen van de deelnemende onderwijsorganisaties en de actief betrokkenen uit de instellingen omtrent het thema van de betreffende masterclass. Op basis van verkregen input door zowel deskundigen als vanuit een onderwijsinstelling, hebben belangstellenden aangegeven wel/niet ondersteuning te willen inzetten vanuit het LOB-project. De vragen van de instellingen zijn bestudeerd door zowel de deskundige als de 'kartrekker' uit de eerste projectfase. Er zijn gesprekken gevoerd met de individuele scholen omtrent hun vraag. Op basis hiervan wordt een ondersteuningsaanbod ontwikkeld, aangeboden en uitgevoerd. Op deze manier kan er vanuit het project maatwerkondersteuning gerealiseerd worden. Hierbij is het wel raadzaam op te merken dat het geen aanbod is vergelijkbaar met ondersteuningsbureaus.

Alle verkregen informatie en nieuwe resultaten komen ter beschikking aan alle onderwijsinstellingen. Verkregen kennis wordt besproken en gedeeld tijdens de regionale kennisdelingsbijeenkomsten.

Deze ervaring biedt voor de nieuwe projectperiode input voor het organiseren van extra masterclasses rondom diverse instrumenten. Het item en instrument omtrent *netwerken* voor en door studenten komt binnen afzienbare tijd aan bod. Ook het item *toelating en intake* kan op deze manier doorontwikkeld worden.

De ontwikkelde producten doorstroom mbo-hbo-arbeidsmarkt (rolodex met praktijkvoorbeelden en theoretisch kader) zijn uitstekend in te zetten bij groepen die activiteiten uitvoeren die een rechtstreeks verband houden met de verbetering overstap vo-mbo-hbo (zie bijlage 2). Deze producten worden verder benut binnen de opnieuw gestarte werkgroepen omtrent beide thema's.

Wie?

De instellingen kiezen zelf de producten die zij willen implementeren. Dit gebeurt op basis van relevantie. Het management heeft randvoorwaarden gecreëerd ten gunste van actieve deelname masterclasses en eventueel doorontwikkeling van gekozen instrumenten. Er is eveneens ruimte gecreëerd om ontwikkelde instrumenten in te zetten binnen onderwijscurriculum. Vanuit de projectorganisatie worden faciliteiten geboden en ondersteuning ontwikkeld, ingezet en gefinancierd. Tevens stelt projectorganisatie instrumenten via website en kennisdeling ter beschikking.

Resultaat

Er zijn minimaal twee masterclasses uitgevoerd ten aanzien van de thema's *netwerken* en *toelating/intake*. Op basis van wens en actualiteit is de mogelijkheid open nog enkele bijeenkomsten in dit kader uit te voeren. De producten ten aanzien van levensechte opdrachten en netwerken zijn geprofessionaliseerd en binnen minimaal 5 instellingen geïmplementeerd. De (eventueel) nieuwe versies zijn van verbetervoorstellen voorzien. Er is een digitale 'definitieve' versie van het betreffende product beschikbaar. Tevens zijn er succes- en faalfactoren beschreven. Behalve de ontwikkelde producten gedurende de eerste projectperiode, is er (daar waar mogelijk) al gewerkt met nieuwe producten. Deze zijn eveneens voorzien van feedback op de bruikbaarheid voor de doelgroep binnen het mbo. Een voorbeeld hiervan is het Loopbaanmagazijn van Summa College.

Samenwerkingspartners

Binnen dit onderdeel is samenwerking op diverse manieren en met diverse partners. Grotendeels gaat het om de huidige projectbetrokkenen, zoals onderwijsorganisaties, experts en MBO Diensten. Alle projectscholen zijn actief betrokken.

Ontwikkeling en verbreding

De beschrijving van de activiteiten voor en door de nieuwe projectscholen is gebaseerd op 15 instellingen. Er zijn al 32 instellingen actief betrokken zijn bij de voorgaande fase. Enkele scholen hebben reeds veel ontwikkeld op het gebied van LOB. Mogelijk zijn er binnen deze laatste categorie ook instellingen die actief willen werken aan Visie en Beleid en Deskundigheidsbevordering. Op deze manier krijgen zij deze kans. De begroting is gebaseerd op actieve deelname van 47 onderwijsinstellingen. Mochten er in de praktijk meerdere instellingen willen aansluiten? Dan wordt er contact gelegd met OCW om te verkennen hoe om te gaan met ontstane situatie.

Vanuit OCW is de nadrukkelijke wens geuit dat alle mbo-instellingen actief betrokken moeten worden bij het LOB-project in deze komende fase. Dat betekent dat MBO Diensten de onderwijsinstellingen die tot dit moment niet actief geparticipeerd hebben, uitnodigt een verzoek tot deelname in te dienen. Op basis van reeds aanwezige aandacht voor het item LOB in de onderwijsinstelling en de eventuele wens van de instelling kan de projectleider al dan niet een 'verplichtend' advies geven ten aanzien van activiteiten op gebied van Visie en Beleid en Deskundigheidsbevordering.

Visie en beleid

De nieuwe deelnemers (15 onderwijsinstellingen) aan het project gaan op basis van ervaring en werkwijze uit de voorgaande projectfase aan de slag met het ontwikkelen en formuleren van hun Visie en Beleid ten gunste van LOB in hun onderwijsinstelling. Hierbij maken ze gebruik van de ervaringen, opgedaan in de voorgaande projectperiode, en de ondersteuning van deskundigen uit deze eerste periode. Het ontwikkelde materiaal in dit kader is voor deze onderwijsinstellingen beschikbaar. Verder kunnen zij gebruik maken van de ervaringen van ervaren onderwijsinstellingen. Aan het einde van het eerste projectjaar leveren de nieuwe deelnemers een document Visie en Beleid op waarbij het management actief betrokken is en dat draagvlak heeft. Ervaring heeft uitgewezen dat er een half jaar na de opleveringsdatum van dit document behoefte is om met elkaar te zoeken naar een passende vorm van ondersteuning door deskundigen. Op basis van de vraag worden aanzetten tot implementatie ontwikkeld.

Ook deze instellingen kunnen vervolgens een beroep doen op maatwerkondersteuning, zoals beschreven op pagina 14. Hier gelden dezelfde afspraken als geformuleerd bij het onderdeel Implementatie Visie en Beleid. Dit betekent dus dat aan het einde van het project (december 2015) een meerderheid van de mbo-instellingen beschikt over een Visie en Beleidsdocument dat de fase van implementatie en bijstelling gepasseerd is en waarvan de vertaalslag naar de onderwijspraktijk zichtbaar is.

Wie?

Voor de bespreking en ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst tussen de onderwijsinstelling en MBO Diensten is er al uitvoerig contact geweest met de verantwoordelijke manager van de onderwijsinstelling. Deze heeft de mogelijkheden van het project intern verkend, antwoorden en randvoorwaarden gerealiseerd en mogelijke faalfactoren in kaart gebracht en besproken met de projectleiding. De projectleiding zoekt en zorgt, indien wenselijk, voor maatwerkantwoorden en treedt in overleg met extern betrokkenen bij projectonderdeel.

Resultaat

Alle betrokken mbo-instellingen beschikken over een Visie en Beleidsplan LOB; de vertaling voor de onderwijspraktijk is gemaakt. Na een periode van inzet van maatwerk en implementatie ervaring is LOB vanaf 2016 opgenomen in de cyclus van zelfevaluatie en kwaliteitszorg.

Samenwerkingspartners

De samenwerking voor dit deel is gericht op de onderwijsinstellingen, MBO Diensten, MBO Raad en de experts die het traject Visie en Beleid voor hun rekening nemen.

Deskundigheidsbevordering

Voor de nieuwe participanten zijn dezelfde afspraken van toepassing, die ook in de eerste fase van het project golden. Dat wil zeggen dat alle 15 nieuwe participanten aan de slag gaan met een scholingstraject voor zowel schoolcoaches als docenten. Iedere instelling levert twee docenten die als coach opgeleid worden en vervolgens 10 docenten of andere in de onderwijsinstelling relevante functionarissen. Denk hierbij aan bpv-begeleiders, intakers of studieloopbaanbegeleiders. Dit tiental gaat aan de slag met de training Gespreksvoering, de dialoog met de student.

De training wordt conform de ervaringen en evaluaties van de eerste projectperiode uitgevoerd. De resultaten van het onderzoek over de eerste periode worden hierbij benut. Deze zijn te lezen in de brochure 'Leren luisteren en loopbaanleren' (MBO Diensten, 2012). In deze nieuwe trajecten wordt actief gezocht naar mogelijkheden om de training uit te voeren in samenwerking met praktijkopleiders, gekoppeld aan het docententeam dat deelneemt aan de training. De training van de teams wordt in deze nieuwe periode ook regionaal aangeboden. Dat wil zeggen dat realisatie van deze wens sterk afhangt van het aantal deelnemende instellingen.

Het streven is dat dezelfde trainers de training verzorgen, dit met het oog op de gewenste continuïteit. Na het doorlopen van de training is er een maatwerktraject, zoals dat ook geldt voor het traject Visie en Beleid.

Een aantal voorhoedescholen investeert expliciet in het professionaliseren van de praktijkopleiders in de leerwerkbedrijven van hun opleidingen. Dit om de expertise ten aanzien van gespreksvoering en uiteindelijk het kunnen voeren van de gewenste dialoog te vergroten. Op dit moment van het project zijn er twee onderwijsinstellingen daadwerkelijk aan de slag met praktijkopleiders en teams. Deze eerste ervaringen moeten input opleveren voor andere instellingen, met het beoogde resultaat dat er minimaal 5 instellingen ervaring hebben opgedaan met deze vorm van deskundigheidsbevordering. De resultaten en ervaringen van deze trajecten worden meegenomen in een onderzoek dat eveneens wordt uitgevoerd in een soortgelijk traject in opdracht van een van de subsidieverstrekkingen voor de leerstoel van [REDACTED].

Voor de uitvoering en ondersteuning van de beoogde training kan een deelnemende onderwijsinstelling gebruik maken van de huidige trainers, dit op basis van een hiertoe vastgesteld bedrag. De resultaten van deze extra investering monden uit in een product dat overdraagbaar moet zijn naar alle andere onderwijsinstellingen en bedrijfsbetrokkenen.

Wie?

Voor dit onderdeel gelden dezelfde zaken zoals beschreven bij Visie en Beleid pagina 21.

Resultaat

Aan het einde van het traject zijn er 30 docenten getraind als schoolcoach. Zij zijn dan in de gelegenheid hun collega-docenten te ondersteunen in het traject ten behoeve van gespreksvoering met de studenten. Daarnaast zijn er 150 docenten (en eventuele praktijkopleiders) bekwaam in de gewenste gespreksvoering, namelijk het voeren van een dialoog/trialoog met de studenten. In de laatste projectperiode hebben de schoolcoaches nog een keer twee teams in hun eigen instelling getraind. (indien agendatechnisch haalbaar).

Resultaat (vervolg)

De huidige schoolcoaches hebben trainingen uitgevoerd voor praktijkopleiders in de leerbedrijven. Deze trainingen zijn beschikbaar en beschreven in een hanteerbaar document, zodat de kennis overdraagbaar is. Het streven is dat minimaal 25 praktijkopleiders de beoogde training hebben gevolgd in het eerstvolgende projectjaar.

Samenwerkingspartners

De samenwerking in dit deel bestaat uit alle onderwijsorganisaties (en bedrijven) in de regio. Daarnaast is de samenwerking met de landelijke trainers van cruciaal belang, evenals die met MBO Diensten. Voor een succesvol traject voor alle betrokkenen is het van belang dat iedereen zich aan gemaakte afspraken houdt.

Bij de training voor praktijkopleiders wordt er een beroep gedaan op de huidige experts binnen het deskundigheidsbevorderingstraject en op experts die nu nog niet in beeld zijn. Hierbij gaat het dan om deskundigen in de beroepspraktijk. Denk hierbij aan ondersteuningsinstellingen en het regionaal bedrijfsleven. Om de relevante partijen te benaderen wordt gebruik gemaakt van het netwerk van de kenniscentra en betrokken onderwijsorganisaties.

Inzet producten

Daar waar het gaat om de inzet van reeds ontwikkelde producten, gelden voor de nieuw aan te sluiten onderwijsinstellingen dezelfde mogelijkheden als beschreven op pagina 16-23.

9 Ontwikkeling en realisering speerpunten

Bij de start van het project zijn er in nauw overleg met OCW een aantal specifieke speerpunten benoemd binnen het projectplan:

Speerpunten

- Begeleiden excellente studenten
- Begeleiden risicogroepen
- Begeleiden keuzeprocessen allochtone jongeren
- Bevordering ouderbetrokkenheid
- Bevordering instroom technieksectoren
- Doorlopende leerlijn vmbo-mbo
- Succesvol doorstromen na het mbo, zowel arbeidsmarkt als hbo

Deze specifieke items zijn uitgewerkt in deelprojectplannen. Ze staan uiteraard in het teken van LOB in het mbo, zijn resultaatgericht geformuleerd en hebben na afloop van het project een meerwaarde voor alle mbo-instellingen. Daar waar het kan, wordt er gekeken of bereikte resultaten benut kunnen worden voor eventuele opleidingsmodulen in het kader van professionalisering van docenten.

Gekozen werkwijze

De meeste plannen zijn ontworpen door experts op het betreffende gebied. In drie situaties is hiervan afgeweken en is er een zogenaamde expertmeeting gehouden. Op basis van de verkregen input is vervolgens een plan beschreven. Hierna heeft de kerngroep de conceptplannen op hoofdlijnen besproken en zijn er, indien wenselijk, c.q. noodzakelijk aanpassingen verricht. Binnen het ministerie zijn de betreffende deelplannen voorgelegd aan collega's van de afdeling die specifiek met dit thema aan de slag is of van een afdeling die aan de slag is met aanpalend beleid of projecten. Indien wenselijk zijn plannen op basis van nieuwe of extra input aangepast. In een enkel geval (ouderbetrokkenheid) wordt er een relatie gelegd tussen extra beschikbare gelden.

De deelprojecten worden gerealiseerd door onderwijsbetrokkenen uit de participerende instellingen binnen het Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo. Op onderdelen zijn betrokkenen gevraagd uit vmbo en het hoger onderwijs. Er wordt bij elk deelproject gewerkt in een landelijke werkgroep. Een zogeheten 'kartrekker' zit deze werkgroep voor. Verder is er ondersteuning van een expert ten aanzien van het betreffende onderwerp. De eindresultaten worden onder regie van de projectleiding gecoördineerd en vormgegeven.

De betreffende werkgroep bepaalt de daadwerkelijke producten na bestudering van de plannen en inbreng vanuit ieders ervaring en deskundigheid. Dit uiteraard na overleg en in afstemming met de projectleiding.

Vanuit de kerngroep zijn leden toegewezen aan een van de werkgroepen om als contactpersoon op te treden, de werkgroep van projectinformatie te voorzien en suggesties vanuit het gehele projectdoel aan te reiken. Tevens wordt er gezocht naar concrete afspraken om de verbinding tussen de werkgroepen onderling en het gehele project vorm en inhoud te geven.

Op basis van affiniteit, reeds bestaand beleid of benoemd speerpunt in de onderwijsorganisatie, hebben betrokkenen zich gemeld. Vanuit de projectleiding is gezocht naar de actieve betrokkenheid van iedere onderwijsinstelling en is er een match gemaakt tussen de verschillende deelprojectplannen. Dit om een zo breed mogelijke spreiding en stimulering te realiseren.

De beoogde kartrekkers zijn eveneens betrokkenen uit het onderwijs. Voor hun inzet is een vergoeding ter beschikking. Voor de kartrekkers gaat het om 6 uur per week gedurende de periode december 2013 tot en met januari 2015. Voor de werkgroepleden zijn 2 uur per week per persoon beschikbaar. Het gaat hier uiteraard om inzet gedurende dezelfde periode. De vergoedingen worden middels getekende urenregistratie en facturering uitbetaald. Gemiddeld bestaan de werkgroepen uit 5-6 personen.

Hierna worden beknopt de werkwijze, beoogde resultaten en producten per deelprojectplan besproken.

Resultaten

Begeleiden Excellente studenten

Werkwijze

Er is informatie verzameld door literatuurstudie en intern onderzoek bij zowel studenten als docenten. Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd met experts op gebied van LOB en met studenten, medewerkers en bestuur van het SintLucas College.

Scholen die een werkgroep lid aandragen zijn allen bereid LOB en excellentie in hun organisatie te implementeren. Alle projectgroepleden zijn verplicht vanaf de start een actieve bijdrage aan het project te leveren. De projectgroep bevat minimaal twee leden die als aanjager en schrijver/ontwikkelaar in staat zijn de input vanuit de groep op papier te zetten en te vertalen naar concrete producten. De leden die expliciet deze rol toebedeeld krijgen, krijgen daarom ook meer tijd.

Werkwijze (vervolg)

De andere leden fungeren als actieve klankbordgroep. Hiermee neemt de kans toe dat aan het eind van de projectfase de producten ook daadwerkelijk opgeleverd worden en zijn getoetst in de praktijk. Daar waar mogelijk wordt er aansluiting, c.q. samenwerking gezocht met de beleidsadviseur van de MBO Raad en het Platform Bèta Techniek, daar waar zij actief aan de slag zijn met excellentie binnen het mbo

Beoogde resultaten

- 1 Een gemeenschappelijke taal om te spreken over excellentie in het mbo. Er wordt een landelijke verkenning gehouden over het thema excellentie, onder een representatieve groep betrokkenen binnen het mbo. Hierbij wordt recht gedaan aan de heterogeniteit binnen het mbo. De resultaten worden gepresenteerd in een aansprekende vorm (bijvoorbeeld een animatie of korte film).
- 2 Een set van ideeën om excellentie in het mbo te stimuleren, aangedragen door mbo-studenten van verschillende niveaus en sectoren (bijvoorbeeld in de vorm van wedstrijden, naar voorbeelden in het hoger onderwijs).
- 3 Een product/tool dat studenten ondersteunt de loopbaancompetentie kwaliteitenreflectie te ontwikkelen, door talenten zichtbaar te maken. Dit kan worden ingezet voor LOB-activiteiten.
- 4 Een product/tool waarmee het proces van erkennen, betekenis geven, begeleiden, programmeren en waarderen van excellentie binnen het mbo gestimuleerd kan worden (bijvoorbeeld in de vorm van een spel dat met verschillende doelgroepen gespeeld kan worden en uitdaagt tot het doen van uitspraken over deze elementen).

Begeleiden Risicogroepen

Werkwijze

Er is deskresearch geweest door bestudering van relevante literatuur in kader van LOB en begeleiding van risicogroepen. Daarnaast zijn er gesprekken geweest met landelijke deskundigen. De focus lag daarbij op ervaringen en/of ontdekte succesfactoren bij het werken met deze groepen. Ook zijn leden van de kerngroep Platform Entree geraadpleegd. De literatuur en praktijkvoorbeelden leiden tot de volgende conclusie: om tot resultaatgerichte loopbaanbegeleiding van risicojongeren te komen, moet er ingezet worden op:

- Bijscholing van coaches en docenten o.a. op het gebied van kennis van relevante kenmerken van de doelgroep, de jongerencultuur en het proces van talentontwikkeling;
- Ondersteuning aan scholen bij het opzetten van mentor- of coachingsstructuren;
- Ondersteuning aan scholen bij het opzetten van krachtige leeromgevingen.

Werkwijze (vervolg)

Bij voorkeur committeren minimaal 4 scholen zich aan het werken met bovenstaande producten. De ervaringen van deze scholen wordt gevolgd gedurende minimaal 6 maanden. Hiervan zal een korte film gemaakt worden. Hiermee kan een breed publiek bereikt worden, waardoor de film een bijdrage levert aan de kwaliteitsverbetering bij de loopbaanbegeleiding van risicojongeren. Binnen dit speerpunt en de werkgroep wordt er samengewerkt met het Platform Entree. Vanuit het Platform is een werkgroeplid afgevaardigd en bekostigd om deze samenwerking te realiseren.

Beoogde resultaten

- 1 Een opleidingsmodule voor deskundigheidsbevordering voor coaches en docenten van risicojongeren;
- 2 Een film die mogelijke mentor- en/of coachingsstructuren concreet in beeld brengt en een bijbehorende brochure met voorwaarden waaraan voldaan moet worden om te komen tot een deugdelijke mentor en/of coachingsstructuur
- 3 Een film die goede voorbeelden van krachtige leeromgevingen concreet in beeld brengt en een bijbehorende brochure met voorwaarden waaraan voldaan moet worden om te komen tot een krachtige leeromgeving.

Begeleiden keuzeprocessen allochtone studenten:

Werkwijze

Uitgangspunt is te komen tot een deelprojectplan dat zo veel mogelijk gebruik maakt van de al aanwezige good practices op het gebied van loopbaanoriëntatie en -begeleiding van allochtone jongeren. Het projectplan is gericht op de behoefte van scholen ten aanzien van de vraagstukken die ze hebben bij het werken met allochtone jongeren. Het projectplan gaat ook in op de vraag of het sowieso nodig is om specifieke producten te ontwikkelen voor de begeleiding van allochtone jongeren.

Werkwijze (vervolg)

Bij het opstellen van dit deelprojectplan zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Er heeft deskresearch plaatsgevonden om zicht te krijgen op relevante interne en externe ontwikkelingen met betrekking tot loopbaanoriëntatie en -begeleiding van allochtone jongeren.
- De literatuur, die uit de deskresearch naar voren kwam, is bestudeerd.
- Er zijn gesprekken gevoerd met diverse mensen die ervaring hebben met het thema. Gestart is met een expertmeeting, waarin mensen vanuit verschillende organisaties en met verschillende perspectieven hebben deelgenomen. Daarnaast is gesproken met enkele andere experts.

De literatuur, de expertmeeting en interviews leiden tot de conclusie dat bij de begeleiding van allochtone jongeren in het mbo ingezet moet worden op:

- het stimuleren van ouderbetrokkenheid;
- spelgevoel onder docenten;
- betere voorlichting – ook over techniek- en zorgopleidingen – en een goede intake.

Er moet wel een kanttekening geplaatst worden bij het bovenstaande: allochtone jongeren doen het steeds beter in het onderwijs. Bovendien is het onderscheid tussen allochtone en autochtone jongeren – vooral in stedelijke omgevingen – steeds meer aan het verdwijnen. Het etnische perspectief – allochtoon versus autochtoon – wordt dan ook steeds minder relevant. Het stimuleren van ouderbetrokkenheid en het inzetten op betere voorlichting en een goede intake zijn bovendien thema's die ook voor autochtone jongeren relevant zijn en die al zijn/worden opgepakt door het Stimuleringsproject LOB in het mbo.

Beoogde resultaten

Voorgesteld wordt de volgende activiteiten te ontplooiën:

- Er moet aansluiting gezocht worden bij bestaande activiteiten en/of deelprojecten op het gebied van LOB in het mbo. Dit kan bijvoorbeeld door aan bestaande werkgroepen een expert/ervaringsdeskundige op het gebied van allochtone jongeren toe te voegen. Op die manier wordt het 'allochtone aspect' beter geïntegreerd.
- Laat experts van verschillende werkgroepen en deskundigen op terrein van visie en beleid en deskundigheidsbevordering periodiek bij elkaar komen om te overleggen en samen na te denken over mogelijke andere initiatieven en aandachtspunten.

Beoogde resultaten (vervolg)

- Om spelgevoel onder docenten te bevorderen zou socioloog Ilias El Hadioui aan de deelnemende scholen een aantal masterclasses kunnen geven om zo het begrip spelgevoel te introduceren en bewustwording te kweken voor deze thematiek.

Bevordering Ouderbetrokkenheid:

Werkwijze

Niet alleen het Stimuleringsproject maakt werk van ouderbetrokkenheid, ook het Ministerie van OCW – het projectteam Ouderbetrokkenheid – besteedt de komende tijd extra aandacht aan het thema. Om te komen tot een maximaal resultaat is in overleg besloten om beide initiatieven te verbinden en te koppelen aan LOB.

Dit deelprojectplan moet de LOB-werkgroep Ouderbetrokkenheid helpen bij het ontwikkelen en beproeven van concrete en overdraagbare instrumenten, methodieken of trainingen. Ofwel: bruikbaar binnen het mbo. Uitgangspunt is dat het deelprojectplan aansluit bij de wensen uit de praktijk: wat zijn concrete vragen van scholen? Maar ook: wat zijn de ervaringen tot nu toe en kunnen we daar gebruik van maken? Tegelijkertijd is input vanuit de wetenschap onontbeerlijk. Vandaar dat dit deelprojectplan gebaseerd is op onderzoeken, ervaringen en een interview. Tijdens een expertmeeting zijn ervaringsdeskundigen, inhoudelijke experts en vertegenwoordigers van het ministerie, MBO Raad en JOB uitvoerig ingegaan op de materie.

Beoogde resultaten

Doel van het deelproject is te komen tot producten die ouderbetrokkenheid in het mbo bewerkstellingen of vergroten. De producten zijn gericht op de instroom-, doorstroom- of uitstroomfase. Ouderbetrokkenheid resulteert in onderwijsondersteunend gedrag van ouders. Met uiteraard een succesvolle (school)loopbaan als gevolg. Scholen kunnen dit gedrag mogelijk aanjagen of ondersteunen.

Beoogde resultaten (vervolg)

Op basis van de beperkte literatuur en onderzoek is de conclusie dat de LOB-projectgroep Ouderbetrokkenheid bij het ontwikkelen van producten en instrumenten kan inzetten op:

- De organisatie (ouderbetrokkenheid structureel opnemen in visie en beleid, focus op ouderbetrokkenheid aanbrengen);
- Training en/of scholing van personeel;
- Heldere informatie voor ouders die bijdraagt aan de dialoog;
- Bouwen van netwerken (ervaringsmogelijkheden scheppen);
- Inzoomen op reeds aanwezige praktijkvoorbeelden en mogelijk onder de aandacht brengen met een brochure.

Doorlopende leerlijn vmbo-mbo

Werkwijze

Er is een expertmeeting geweest met zowel een afvaardiging uit het vmbo, het mbo als beleidsmakers. Daarnaast is er deskresearch geweest door bestudering van de relevante literatuur in het kader van het onderwerp 'doorlopende leerlijn vmbo-mbo'. Ook zijn er gesprekken gevoerd met landelijke deskundigen, volgend op de uitgevoerde expertmeeting. Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd met mensen uit de praktijk, zowel vanuit het vmbo als het mbo. Er was ook periodiek overleg met de projectleider van MBO Diensten. Gelet op het feit dat de ontwikkelaar van dit deelprojectplan niet exclusief deskundig was op dit terrein, is er gebruik gemaakt van een projectbetrokkene die actief heeft 'meegelezen' en het plan periodiek van feedback heeft voorzien.

Het item doorlopende leerlijnen vmbo-mbo is al vele jaren actueel. Er is immers al een aantal jaren op diverse manieren aandacht voor de verbetering van de doorstroom vmbo-mbo. De VM2-projecten zijn hier een voorbeeld van. Het in de eerste projectfase ontwikkelde instrument is hier eveneens een voorbeeld van en bruikbaar voor dit thema. Veel instellingen hebben dit onderdeel uit de Toolbox al enthousiast opgepakt.

Werkwijze (vervolg)

Mede gelet op de lange ervaringen met dit thema, is er gekozen voor de volgende indeling, geformuleerd in drie vragen:

- Wat is het probleem bij een doorlopende leerlijn LOB van vmbo naar mbo? Is er eigenlijk wel sprake van een doorlopende leerlijn?
- Wat zijn mogelijke oplossingsrichtingen?
- Wat zijn de kritische succesfactoren?

Vanuit de 3V's (**V**erschilmakers, **V**oorwaarden en **V**erbinding) is gekozen voor de volgende invalshoeken:

- Verbinding leggen tussen scholen en initiatieven;
- Bewustzijn creëren over wat loopbaanbegeleiding is;
- Blijven professionaliseren van docenten en coaches op gebied van voeren van loopbaanreflectie gesprekken;
- Ondersteuning bieden bij het opzetten van samenwerkingsverbanden en loopbaangerichte leeromgeving.

Beoogde resultaten

Algemeen beoogd resultaat is samen te vatten in een kernachtige slogan: 'LOB als ruggengraat!'

- Actief inzetten van enkele bestuurders uit het vmbo en het mbo om landelijke bestuurlijke steun te krijgen (zogenaamde LOBByisten).
- Organiseren en faciliteren van regionale inspiratiebijeenkomsten, waarbij studenten betrokken worden. Hiertoe wordt een draaiboek ontwikkeld.
- Koppeling van deskundige docenten en ondersteuning van hen ten gunste van implementatie. Hierbij kan er gebruik gemaakt worden van zogenaamde kennismakelaars in de regio.
- Ontwikkelen van projectvormen vanuit het LOB-perspectief. Het gaat hierbij om projecten waarbij studenten centraal staan en aan de hand van inhoudelijke thema's gewerkt wordt.

Succesvol doorstromen na het mbo:

Werkwijze

In de eerste projectfase is er in een werkgroep gewerkt aan hetzelfde thema. Een expert vanuit de HAN gaf hierbij ondersteuning. Het resultaat van de werkgroep is terug te vinden in de Toolbox in de vorm van het Kijkkader. Aangezien de expertrol van de HAN als positief is beoordeeld, is de vraag voor het ontwikkelen van een vervolgtraject bij wederom bij deze hogeschool neergelegd. In het plan sluit de werkgroep dan ook aan bij de resultaten uit de eerste projectfase.

Het doel van dit vervolgproject is de resultaten te verdiepen en te verbreden met de focus op de individuele student. Het accent wordt nu gelegd op:

- het perspectief van de studenten;
- regionale samenwerking tussen scholen, mbo-instellingen en partners op de arbeidsmarkt (de zogenaemde ketenbenadering).

De ondersteuning van studenten in het kader van LOB, gericht op doorstroom, krijgt vorm door middel van **vijf dimensies**:

- 1 kenmerken van de student
- 2 het sociaal kapitaal waarvan een student gebruik kan maken
- 3 een optimale leeromgeving
- 4 samenwerking in de regio van de regionale LOB-keten (mbo-hbo-arbeidsmarkt)
- 5 de conjunctuur en het politieke klimaat

Beoogde resultaten

- 1 Inventarisatie van succesvolle door-/uitstroom trajecten;
- 2 Ontwerpeisen: waar moet op gelet worden bij het ontwerpen van een ondersteuningstraject voor succesvolle doorstroom vanuit studentperspectief;
- 3 Concrete ervaringen met in de praktijk toegepaste ontwerpeisen;
- 4 Gevalideerde, doordachte en onderbouwde ontwerpeisen en practice based evidence voor de op mbo-niveau ontwikkelde en gerealiseerde LOB-doorstroomontwerpen;
- 5 Beschrijving van vier LOB-doorstroomontwerpen voor twee niveaus (3 en 4), respectievelijk naar arbeidsmarkt en vervolgopleiding;
- 6 'LOB-netwerken' in vier regio's die gebruik maken van de ontwerpscenario's c.q. de ontwerpeisen;
- 7 Publicatie, zowel in hard copy als via de website van het Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo en via andere media.

Bevordering instroom Technieksectoren:

Werkwijze

Dit plan is in eerste instantie ontwikkeld door een techniekbetrokkene. Er zijn gesprekken gevoerd met diverse actief betrokkenen op het terrein van techniek en met de projectleiding, waaronder mensen die een rol hebben gehad bij het Masterplan Bèta en Technologie. Hierbij werd met enige regelmaat helder dat er al vele jaren diverse activiteiten zijn uitgevoerd die kennelijk niet het gewenste resultaat bereikt hebben. Tot slot is er uitvoering stil gestaan bij de vele rapporten die in dit kader zijn verschenen, waaronder het ROA-onderzoek van 2011 ten aanzien van arbeidsmarktprognoses, de DUO-informatie voor cijfermateriaal in kader van voortijdig uitval uit de diverse sectoren, materiaal dat beschikbaar is uit de vsv-informatie en informatie over het zogenaamde Bèta-mentality-model, dat is ontwikkeld door het Platform Bèta Techniek (2011-2016). Het eindresultaat van dit eerste plan is voorgelegd aan de kerngroep. Deze is van mening dat het plan onvoldoende nieuwe resultaten oplevert in relatie tot het gewenste resultaat en de constatering dat het aantal voortijdige schoolverlaters in de sector techniek duidelijk is teruggelopen.

Inmiddels zijn er diverse contacten gelegd met de onderzoekers van het BètaMentality-concept en is de keuze gemaakt een expertmeeting omtrent dit onderdeel van het project uit te voeren. Dit conform voorbeelden bij andere werkgroepen (ouderbetrokkenheid, allochtone studenten en keuzeprocessen en doorstroom vmbo-mbo). Deze expertmeeting wordt in januari 2014 uitgevoerd; naar verwachting start de beoogde werkgroep in maart 2014.

Te verwachten richting

Vanuit de kerngroep is de opvatting dat wanneer het genoemde Bèta-mentality-model wezenlijk is voor jongeren die studeren in de technische sector, dit het uitgangspunt van ontwikkeling en handeling moet zijn. Vanuit dit onderzoek en de ervaringen hiermee vanuit de praktijk dienen er activiteiten en producten ontwikkeld te worden om de instroom in de sector techniek te bevorderen. Bij reeds gemaakt keuzes moeten de activiteiten en producten voortgezet worden. Daarnaast is een optie om de deskundigheid van techniekbetrokkenen, zowel in het vmbo als het mbo, te 'scholen' met betrekking tot deze onderzoeksresultaten. De focus daarbij ligt op de invloed van deze resultaten op het onderwijs aan de toekomstige techniekstudenten. Reeds opgedane ervaringen met het model van BètaMentality in enkele mbo instellingen worden benut voor het opzetten van het beoogde plan.

Overstijgende informatie t.a.v. speerpunten

Wie?

Bij dit projectonderdeel is er een ruime inzet van 42 onderwijsbetrokkenen binnen de verschillende werkgroepen en 7 experts. Daarnaast houden de kerngroepleden een vinger aan de pols, daar waar het gaat om voortgang, verbinden van diverse ontwikkelingen en communicatie naar de projectleiding. Het management van de betrokken instellingen dragen zorg voor het opnemen van beschikbare uren binnen het takenpakket van docenten die participeren in werkgroepen. Daar waar wenselijk worden randvoorwaarden gecreëerd om ontwikkeling uit de werkgroepen te implementeren in de eigen onderwijsinstelling. Ook hiervoor is actieve medewerking vanuit management noodzaak.

Resultaten

De te bereiken resultaten zijn per speerpunt aangegeven.

Samenwerkingspartners

Er werken zeer diverse partners binnen deze activiteit samen. Per item zijn steeds andere partners in beeld. Zo worden er contacten gezocht met wetenschappers op de diverse terreinen, Platform Bèta Techniek, relevante kenniscentra en het Regionale Adviesteam en aanpalende onderwijsinstellingen (zoals vmbo en hoger onderwijs). Het Platform Entree participeert bij de ontwikkeling en beschrijving van de keuzeprocessen voor en door risicogroepen. Daarnaast zijn er extern deskundigen die hun sporen hebben verdiend op betreffende gebieden ingeschakeld.

10 Nieuwe speerpunten

Studiekeuzegesprekken

Het onderwerp *Studiekeuzegesprekken en de inzet van deskundig LOB-advies voor twijfelaars en overstappers vmbo-mbo en mbo-hbo* vraagt om een verdere verkenning, voordat kan worden gekomen tot een concreet voorstel voor de aanpak van dit thema, inclusief bijbehorende acties. Daarom wordt hier op dit moment geen voorstel voor gedaan, behalve dat we dit onderwerp begin 2014 in nauw overleg met OCW willen verkennen. Op basis hiervan wordt een concrete pilot (of andere, nader te bepalen activiteiten) gestart. Wel wordt er alvast een bedrag gereserveerd voor dit onderdeel van het project, om in een later stadium niet voor verrassingen te komen te staan.

Toelatingsbeleid/intake

Gedurende het eerste projectjaar heeft een werkgroep zich gebogen over het item *Toelatingsbeleid/intake*. Het resultaat van deze werkgroep is terug te zien in een filmpje (www.youtube.com/watch?v=niH9gHyAEj0&feature=youtu.be), in intakekaarten en posters. Doel van deze producten is het stimuleren van discussies binnen de onderwijsinstellingen. Afgelopen projectjaar is, mede dankzij informatie uit kennisdelingsbijeenkomsten, helder geworden dat het onderwerp *Toelatingsbeleid/intake* onvoldoende op de kaart staat. Ook is gebleken dat er vanuit zeer verschillende invalshoeken naar dit onderwerp wordt gekeken en er dus ook heel verschillende producten worden ontwikkeld.

Zo kan men vanuit drie hoofdfuncties tegen het fenomeen Intake/ toelatingsbeleid aankijken¹:

- 1 Het leren kennen van de student: als we weten wat de student nodig heeft, kunnen we het onderwijs vanaf de start aanpassen aan zijn of haar behoefte.
- 2 Het helpen met de beroepskeuze: heeft de student het juiste beeld van de opleiding en het beroep?
- 3 Het kiezen van een haalbare opleiding: heeft de student naast de vereiste gegevens wel voldoende kennis, capaciteiten en motivatie?

Elk van deze functies levert een andere benadering op van de intake én van de ontwikkeling van instrumenten en procedures. Om elk van deze functies recht te doen, overlap vast te stellen en spanningsvelden te benoemen, is het streven om in het nieuwe projectjaar een constructief vervolg te geven aan de bevindingen uit het eerste projectjaar.

¹ Zie ook 'Kansrijk toelatingsbeleid', ebo, maart 2013

Tijdens een overleg met OCW, actief betrokkenen uit de eerste projectfase en de lector keuzeprocessen van ROC West Brabant (tevens als trainer verbonden aan het LOB-project) is de problematiek kort verkend. Ook is uitgesproken wat toelatingsbeleid/intake met LOB te maken heeft. Verder is een aantal eerste ideeën besproken voor een uit te voeren plan van aanpak in het nieuwe projectjaar. Dit plan van aanpak moet leiden tot een stevig handvat dat instellingen in staat stelt hun toelatings- en intakebeleid stevig in de organisatie te verankeren. Overigens is het wellicht verstandig om vast te leggen waar we het nu specifiek over hebben: over 'intake' of 'toelatingsbeleid'. Verder wordt de nadrukkelijke aanbeveling gedaan om verbanden te leggen met de recente ontwikkelingen rond Passend Onderwijs en toelating, c.q. intake.

Vervolgactiviteiten

Door middel van een expertmeeting over het onderwerp *Toelatingsbeleid/intake* en op basis van reeds bestaand onderzoek en ervaringen vanuit de eerste projectfase wordt input gegenereerd. Deze input wordt vervolgens gebruikt voor het opzetten van concrete activiteiten.

Mogelijke resultaten

De mogelijke resultaten komen voort uit de te organiseren expertmeeting en het te ontwikkelen plan en zijn hieronder daarom globaal beschreven:

- Er zijn mogelijkheden verkend, er is eventueel een plan ontwikkeld en er is binnen een of meerdere instellingen een pilot gestart op het gebied van het speerpunt *Toelatingsbeleid/intake*.
- Er is een document (of andere uitingsvorm) ontwikkeld om het item *Toelatingsbeleid/intake* in relatie tot LOB onder de aandacht te brengen. Minimaal is de discussie rondom dit thema binnen enkele onderwijsinstellingen geagendeerd.
- Op basis van resultaten is een masterclass georganiseerd.
- Intakers van een aantal onderwijsinstellingen hebben trainingen gevolgd voor het voeren van het gewenste LOB-ingekeurd intakegesprek.
- Indien mogelijk zijn er ontwerpeisen geformuleerd en zijn juridische elementen inzichtelijk gemaakt voor betrokkenen bij de intake.
- Ook hier geldt dat de resultaten op het gebied van deskundigheidsbevordering van intakers eventueel in opleidingsmodules beschikbaar worden gesteld.

Document Loopbaan en Burgerschap

Onderwijsinstellingen gebruiken het document *Loopbaan en Burgerschap* vaak om vorm en inhoud te geven aan LOB. Wel blijkt dat LOB regelmatig onderdeel is van een programma dat vooral accenten legt op burgerschap en in veel mindere mate raakvlakken heeft met LOB. Daarom is het raadzaam om binnen de projectperiode op enige wijze aandacht te besteden aan de plaatsing en invulling van het dossier Loopbaan en Burgerschap. En daar waar wenselijk c.q. noodzakelijk activiteiten te ontplooiën die meer recht doen aan het onderdeel loopbaanoriëntatie binnen dit deel van het onderwijscurriculum. In samenspraak met de kerngroep en de onderwijsinstellingen wordt gezocht naar een werkvorm die recht doet aan de professionalisering van Loopbaan en Burgerschap.

11 Informatievoorziening

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat informatievoorziening op zichzelf geen oplossing is voor de vragen van (aankomende) studenten (zie bijlage 1). Wel hebben studenten behoefte aan informatie om (voorlopig) gemaakte keuzes voor zichzelf te onderbouwen. Ook ouders en docenten hebben belang bij overzichtelijke informatie. Daarnaast is het ook essentieel om informatie onderdeel te laten zijn van begeleiding zodat jongeren hulp krijgen bij het reflecteren op de informatie, de betekenis hiervan voor hun persoonlijke situatie en weging van de informatie voor hun loopbaankeuzes.

Websites Beroepen in Beeld en MBO Stad

Korte termijn

De websites Beroepen in Beeld en MBO Stad zijn vanuit de gezamenlijke doelstelling om een onafhankelijk informatieplatform te zijn, al nauw met elkaar verbonden. De doelgroepen van de verschillende websites vragen echter om een andere benadering. MBO Stad is er voor jongeren van twaalf (groep 8) tot zestien jaar. De groep 16- tot 21-jarigen voelt zich beter thuis bij Beroepen in Beeld. Zij willen meer informatie: is er kans op werk, wat ga ik verdienen en waar kan ik die opleiding volgen? In het kader van de gezamenlijke doelstelling van de websites moeten bepaalde zaken worden aangepast.

- Op dit moment worden de websites – ook qua structuur – meer op elkaar aangesloten. Zo ontstaat voor de buitenwacht het beeld dat de websites familie van elkaar zijn.
- De teksten zijn/worden aangepast en toegankelijker gemaakt. Er is/wordt een redactieslag gemaakt op basis van reeds verkregen feedback.
- De instellingen denken – in een denktank – actief mee om ervoor te zorgen dat bestaande content actueel en geschikt blijft en er nieuwe content wordt toegevoegd.

Lange termijn

Een duurzame informatievoorziening wordt beoogd ter ondersteuning van het loopbaan oriëntatie proces en van studie- en beroepskeuze van de (aanstaande) mbo-student. Jongeren hebben behoefte aan objectieve, betrouwbare en overzichtelijke informatie bij hun oriëntatie op studie, beroep, loopbaan en arbeidsmarkt. Ook ouders, docenten en intermediairs zoals decanen en studieloopbaanbegeleiders hebben belang bij overzichtelijke informatie over het mbo. Hierbij past wel een nuancering. Uit de wetenschap weten we dat informatievoorziening op zichzelf geen oplossing kan bieden voor de loopbaan- en studiekeuzevragen van (aankomende) studenten, maar wel een belangrijk onderdeel is in de ondersteuning van het lob-proces van (aanstaande) mbo-studenten. Jongeren geven zelf aan belang te hechten aan objectieve, relevante, transparante en betrouwbare informatie ter ondersteuning van hun loopbaan oriëntatie en studiekeuzes, maar dan wel in combinatie met begeleiding.

Ook blijkt uit onderzoeken, dat de behoefte aan informatie van jongeren eerder voortvloeit uit de wens om (voorlopig) gemaakte keuzes voor zichzelf te onderbouwen en dat informatie zonder ingebed te zijn in adequate begeleiding, weinig effectief is.

Jongeren zien echter door de bomen het bos niet. De vele websites met informatie zijn één van de oorzaken van verwarring en ervaren chaos door studenten. Er zijn vele bronnen waar (aanstaande) mbo studenten informatie over mbo-instellingen, mbo-opleidingen, beroepen en arbeidsmarkt, psychologische testen etc. kunnen vinden. Deze informatie die beschikbaar is - onder andere via vele websites (commerciële en niet-commerciële) - leveren een onoverzichtelijk en versnipperd beeld op, waarvan voor de student/ouder/intermediair ook niet duidelijk is wat de waarde/kwaliteit/betrouwbaarheid hiervan is. Daarom is een duurzame informatievoorziening noodzakelijk, primair voor de (aanstaande) mbo student en diens ouders en secundair voor intermediairs zoals decanen, studieloopbaanbegeleiders, mentoren en docenten, scholen, gemeenten en bedrijfsleven.

Het Ministerie van Onderwijs heeft vanuit het Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo op incidentele basis twee websites ontwikkeld om (aanstaande) mbo studenten te ondersteunen in hun oriëntatie in het mbo en op dit moment is een Studiebijsluiter in ontwikkeling. Het gaat hierbij om :

Eén portal en keuzemogelijkheden

Mede vanuit de ervaringen van afgelopen projectperiode, wordt in deze nieuwe fase gewerkt aan het ontwikkelen van één portal, waarbinnen meerdere functionaliteiten aan bod komen, met in ieder geval gebruik makend van wat reeds ontwikkeld is:

MBO Stad (ontwikkeld door MBO Raad):

Oriëntatie op opleidingsrichting door aankomende studenten. Hierbij gaat het in hoofdzaak om vmbo-jongeren en jongeren die zich willen heroriënteren. Website MBO Stad is hiervoor een uitstekend product, dat verdere doorontwikkeling behoeft en door zowel jongeren in de leeftijdscategorie twaalf- tot zestienjarigen, als hun ouders, positief wordt beoordeeld.

Beroepen in Beeld (ontwikkeld door SBB):

Oriëntatie op beroepen: de doelgroep die dit onderdeel van belang vindt, bestaat grotendeels uit studenten die al een mbo-opleiding volgen. Daarnaast zijn natuurlijk ook vmbo jongeren geïnteresseerd in de toekomstige beroepen. Ook ouders en toekomstige mbo-studenten zullen mogelijk een beeld willen krijgen van de arbeidsmarktperspectieven van een specifieke opleiding. De website Beroepen in Beeld biedt deze doelgroep uitstekende antwoorden op hun vragen.

Studiebijsluiter MBO (in ontwikkeling door SBB)

Oriëntatie op de te kiezen studie/opleiding in het mbo met informatie over de kwaliteit van de opleiding, tevredenheid van de student, baankansen, startsalaris en dergelijke. Met de SBB wordt verkend in hoeverre de studiebijsluiter voorjaar 2014 al op een toegankelijke wijze digitaal ontsloten kan worden.

MBO Transparant (in ontwikkeling door MBO Raad):

Oriëntatie op onderwijsinstellingen. De activiteiten die nu worden uitgevoerd in het kader van MBO Transparant bieden relevante informatie, die kan worden gebruikt om op een neutrale manier informatie te krijgen over een te kiezen onderwijsinstelling. De doelgroepen van dit onderdeel van de portal zijn naar verwachting ouders, studenten en het regionale bedrijfsleven.

JOB monitor

Deze bevat beoordelingen van mbo- studenten over de instelling en opleiding en wordt tweemaaljaarlijks uitgevoerd . Deze voor studenten relevante informatie kan eveneens opgenomen worden in de mbo portal.

Ook de resultaten van toekomstige landelijke tevredenheidsmonitoren m.b.t. tevredenheid bedrijfsleven, medewerkers, leerbedrijven en hoger onderwijs kunnen nuttig zijn voor opname in de mbo-portal.

Vervolgstappen

De ervaringen van de afgelopen twee jaar laten zien dat de ontwikkeling op het terrein van informatievoorziening een ingewikkeld proces is. De complexiteit van het mbo – niet alleen gaat het om een combinatie van leren en werken/stage lopen en om school en leerbedrijf, ook heeft het mbo vier niveaus, twee leerwegen en honderden specifieke opleidingen die worden gegeven door drie soorten mbo-scholen – heeft ertoe geleid dat er veel gebeurt op het gebied van informatievoorziening. Dit leidt ertoe dat de opdracht voor een duurzame informatievoorziening aan de voorkant kritisch tegen het licht moet worden gehouden.

Het ministerie van OCW stelt samen met de projectleider LOB een opdracht vast voor een onafhankelijke verkenning voor een duurzame informatievoorziening met voorstellen voor bestuurlijke, organisatorische inrichting en financiële en andere randvoorwaarden en noodzakelijke functionaliteiten van de portal. Het deelprojectplan bevat een uitwerking van de stappen die nodig zijn om te komen tot *één toegankelijke portal*, voor zowel vmbo- en mbo-studenten als de betrokken ouders, docenten en intermediairs die ondersteuning bieden bij loopbaanoriëntatie en studie en beroepskeuze ontwikkeling.

De portal zal tevens een informatiebron zijn voor volwassen burgers en bedrijfsleven in het kader van leven lang leren.

Uitgangspunten

- De informatiebehoeften van de (aankomende) mbo-student (en ouders) is leidend+
- Er wordt aangesloten bij LOB visie en beleid zoals verwoord in het Doorstart stimuleringsplan LOB in het mbo dat is gebaseerd op evidence based onderzoek.

Beoogd resultaat

Een Stuurgroep wordt ingericht t.b.v. de begeleiding van dit projectonderdeel. De kwartiermaker rapporteert periodiek aan de Stuurgroep:

Hierin participeren JOB/LAKS/SBB, projectleider MBO Diensten en MBO Raad. De stuurgroep functioneert onder voorzitterschap van OCW / secretaris OCW. Het definitieve voorstel wordt eind 2014 opgeleverd. Het Ministerie van OCW neemt op basis van het rapport van de kwartiermaker en aanbevelingen van de Stuurgroep een besluit.

Het ministerie van OCW zal in overleg met de projectleider LOB van MBO Diensten een geschikte kandidaat selecteren. Beoogde start voor kwartiermaker: maart 2014

- 1e fase: rapport/advies over de bestuurlijke, juridische, financiële, organisatorische en technische randvoorwaarden.
- 2e fase: rapport/voorstel voor een prototype voor een duurzame informatievoorziening (portal)Op basis van resultaten is een masterclass georganiseerd.

Realisatie

De onafhankelijke kwartiermaker doet voorstellen voor zowel de inhoud, de positionering van de beoogde portal als voor onderhoud en financiering na de projectperiode

Het rapport wordt te zijner tijd voorgelegd aan de Stuurgroep en wordt zo nodig voorzien van advies/aanbevelingen aan de Minister van OCW overhandigd. Op basis hiervan zal de Minister van OCW samen met betrokken partijen besluiten tot uitwerking. Definitieve uitvoering volgt na goedkeuring van het ministerie van OCW.

MBO Transparant

Tot op heden heeft de Inspectie de rol op zich genomen om cijfers en indicatoren te tonen in het instellingsprofiel. De instellingen kunnen deze cijfers echter niet voorzien van begeleidend of verklarend commentaar. Daarnaast zijn de instellingen van mening dat de definities en berekeningen niet altijd juist worden gehanteerd en dat de presentatiewijze soms verkeerd te interpreteren is.

De uitdaging binnen het project is in dit verband vooral gelegen in het realiseren van de juiste koppeling met de informatie van *MBO Stad* en *Beroepen in Beeld*.

Doelgroepen

De activiteiten die worden uitgevoerd in het kader van *MBO Transparant* bieden relevante informatie die gebruikers in staat stelt om informatie te krijgen over een te kiezen onderwijsinstelling. De doelgroepen van dit onderdeel van de portal zijn naar verwachting ouders, studenten en het regionale bedrijfsleven. Overigens mag het feit dat de student ook bij deze ontwikkeling het centrale uitgangspunt is niet uit het oog worden verloren.

Studiebijsluiter

In navolging van de introductie van een bijsluiter in het hoger onderwijs, heeft het ministerie van OCW aan SBB gevraagd een bijsluiter voor het mbo te ontwikkelen en de minister daarover te adviseren. Het doel is objectieve informatie over opleidingen voor studenten toegankelijker te maken. De bijsluiter bestaat uit een beperkt aantal indicatoren die informatie geven over de kwaliteit van de opleiding en arbeidsmarktkansen en doorstudeermogelijkheden van afgestudeerde mbo'ers.

SBB ontwikkelt de beoogde bijsluiter in het kader van het project *Doorstart Stimuleringsplan LOB in het mbo*. Dit gebeurt samen met onderwijs, bedrijfsleven, (aankomende) studenten en andere stakeholders. Er zijn twee aspecten te onderscheiden in deze ontwikkelperiode: de inrichting van de projectstructuur en de inhoudelijke ontwikkeling van de bijsluiter.

Projectstructuur

Uitgangspunt zijn de informatiebehoeften van de (aanstaande) student. De jongeren worden nadrukkelijk betrokken bij de totstandkoming van de mbo bijsluiter. Om de bijsluiter tot een succes te maken is het van belang om alle partijen die een rol spelen bij het project te betrekken.. De voorstellen voor de thema-adviescommissie Doelmatigheid worden voorbereid door een gebruikersgroep met vertegenwoordigers van jongerenorganisaties (JOB, FNV Jong en LAKS), vijf bekostigde onderwijsinstellingen en twee niet bekostigde onderwijsinstellingen.

Deze gebruikersgroep bespreekt de wensen van de gebruikers en de praktische uitvoerbaarheid van de bijsluiters.

Verder is er een klankbordgroep ingericht. Daarin adviseren landelijke partijen over de randvoorwaarden waarbinnen het project opleidingsbijsluiters kan worden gerealiseerd. In deze klankbordgroep zijn vertegenwoordigd: VNO-MKB, FNV, JOB/LAKS, MBO Raad, projectleider Stimuleringsproject MBO Diensten en NRTO.

Zo wordt voldoende draagvlak verkregen en wordt tegelijkertijd expertise gegenereerd. Via de thema-adviescommissie *Doelmatigheid* en het bestuur van SBB worden inhoud en proces rond de bijsluiters afgestemd met onderwijs en bedrijfsleven. Op deze manier wordt geborgd dat de bijsluiters *een product is voor studenten*. Ook ontstaat er zo bij beide partijen draagvlak voor dit product.

Inhoud van de bijsluiters

De bijsluiters is een blokje met informatie over een opleiding. Deze wordt in het voorlichtingsmateriaal van mbo-instellingen opgenomen. De bijsluiters bevat *relevante, betrouwbare, onafhankelijke, actuele, toegankelijke en vergelijkbare informatie over de kwaliteit, en arbeidsmarktkansen* per opleiding en regio. In een enkel geval zal er een ander aggregatieniveau wenselijk zijn. Er wordt een bijsluiters gemaakt voor de opleidingen op de niveaus 2, 3 en 4. De bijsluiters is bedoeld voor het complete onderwijsveld: bekostigde en niet-bekostigde onderwijsinstellingen.

De informatie is afkomstig uit landelijk beschikbare en objectieve bronnen. De data worden op een centraal punt (SBB) verzameld, berekend en ontsloten. De categorieën zijn altijd hetzelfde, waardoor er gemakkelijk kan worden vergeleken. SBB sluit bij het maken van berekeningen en definities zoveel mogelijk aan bij al bestaande en beschikbare informatie. Definities en berekeningen worden afgestemd met OCW, DUO, MBO Raad en NRTO. Er wordt openheid gegeven in het gebruik van bronnen, definities en berekeningen.

In totaal hebben 325 vmbo'ers, mbo'ers, ouders en docenten meegewerkt aan de eerste testsessie van een prototype bijsluiters. SBB bestuur brengt advies uit aan de Minister van OCW. Medio april 2014 zullen alle bekostigde mbo-scholen gebruik kunnen maken van de MBO bijsluiters in hun voorlichting aan studenten. Voor de niet-bekostigde (erkende) opleiding zal mogelijk een langer ontwikkelingstraject nodig zijn.

Na de ontwikkeling van het format van de mbo bijsluiters en goedkeuring van de Minister van OCW volgt een fase van uitrollen naar mbo-scholen, communicatie en presentatie van de bijsluiters op de websites van mbo-scholen en op een landelijke website (toekomstige portal). Voor de korte termijn als zelfstandige website en/of aanhakend bij de reeds ontwikkelde websites' beroepen in beeld' en 'mbo stad'. Voor de lange termijn dient de bijsluiters een plek te krijgen in de structurele informatievoorziening, de portal mbo.

Ook is het van belang om in de uitrolfase aandacht te hebben voor meerdere varianten (website, flyer, app) en voor een goede inbedding van de bijsluiters in LOB voorlichtings- en begeleidingstrajecten in het VO en MBO.

Inzet studenten

Naast de informatievoorziening door middel van een portal, websites en de bijsluiter is het ook van belang dat studenten zelf aan het woord komen over hun ervaringen en kansen van het genoten onderwijs in het mbo-veld. Daarom biedt dit hoofdstuk ook een kort plan voor de inzet van studenten (zie: Inzet studenten).

Jongeren kiezen in Nederland in een vroeg stadium van hun onderwijsloopbaan voor een beroep en daarmee voor een opleiding. Om een keuze te maken die voldoende aansluit bij hun verwachtingen en talenten en om hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten, is goede voorlichting van belang. Dit uiteraard naast het voeren van gesprekken met studenten over opgedane ervaringen binnen stageplaatsen, onderwijscurricula en overige situaties.

Het belang van een juiste keuze is overigens niet alleen ingegeven vanuit het belang van de student zelf, maar ook vanuit het belang van economie en samenleving.

Het vergroten van *awareness* bij jongeren biedt mogelijkheden: zij hebben er belang bij zich ervan bewust te worden hoe belangrijk een goede studiekeuze is voor hun loopbaan en toekomstige mogelijkheden. Een voorbeeld van een instrument dat daarbij kan worden ingezet is de studiebijsluiter die wordt ontwikkeld.

Een andere mogelijkheid in het mbo is het inzetten van studenten zelf, zowel voor leerlingen van het vmbo die nog moeten gaan kiezen, als voor studenten op het mbo zelf.

Tal van onderzoeken wijzen uit dat de verhalen van leeftijdsgenoten een grote invloed hebben op het (keuze)gedrag van jongeren. Hiervoor kunnen de *mbo-uitblinkers* worden ingezet. Zij kunnen informatie verstrekken, ervaringen delen en gewoonweg een inspiratiebron zijn voor toekomstige- en medestudenten.

Uitblinkers

Elk jaar kiezen alle scholen in het mbo hun uitbinker. Alle uitblinkers komen in het najaar samen. Uit hun midden wordt dan de Landelijke Uitbinker mbo gekozen. Deze *landelijke Uitbinker én alle andere uitblinkers* zijn een jaar lang mbo-ambassadeur. Zowel voor hun eigen school, in de regio, maar ook landelijk. De uitblinkers samen vormen het studentencampagneteam. Dit team wordt door de MBO Raad en door de scholen ingezet om de trots op het mbo te vergroten en goede informatie c.q. voorlichting te geven over het mbo. Binnen het LOB-project wordt het studentencampagneteam ingezet om vmbo-leerlingen en mbo-studenten te informeren over het mbo en het belang van een goede studiekeuze.

Mogelijke aanpak

Ten aanzien van vmbo'ers:

- Tijdens open dagen van het mbo: uitblinkers zijn gastheer/-vrouw en vertellen over hun ervaringen en keuzes en het belang van die keuzes.
- Op vmbo-scholen: uitblinkers bezoeken vmbo-scholen en vertellen over hun ervaringen en keuzes en het belang van die keuzes.

In relatie tot *MBO-stad*:

- Uitblinkers verbinden zich als gids aan MBO-stad en vertellen hierover tijdens hun bezoeken aan scholen.

Ten aanzien van mbo-studenten:

- Uitblinkers zijn op eigen scholen rolmodel voor medestudenten en worden ingezet als vraagbaak.

Essentieel is dat – welke benadering of aanpak er ook wordt gekozen – er binnen de onderwijsinstelling en het onderwijscurriculum met de betrokken scholieren c.q. studenten wordt gepraat over wat ze gehoord en gezien hebben. Het met elkaar reflecteren op opgedane ervaringen, levert inzichten op die een bijdrage kunnen leveren aan het keuzeproces van studenten.

Uitvoering

De onderdelen horend bij informatievoorziening worden uitgevoerd door middel van een intensieve en constructieve samenwerking tussen SBB en de MBO Raad, JOB/LAKS.. Plannen en voorstellen, zowel voor de korte als de lange termijn, worden periodiek voorgelegd en besproken in de adviesgroep. De voorstellen van de kwartiermaker voor een mbo-portal worden voorgelegd aan de door het Ministerie van OCW ingestelde stuurgroep. De achterban van alle betrokkenen verliest zowel bij de inhoudelijke ontwikkeling als bij de positionering van informatievoorziening de student als centraal uitgangspunt niet uit het oog. Concrete uitvoeringszaken worden periodiek voorgelegd aan de projectleider die, afhankelijk van het vraagstuk, beslissingen neemt of het vraagstuk voorlegt aan de adviesgroep. Communicatie

Beoogde Resultaten

Aan het eind van de projectperiode (december 2015) is *beschikbaar*.

-
- 1 Een voorstel voor zowel positionering als bekostiging van informatievoorziening na de projectperiode.
 - 2 Eén portal (in ontwikkeling) met de aangegeven mogelijkheden.
 - 3 Studiebijsluiters voor opleidingen in het mbo en een landelijke website met studiebijsluiters en/of aanhaken bij de websites Beroepen in Beeld of MBO Stad.
 - 4 Een handleiding voor onderwijsinstellingen voor de inzet van Uitblinkers; dit wordt ook opgenomen in het onderwijscurriculum.

Samenwerkingspartners

Bij dit projectonderdeel wordt intensief samengewerkt tussen MBO Raad, SBB, JOB/LAKS, onderwijsinstellingen en de projectleiding.

12 Kwaliteitsborging

Bij elke deelnemende instellingen wordt bij aanvang van het project tijdens een overleg tussen de projectleiding en een lid van het College van Bestuur (of daartoe gemandateerde persoon) informatie verstrekt. Dit biedt een grote garantie dat het uiteindelijke resultaat aansluit bij de specifieke situatie van de betreffende onderwijsinstelling. Ook kan worden gekeken of maatwerk wenselijk is. Tijdens dit gesprek wordt ook benadrukt dat actieve betrokkenheid van het management binnen de instelling noodzakelijk is. Zonder deze betrokkenheid is het veel moeilijker om een goed functionerend LOB-beleid op te zetten en is er een beduidend lagere kans op succes.

Samenwerkingsovereenkomst

Om een en ander op een verantwoorde manier te realiseren en de voortgang te monitoren, wordt er gewerkt met een samenwerkingsovereenkomst tussen MBO Diensten en de betreffende instelling.

De 'verplichtende' delen – zoals het ontwikkelen van visie en beleid, deelname aan de training *Deskundigheidsbevordering* en deelname aan kennisdelingsbijeenkomsten – worden nadrukkelijk op haalbaarheid en risico's doorgesproken. Ook worden manieren besproken voor de inzet en implementatie van producten. Op basis van plannen en intakegesprekken worden afspraken gemaakt en vastgelegd.

Afspraken

Het gaat hierbij om de volgende afspraken:

- ontwikkelen van visie en beleid aan de hand van LOB-scan;
- managementverantwoordelijkheid;
- uitvoering van het traject deskundigheidsbevordering: twee schoolcoaches en tien docenten/praktijkopleiders;
- inzet productgebruik;
- inzet thema's die worden uitgevoerd in de mbo-instelling;
- urenregistratie;
- financiële vergoedingen;
- periodieke gesprekken met projectleiding;
- vastleggen van LOB in de cyclus van zelfevaluatie en kwaliteitszorg.

Financiële vergoedingen

De **financiële vergoedingen** voor maatwerkondersteuning bij de ontwikkeling van visie en beleid, deskundigheidsbevordering en de ondersteuning van de contactpersoon worden verstrekt op basis van zogenaamde voorfinanciering. Er wordt een document ontwikkeld waarmee achteraf verantwoording wordt afgelegd. Inzet van werkgroepleden wordt vergoed op basis van urenregistratie, passende facturen en gemaakte en vastgelegde afspraken. De gemaakte prestatieafspraken worden periodiek geëvalueerd met de projectleider en, waar nodig, bijgesteld.

Kwaliteitskaart

Om een en ander te kunnen markeren als groei en ontwikkeling, is het raadzaam om een zogenaamde **kwaliteitskaart** te ontwikkelen. De LOB-scan kan hierbij behulpzaam zijn en eventueel worden gebruikt als procesborging. Hiertoe wordt een opdracht verstrekt aan deskundigen en/of worden voorbeelden gezocht die bruikbaar zijn in deze situatie.

JOB Monitor

De JOB Monitor biedt informatie die kan worden gebruikt voor kwaliteitsverbetering op basis van studenttevredenheid in relatie tot LOB.

13 Effectmeting

Een promovendus, verbonden aan de Open Universiteit en onder begeleiding van ██████████ ██████████, doet onderzoek naar *het meten van effecten en het bewaken van kwaliteit*. Daarnaast wordt er gezocht naar bruikbare methoden voor kwaliteitsverbetering en effectmeting. In nauw overleg met OCW wordt hier vorm en inhoud aan gegeven. Een van de ideeën is het laten uitvoeren van een zogenaamde Startmonitor eerstejaars mbo (conform het voorbeeld uit het hbo).

Eén conclusie uit de effectmeting naar de eerste fase van het project wordt hierbij in ieder geval ter hand genomen:

Neem de student als uitgangspunt!

14 Resultaten einde projectperiode op een rij

Visie en Beleid

- Alle 47 projectscholen hebben concrete Beleidsplannen LOB opgeleverd. Deze plannen bevatten, minimaal, acties die rechtstreeks te maken hebben met draagvlak en opname in de cyclus van zelfevaluatie en kwaliteitszorg.
- Er zijn zichtbare stappen gezet in het implementatieproces van LOB-ontwikkelingen.
- Alle 'nieuwe' projectscholen (vijftien in totaal) beschikken over een Beleidsplan LOB. Ook zijn er stappen ondernomen voor de vertaling naar de praktijk.
- Nadat er gedurende een bepaalde periode maatwerk is ingezet en ervaring is opgedaan met implementatie is LOB opgenomen in de cyclus van zelfevaluatie en kwaliteitszorg.

Deskundigheidsbevordering

- Alle 47 onderwijsinstellingen hebben het ingezette professionaliseringstraject volbracht. Dat wil zeggen dat de opgeleide schoolcoaches erin zijn geslaagd om een of meerdere teams extra te trainen.
- Binnen deze onderwijsinstellingen zijn de vooraf benoemde teams geschoold en in staat de training door middel van het train-de-trainersprincipe over te brengen op collega's van andere teams.
- Aan het eind van het traject zijn ruim negentig docenten getraind als schoolcoach.
- Ongeveer vijfhonderd docenten (en eventuele praktijkopleiders) zijn bekwaam in de gewenste gespreksvoering: het voeren van de dialoog/trialoog. Afhankelijk van het instapmoment in het project zijn er nog enkele honderden docenten extra geschoold.
- Schoolcoaches hebben trainingen gegeven aan praktijkopleiders in de leerbedrijven. Deze trainingen zijn beschreven in een hanteerbaar, voor iedereen beschikbaar, document. Streven is dat dertig praktijkopleiders zijn getraind.

Producten

- Onderwijsinstellingen hebben een of meerdere producten ontwikkeld. Deze producten zijn opgenomen in de Toolbox en in de praktijk gebracht. Streven is dat minimaal tien instellingen deze producten – met name de producten op het gebied van netwerken, levensechte opdrachten en doorstroom – benutten of bezig zijn met de ontwikkeling van een gekozen instrument in hun eigen onderwijsinstelling.
- De producten zijn, indien gewenst, voorzien van verbetervoorstellen en er is een definitieve, digitale versie van het betreffende product beschikbaar. Hierin zijn ervaringen met het product verwerkt. Ook zijn succes- en faalfactoren beschreven.
- Producten die niet binnen het project zijn ontwikkeld, zijn voorzien van feedback en advies op basis van ervaring met het betreffende product. Indien gewenst zijn de betreffende producten opgenomen op de projectenwebsite.

- Instrumenten die in het kader van LOB door onderwijsinstellingen zijn ontwikkeld, zijn getoetst en beschikbaar gesteld via de projectenwebsite.

Speerpunten

- De beschreven resultaten in de deelprojectplannen zijn gerealiseerd en landelijk ter beschikking gesteld, zowel in hard-copy (indien van toepassing) als digitaal.
- Alle onderwijsinstellingen hebben door middel van conferenties en/of de projectenwebsite kennis kunnen nemen van de bereikte resultaten.
- Actief betrokken instellingen hebben ervaring opgedaan met producten en hebben deze producten mogelijk al van advies voorzien.
- Daar waar mogelijk zijn de resultaten beschikbaar in de vorm van modules voor deskundigheidsbevordering van docenten in relatie tot LOB.

Nieuwe speerpunten

De daadwerkelijke, concrete resultaten worden uiteraard bepaald na verkenning en uitwerking van de plannen voor de benoemde speerpunten. Het gaat hieronder dan ook om globale beschrijvingen:

- Er zijn mogelijkheden verkend, er is eventueel een plan ontwikkeld en binnen een of meerdere instellingen is een pilot gestart voor het genoemde speerpunt.
- Er is een document (of andere uitingsvorm) ontwikkeld om het item Toelatingsbeleid/intake in relatie tot LOB onder de aandacht te brengen. Minimaal is de discussie rondom dit thema binnen enkele onderwijsinstellingen geagendeerd.
- Er zijn concrete handreikingen gedaan voor ondersteuning en vormgeving van activiteiten in het kader van het document Loopbaan en Burgerschap.
- Het dossier Loopbaan en Burgerschap wordt mede geïnterpreteerd en ingezet in de geest van loopbaanoriëntatie en -begeleiding.

Informatievoorziening

- Ontwikkelen van een portal met drie keuzefunctionaliteiten.
- Voorstel voor zowel positionering als bekostiging van informatievoorziening na de projectperiode.
- De bijsluiters voor opleidingen in het mbo zijn beschikbaar en ontsloten.
- Er is een handleiding voor 'uitblinkers', die vmbo-scholieren en mbo-studenten informatie moet geven.
- De handleiding voor onderwijsinstellingen voor de inzet van 'uitblinkers' is opgenomen in het onderwijscurriculum.

Kwaliteitsborging

Er is een kwaliteitskaart ontwikkeld voor het opnemen van LOB in de cyclus van zelfevaluatie.

Effectmeting en onderzoek

- Het onderzoek door de promovendus heeft een aantal eerste resultaten opgeleverd, die aansluiten bij de verleende opdracht.
- Het onderzoek in het kader van Startmonitor eerstejaars is afgerond. De resultaten zijn gepubliceerd en onder de aandacht gebracht bij onderwijsinstellingen en beleidsmakers.

Communicatie project

- De projectwebsite geniet landelijke bekendheid.
- Er is een aantal bijeenkomsten georganiseerd in het kader van het LOB-café.
- Er is een aantal landelijke bijeenkomsten georganiseerd.
- Er zijn tien regionale kennisdelingsbijeenkomsten georganiseerd.
- Er is een afsluitende conferentie georganiseerd.
- Er zijn minimaal drie brochures rondom een vooraf gekozen thema verschenen.

Bijlage 1: Loopbaanoriëntatie en -Begeleiding als probleem

Tot voor kort was de vanzelfsprekende basis van de loopbaanoriëntatie en -begeleiding de zogenoemde 'matchingsbenadering' (Meijers, Kuijpers & Winters, 2010). Kort samengevat was de redenering dat een student een goede keuze kon maken, wanneer hij wist wat zijn talenten waren en tegelijkertijd op de hoogte was welke beroepen pasten bij zijn talenten.

Een goede keuze is dus een geïnformeerde keuze. Daarmee kon het handelen van professionals die het individu wilden helpen bij het maken van een goede keuze, snel en eenvoudig gedefinieerd worden: zorgen voor goede (= betrouwbare) informatie over het individu (bij voorkeur via psychometrische tests en gesprekken met ervaren keuzepsychologen) en informatie over de inhoud van beroepen.

Daar is in de jaren zestig van de vorige eeuw nog het geven van informatie over vervolgopleidingen bijgekomen, omdat mensen uit groepen die traditioneel gezien niet deelnamen aan hogere vormen van onderwijs, dit in toenemende mate wél gingen doen. De matchingsbenadering werkte prima, zolang er sprake was van stabiele arbeidsverhoudingen en van stabiele waarden en normen in de samenleving. Stabiele arbeidsverhoudingen zorgden immers voor een heldere beroepenstructuur en voor duidelijke beroepen die qua inhoud slechts langzaam veranderden. Stabiele waarden en normen zorgden voor duidelijke rolverwachtingen, die het op hun beurt mogelijk maakten dat individuen een duidelijke identiteit opbouwden (identiteit = identificatie met verschillende sociale rollen).

De matchingsbenadering onder druk

De matchingsbenadering verloor haar waarde vanaf het moment dat waarden en normen ter discussie kwamen (doordat kerken en politieke partijen enorm aan invloed verloren), de arbeidsverhoudingen steeds flexibeler werden (employability/flexibele loopbanen et cetera) en het aantal beroepen afnam, terwijl het aantal veel vager omschreven functies juist toenam. Het werd – in de eerste plaats – steeds moeilijker om informatie over de persoon en de beroepenwereld te geven, die eenduidig te interpreteren is. Ten tweede verdween het hele sociaal-culturele kader dat individuen in staat stelt om zich te identificeren met sociale rollen en zo met hoofd, hart en hand loopbaankeuzes te maken. Zonder een zingevend kader maakt informatie over persoon en beroep het maken van een keuze feitelijk alleen maar lastiger: 'Zoveel keuzemogelijkheden dat ik door de bomen het bos niet meer zie. Help, wat moet ik nou?' Het is dan ook niet verwonderlijk dat heel veel (inter)nationaal wetenschappelijk onderzoek laat zien dat jongeren de informatie die ze krijgen via decanen, testen, beroepskeuzepsychologen en brancheverenigingen als de KBB's en Colo/SBB, stelselmatig negeren en dus niet gebruiken (Meijers, Kuijpers & Winters, 2010, met name hoofdstuk 2).

De studenten gebruiken de informatie alleen wanneer ze hun studie- of beroepskeuze feitelijk – veelal op basis van toeval of intuïtie – al gemaakt hebben en informatie nodig hebben om anderen te overtuigen van de juistheid van hun keuze. Kort samengevat: in een samenleving die geen duidelijke waarden en normen kent met betrekking tot de 'goede loopbaan', worden jongeren onzeker en dus angstig van informatie. Maar omdat ze onzeker zijn, vragen ze wel om informatie. Echter: hoe meer informatie ze krijgen, hoe onzekerder en angstiger ze worden en hoe meer ze de aangeboden informatie negeren. Dat is de paradox waarmee loopbaanbegeleiders tegenwoordig te maken hebben: jongeren vragen om informatie, maar gebruiken deze niet!

LOB in onzekere tijden

Hoe moet LOB in een 'onzekere samenleving' er dan wel uitzien? Professionals op het gebied van loopbaanoriëntatie en -begeleiding zijn het er in toenemende mate over eens dat het doel van LOB niet meer 'het maken van de juiste keuze' moet zijn, maar 'het verwerven van loopbaancompetenties' conform het parool van de ontwikkelingssamenwerking: 'Geef mensen geen vis, maar leer ze vissen'. Uit recent wetenschappelijk onderzoek (Kuijpers & Meijers, 2009; Kuijpers, Meijers & Gundy, 2011) blijkt dat leerlingen in staat zijn loopbaancompetenties op te bouwen in een leersituatie die aan drie kenmerken voldoet:

- 1 Het leren moet praktijkgestuurd zijn.
- 2 Het leren moet dialogisch zijn.
- 3 Er moeten keuzemogelijkheden zijn.

Rol intake

Daarnaast blijkt ook de intake een belangrijke rol te spelen: uit recent onderzoek naar de overgang van vmbo naar mbo blijkt dat eerstejaars in het mbo méér loopbaancompetenties ontwikkelen als zij een loopbaangerichte intake hebben gehad. Een intake is loopbaangericht wanneer een betrokken mbo-docent de student de kans geeft uitgebreid te vertellen over zijn ervaringen in het vmbo, over wat de student van die ervaringen heeft geleerd, hoe zijn beroepswens tot stand is gekomen en wat de concrete verwachtingen van de student zijn met betrekking tot de hulp die de school hem kan bieden bij het realiseren van die beroepswens (Kuijpers, Meijers & Winters, 2009). Het intakegesprek moet, kortom, gericht zijn op het inschatten van de student. Tot nu toe is het evenwel vaak gericht op het afschatten van de student: 'Wat zijn de risico's als we deze studenten tot een bepaalde opleiding toelaten?'

Meer dialoog

Onderzoek laat zien dat de scholen de laatste jaren, vooral onder invloed van de invoering van competentiegericht onderwijs, hebben geïnvesteerd in meer praktijksturing en het vergroten van keuzemogelijkheden. Ze hebben echter nog nauwelijks geïnvesteerd in meer dialoog. In een recent onderzoek naar de inhoud van bpv-gesprekken bleek dat docenten gedurende 65 procent van de tijd *tegen*, 21 procent *over* en slechts 9 procent *met* de student spreken (Winters e.a., 2009). Er zijn voor wat betreft de docenten verschillende redenen voor het ontbreken van een dialoog. In de eerste plaats ontbreken de gespreksvaardigheden. Vervolgens de cultuur van het onderwijs: bijna een eeuw lang was het vanzelfsprekende doel van het onderwijs de overdracht van kennis; daarmee was er sprake van een monologische cultuur. En ten slotte de persoonlijkheid van de docent. Een organisatie die lange tijd stabiel blijft (zoals het onderwijs) trekt, aldus de organisatieonderzoeker Quinn (1991), een type persoonlijkheid aan dat sterk gericht is op controle en dat slecht tegen onzekerheid kan.

Het realiseren van méér dialoog in het onderwijs – en daarmee het realiseren van een krachtige loopbaangerichte leeromgeving – is dus ingewikkeld. Docenten moeten leren om met studenten over hun ervaringen in praktijkgericht onderwijs te spreken. En dus niet alleen – zoals lang vanzelfsprekend was – enthousiast over hun vak tegen studenten te praten. Dit vraagt om een verandering van de professionele identiteit van de docent. Een dergelijke verandering is – zo blijkt uit een recente dissertatie (Hensel, 2010) – niet via een traditioneel professionaliseringstraject (c.q. scholing) te realiseren, maar vereist een onorthodoxe aanpak.

Bijlage 2: Projectresultaten voorgaande periode Loopbaan Oriëntatie en Begeleiding in het mbo

In de achterliggende periode – november 2010 tot december 2013 – is er in opdracht van OCW gewerkt aan de opzet en inhoudelijke component van het item LOB in het mbo. De middelen zijn toegekend aan MBO Diensten, die als projectleider van het gehele project fungeert.

In de projectperiode participeren 35 mbo instellingen (15 in eerste fase en 20 vanaf tweede fase)

Ontwikkelde producten en resultaten

Visie en Beleid

- De LOB-scan (ontwikkeld binnen VO-project) is mbo-proof gemaakt.
- Er zijn 32 mbo-instellingen die de LOB-scan hebben ingevuld.
- Er zijn 32 Instellingen die beschikken over een Visie en Beleidsplan LOB.
- Acht tot tien instellingen hebben stappen gezet in hun implementatieproces, mede door de inzet van het maatwerktraject vanuit het project.
- Instrumenten ten gunste van het gebruik van de LOB-scan zijn openbaar en ter beschikking gesteld voor alle onderwijsinstellingen via de projectenwebsite www.lob4mbo.nl.
- De brochure 'Van Inspiratie naar Realisatie', die is gebaseerd op ervaringen uit de eerste projectfase, is ter beschikking gesteld.
- Binnen regionale kennisdelingsbijeenkomsten is implementatie als rode draad in de bijeenkomsten opgenomen. Dit door middel van thema's als: communicatie ten behoeve van implementatie, analyseren van eigen plan ter verbetering en vervolmaking, inzet van netwerk (zowel intern als extern) ten behoeve van implementatie en draagvlakverruiming.

Deskundigheidsbevordering

- Zeventig docenten zijn getraind als schoolcoach (zowel loopbaanreflectiegesprekken als tools voor begeleiden teams).
- Er zijn 320 docenten getraind in het voeren van loopbaanreflectiegesprekken.
- Acht tot tien onderwijsinstellingen hebben stappen gezet voor de realisatie van het gewenste olievlekeffect door middel van de train-de-trainersmethode.
- Onderzoek door [REDACTED] en [REDACTED] naar de effecten van de training is beschikbaar door middel van de brochure Leren luisteren en Loopbaanleren.
- Er hebben vier regionale kennisdelingsbijeenkomsten plaatsgevonden.
- Er is een landelijke conferentie georganiseerd in samenwerking met Studiekeuze 123, de VO-raad en MBO Diensten (maart 2013).

Instrumenten

- Er is een Toolbox samengesteld met relevante instrumenten voor LOB. Deze Toolboxes zijn in vijfvoud naar alle onderwijsinstellingen verstuurd (350 stuks). De informatie is verder digitaal beschikbaar via de website van het project en usb-sticks.
- Er is een masterclass gegeven voor het werken met levensechte opdrachten. Inmiddels hebben vijf (en op termijn nog drie) instellingen aangegeven aan de slag te gaan met dit item. Ondersteuning vanuit het project is in ontwikkeling.
- Instrumenten uit de Toolbox zijn:
 - *Intake*: kaarten, posters en film om de discussie over professionalisering van de intake te stimuleren.
 - *Ontwikkeling levensechte opdrachten*: handboek, benodigde templates en formulieren voor het zelfstandig ontwikkelen van beoogde opdrachten.
 - *Krachtige leeromgeving*: brochure, ontwikkelformat en theoretisch kader voor de ontwikkeling van een inspirerende leeromgeving.
 - *VM2 en LOB*: publicatie en drie uitgewerkte casussen over de manier waarop LPB vorm kan krijgen binnen vmbo-mbo-scholenkoppels.
 - *Netwerken*: netwerkkwartet en readers voor het leren netwerken door studenten met het oog op het zoeken en vinden van een passende stage, vervolgopleiding en/of plaats op de arbeidsmarkt.
 - *Doorstroom mbo-hbo-arbeidsmarkt*: kijkkader met overzicht van praktijkvoorbeelden en theoretische onderlegger.
 - *Praktijkopdrachten* voor diverse vakrichtingen in samenwerking met Skills Netherlands.
 - *Beroepsoriënterende Stages* door SBB: handleidingen voor zowel leerbedrijven, kenniscentra als onderwijsinstellingen voor oriënterende stages voor vmbo leerlingen.

Informatie voorziening

- Ontwikkeling van de website MBO Stad door de MBO Raad: website waar aankomende studenten zich kunnen oriënteren.
- Doorontwikkeling van de website Beroepen in Beeld door SBB: website met voor jongeren een compleet en actueel beeld van alle mbo-beroepen. Met hieraan gekoppeld informatie over stage en arbeidskansen.
- Concepten voor de Bijsluiter worden in het voorjaar 2014 in definitieve versie gelanceerd.

Speerpunten

- Voor zes speerpunten zijn deelprojectplannen inclusief beoogde resultaten ontwikkeld en beschikbaar gesteld.
- Alle werkgroepen zijn bemenst en er is een startbijeenkomst geweest met alle betrokkenen.

Effectmeting

- Onderzoek door promovendus Open Universiteit onder begeleiding van [REDACTED] en [REDACTED] is gestart.

Communicatie

- Er is samen met de VO-raad een netwerk (Netwerk Maxim@@!) opgericht, het netwerk heeft drie LOB café-bijeenkomsten georganiseerd.
- Er zijn zes kerngroepleden getraind als zogenaamde netwerkspelleiders.
- De projectenwebsite is in de lucht: www.lob4mbo.nl.

Bijlage 3: Loopbaan en Burgerschap

Loopbaan en Burgerschap in het mbo is een essentieel onderdeel van het onderwijscurriculum in het mbo. Alle studenten worden binnen hun opleiding geconfronteerd met LOB. De onderwijsinstellingen zijn verplicht dit op een professionele manier te ontwikkelen, aan te bieden, te begeleiden en te beoordelen. De domeinenstructuur geeft een extra stimulans voor de instellingen om de inhoud van LOB tegen het licht te houden en te perfectioneren.

Dat grote aantallen studenten voortijdig het mbo-onderwijs verlaten, levert een ongewenste situatie op, zowel voor de individuele student als voor het imago van het mbo. Dit moet een wending nemen en leiden tot succesvolle onderwijstrajecten. Om dat te bereiken moet de curatieve benadering omgebogen worden naar een meer preventieve aanpak.

Loopbaanoriëntatie en -begeleiding en burgerschapsvorming vormen een integraal onderdeel van het middelbaar beroepsonderwijs. LOB draagt bij aan het vermogen van de student om zicht te krijgen op de eigen kwaliteiten, mogelijkheden en drijfveren. LOB helpt de student de juiste keuzes te maken voor een opleiding en een toekomstig beroep.

Het document *Loopbaan en Burgerschap in het mbo* (mei 2010) vormt de basis voor de manier waarop het item loopbaanoriëntatie en -begeleiding vorm en inhoud krijgt in de mbo-instellingen. Deze kwalificatie-eisen geven samen met de kwalificatie-eisen van het betreffende kwalificatiedossier en de eisen op het terrein van Nederlandse taal en rekenen aan wat er van een student verwacht wordt om het betreffende diploma te halen.

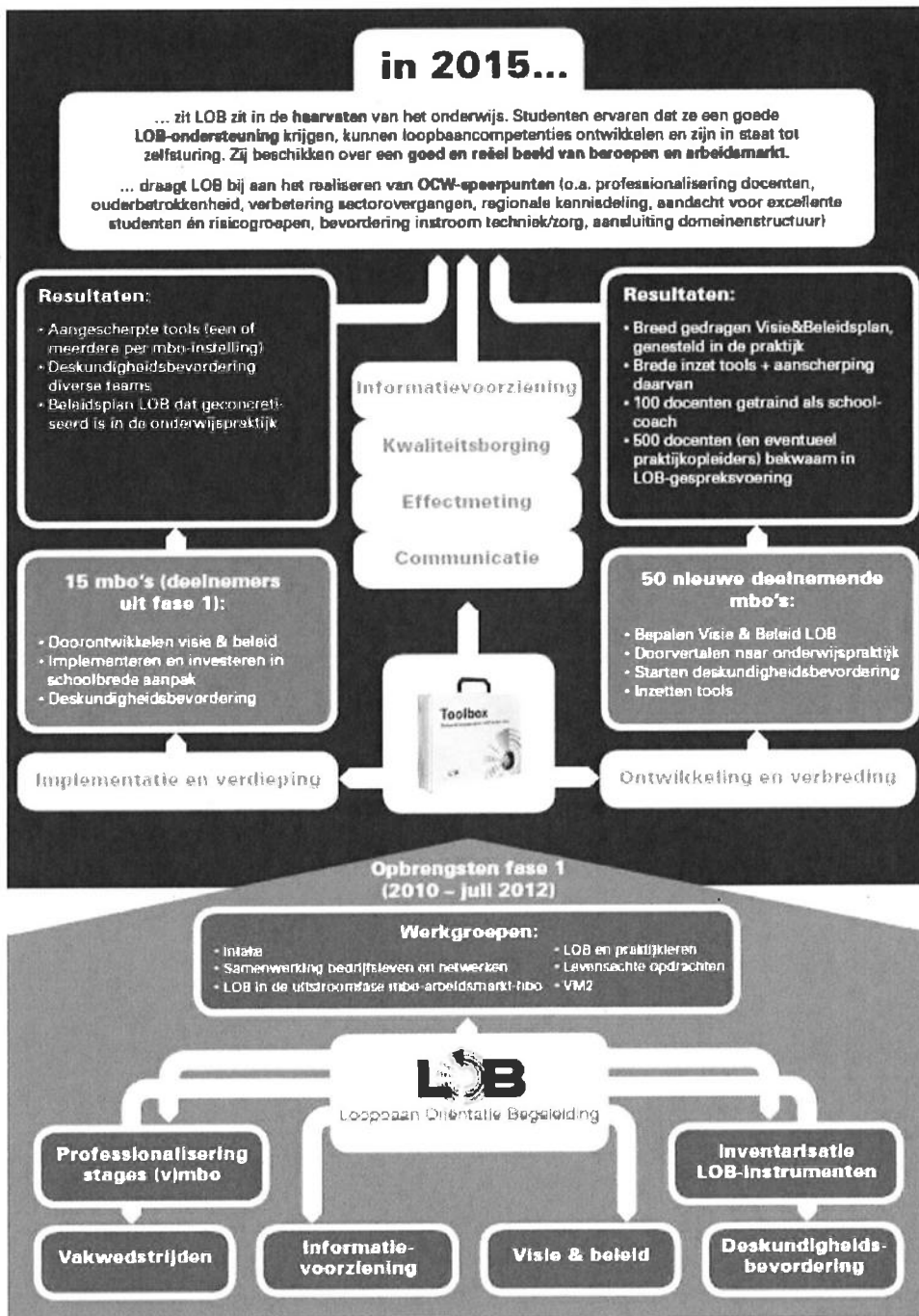
Naast het beschrijven van de kwalificatie-eisen moet het document ervoor zorgen dat de thema's op het gebied van loopbaan en burgerschap ordentelijk aan bod komen in het onderwijs. Daarom zijn naast inhoudelijke kwalificatie-eisen ook eisen opgenomen die gaan over het vastleggen van het onderwijs- en begeleidingsaanbod op deze gebieden.

Burgerschapsvorming en loopbaanoriëntatie en -begeleiding zijn, net als het beroepsgericht deel van de opleiding, een verantwoordelijkheid van het gehele onderwijsteam. Het vereist draagvlak binnen de onderwijsteams en vertrouwen in de docenten die het moeten uitvoeren. Dit wordt door elke onderwijsinstelling verankerd in de professionaliteit van de medewerkers.

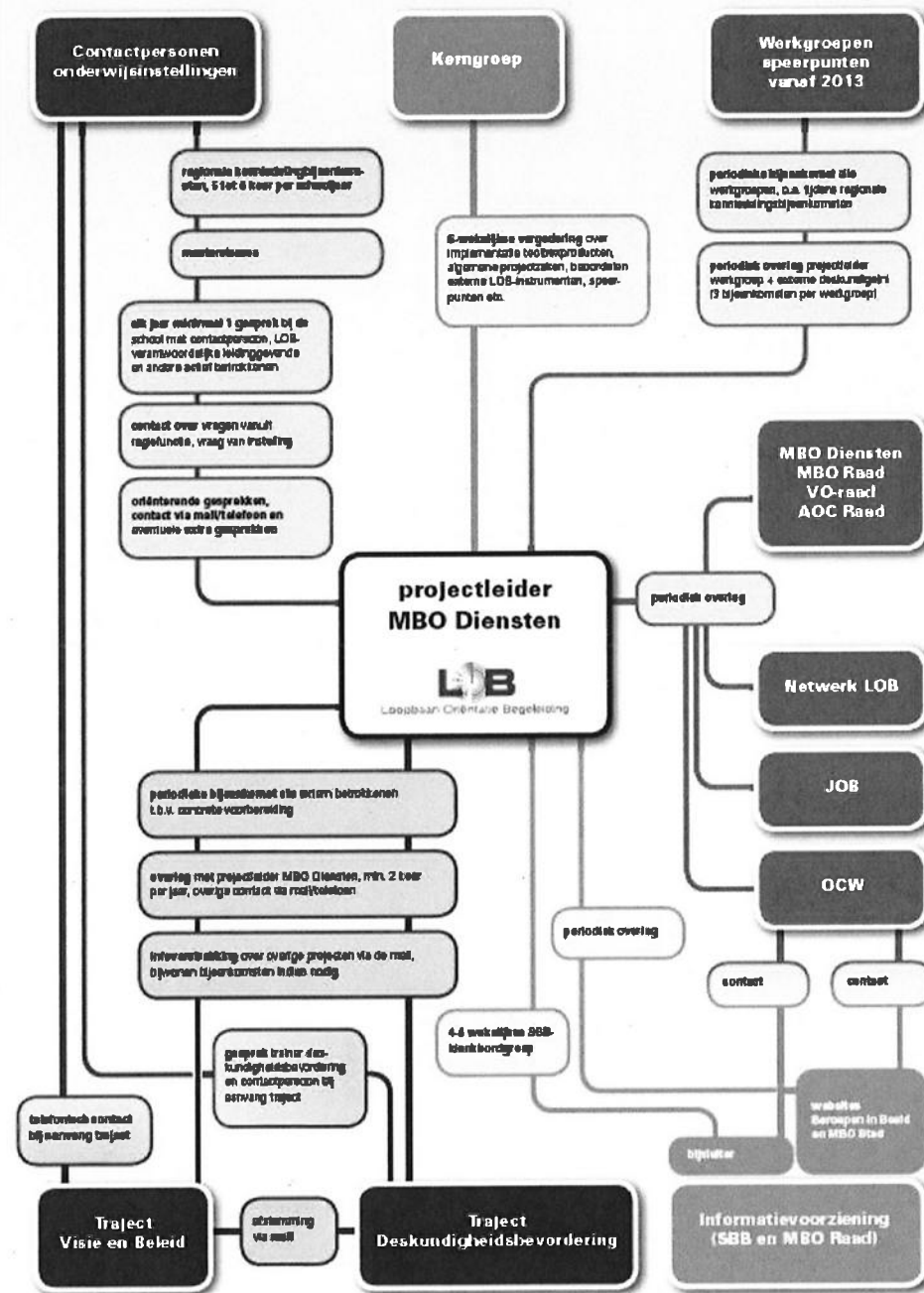
Loopbaanoriëntatie en -begeleiding draagt maatschappelijk gezien bij aan *employability* en ondernemerschap. Daarnaast draagt het bij aan de persoonlijke ontplooiing van de individuele student. Het gaat hierbij om het sturing geven aan het vinden van betekenisvol werk of vervolgonderwijs dat aansluit op de eigen kwaliteiten, mogelijkheden, waarden en motieven.

Daarvoor is nodig dat een student daar inzicht in heeft. Maar het vereist ook oriëntatie op en inzicht in de mogelijkheden die de arbeidsmarkt biedt. De student is in staat de eigen kwaliteiten, mogelijkheden, waarden en motieven te vergelijken met gevraagde waarden en kwaliteiten van verschillende soorten werk. Ook oriëntatie op mogelijke doorstroomtrajecten in het vervolgonderwijs (hbo of een volgend niveau in het mbo) zijn hierbij van belang. Op basis van vergelijking komt de student tot weloverwogen keuzes en vervolgstappen om gemaakte keuzes te realiseren.

Bijlage 4: Projectschema 1

Bijlage 5: Projectenschema 2

Bijlage 6: Onderzoek naar effecten van de LOB innovatie-impuls in het mbo

Het doel van het voorgestelde promotieonderzoek is om zicht te krijgen op de impact van het innovatietraject *Doorstart Stimuleringstraject LOB in het mbo* op het gedrag van de verschillende actoren. De centrale onderzoeksvraag luidt:

Op welke wijze en met welke resultaten is het stimuleringstraject LOB een impuls voor structurele en culturele veranderingen in het mbo?

In het onderzoek wordt aangesloten op de theorie over loopbaanleren en actuele thema's, zoals professionele ruimte, professionaliseringsrichting en -ruimte, gespreid leiderschap, collectief leren en netwerklernen. Onderzoeksvragen zijn:

- 1 Hoe, bij wie en wanneer worden instrumenten (LOB-scan, LOB/bpv-instrument, praktijkopdrachten, professionalisering intake, etc.), die ontwikkeld zijn in het stimuleringstraject in het mbo ingezet (en verankerd in structuren) en hoe draagt dit bij aan de ontwikkeling van loopbaancompetenties?
- 2 In hoeverre is er sprake van een olievlekwerking, binnen en buiten de schoolorganisatie (ouders, praktijk, andere onderwijsinstellingen), van de LOB-initiatieven die zijn ontwikkeld?
- 3 Hoe en door wie wordt de verankering en verspreiding van de LOB-interventies vormgegeven?
- 4 In hoeverre hebben, krijgen en nemen docenten, die betrokken zijn bij het stimuleringstraject, de mogelijkheden om te leren/professionaliseren en innoveren?
- 5 Welke LOB-uitgangspunten/doelen zijn richtinggevend bij de inzet van de ontwikkelde instrumenten voor professionalisering en innovatie op verschillende niveaus?
- 6 In hoeverre vindt de dialoog plaats over de mogelijkheden en beoogde opbrengsten in leren/professionaliseren tussen leerling en begeleider (school, praktijk), begeleider school en praktijk, school en ouders, begeleiders en managers?
- 7 Hoe kan de verankering en verspreiding van de LOB-innovatie worden bevorderd en welke factoren zijn hierop van invloed?
- 8 Wat zijn opbrengsten van het stimuleringstraject in termen van structuur- en cultuurverandering?
- 9 Wat leidt tot talentontwikkeling van studenten en hoe wordt dit vormgegeven (opbrengst)?

Methode

Om deze vragen te kunnen beantwoorden, krijgen de deelnemende scholen c.q. opleidingen aan het innovatietraject *Doorstart Stimuleringstraject LOB in het mbo* een vragenlijst voorgelegd over de inzet van instrumenten. Ook wordt de ontwikkeling van netwerken van actoren in kaart gebracht met behulp van het reeds ontwikkelde instrumentarium van de onderzoeksgroep 'netwerkleren'. Daarnaast worden verhalen van actieve en reactieve actoren (studenten, docenten, managers, leerbedrijven, ouders) over de producten en processen van de LOB-innovatie gedocumenteerd (deels via filmopnames).

Het onderzoek concentreert zich vervolgens op drie verschillende teams van mbo-scholen. De centrale vraag hierbij is hoe zij de verankering en verspreiding van de resultaten van het stimuleringsproject vormgeven. De aandacht zal daarbij niet alleen uitgaan naar de docententeams, maar ook naar de vraag hoe de teams – in het spanningsveld tussen onderzoek en ontwikkeling – het proces van cocreatie met studenten, begeleiders uit leerbedrijven, ouders en managers vormgeven. Ten slotte zal aandacht worden geschonken (naar voorbeeld van Lieberman in het schrijfonderwijs) aan het vormen van een landelijk netwerk van schoolcoaches voor kennisontwikkeling op het gebied van LOB in het mbo.

Opbrengsten

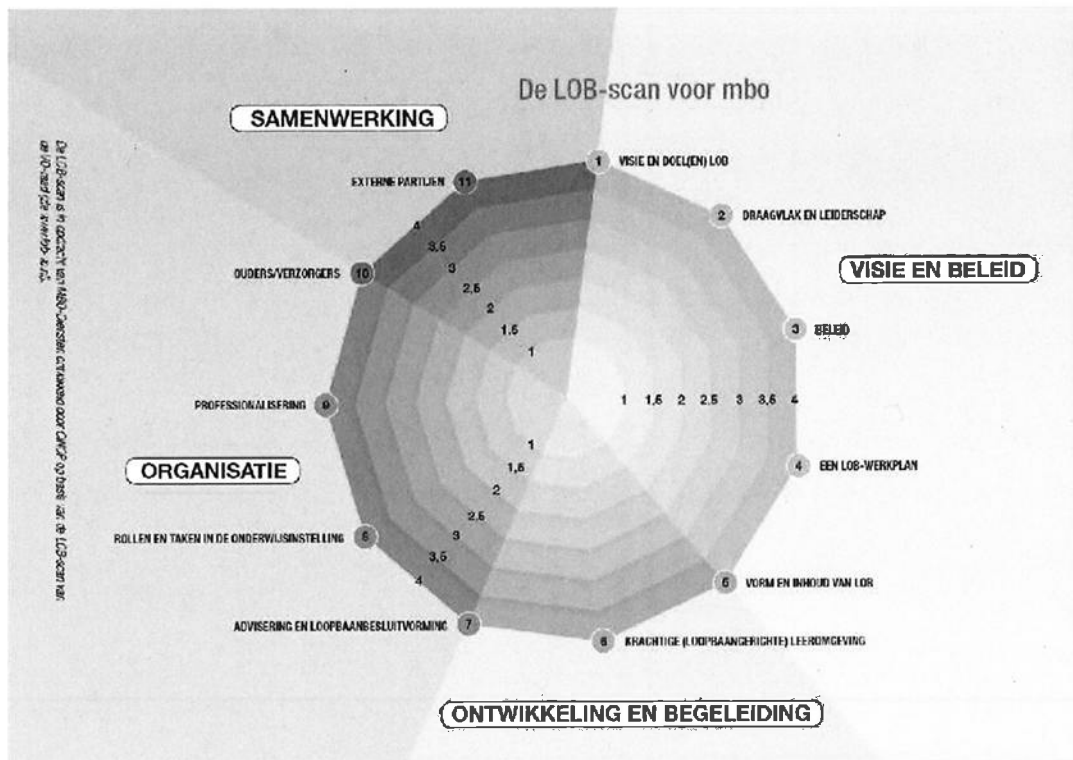
Het onderzoek zou – naast praktijkwetenschappelijk kennis – de volgende producten kunnen opleveren:

- beschrijvingen van effectieve vormen van talentontwikkeling van leerlingen;
- een beschrijving van goede voorbeelden van ouderbetrokkenheid;
- verhalen (filmpjes) van verschillende actoren over het vormgeven, implementeren, verankeren en verspreiden van LOB in het mbo;
- scenario's van LOB-implementatie, inclusief bedrijven- en ouderbetrokkenheid, gedurende het hele mbo-traject.

Onderzoeksgroep

De onderzoeksgroep bestaat primair uit docenten die deelnemen aan het stimuleringsproject. Omdat we de materiële en symbolische ruimte waarbinnen zij functioneren in kaart willen brengen, zullen ook hun leerlingen en managers worden betrokken bij het onderzoek.

Bijlage 7: LOB-scan

Bijlage 8: Flyer website

Nieuw!

www.lob4mbo.nl

De mbo-student beter toerusten voor het maken van een passende keuze in zijn loopbaan. Dat is het doel van het Stimuleringsproject LOB in het mbo.

Vanaf nu kunt u alle relevante informatie, instrumenten, literatuur, bijeenkomsten e.d. vinden op: www.lob4mbo.nl!

Bijlage 9: Flyer netwerk Maxim@@l

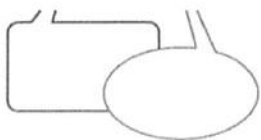
maxim@@l
HET LANDELIJK LOB-NETWERK

- inspireren...
- innoveren...
- informeren...

Maxim@@l is het landelijk LOB-netwerk dat onderwijs-professionals, beleidsmakers, politici, ouders, studenten en het bedrijfsleven bij elkaar brengt. Het doel: kennis en ervaring delen en zo ervoor zorgen dat jongeren én volwassenen goed voorbereid worden op de doorstroom naar onderwijs of arbeidsmarkt!

Hoe kun je jongeren en (jong) volwassenen optimaal voorbereiden om na de middelbare school de juiste vervolgopleiding of professie te kiezen? Het antwoord: LoopbaanOriëntatie en -Begeleiding (LOB). LOB geeft studenten meer inzicht in hun kwaliteiten, mogelijkheden en drijfveren. Met juiste opleidings- en beroepskeuzes als gevolg.

Maxim@@l brengt alle meningen, onderzoeken en ideeën over LOB samen op één platform. Dat maakt dit landelijk LOB-netwerk een efficiënt instrument waarmee je snel de juiste gesprekspartner(s) vindt voor een vraag, informatie, een voorstel of idee. Maxim@@l helpt je vlug op weg!

Netwerken werkt!

In Maxim@el zijn alle partijen vertegenwoordigd die een rol hebben of willen spelen bij de professionalisering van LOB. Deze spelers bundelen hun krachten én contacten. Maken hierdoor de wereld kleiner. En kunnen zo samen LOB in de breedste zin van het woord professionaliseren. Dit is hét platform om nieuwe ideeën te delen. De vindplaats voor informatie over hoe je bijvoorbeeld kunt samenwerken vanuit het mbo en vo met het vervolgonderwijs. Het netwerk waar je stageplaatsen of goede sprekers voor bijeenkomsten vindt. De bron waar je tips vergaart, bijvoorbeeld over hoe je beter kunt samenwerken met ouders. Informeren, inspireren, innoveren. Dankzij de synergetische kracht van netwerken.

LOB-café: ontmoetingsplaats voor meningen en ideeën

Maxim@el wordt gevoed en onderhouden door getralnde netwerkspeleiders uit het mbo, vo, en ho. Vier keer per jaar organiseren zij het zogeheten LOB-café. Het programma is steeds afgestemd op de behoeften vanuit het netwerk. Daarnaast is dit café ook een ontmoetingsplaats voor alle deelnemers. Natuurlijk kun je elkaar ook virtueel ontmoeten op LinkedIn en twitter (@lobmax, #lobmax).

Meld je nu aan op www.lob-max.nl!

**WIE SAMEN KAN
WERKEN,
KAN OOK SAMEN
NETWERKEN**

Lobke

www.lob-max.nl

Bijlage 10: Lijst met deelnemende onderwijsinstellingen

- 1 AOC De Groene Welle
- 2 AOC Oost
- 3 Arcus College
- 4 Aventus
- 5 Da Vinci College
- 6 Deltion
- 7 Drenthe College
- 8 Friesland College
- 9 Helicon
- 10 ID College
- 11 KW1C
- 12 Landstede
- 13 Leeuwenborgh Opleidingen
- 14 MBO Amersfoort
- 15 MBO Utrecht
- 16 Noorderpoort
- 17 Onderwijsgroep Noord, AOC Terra
- 18 ROC A12
- 19 ROC Amsterdam, locaties Flevoland en Hilversum
- 20 ROC De Leijgraaf
- 21 ROC Leiden
- 22 ROC Midden Nederland
- 23 ROC Mondriaan
- 24 ROC Tilburg
- 25 ROC TOP
- 26 ROC van Twente
- 27 ROC West Brabant
- 28 Scalda
- 29 Sint Lucas
- 30 STC-Group
- 31 Summa College
- 32 Wellantcollege

Offertes, Stand 26-06-2014, inschatting uitbetaling

Leidschendam Quantitative Begeleiding

Code	Omschrijving	Bedrag	Q3 2014	Q4 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015
OV-006	Accountant	€ 19.453,00		€ 4.453,00				€ 15.000,00
OV-010	Adviesgroep	€ 6.050,00	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 1.008,33
ALG-001	Kamgroep	€ 162.139,71	€ 121.604,78					
ALG-003	Conferenties	€ 9.233,20	€ 9.233,20					
ALG-006	Brochures	€ 26.706,00	€ 26.706,00					
IMP-001	Toolbox	€ 5.823,25	€ 5.823,25					
IMP-003	Ondersteuning implementatie visie en beleid 47 instellingen	€ 63.000,00	€ 40.000,00					€ 23.000,00
IMP-004	Ondersteuning beoogd olleviek t.a.v. deskundigheidsbevordering 47 instellingen	€ 63.000,00	€ 40.000,00					€ 23.000,00
IMP-005	Stimulerende vergoeding contactpersonen instellingen	€ 63.000,00	€ 40.000,00					€ 23.000,00
ONT-001	Inzet deskundigen voor 15 instellingen	€ 3.412,20		€ 3.412,20				
ONT-003	Inzet deskundigen voor 15 instellingen (inclusief locaties)	€ 80.796,30		€ 80.796,30				
SP	Werkgroepen	€ 483.954,84	€ 290.372,90					€ 193.581,94
SP-031	Toelatingsbeleid / Intake	€ 12.051,60	€ 12.051,60					
DIV-003	Onderzoek promovendus	€ 100.293,57						
INF-002	Ontwikkeling één portal	€ 11.011,00	€ 8.000,00	€ 3.011,00				€ 100.293,57
Totaal		€ 1.109.924,67	€ 594.800,07	€ 92.680,83	€ 235.125,20	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 185.301,90

Offertes, Stand 26-06-2014, inschatting uitbetaling

Logo bouw Oriëntatie Begeleiding

Code	Omschrijving	Beleg	Q3 2014	Q4 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015		
OV-006	Accountant	€	19.453,00	€	4.453,00			€	15.000,00	
OV-010	Adviesgroep	€	6.050,00	€	1.008,33	€	1.008,33	€	1.008,33	
ALG-001	Kamgroep	€	162.139,71	€	121.604,78			€	40.534,93	
ALG-003	Conferenties	€	9.233,20	€	9.233,20					
ALG-006	Brochures	€	26.706,00	€	26.706,00					
IMP-001	Toolbox	€	5.823,25	€	5.823,25					
IMP-003	Ondersteuning implementatie visie en beleid a7 instellingen	€	63.000,00	€	40.000,00				€	23.000,00
IMP-004	Ondersteuning beoogd olievlek t.a.v. deskundigheidsbevordering 47 instellingen	€	63.000,00	€	40.000,00				€	23.000,00
IMP-005	Stimulerende vergoeding contactpersonen instellingen	€	63.000,00	€	40.000,00				€	23.000,00
ONT-001	Inzet deskundigen voor 15 instellingen	€	3.412,20	€	3.412,20					
ONT-003	Inzet deskundigen voor 15 instellingen (inclusief locaties)	€	80.796,30	€	80.796,30					
SP	Werkgroepen	€	483.954,84	€	290.372,90			€	193.581,94	
SP-031	Toelatingsbeleid / Intake	€	12.051,60	€	12.051,60					
DIV-003	Onderzoek promovendus	€	100.293,57							
INF-002	Ontwikkeling één portal	€	11.011,00	€	8.000,00	€	3.011,00		€	100.293,57
Totaal			€ 1.109.924,67	€ 594.800,07	€ 92.680,83	€ 235.125,20	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 185.301,90

 Loopbaan-Orientatie-Begleiding

AANGETEKEND

Ministerie van OCW

Mevrouw [REDACTED]

Postbus 16375

2500 BJ DEN HAAG

Houttuinlaan 6

3447 GM Woerden

Postbus 2051

3440 DB Woerden

Woerden, 26 juni 2014

Ons kenmerk: EHE/235505/2014

Doorkiesnummer: [REDACTED]

T: 0348 - 75 35 00

Onderwerp: tussenrapportage 'Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo'

F: 0348 - 75 35 01

info@mbodiensten.nl

Geachte mevrouw [REDACTED], beste [REDACTED],

www.mbodiensten.nl

Hierbij biedt MBO Diensten u de tussenrapportage aan van het "Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo".

Na goedkeuring van de herziening van het projectplan Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo (kenmerk: EHE/230465/2013) heeft MBO Diensten de in gang gezette activiteiten voortgezet in het schooljaar 2013-2014. Zaken zijn op basis van intensieve gesprekken tussen OCW en MBO Diensten in het najaar 2013 tegen het licht gehouden en bijgesteld. Dit mede naar aanleiding van tijdsduur van de projectperiode en de besteding van de subsidies.

Door middel van de beschikking van 31 januari 2014: wijziging beschikking doorstart Stimuleringsproject "LOB in het mbo" (verplichtingsnummers 61200-27788 en -26703) is de projectperiode vastgelegd tot en met december 2015. Opnieuw vervult MBO Diensten de rol van subsidieaanvrager. Uitvoering en realisatie van het project liggen eveneens bij MBO Diensten.

Op het gebied van de activiteiten spreekt het vanzelf dat deze een voortgaande lijn vormen met in gang gezette activiteiten, waarbij de focus ligt op het proces in de onderwijsinstellingen. De vastgestelde uitgangspunten vormen, samen met de reeds bereikte resultaten, de basis voor de in te zetten activiteiten.

De opzet van deze Tussenrapportage wijkt enigszins af van de tot nu toe gangbare werkwijze. Omdat er inmiddels sprake is van vele activiteiten en daarbij ook veel actief betrokken personen, is er voor gekozen deze laatste groep betrokkenen een prominente plaats te geven in deze rapportage.

Het project "Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo" wordt gesubsidieerd door het ministerie van OCW en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van MBO Diensten.

Daarnaast wordt het document verlevendigd met beelden die vaak meer zeggen dan woorden en/of iets toevoegen aan deze woorden.

Per projectonderdeel worden de volgende items besproken:

- Feitelijke informatie beoogd resultaat (zie projectplan maart 2014) en uitgevoerde activiteiten (indien van toepassing)
- Interview(s) met enkele betrokkenen
- Beelden (indien van toepassing)
- (sfeer) verslagen of artikel

Het onderdeel **Conclusies en Aanbevelingen** is gebaseerd op opvallende zaken binnen de interviews, de bevindingen van de projectleider en -medewerker en de suggesties gegeven tijdens de conferentie juni 2014. De tussenrapportage wordt afgerond met een **financiële rapportage**, die separaat wordt aangeleverd.

Mevrouw [REDACTED] van MBO Diensten zal een nadere toelichting op deze rapportage geven op d woensdag 9 juli 2014

[REDACTED]
Met vriendelijke groet
[REDACTED]

directeur MBO Diensten

Bijlage 1: Tussenrapportage juli 2014: Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo

Bijlage 2: Financiële rapportage juni 2014

Het project "Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo" wordt gesubsidieerd door het ministerie van OCW en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van MBO Diensten.

Loopbaan Oriëntatie Begeleiding

Tussenrapportage
Doorstart
Stimuleringsproject
LOB in het mbo

juni 2014

Inhoudsopgave

1	Inleiding en opzet Tussenrapportage	5
2	Conclusies en aanbevelingen	6
3	Projectorganisatie	11
4	Visie en Beleid	15
5	Deskundigheidsbevordering	21
6	Kennisdeling	28
7	Ondersteuning bij ontwikkeling van productenn	36
8	Speerpunten	43
9	Nieuwe speerpunten	47
10	Informatievoorziening	50
11	Kwaliteitsborging en effectmeting	58
12	Communicatie	61

Titel: Tussenrapportage

Project/Werkgroep: Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo

Auteur(s): ██████████, MBO Diensten

Redactie en interviews: ██████████ & ██████████

MBO Diensten

Houttuinlaan 6

Postbus 2051

3440 DB Woerden

T ██████████

E lob@mbodiensten.nl

www.lob4mbo.nl

Woerden, Juni 2014

Versienummer: EHE/235555/2014

Tussenrapportage LOB

Het project 'Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo' wordt gesubsidieerd door het ministerie van OCW en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van MBO Diensten.

1

Inleiding en opzet Tussenrapportage

Na goedkeuring van het herziene projectplan Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo (kenmerk: EHE/230465/2013) heeft MBO Diensten de in gang gezette activiteiten voortgezet in het schooljaar 2013-2014. Zaken zijn op basis van intensieve gesprekken tussen OCW en MBO Diensten in het najaar 2013 tegen het licht gehouden en bijgesteld. Dit mede naar aanleiding van de tijdsduur van het project en besteding van subsidies.

Door middel van de beschikking van 31 januari 2014: wijziging beschikking doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo (verplichtingsnummers 61200-27788 en -26703) is de projectperiode vastgelegd tot en met december 2015. Opnieuw vervult MBO Diensten de rol van subsidieaanvrager. Uitvoering en realisatie van het project liggen eveneens bij MBO Diensten.

Op het gebied van de activiteiten spreekt het voor zich dat deze een voortgaande lijn vormen met in gang gezette activiteiten. Hierbij ligt de focus op het proces in de onderwijsinstellingen. De vastgestelde uitgangspunten vormen, samen met de reeds bereikte resultaten, de basis voor de in te zetten activiteiten.

De opzet van deze Tussenrapportage wijkt enigszins af van de tot nu toe gangbare werkwijze. Het project kent inmiddels vele activiteiten. Hierbij is een grote groep personen actief betrokken. Deze betrokkenen krijgen een prominente plaats in deze rapportage. Daarnaast wordt het document verlevendigd met beelden die vaak meer zeggen dan woorden of juist iets toevoegen aan deze woorden.

Per projectonderdeel komende de volgende items aan bod:

- Feitelijke informatie beoogd resultaat (zie projectplan maart 2014) en uitgevoerde activiteiten (indien van toepassing)
- Interview(s) met enkele betrokkenen
- Beelden (indien van toepassing)
- (sfeer)verslagen (indien van toepassing)

Het onderdeel **Conclusies en Aanbevelingen** is gebaseerd op de opvallende zaken binnen de interviews, bevindingen van projectleider en medewerker en suggesties gegeven tijdens de conferentie LOB in 2025 (juni 2014).

De tussenrapportage wordt afgerond met een **financiële rapportage**, die separaat wordt aangeleverd.

2

Conclusies en aanbevelingen

De informatie uit deze tussenrapportage geeft een beeld van de werkelijkheid tijdens de afgelopen projectperiode (juni 2013-juni 2014). De hieronder aangegeven conclusie en aanbevelingen zijn gebaseerd op de feitelijke informatie en interviews, zoals beschreven in de hoofdstukken 3 tot en met 12. Bij het formuleren van de aanbevelingen is er ook teruggekeken naar de aanbevelingen, geformuleerd in de tussenrapportage van juni 2013.

Daarnaast zijn er enkele beelden toegevoegd uit de conferentie *LOB in 2025* in juni 2014. Hier kregen deelnemers de gelegenheid aanbevelingen te doen aan de projectverantwoordelijken en de minister. Enkele van deze resultaten zijn hieronder te lezen ter inspiratie en verdere ideevorming.

Conclusies:

- Het schooljaar heeft een turbulente start gekend door aanpassingen op verzoek van OCW die direct in relatie stonden tot de activiteiten en daarbij horende begroting. De uitkomst van deze start heeft zeer positief uitgedrukt en is gedurende het projectjaar ervaren als een stimulerende en sturende kracht op de achtergrond. Ideeën en plannen zijn sneller omgezet tot uitvoering en aanmoedigende activiteiten door het project zijn 'geland' binnen onderwijsinstellingen. Dit heeft geresulteerd in feedback vanuit betrokkenen in de sfeer van 'veel energie en vaart in het project'. Hierop aansluitend worden kennisdelingsmomenten als waardevol ervaren en is er binnen de regio sprake van delen en vertrouwen. De **aanjaagfunctie** van het project lijkt daarmee goed neergezet.
- De vervolgstappen die alles te maken hebben met implementatie, zijn vele malen moeilijker te zetten. Hierbij ontstaat meermalen het gevoel van 'twee stappen vooruit, één achteruit'. Het voornemen aan het einde van het projectjaar 2012-2013 een adviesgroep in te stellen waarbij management een belangrijke rol krijgt, is inmiddels gerealiseerd. Hiermee is een eerste stap gezet tot het **mede verantwoordelijk maken van het management** in het verbinden van diverse ontwikkelingen in de onderwijsorganisaties. Het onderwerp staat nog onvoldoende op de bestuurlijke agenda.
- Ervaringen en bevindingen van derden - twee VU-studenten van de postdoctorale opleiding Management Consultancy voerden een kleinschalig adviestraject uit - laten zien dat het veranderingsproces waarmee instellingen geconfronteerd worden bij implementatie van LOB, alles te maken heeft met een **cultuurverandering**.
- De ontwikkelingen in het kader van Focus op Vakmanschap en kwalificatiedossiers worden niet of nauwelijks in verband gebracht met de ontwikkelingen die in relatie staan tot LOB. Het management is 'gevoelig' voor **bedrijfskundige argumenten** en steekt in eerste instantie niet of in mindere mate in op pedagogische aspecten.
- Op dit moment in het project is het noodzakelijk dat het zogenaamde herontwerpproces meer aandacht krijgt. De **competenties van de aanjagers** in de instel-

lingen zijn veelal niet of onvoldoende toereikend om stappen te zetten die nodig zijn voor veranderingsprocessen. Deze stap in het proces vraagt om specifieke kwaliteiten die een bijdrage moeten leveren aan het veranderingsproces.

- Betrokkenen bij het project geven aan dat het project een uitstekende rol vervult in de vernieuwing die nodig is om LOB op de kaart te zetten, maar dat het veel vraagt van de onderwijsinstelling in organisatorisch opzicht. Er moeten veel stappen gezet moeten worden om het 'complexe' verhaal van het project optimaal over te dragen in de eigen instellingen. De **verbinding** met visie en beleid enerzijds en deskundigheidsbevordering anderzijds is nog vaak onvoldoende gemaakt. Daarom is het min of meer logisch dat ook de implementatietrajecten niet soepel en traag verlopen.
- Het aanbod van zowel **ondersteuning** van visie en beleid, deskundigheidbevordering als ondersteuning vanuit de kerngroep wordt positief beoordeeld. Termen als bewustwording, kritisch leren kijken naar eigen handelen en uitgaan van positieve insteek komen veel voor in zowel interviews als bijeenkomsten. Dit geeft aan dat er waardevolle prikken worden uitgedeeld die verder doorgegeven moeten worden.
- Vanuit de onderwijsinstellingen is het een **moeizaam proces** te voldoen aan een aantal gestelde voorwaarden voor deelname aan het project. De oorzaak daarvan is niet - en zeker niet alleen - te wijten aan de inzet van de contactpersonen. De oorzaak moet gezocht worden in de stroperigheid van de procedures in de organisaties. Het aanvragen van subsidies dreigt daardoor van tijd tot tijd in gevaar te komen en vraagt een extra investering vanuit de projectorganisatie.

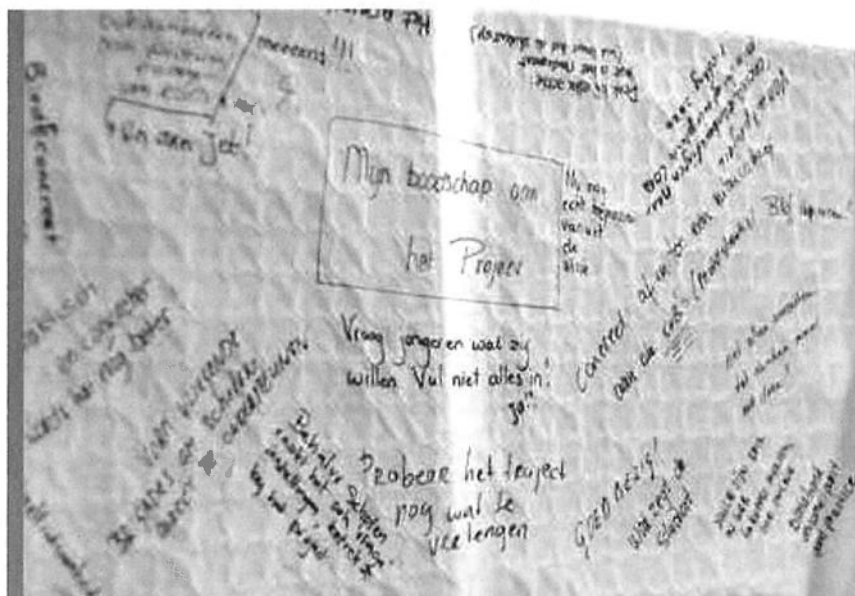
Aanbevelingen:

Er is al een enorme hoeveelheid werk verricht door alle betrokkenen uit het project. Veel mensen zijn op een bepaalde manier actief binnen het project en het project krijgt steeds meer een 'gezicht' in de onderwijswereld van het mbo. Toch zijn er meer dan voldoende aandachtspunten die op korte termijn binnen de projectperiode bij de kop gepakt moeten worden. Dan kunnen we aan het einde van het project (december 2015) spreken van een succesvol project dat daadwerkelijk zijn vruchten afwerpt binnen de instellingen en waar studenten profijt van hebben. Aanbevelingen zijn niet uitsluitend geformuleerd voor de projectleiding en betrokkenen, maar ook voor managementleden van onderwijsinstellingen en voor beleidsmakers.

Binnen de landelijke conferentie *LOB in 2025* in juni 2014 hebben bezoekers de kans gegrepen aanbevelingen te doen door ze op te schrijven op tafelkleden. Enkele voorbeelden die zich expliciet richten op het project en de minister zijn op de volgende pagina opgenomen als inspiratie.

Vanuit het project zullen we deze aanbevelingen ter harte nemen. Ook gaan we kijken naar de aanbevelingen aan de minister. Als het mogelijk is, brengen we ze rechtstreeks bij de minister onder de aandacht. Dit alles ontslaat ons echter niet van het formuleren van eigen aanbevelingen, die in de komende projectperiode als rode draad door alle activiteiten heen moeten lopen.

Boodschappen dan wel aanbevelingen voor het project

Boodschappen dan wel aanbevelingen voor de minister:

Aanbevelingen zijn:

- De **adviesgroep** moet expliciet aandacht besteden aan het uitdragen van het gedachtegoed van LOB op bestuurlijk niveau. Daarmee komt LOB hopelijk op de bestuurlijke agenda. Deze groep zorgt voor input ten gunste van het managen van de noodzakelijke samenhang tussen de verschillende actuele thema's, zoals Focus op Vakmanschap, kwalificatiedossiers en examineringseisen. Daarnaast worden uit deze groep acties uitgezet om de bewustwording bij het management van deelnemende organisaties te vergroten, zodat de mensen van de werkvloer beter gefaciliteerd kunnen worden bij de realisatie van de gestelde doelen bij het uitvoeren van professionele LOB voor studenten.
- De **kerngroep** en de projectleiding moeten expliciet aandacht besteden aan activiteiten die de verbindingen tot stand brengen en die ten minste mensen handvatten bieden om de gewenste verbindingen in de eigen instellingen te realiseren. De geplante zaadjes moeten uiteindelijk resulteren in het zelfstandig vorm en inhoud geven aan LOB-activiteiten in de eigen instelling. Tevens zorgt de kerngroep voor handvatten die aansluiten op de zakelijke behoeften van de onderwijsinstellingen. Hierop aansluitend moet er nagedacht worden over het ontwikkelen van plannen die handvatten bieden voor bestuurders.
- Binnen de **regionale kennisdelingsbijeenkomsten** mogen scholen de stimulans tot delen niet uit het oog verliezen. Het leren van goede voorbeelden van andere organisaties levert input tot handelen in je eigen organisatie. Het inzetten van LOB-ambassadeurs bijvoorbeeld is een idee dat verschillende instellingen al toepassen. Naast het leveren van nieuwe input vanuit experts is het inbrengen van eigen praktijk meer dan essentieel.
- In het kader van **deskundigheidsbevordering** worden de trainingen voor de schoolcoaches tegen het licht gehouden en 'aangepast' op basis van de ervaringen van de deelnemers. Uit evaluaties van de twee trainingen (in 2012-2013 en 2013-2014) en uit waarnemingen van de trainers blijkt dat de docenten de aangereikte methoden mogelijk te instrumenteel gaan toepassen. Dit komt deels omdat er onvoldoende theoretische kennis is van het maken van loopbaankeuzes. Daarnaast leveren de geplande train-the-trainer-activiteiten vragen op vanuit de praktijk. De vraag vanuit de schoolcoaches naar extra trainingsmateriaal, is opgepakt en moet in januari 2015 uitmonden in bruikbare resultaten voor alle betrokkenen. In het najaar komt een uitvoerige brochure beschikbaar met de inhoud van de training, ervaringen van betrokken trainers, schoolcoaches en teamleden. Daar waar mogelijk, wordt ook de ervaring van studenten meegenomen. Het onderdeel dat de training van zowel praktijkopleiders als docenten betreft, wordt naar verwachting door meerdere instellingen opgepakt. Daarvoor worden er stimulerende en informerende activiteiten georganiseerd.
- De beoogde activiteiten in het kader van **kwaliteitsborging** en **effectmeting** worden op zeer korte termijn geconcretiseerd. Hierbij wordt aangesloten op de ervaringen die scholen hebben met de LOB-scan, inzet van experts en actieve en passende betrokkenheid van de studenten. Dit levert naar verwachting meer input over successen binnen de instellingen. Verder biedt het de mogelijkheid om aanpassingen te doen binnen het project, om de inhoud van bijeenkomsten te richten op bevindingen en anderszins activiteiten te ontplooiën die weer een bijdrage leveren aan het gewenste resultaat.

In dit kader geeft de kerngroep verder vorm aan de resultaten die voortkomen uit het adviestraject die studenten van de VU hebben uitgevoerd (zie conclusies). Deze

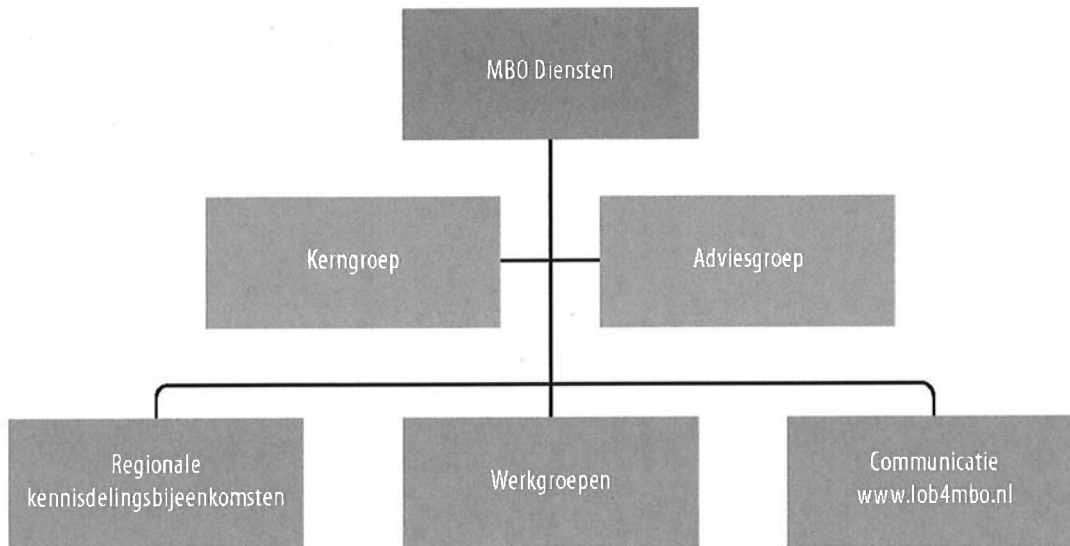
resultaten worden omgezet tot acties die hopelijk ook een bijdrage leveren aan verdere inhoud van projectactiviteiten.

- Door de inzet van de onafhankelijke kwartiermaker voor het onderdeel **informatievoorziening** streeft de projectgroep naar een deskundig en uitvoerbaar plan voor de periode na de projectfase. Dit resultaat moet op lange termijn uitmonden in een klantvriendelijke portal die voldoet aan de eisen van deze tijd en inzichtelijk is voor studenten, ouders, verwijzers en bedrijfsleven. In de periode tot dat moment staan de ontwikkelingen die nu in gang zijn gezet in het teken van de gewenste samenhang tussen de huidige websites MBO Stad en Beroepen in Beeld.
- In het kader van deskundigheidsbevordering (in brede zin van het woord) is het mogelijk interessant te onderzoeken of de ontwikkeling van een **leergang LOB** voor onderwijsbetrokkenen in het mbo een meerwaarde oplevert. Dit ten gunste van het implementeren van het gedachtegoed LOB, de vereiste benadering van studenten en de gewenste aanpassingen in het onderwijscurriculum.
- Het project vraagt om aandacht van alle geledingen in het mbo-veld. Om de gewenste aandacht te genereren worden er in de komende projectperiode **brochures** ontwikkeld en uitgebracht die een rechtstreeks verband houden met de LOB-thema's 'Inzet social media' en 'Professionaliseren van toelating en intake'. Daarnaast moeten we overwegen of er een specifieke brochure moet komen met het thema's als 'Functies en rollen', 'Hoe slim te organiseren', et cetera. De website van het project www.lob4mbo.nl moet meer uitnodigen en mensen activeren om input te leveren voor dit type activiteiten.

3

Projectorganisatie

Met ingang van januari 2014 ziet de projectorganisatie er als volgt uit:

In dit hoofdstuk zoomen we in op de onderdelen **Adviesgroep** en **Kerngroep**.

De Adviesgroep richt zich expliciet op het geven van advies in directe relatie tot het bevorderen van bestuurlijk draagvlak, de bevordering van implementatie en de borging van resultaten, het leggen van verbindingen met belangenbehartiging en het bewaken en bevorderen van de voortgang van het project. In deze groep nemen de volgende organisaties plaats: directie MBO Diensten, beleidsadviseur OCW (als waarnemer), twee bestuursleden van de MBO Raad, een voorzitter van College van Bestuur, een afvaardiging van sociale partners, JOB/Laks, beleidsadviseur MBO Raad, de projectleider MBO Diensten en een onafhankelijke deskundige.

In de periode januari – juli 2014 is deze groep nog slechts een keer in deze samenstelling aanwezig geweest. In de periode tot en met december 2015 zijn er nog vier afspraken gepland. Daarnaast of tussendoor stemt de projectleider zaken af en/of vraagt om advies aan een van de deelnemers van de adviesgroep.

'LOB moet hoger op de bestuurlijke agenda komen'

Sinds december 2013 kent het Stimuleringsproject LOB in het mbo een Adviesgroep. De belangrijkste taak: de bestuurlijke betrokkenheid wat betreft LOB op managementniveau verhogen.

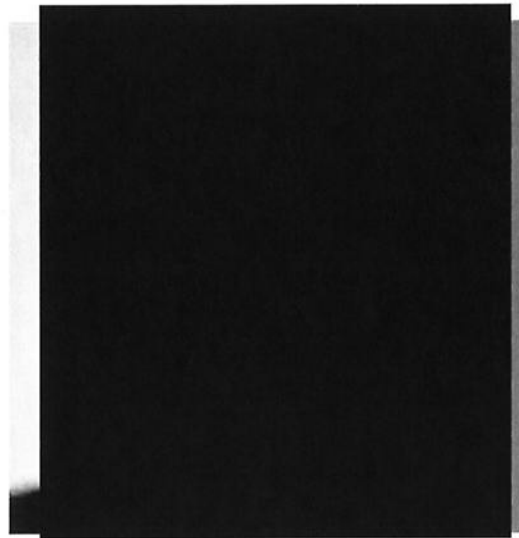
Bij elke aan het Stimuleringsproject deelnemende organisatie is een kleine groep van enthousiastelingen met LOB aan de slag. Voor het 'Visie en Beleid'-traject – de logische eerste stap – hoeven ze niet per se buiten dit selecte groepje te treden. Dat wordt anders bij de implementatie van het beleid. 'We merken dat veel scholen moeite hebben met de daadwerkelijke invoering van hetgeen ze bedacht hebben', vertelt [REDACTED], voorzitter van de Adviesgroep en in het dagelijkse leven voorzitter van het College van Bestuur van ROC Nijmegen. 'Buiten hun eigen groepje ontbreekt vaak de betrokkenheid. LOB is erg belangrijk en dient breed uitgedragen te worden. Daarom moet het hoger op de bestuurlijke agenda komen. Het is onze taak ervoor te zorgen dat dit gebeurt.'

Drive

In de Adviesgroep zitten, naast een vertegenwoordiging van OCW, vooral bestuurders. Zij hebben allemaal een enorme drive om dit tot een succes te maken. Bij [REDACTED] wordt die drive niet alleen gevoeld door haar huidige functies – ze is naast CvB'er ook bestuurslid van de MBO Raad en voorzitter van het Platform Entreeonderwijs, twee rollen met een fikse dosis LOB – maar ook door haar professionele verleden. [REDACTED] heeft diverse bestuurlijke functies gehad in het domein van de sociale zekerheid, Talentontwikkeling, arbeidsmarktperspectieven: het zijn begrippen die haar gehele loopbaan kleuren. Vanuit die achtergrond kan ze ook een helder licht laten schijnen op de taak die de Adviesgroep heeft. 'Onderwijsorganisaties zijn een stuk losser dan de organisaties waarvoor ik heb gewerkt voordat ik het onderwijs inging. Er is minder samenhang', stelt [REDACTED]. 'De teams in het onderwijs voelen zich meer autonoom. Zij denken er vaak niet aan andere teams erbij te betrekken. Ze hebben daar ook niet de tools voor. Waardoor er allerlei eilandjes zijn. Maar een organisatie maak je samen. Het is een samenspel, in het belang van de student.'

Samenhang

[REDACTED] benadrukt dat er van onwil geen sprake is. 'Het is simpelweg moeilijk om LOB op de bestuur-

lijke agenda te krijgen. De Adviesgroep wil daar de verantwoordelijkheid in pakken. LOB is geen project dat ook nog even uitgevoerd moet worden, maar een wezenlijk onderdeel van het geheel. Het hangt samen met allerlei thema's en ontwikkelingen, zoals Focus op Vakmanschap en de kwalificatiedossiers. Die samenhang moet gemanaged worden. Waardoor LOB de plek krijgt die het verdient: hoog op de bestuurlijke agenda.'

Ambassadeurschap

Om bovenstaande te bewerkstelligen fungeren de leden van de Adviesraad allereerst als ambassadeurs. 'We moeten zelf, als bestuurders, het belang van LOB uitdragen. Zo heb ik laatst nog bij de Algemene Ledenvergadering van de MBO Raad een korte toelichting gegeven. Maar het blijft niet louter bij "het er over hebben". We willen straks ook instrumenten aanreiken om LOB op het netvlies van het management te krijgen.' Een mooie, maar ook essentiële uitdaging voor de komende anderhalf jaar. 'Dit prachtige project moet slagen. LOB moet straks een integraal deel uitmaken van de mbo-instelling.' En eigenlijk moet het nóg breder, beseft [REDACTED]. De beroepskolom heeft er belang bij als ook de hofleverancier van het mbo, het vmbo, LOB op een vergelijkbare manier aanvliegt. 'Wat betreft de doorstroom is nog veel winst te behalen. Er is al zoveel bruikbaar ontwikkeld binnen het Stimuleringsproject. Dat moet breed ingezet worden.' Alle redenen dus om het enthousiasme en de energie van de nu nog kleine groepjes betrokkenen uit te bouwen.

De kerngroep is vanaf het najaar 2012 direct verbonden aan het project en bestaat uit zes betrokkenen uit onderwijsinstellingen. Zij zijn met name actief geweest als 'kartrekker' in de eerste projectfase. Deze betrokkenen komen maandelijks bij elkaar met een uitvoerige opdracht. Die spitst zich voornamelijk toe op ondersteuning van zowel projectleider als onderwijsinstellingen. Het gaat om:

- * het verzamelen en verwerken van feedback op instrumenten;
- * het aanreiken van ideeën om het project uit te voeren en te perfectioneren;
- * de voorbereiding en voorzitterschap van regionale kennisdelingsbijeenkomsten;
- * schakelen en verbindingen leggen tussen diverse werkgroepen en algehele projectleiding;
- * bijdragen leveren aan en ondersteunen bij implementatieproces, et cetera.

De overige onderdelen van de projectorganisatie worden elders in deze rapportage besproken.

Interview met [REDACTED] en [REDACTED], kerngroepleden

Laat het LOB-bos maar groeien!

De basis voor Loopbaan Oriëntatie en Begeleiding is er, volgens [REDACTED]. Samen met [REDACTED] en nog vier andere betrokkenen vormt ze de kerngroep LOB. 'We doen ons werk met en voor scholen. Die aanpak voeren we heel consequent door. En daardoor is de binding sterk en komt er een heuse beweging op gang.' Langzaam maar gestaag.

Ondersteunen en adviseren van projectscholen en projectleider, verbinden van en schakelen tussen werkgroepen, organiseren en uitvoeren van masterclasses en lessenseries, voorbereiden en voor-

zitten van regionale kennisdelingsbijeenkomsten... zie hier een paar 'highlights' uit de werkzaamheden van de kerngroep. 'Het voelt niet altijd als werk', zegt [REDACTED], van de kerngroep (zie kader). Deze geestdrift en betrokkenheid bij LOB deelt [REDACTED] met [REDACTED]. 'Wij zien de positieve ontwikkelingen, maar ook de knelpunten. De kerngroep heeft een verbindende rol, maar krijgt vanuit de scholen veel input en ideeën.' Het credo: met en voor scholen.

Organisch

De meerwaarde van hun werk zit vooral in de

concrete ondersteuning van scholen. ■■■■■ : 'Wij stimuleren ze om met LOB-onderwerpen aan de slag te gaan. En kijken wat ze nodig hebben om een volgende stap te zetten. Vervolgens proberen we dit zoveel mogelijk te faciliteren.' Wat betekent dat concreet? 'Tijdens de regionale kennisdelings-bijeenkomsten komen de belangrijkste onderwerpen op tafel. Maar ook de vragen die er leven. Bijvoorbeeld over netwerken, een van de loopbaan-competenties. Hoe pak je dat aan? Wij pikken zo'n vraag op en organiseren een masterclass. Zo krijgt het project organisch vorm.' ■■■■■ is nauw betrokken bij de bijeenkomsten in de regio Zuid, Leupen in de regio Midden.

Ruimte en vertrouwen

De geschetste aanpak stelt kerngroepleden er samen met scholen toe in staat om te kijken wat er al aan kennis en informatie is, maar ook om vast te stellen wat er mist. 'Je kunt dus echt bouwen aan LOB met het doel het uiteindelijk tot in de haarvaten van het mbo te krijgen', aldus ■■■■■ 'Onze toegevoegde waarde zit behalve in de ondersteuning ook in de verbinding: de vragen die er leven en de ideeën die we opdoen tijdens de regionale bijeenkomsten bespreken we in het maandelijkse kerngroepoverleg. De spin het web is de project-leider. Zij geeft ons ruimte en vertrouwen, maar bewaakt wel de grenzen van het project.'

Mindset

Die grens is helder. 'Scholen moeten het zelf doen. Hoe ze er tot in detail voorstaan, weten wij niet. Als je het zo bekijkt is onze invloed beperkt', zegt ■■■■■. ■■■■■ beaamt dit. 'Wij beperken ons tot het stimuleren van de implementatie. Die invoering is voor het mbo een ongelooflijk ingewikkeld proces van jaren. Als kerngroepleden voeren we veel gesprekken en planten zo iedere keer een zaadje.' Beiden hebben er vertrouwen in dat hieruit uiteindelijk een mooi bos groeit. Maar er moet wel nog veel gebeuren. 'Bij veel scholen is LOB al verwerkt in het beleidsplan. Dat is de eerste stap. Maar de werkelijke culturomslag naar een LOB-mindset komt langzaam op gang.'

Scherper

Daarin schuilt nog een flinke uitdaging. 'De daadwerkelijke opbrengst zie je pas over jaren. In de zomer gaan we overigens wel meten waar scholen

nu staan. Aan het begin van het project heeft elke deelnemende school de LOB-scan ingevuld. Dat gaan we aan het begin van het schooljaar opnieuw doen', vertelt ■■■■■. 'Dan wordt de stand van zaken scherper en kunnen wij als kerngroep nog gericht aan de slag.'

Gas geven

De kerngroep volgt overigens zijn eigen ontwikkeling ook nauwkeurig. ■■■■■ 'Twee onderzoekers hebben in workshops met kerngroepleden vastgesteld dat we op één onderwerp wat meer gas moeten geven: aansluiting op de zakelijke behoefte van ROC's. Onze "ambassadeurs" in de scholen hebben handvatten nodig waarmee ze bestuurders kunnen overtuigen of meekrijgen. We kunnen ze helpen om argumenten te formuleren of regelingen uit te leggen. Dit staat de komende tijd hoog op ons lijstje. Na de zomervakantie gaan we hiervoor concrete plannen maken.'

De kerngroep van het stimuleringsproject LOB telt zes leden. Dit zijn bijna allemaal direct betrokkenen uit onderwijsinstellingen die het project goed kennen, omdat ze in de eerste fase kartrekker zijn geweest. Kerngroepleden besteden – naast hun 'reguliere' werkzaamheden – minimaal acht uur per week aan het stimuleringsproject LOB. De opdracht die ze hebben is veelzijdig en breed. Samen-gevat vervullen ze een ondersteunende en verbindende rol. Kerngroepleden ■■■■■ en ■■■■■ waren aanvankelijk kartrekkers van respectievelijk de werkgroep VM2 en Levensechte opdrachten. 'De kennis die we in de beginfase hebben opgedaan, hebben we doorgegeven aan de kartrekkers en deskundigen van de nieuwe werkgroepen', vertelt ■■■■■ 'Met onze ervaringen kunnen ze heel snel en effectief aan de slag.'

4

Visie en Beleid

Feitelijke informatie beoogd resultaat en uitgevoerde activiteiten:

De 33 onderwijsinstellingen die gedurende langere periode actief zijn binnen het project hebben allen een visie- en beleidsplan. Drie instellingen die op een later termijn zijn ingestapt, zijn onder begeleiding en ondersteuning van een van de extern deskundigen aan de slag met de ontwikkeling van dit beoogde plan.

Betreffende het onderdeel 'maatwerk' is er met ingang van januari 2014 gekozen voor een andere werkwijze. Dat wil zeggen dat alle onderwijsinstellingen die een beleidsplan hebben, gebruik kunnen maken van een subsidie van 5.000,- euro voor dit programmaonderdeel. Hiertoe zijn er door de extern betrokkenen gesprekken gevoerd om de ondersteuningsvraag te verhelderen, te formuleren en indien noodzakelijk samen te 'zoeken'.

De ervaring heeft geleerd dat het een moeizaam proces is goede vragen te formuleren die daadwerkelijk een bijdrage leveren aan de implementatie van de plannen, geformuleerd in de visie- en beleidsdocumenten. De situatie in de scholen was zeer divers. Het varieerde van uitgekristalliseerde plannen met kartrekkers die hiervoor goed gefaciliteerd zijn tot scholen die zoekende waren naar het vervolg. Het daarbij inzetten van externen wordt niet altijd als meerwaarde gezien. Dit mede gelet op het feit dat men niet concreet kan aangeven welke activiteiten in dit kader prioriteit behoeven en welke vraag daarbij hoort voor externen die de gewenste meerwaarde kunnen bieden.

Ten behoeve van een kennisdelingsbijeenkomst is er in nauwe samenwerking met extern deskundigen visie en beleid gewerkt aan het voorbereiden, presenteren en kritisch bevragen van een casus. Dit in directe relatie tot het zetten van implementatiestappen in de eigen organisaties. De verbinding met het Adkar-model is gelegd. Dit model vormt mede de basis voor het ontwikkelen van de plannen visie en beleid. Daarnaast zijn er analyses gemaakt. De input uit de bijeenkomsten heeft aantoonbaar meerwaarde opgeleverd voor de instellingen die vanuit hun praktijk zaken gepresenteerd hebben. Op basis van feedback zijn bijvoorbeeld zaken bijgesteld en is het implementatieplan aangescherpt.

In een enkel geval hebben de extern deskundigen een ondersteunende rol gehad voor nieuw betrokken contactpersonen in de instellingen. Deze betrokkenen zijn wegwijs gemaakt in het LOB-gedachtegoed, hebben suggesties tot implementatie gekregen en zijn dusdanig begeleid dat het helder is welke rol er opgepakt moet worden.

Door een van de extern deskundigen is de LOB-scan, zoals gedurende het gehele project gebruikt, toepasbaar gemaakt voor het gebruik per team. Deze scan levert, naar verwachting, een constructieve bijdrage aan het bewustwordings- en ontwikkelproces bij de docenten en de teams die dagelijks aan de slag zijn met de student en het LOB-proces van deze studenten

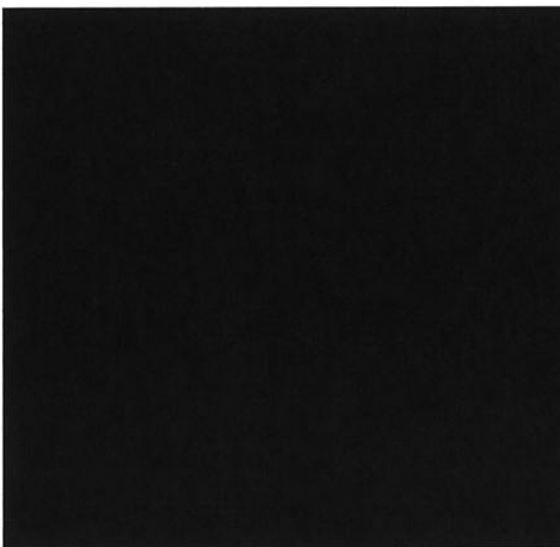
Gewoon goed onderwijs bieden

Drenthe College heeft een geaccordeerd plan voor LOB op tafel liggen. De instelling is vanaf het begin betrokken geweest bij het landelijke LOB-project, maar heeft de beleidsontwikkeling en het creëren van draagvlak in eigen tempo gerealiseerd. Beleidsmedewerker [REDACTED]: 'In LOB komt alles terug waar we in deelprojecten al een begin mee hebben gemaakt.'

Nu visie en beleid voor LOB ontwikkeld zijn, blik [REDACTED] tevreden terug op de totstandkoming. 'In ons conceptbeleidsplan namen we nog te veel de LOB-scan als uitgangspunt, maar daarmee sloten we niet goed aan bij onze eigen schoolsituatie. Veel zaken die in de LOB-scan werden genoemd, waren bij ons helemaal nog niet actueel. In het vastgestelde beleidsplan gaan we uit van de stand van zaken binnen het Drenthe College en kunnen daardoor een betere verbinding leggen tussen onze LOB-voornemens en de dagelijkse praktijk.'

Katalysator

Tegelijkertijd met de start van het landelijke LOB-project begon Drenthe College het project *Betaalbaar en inspirerend onderwijs* (BIO). 'Betaalbaar omdat het moet, inspirerend omdat we kwalitatief goed en aantrekkelijk onderwijs willen bieden,' legt [REDACTED] uit. Elke sector kon daarmee binnen vastgestelde kaders aan de slag om dat doel te bereiken. Kort daarna verscheen *Focus op vakmanschap*. 'Hoewel in het plan *Focus op vakmanschap* LOB als expliciete term maar één keer voorkomt, is het doorspekt van LOB. *Focus op vakmanschap* werkte als katalysator bij ons. We startten allerlei LOB-activiteiten op, zoals een project voor vernieuwing van de intake, de ontwikkeling van LOB-leerlijnen, trainingen gericht op loopbaangerichte gespreksvoering, deelname aan het landelijke project loopbaanontwikkeling en bpv en een project waarin we de invoering van voor passend onderwijs voorbereiden. Een heel bijzonder en groot project waaraan het Drenthe College deelneemt, is *Succesvolle doorstroom mbo-hbo*. Hieraan hebben zeven mbo's en vier hbo's in Noord-Nederland zich gecommitteerd door afspraken met elkaar te maken over de doorstroom van studenten. Het onderdeel *Keuzevaardigheden*, bedoeld om goed te kunnen kiezen voor een vervolgopleiding aan het hbo of voor uitstroom naar de arbeidsmarkt, wordt opgenomen

in de LOB-leerlijn. Studenten die kiezen voor een vervolgopleiding, kunnen vervolgens deelnemen aan het programma *Studievaardigheden*, een programma dat samen met de hbo-instellingen is ontwikkeld en met hen wordt uitgevoerd.

Betaalbaar en inspirerend

Een van de doelstellingen binnen het BIO is, behalve betaalbaar en aantrekkelijk onderwijs, een top 10-notering halen in de Keuzegids Mbo-Studies en ook een hoge score op de JOB-monitor. 'Dit hebben we gehaald: een goed cijfer als instelling en de laatste twee jaar op respectievelijk plaats 3 en 5 in de Keuzegids.' BIO, *Focus op vakmanschap* en LOB blijken hand in hand te kunnen gaan, legt [REDACTED] uit. 'LOB is een goed middel om onze doelstellingen te realiseren. Het motto van het Drenthe College is: "gewoon goed onderwijs". Bij goed onderwijs past een goede studie- en loopbaanbegeleiding.'

Bundelen

De 'versnipperde' LOB-activiteiten die Drenthe College startte naar aanleiding van *Focus op Vakmanschap*, worden volgend schooljaar gebundeld. De twee externe projectleiders met wie de school visie en beleid heeft ontwikkeld en per sector verder tot een plan van aanpak heeft uitgewerkt, maken dan plaats voor een interne coördinator. 'Deze zal de kar trekken voor de implementatie op de werkvloer', vertelt [REDACTED] 'Voor een deel zijn we natuurlijk al gestart met de implementatie,

vanwege de LOB-activiteiten die we los van het Stimuleringsproject al in gang hadden gezet. Maar het is goed om deze activiteiten onder de noemer van LOB te bundelen, omdat ze sterk met elkaar samenhangen. In LOB komt alles terug waar we in de deelprojecten al een begin mee hebben gemaakt. We proberen eigenlijk zo pragmatisch mogelijk te kijken wat we van het Stimuleringsproject kunnen gebruiken voor onze eigen situatie. De essentie is dat we goed onderwijs geven en dat we studenten blijvend aan ons weten te binden. Oog voor de loopbaanontwikkeling van de student is daarbij essentieel. Voor ons is de JOB-monitor dan ook altijd een goede graadmeter. Beleidsvoorname die met het onderwijs en de begeleiding te maken hebben, worden altijd voorgelegd aan de deelnemersraad.'

Zelf doen

Nu Drenthe College volgend jaar met een interne coördinator de verdere implementatie van LOB

vorm gaat geven, wordt er selectiever van de informatie en producten van Stimuleringsproject gebruik gemaakt. 'Zo hoort het ook', vindt [REDACTED]. 'We hebben in de visie en beleid-fase goede ondersteuning gehad van een landelijke LOB-projectleider en later door een andere externe begeleider. Qua proces zijn we op het goede spoor gezet. Inmiddels zijn veel mensen op de hoogte van wat LOB inhoudt en zijn er veel loopbaanbegeleiders getraind in de loopbaangerichte gespreksvoering. Nu we volop in de implementatie zitten, moeten we het echt zelf doen, op een manier die bij onze instelling past. Dat neemt niet weg dat we blijven deelnemen aan het Stimuleringsproject en de ontwikkelingen actief blijven volgen. Het is goed om op de hoogte te blijven van alle thema's die passen binnen LOB.'

Interview [REDACTED], contactpersoon Scheepvaart en Transport College Rotterdam

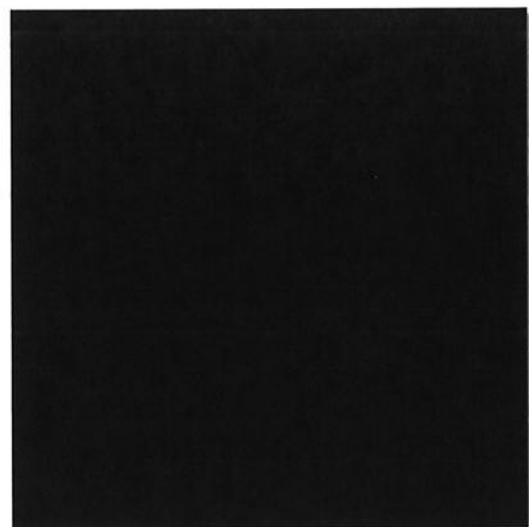
Volle kracht vooruit met LOB

[REDACTED], teamleider bij het Rotterdamse Scheepvaart en Transport College, is vanaf het eerste begin betrokken geweest bij het Stimuleringsproject LOB. Zo heeft hij het initiatief genomen om het LOB visie- en beleidsdocument vorm te geven.

Hoewel er binnen de opleiding 'Manager havenlogistiek' altijd al wel aandacht werd besteed aan loopbaanoriëntatie en -begeleiding, gebeurde dit vaak vrij ad hoc en reactief. 'Dat had ook wel een reden', vertelt [REDACTED]. 'Omdat het Scheepvaart en Transportcollege een vakinstelling is, kiezen veel jongeren heel bewust voor een bepaalde opleiding. LOB heeft dan vaak een wat minder hoge prioriteit, vooral aan het begin van de opleiding. Gevolg was dat we vaak pas in actie kwamen als er echt iets aan de hand was met een student; als er bijvoorbeeld signalen waren dat iemand uit dreigde te vallen.'

Relevant

[REDACTED] vond dan ook dat het geen kwaad kon om zijn licht op te steken bij het Stimulerings-

project LOB. 'Eerst heb ik meegedaan aan het deskundigheidsbevorderingstraject: ik ben opgeleid tot schoolcoach. Dat was zeer leerzaam. En van het een kwam het ander: ik werd me steeds meer bewust van het belang om loopbaanoriëntatie en -begeleiding beter en meer gestructureerd in te

bedden in de opleidingsstructuur.' Zo gezegd, zo gedaan: [REDACTED] ging met hulp van het Stimuleringsproject LOB van start met het opstellen van een visie- en beleidsdocument. Op z'n Rotterdams, dat wel. 'Bedoeling van het deelproject Visie en beleid was dat de deelnemende ROC's eerst een visie- en beleidsdocument zouden opstellen en dat ze dit daarna binnen de school zouden implementeren. Maar in Rotterdam zijn we meer van het "niet lullen, maar poetsen". We hebben dus voor een wat meer pragmatische aanpak gekozen.'

Praktijk

Die pragmatische aanpak hield in dat de praktijk als uitgangspunt werd genomen. 'We zijn gewoon begonnen met het voeren van loopbaangesprekken

met studenten. Dus niet eindeloos praten, discussiëren en overleggen, maar gewoon aan de slag gaan en op basis daarvan het proces inrichten.' Dat bleek een goede aanpak. Het visie- en beleidsdocument voor de opleiding Manager Havenlogistiek ligt er inmiddels en ook de docenten, mentoren en studenten hebben kennisgemaakt met de nieuwe LOB-structuur. 'Studenten moeten nu bijvoorbeeld een LOB-paspoort invullen en bijhouden', vertelt [REDACTED]. 'Niet alleen maken we studenten zo bewust van het belang van LOB, ook zorgen we voor een goede overdracht. Tijdens elk LOB-gesprek pakken we het paspoort erbij, zodat iedereen – docent, mentor, bpv-begeleider – weet wat de stand van zaken is. We zijn er pas net mee gestart, maar het werkt heel goed.'

Interview [REDACTED] Bruil, extern deskundige

Organisaties op sleeptouw nemen

Een fors aantal mbo-instellingen heeft in het kader van het project *Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo* een visie- en beleidsplan voor LOB opgesteld. Die scholen zijn er echter nog niet. 'Juist niet. Eigenlijk begint het dan pas', zo stelt [REDACTED]. Als extern adviseur ondersteunt hij mbo-instellingen met de implementatie van hun LOB-beleid.

Je bent extern adviseur. Wat houdt dit in?

'Ik adviseer mbo-instellingen met de implementatie van loopbaanontwikkeling en -begeleiding. Hierbij gaat het om scholen die in het kader van het project *Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo* een visie- en beleidsdocument over LOB hebben opgesteld. Als adviseur help ik deze instellingen met de daadwerkelijke implementatie van hun LOB-plannen. Het gaat hierbij echt om maatwerk.'

Hoe zit dit proces eruit?

'Eerste stap is dat ik in gesprek ga met de projectleider LOB binnen de betreffende instelling. Tijdens dat gesprek gaan we samen na waar de mbo-instelling staat, wat de plannen zijn op het gebied van LOB en welke stappen de school daarvoor moet nemen. Natuurlijk komt ook mijn rol als extern adviseur aan bod; ik leg bijvoorbeeld uit hoe ik de mbo-instelling kan helpen. Hierbij gaat het met name om procesbegeleiding en om inhoudelijke

lijke ondersteuning. Vervolgens stel ik in samenwerking met de projectleider een plan van aanpak op. Welke stappen moet de school doorlopen om te komen tot het gewenste streefbeeld LOB? En – nog belangrijker – hoe zorgen we er samen voor dat LOB duurzaam wordt verankerd binnen de organisatie?'

Merk je dat onderwijsinstellingen behoefte hebben aan extern advies?

'Mbo-instellingen zien de externe ondersteuning die ze vanuit het project *Doorstart Stimulerings-*

project LOB in het mbo krijgen zeker als een meerwaarde. De kracht van de externe adviseur is namelijk dat hij organisaties op sleeptouw kan nemen. Vreemde blikken dwingen, zeg ik altijd maar. Daarnaast biedt de extern adviseur maatwerk. Mijn inbreng hangt helemaal af van waar de betreffende school behoefte aan heeft voor duurzame implementatie van LOB. Hierin schuilt voor de mbo-instelling ook de meerwaarde van de extern adviseur. Samen kom je tot een plan van aanpak dat past binnen de context van de specifieke onderwijsinstelling.'

Hoe kunnen mbo-instellingen echt een succes maken van hun LOB?

'Scholen moeten zich realiseren dat implementatie van de vorm en inhoud van LOB voortvloeit

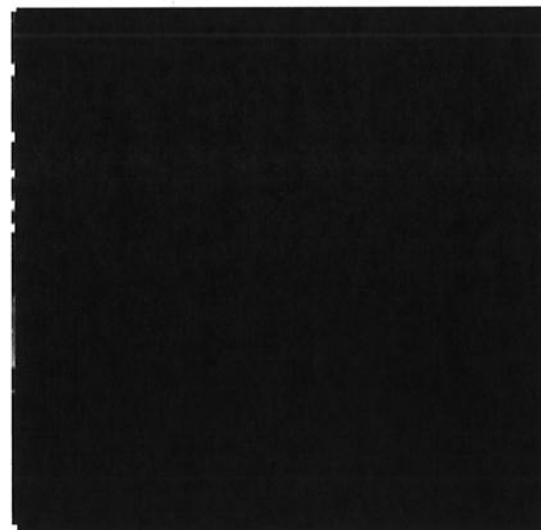
uit een gedeelde en gedragen visie. Uit die visie destilleren mbo-instellingen beleidsuitgangspunten, die leiden tot een LOB-implementatieplan. Ik ha mer dan ook altijd op het borgingsaspect om te voorkomen dat bij het opdrogen van geoormerkte stimuleringsgelden ook het belang en de positie van LOB onder druk komen te staan. Belangrijk is ook het eigenaarschap van LOB binnen de schoolleiding, bijvoorbeeld door het benoemen van een portefeuillehouder LOB. Ik pleit er altijd voor dat een van de CvB'ers zich mede-eigenaar gaat voelen van loopbaanontwikkeling en -begeleiding. Een belangrijke voorwaarde om te voorkomen dat LOB een zachte dood sterft.'

Interview: [REDACTED], CvB-voorzitter ROC de Leijgraaf

'Opvoedende aandacht moet een comeback maken in het mbo'

'Loopbaanleren als begeleidingsmethodiek voor studenten bestaat eigenlijk uit twee dingen: het onder de knie krijgen van de juiste gesprekstechnieken om een goed loopbaangesprek te kunnen voeren én echte aandacht voor de student. We zijn al een heel eind op de goede weg, maar het kan altijd beter. Aan het woord is [REDACTED], voorzitter van het College van Bestuur van ROC de Leijgraaf. Een interview over nieuwe taken en nieuwe impulsen.

Lang voordat het Stimuleringsproject LOB in het mbo startte, stonden loopbaanoriëntatie en loopbaanbegeleiding al hoog op de agenda bij ROC de Leijgraaf. De school participeerde in het HPBO-project 'Leerloopbanen in competentiegericht onderwijs' en raakte zo al vroeg enthousiast over loopbaanleren. De stap naar deelname het Stimuleringsproject was een logisch vervolg. 'In de huidige maatschappij moeten studenten al heel jong keuzes maken, eigenlijk al voor hun twaalfde jaar. En die keuzes hebben grote gevolgen. Want kies je niet goed, dan is de kans op uitval in het onderwijs groot. Daarom willen we bewuster bezig zijn met dit keuzeproces', legt [REDACTED] uit. 'We geven met LOB onze studenten wat extra's mee en brengen we onze organisatie op een nog hoger plan. Het totale niveau van De Leijgraaf zal dan nog verder stijgen.'

Je zelf ontdekken

Gelukkig heeft ROC de Leijgraaf te maken met weinig uitval. 'Maar elke uitvaller is er natuurlijk één te veel', stelt [REDACTED]. 'Als school moet je studenten dus helpen bij het maken van die keuzes. En wel door hen dingen over zichzelf te laten ontdekken: wie ben ik, wat kan ik. Een reflectie op de eigen identiteit dus: laat je leiden door jezelf, niet door anderen. Door het stellen van de juiste loopbaanvragen kan een docent of begeleider die dingen bij een student helder krijgen.'

Juiste gesprekstechnieken

Het voeren van een goed loopbaangesprek is moeilijk, erkent [REDACTED]. Dat is geen verwijt, legt hij uit, maar een constatering. Iedereen heeft de juiste intenties. Toch blijkt het in de praktijk lastig om mét een student te praten, en niet tegen hem of over hem. Het is niet iedereen van nature gegeven om echt goed te luisteren en de juiste vragen te stellen, om dóór te vragen. 'Een deel van de docenten denkt dat hij of zij al heel erg ver is', vertelt [REDACTED]. 'Maar ik merk in gesprekken met studenten dat dit niet zo is. Je hebt de juiste gesprekstechnieken simpelweg niet 1-2-3 onder de knie. Dat ervaar ik zelf ook.'

Training

Bovenstaande is reden voor ROC de Leijgraaf om via de eigen LeijAcademie een training aan te bieden. Hierbij wordt gebruik gemaakt van vijf loopbaanvragen die structuur bieden aan een loopbaangesprek (gebaseerd op studies van de deskundigen [REDACTED] en [REDACTED] die ook op De Leijgraaf onderzoek deden) [REDACTED]: 'Iedere vraag gaat over een andere loopbaancompetentie. Deze vijf punten kun je in gesprekken met de student langslopen en de antwoorden combineren met ervaringen die hij heeft opgedaan in de praktijk en op stage. Het systematisch volgen van deze begeleidingsmethodiek bij gesprekken met studenten leidt tot betere en meer bewuste keuzes en minder uitval.'

Cultuurverandering

Naast de training zijn er nog allerlei andere manieren om LOB tussen de oren te krijgen. Zo bespreekt [REDACTED] regelmatig met zijn onderwijsteams het belang van loopbaanleren. Daarbij gaat het vooral om het bewustzijn dat je de studenten kunt coachen bij hun loopbaan. 'Dit is echt een cultuurverandering. Veel van onze docenten komen uit de beroepspraktijk. Die kunnen uitstekend hun vakkennis overdragen. Maar de coachingkant en het idee dat wij er zijn om de student te helpen bij

zijn loopbaan zijn onderbelicht. Het is een groeiprocess, waarin ik als bestuurder faciliteer en er bij bijeenkomsten steeds op wijs. Daarnaast wordt ook aandacht aan besteed in het introductieprogramma van nieuwe docenten.'

Dragon's Den

Ook vanuit de teams zelf komen nieuwe impulsen. Zoals onlangs, toen de bedrijfsplannen onder de loep werden genomen. 'We hebben hiervoor een sessie gehouden waarbij onderwijsteams à la het televisieprogramma Dragon's Den hun ideeën mochten pitchen. Een jury van zeven studenten beoordeelde de pitches. Drie van deze ideeën zijn doorgegaan naar een volgende ronde. Daar komt straks nog een winnende idee uit dat sowieso wordt opgenomen in de bedrijfsplannen. Maar gezien de kwaliteit van de ideeën voorzie ik nu al dat we veel meer gaan opnemen. Een van de prachtpitches was van het team dat zich met de entreeopleiding bezighoudt. Dat team is meer met begeleiding bezig dan docenten voor bijvoorbeeld niveau 3 en 4. Zij zijn veel meer gericht op de ontwikkeling van een individu. Wat zij vertelden was voor velen een eyeopener. Echte aandacht voor de student is iets wat gaandeweg uit het mbo is verdwenen. Dat moet beslist terugkomen.'

[REDACTED] noemt dit 'opvoedende aandacht'. 'Er zijn boeken over vol geschreven. Dit is misschien niet helemaal de goede term, maar hier komt het wel op neer: de pedagogische relatie tussen docent en student. Dat is waar de docent een toegevoegde waarde heeft. En gelukkig is dit iets waar we op De Leijgraaf heel sterk in zijn, de persoonlijke begeleiding. De betrokkenheid is er dus al. Daarmee zijn we al een heel eind op weg. Mijn streven is dat iedereen binnen De Leijgraaf de basisvaardigheden van loopbaanleren kent. Voor de mensen die hier al verder in gevorderd zijn, moeten we een manier zoeken om het ook voor hen spannend te houden.'

5

Deskundigheidsbevordering

Feitelijke informatie beoogd resultaat en uitgevoerde activiteiten:

De ondernomen activiteiten in dit kader zijn als volgt te onderscheiden:

- getrainde schoolcoaches en docenten
- extra training voor schoolcoaches en nieuwe instellingen
- Maatwerkactiviteiten
- Trainingen met praktijkopleiders

Aantal getrainde schoolcoaches en docenten

In het schooljaar 2013-2014 zijn er 41 schoolcoaches van nieuw aangesloten onderwijsinstellingen (20) getraind in het leren voeren van het juiste reflectiegesprek met de studenten. Daarnaast zijn er 197 docenten getraind, afkomstig van 27 teams uit deze onderwijsinstellingen.

Extra training voor schoolcoaches en nieuwe instellingen

Gedurende het jaar zijn drie onderwijsinstellingen geheel of gedeeltelijk aangesloten. Het is niet klantvriendelijk hen te lang te laten wachten op het aanbod deskundigheidsbevordering vanuit het project. Daarom is de keuze gemaakt een extra training uit te voeren en daarbij de kans te bieden extra schoolcoaches vanuit de overige instellingen aan te laten sluiten.

Vanuit de nieuwe instellingen (3) worden er nu 11 schoolcoaches getraind. De overige instellingen (10) hebben 18 personen afgevaardigd om van dit aanbod gebruik te maken. De nieuwe instellingen gaan, volgend op dit traject, aan de slag met het trainen van teams. De schoolcoaches uit de reeds aangesloten instellingen hebben de verantwoording op zich genomen om in hun eigen instelling ervoor te zorgen dat de coaches intern kunnen oefenen met een team. Hierbij kan er ondersteuning geboden worden vanuit het subsidiegeld van 5.000,- euro voor dit projectonderdeel.

Maatwerkactiviteiten

Zes onderwijsinstellingen hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid maatwerk in te zetten voor het beoogde olievlekeffect in dit kader. Deze activiteiten zijn als volgt in het kort te omschrijven:

- Versterken van deskundigheid in het voeren van loopbaangerichte reflectiegesprekken in samenhang met visie en beleid;
- Opleiden tot schoolcoach van twaalf deelnemers binnen één onderwijsinstelling: train-de-trainer in samenwerking met drie schoolcoaches die al vanuit landelijk traject waren opgeleid. Het ging hier om een samenwerking tussen vo-mbo. Het programma bestond uit het voeren van loopbaangerichte reflectiegesprekken (theorie en praktijk), loopbaanvragen, loopbaantraject, intervisie. Ook bij dit traject maken opgenomen gesprekken met studenten deel uit van de training.
- Tweedaagse training in het voeren van loopbaangesprekken voor een team van respectievelijk twaalf en tien docenten. De training gebeurde samen met schoolcoaches, die al waren opgeleid in het kader van het landelijk traject. Voornaamste middel: gezamenlijke analyse van door docenten opgenomen filmpjes van door hen gevoerde loopbaangesprekken (dus video-interactie training).
- Verzorgen van een basistraining LOB waaraan respectievelijk twaalf en acht docenten deelnamen. Dit gebeurde samen met schoolcoaches, die al waren opgeleid in het kader van het landelijk traject.

Voeren van gesprekken met diverse intern betrokkenen in instelling over implementatie van de training
Uitvoeren van twee loopbaanpaspoortworkshops waaraan zestig respectievelijk zestien docenten hebben deelgenomen

Trainingen met praktijkleiders

Twee onderwijsinstellingen hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid een training uit te voeren voor de combinatie van docente-praktijkleiders. In tien koppels (twee keer vijf) en in bijeenkomsten van ruim drie uur zijn deze trainingen op locatie uitgevoerd.

Interview [redacted] en [redacted], trainers

'Het is geen trucje, maar een attitudeverandering'

Denk niet dat je daags na de training 'Deskundigheidsbevordering' van het Stimuleringsproject LOB in het mbo direct geheel andere LOB-gesprekken met je studenten gaat voeren. Het is een groei-proces naar een andere attitude. Trainers/experts [redacted] en [redacted] geven tekst en uitleg.

Het begint eigenlijk in Oss in 2007. ROC de Leijgraaf voert samen met KPC Groep en enkele onderzoekers (waaronder [redacted] en [redacted] het HPBO-project 'Loopbaanleren in competentiegericht onderwijs' uit. Het levert heldere inzicht en op, bijvoorbeeld over de basishouding van de coach Loopbaanleren/SLB'er: die dient met studenten te praten in plaats van tegen of over, aan te zetten tot denken, te waarderen en te activeren. Verder blijken de welbekende vijf loopbaancompetenties van [redacted] de pijlers te zijn om LOB-gesprekken te voeren. Het zijn inzichten die ook nu, zeven jaar later, nog steeds opgeld doen. Ze vormen dan ook het fundament van de training die [redacted] en [redacted] – allebei vanaf het begin betrokken bij het HPBO-project en het Stimuleringsproject LOB in het mbo – samen met drie andere experts, [redacted], [redacted], [redacted] en [redacted], geven.

Voorleven

Bij de deskundigheidsbevorderingstraining moet je vooral zelf aan de bak. 'Je leert iets het beste door het zelf te ervaren', vertelt [redacted]. 'Je bent er dus nog niet als je alleen maar de juiste vragen stelt die bij de loopbaancompetenties horen: "Waar wil je de beste in worden?", "Wat heb je

nodig om je wensen te realiseren?" en dergelijke.' 'Nee, je moet verder gaan', vult [redacted] aan. 'Je dient eerst zelf aan den lijve te ervaren wat dit soort vragen met je doet als je ze zelf gesteld krijgt. Hoe het is om terug te kijken, je ervaringen daarbij centraal te zetten en te kijken wat voor waarde deze hebben voor je toekomst. Daarom laten we de cursisten elkaar interviewen over hun loopbaan. "Voorleven" noemen we dat. Het mooie daarbij is dat iedereen een loopbaan heeft. We zijn allemaal ervaringsdeskundigen. We nemen de gesprekken ook op en kijken vervolgens met de hele groep naar de beelden. Hierdoor komt de bedoeling die achter de loopbaancompetenties zit bij hen op het netvlies. En juist die bedoeling heb je nodig om een goed LOB-gesprek te voeren. De training is er dus niet om de vijf loopbaancompetenties tussen de oren te krijgen, maar het gedrag erachter.'

Emotiewoorden

De training moet gaandeweg tot een attitudeverandering leiden bij de schoolcoach. Die speelt een cruciale rol. 'Jouw invloed is enorm', legt [REDACTED] uit. 'Je bent diegene die de student leert waarde toe te voegen aan de ervaringen van een student.' 'Daarvoor moet je heel goed luisteren en scherp zijn op details', voegt [REDACTED] toe. 'Je moet letten op emotiewoorden, uitingen als "pffff....." en non-verbale communicatie.' 'Als iemand de vergrotende of overtreffende trap gaat gebruiken, is dat vaak ook een bruikbaar signaal', haakt [REDACTED] in. 'Iemand die heel gepassioneerd over iets praat, heeft het al snel over "het allermooiste" of "het liefste". Dat vind ik altijd een gaaf moment. Je ziet dan gelijk voor je wat de toekomst van iemand kan zijn.' 'Zak dus om voelsprietten te krijgen voor deze details', besluit [REDACTED]. 'Dit noemen we "klein kijken". Als je je ook bewust bent van deze kleine dingen, komt je dicht bij de essentie.'

Geraakt

De 'voorleef'-aanpak werpt vruchten af. [REDACTED] 'De cursisten worden echt geraakt. Ze krijgen verrassende inzichten. In zichzelf – bijna alle cursisten stellen hun zelfbeeld positief bij na het zien van de filmpjes – maar ook in de ander. Dan krijg je twee collega's die al twaalf jaar met elkaar werken en pas na de cursus "eindelijk snappen waarom je altijd zo reageert". Aan het eind gaat iedereen met een goed gevoel naar huis. [REDACTED] 'Dat komt ook doordat we de cursisten laten zien dat je in gesprekken vooral het goede moet benadrukken. Het schouderklopje, in plaats van de rode pen. Dit voegt echt iets positiefs toe aan het onderwijs, iets wat er nog niet eerder was.'

Draagvlak

Ook bij het management heeft het zelf voeren van loopbaangesprekken baat. [REDACTED] 'Als we een deskundigheidstraject starten beginnen we altijd eerst met de directie. Zij moeten ook voelen wat de meerwaarde is, want zonder hun betrokkenheid kun je dit niet borgen in je organisatie. We laten daarom ook de directieleden elkaar bevragen. Je krijgt dan achteraf vaak de reactie dat de directieleden dingen van elkaar gehoord hebben die ze totaal niet wisten.'

Olievlekwerking

Na de directie is het de beurt aan de schoolcoaches om zich bewust te worden van de meerwaarde van de loopbaangesprekken zoals [REDACTED] en de andere trainers voor ogen hebben. En daarna wordt nog een veel grotere groep schoolcoaches getraind. 'Dat gaat volgens het "train-de-trainer"-concept', legt [REDACTED] uit. 'Het groepje dat wij getraind hebben gaat in de eigen organisatie andere coaches trainen. Er moet een olievlekwerking komen.' 'Die stap is vaak nog een brug te ver', aldus [REDACTED]. 'We zijn nog niet tevreden over hoe dit gaat. Het is niet gemakkelijk om anderen mee te nemen in je enthousiasme als voor die anderen onduidelijk is wat het belang en de meerwaarde van LOB is. Scholen vragen ons ook regelmatig of wij een inleidend praatje willen houden waarin we de mensen stimuleren en enthousiasmeren.'

Maatwerk

Een dergelijk praatje om het ijs te breken is een van de manieren waarop de in totaal vijf trainers maatwerk kunnen leveren. [REDACTED] 'We hebben een *off the job*- en een *on the job*-gedeelte. Bij de eerste geldt: dezelfde basis voor iedereen. Maar er is ook geld vrijgemaakt voor verdieping, voor extra verzoeken uit de organisatie, zoals zo'n stimulerend gesprek. Daarnaast is er nog een aanvullend traject voor extra ondersteuning.'

Blik in de toekomst

De training mag weliswaar al sinds de start onder de vlag van het HPBO-project 'Loopbaanleren' gebaseerd zijn op dezelfde inzichten, toch zijn er nog volop ontwikkelingen. 'We hebben drie dagen geprikt om met z'n vijven bijeen te komen om ervaringen uit te wisselen en de blik op de toekomst te werpen', vertelt [REDACTED]. 'Ook wij hebben het immers nodig om expliciet te leren van onze eigen ervaringen. Er valt nog altijd veel toe te voegen aan het deskundigheidstraject. We willen bijvoorbeeld bekijken hoe we social media kunnen inzetten. En hoe we de relatie met de ouders kunnen versterken. Zo onderzoeken we allerlei mogelijkheden die ons kunnen helpen de attitudeverandering die we teweeg willen brengen nog beter weg te zetten in de scholen.'

Ruimte voor eigen initiatief

[REDACTED] van ROCA12 volgde de training tot schoolcoach, die vanuit het Stimuleringsproject LOB georganiseerd werd. Inmiddels heeft zij als schoolcoach docenten van het team Orde & Veiligheid begeleid. 'Een goede studieloopbaanbegeleider geeft de student voor de rest van zijn leven iets mee.'

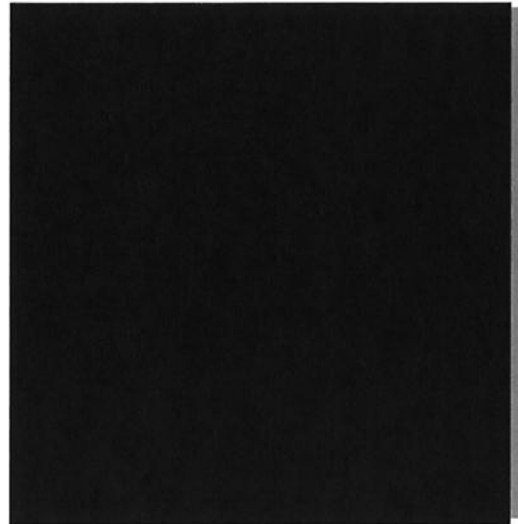
'In zeventig procent van de gesprekken tussen de studieloopbaanbegeleider (SLB'er) en student is de SLB'er aan het woord. En dat terwijl de student veel meer aan het woord zou moeten zijn,' vertelt [REDACTED]. Ze is projectleider LOB aan ROCA12 en sinds maart 2014 ook gecertificeerd schoolcoach. Daarvoor volgde ze een training tot schoolcoach vanuit het Stimuleringsproject LOB.

Rust nemen

In de training tot schoolcoach leerde [REDACTED] dat de student zich actiever opstelt in het proces van loopbaanbegeleiding als de SLB'er op een goede manier met de vijf welbekende loopbaancompetenties aan de slag gaat. 'Het gaat erom als docent of SLB'er de student niet te sturen, maar te ondersteunen', stelt [REDACTED]. 'Begeleiders hebben de neiging zaken voor de student in te vullen. Daardoor is er nauwelijks ruimte voor eigen initiatief. Door te vragen naar de ervaring en kwaliteiten van de student, zijn ideeën om deze ervaring uit te bouwen en op welke manier, komt de intrinsieke motivatie van de student veel meer bloot te liggen. Door rust te nemen in het gesprek en de student tijd te geven om over zaken na te denken, komen er uiteindelijk ideeën die helemaal van de student zelf zijn.'

Scepsis

Met deze wijsheden op zak ging [REDACTED] op zoek naar een onderwijsteam bij wie zij haar bevindingen in de praktijk zou kunnen brengen door het team te coachen. Dat werd het team Orde & Veiligheid van ROCA12. 'Dat bestond uit vijf mannen die ik eigenlijk nog helemaal niet goed kende. Om daar verandering in te brengen ben ik met hen meegegaan op schoolkamp.' [REDACTED] bereidde het team voor op de landelijke trainingen van [REDACTED] die zij samen zouden bezoeken voorafgaand aan het coachingstraject. 'Toen merkte ik wel dat er scepsis was: ze vonden het inhoudelijk nogal abstract. Maar na één trainingsdag waren ze om.'

Leerzaam

Voor de coaching die daarna volgde, werden de loopbaangesprekken die de docenten met studenten voerden, op film opgenomen. 'Dat vond een aantal docenten best eng. Logisch, want het komt natuurlijk erg dichtbij. Toch was het erg leerzaam om samen die film terug te zien. Je ziet meteen wat een juiste toepassing van de loopbaancompetenties teweeg brengt. Het team is in ieder geval erg positief over de nieuw verworven inzichten. In hoeverre de studenten er ook blij mee zijn, moet nog blijken, want het is natuurlijk nog maar het allereerste begin. Vanaf september gaat op iedere locatie van ROCA12 één team aan de slag met een plan van aanpak voor LOB. Daar kan een training Loopbaanreflectiegesprekken uit voortkomen.'

Resultaatgericht

Vanaf september gaat [REDACTED] zelf ook het gesprek aan met studenten: ze wordt ook SLB'er. 'Zo wordt LOB voor mij veel concreter en ervaar ik wat reflectiegesprekken nu werkelijk inhouden. Anders sta ik alleen maar aan de zijlijn.' Ze is benieuwd waar ze als SLB'er allemaal tegenaan loopt, maar kent als schoolcoach al wel wat valkuilen. 'Als SLB'er ben je vooral resultaatgericht en dat is niet altijd verenigbaar met ruimte en initiatief aan de student geven. Maar het is goed te beseffen dat je als SLB'er de student voor de rest van zijn leven iets kunt meegeven als je een reflectiegesprek goed en met beleid voert.'

'Het uitgangspunt is super goed'

[REDACTED] is één van de twee schoolcoaches van AOC De Groene Welle die onlangs de externe training Deskundigheidsbevordering heeft gevolgd. Ze is er erg over te spreken. Al ziet ze nog wel een uitdaging in het trainen van collega's.

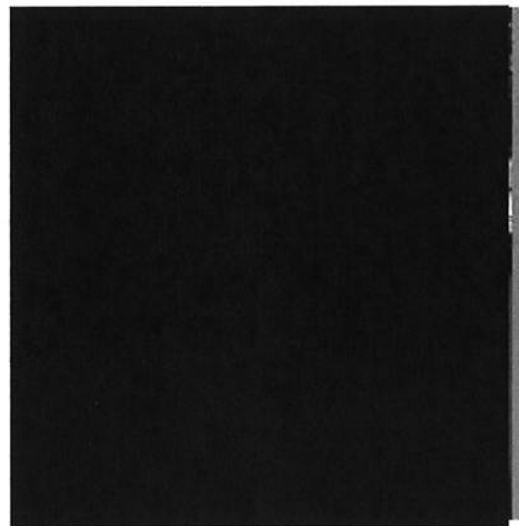
Bij de training leren de schoolcoaches hoe zij op een professionele manier reflectiegesprekken kunnen voeren met mbo-docenten. Samen met een collega heeft [REDACTED] deze training extern gevolgd bij trainer en onderzoeker [REDACTED]. Inmiddels heeft [REDACTED] de training zelf ook gegeven aan een aantal collega's. De bedoeling is dat deze collega's na de zomervakantie andere collega's gaan coachen, zodat de training zich als een olievlek verspreidt. Maar wat vond [REDACTED] zelf van de training?

Positief uitgangspunt

'Het was heel erg praktisch en dat spreekt onderwijzers altijd wel aan', begint [REDACTED] haar verhaal. [REDACTED] is bovendien iemand die mensen heel goed kan motiveren. 'Maar de echte meerwaarde van de training was voor [REDACTED] het positieve uitgangspunt van waaruit een reflectiegesprek wordt gestart. Dat uitgangspunt is volgens haar 'super goed'. 'Je kijkt namelijk naar waar studenten goed in zijn en stimuleert hen vervolgens er zelf achter te komen wat ze nog meer nodig hebben.' En dat is nou net het omgekeerde van wat we voorheen deden: kijken wat er niet goed gaat bij studenten en hoe dit verbeterd kan worden. Bovendien voer je gesprekken met alle studenten, niet alleen met de studenten met wie het niet goed gaat.'

Extra lesmateriaal

De uitdaging zit hem nu in het trainen van de collega's volgend schooljaar. Extra materiaal hiervoor is volgens [REDACTED] geen overbodige luxe. Temeer, omdat de vier teams binnen de mbo-afdeling van AOC De Groene Welle nogal van elkaar verschillen. 'Wij hebben de training op een bepaalde manier gekregen, maar ik weet niet of dit voor mijn collega's de beste manier is.' Collega's enthousiasmeren voor de training wordt daardoor lastig. De oplossing zit hem volgens [REDACTED] dan ook in het aanbieden van concrete opdrachten die meer toegespitst zijn op de verschillende teams.

Hierover kan ze in ieder geval al gaan brainstormen met andere schoolcoaches tijdens een bijeenkomst die binnenkort plaatsvindt. Dan komt namelijk het onderwerp ter sprake of schoolcoaches voldoende zijn toegerust om hun collega's te kunnen trainen. 'Iedereen daar heeft natuurlijk ideeën. Ik hoop dat we die kunnen bundelen. En dan moet iemand daarin de kartrekker zijn die deze nieuwe ideeën bijvoorbeeld op lob4mbo.nl zet, zodat iedereen er gebruik van kan maken.'

Langere looptijd en extern toezicht zorgt voor betere verankering

Ten slotte wil [REDACTED] nog wat kwijt over het LOB-project in zijn geheel en dan met name over de langere looptijd en de hulp van buitenaf. Hierdoor wordt het project volgens haar beter in het curriculum van de school verankerd: 'Ik werk nu bijna dertig jaar in het onderwijs. Ik heb veel projecten voorbij zien komen en heb hier ook aan meegedaan. Vaak loopt zo'n project een schooljaar en dan moet het eigenlijk al verankerd zijn in je school. De kartrekker binnen de school is dan degene die over de verdere implementatie gaat en dat gaat niet altijd goed. Bij dit project is dat anders. Er blijven externe mensen "meekijken". Hierdoor heb ik nu wel goede hoop dat het in de school goed wordt verankerd en dat het iets blijvends is. En dat vind ik echt heel goed.'

Hoe voer je een goed loopbaangesprek?

Scholen en bedrijfsleven moeten de stage van studenten samen loopbaangericht gaan vormgeven. Dat is het uitgangspunt van het professionaliseringstraject dat vijf koppels van docenten en praktijkbegeleiders van het Drenthe College dit voorjaar hebben gevolgd. Op 5 juni komt iedereen bij elkaar voor de afsluitende bijeenkomst. Tijd om te evalueren.

Tijdens de eerste vier bijeenkomsten heeft trainer [REDACTED] van KPC Groep de deelnemers wegwijs gemaakt in de zogenaamde dialoog: het loopbaangerichte gesprek tussen docent, praktijkbegeleider en student. Rode draad zijn filmpjes van opgenomen gesprekken. De vijfde en laatste bijeenkomst van het professionaliseringstraject staat in het teken van evaluatie. Als eerste vullen de docenten en praktijkbegeleiders een vragenlijst in. De antwoorden worden gebruikt voor een onderzoeksproject in het kader van het landelijke Stimuleringsproject LOB. Daarna hangt [REDACTED] vijf grote vellen papier op aan de wanden van het klaslokaal met daarop de volgende vragen:

- Wat doe je nu anders in de begeleidingsgesprekken in vergelijking met voor de training?
- Wat merkt de student ervan?
- Wat is vooral belangrijk in de samenwerking tussen school en bedrijf?
- Wat heeft vooral gewerkt in het trainingstraject?
- Hoe gaat het nu verder?

De docenten en praktijkbegeleiders krijgen tien minuten de tijd om alles wat in ze opkomt op de vellen te schrijven. Dat gebeurt met groot enthousiasme. Daarna worden de antwoorden klassikaal besproken.

Gespreksagenda

Op de vraag wat de deelnemers aan de training anders doen in vergelijking met vroeger vertelt een van de deelnemers dat ze studenten nu voorafgaand aan een loopbaangesprek vraagt of ze zelf een gespreksagenda wil maken. 'Dit werkt echt heel goed, omdat je de student zo dwingt om van

tevorens na te denken over het gesprek.' Iemand anders vertelt dat ze in gesprekken open, eerlijk en nieuwsgierig probeert te zijn. 'Ik ben me veel bewuster geworden van hoe je een goed loopbaangesprek moet voeren.' Andere deelnemers hebben het gevoel dat ze de studenten meer aan het woord laten dan vroeger. 'Belangrijk is wel dat je kritisch blijft op jezelf. Ik probeer mezelf steeds weer af te vragen of ik de student inderdaad de ruimte geef.' Studenten merken volgens de docenten en praktijkbegeleiders in vergelijking met vroeger vooral dat ze tijdens de loopbaangesprekken meer zelf aan het woord zijn. Ook kunnen ze het verloop van het gesprek meer zelf bepalen. Een van de deelnemers vertelt dat ze haar studenten heeft gevraagd hoe ze het gesprek ervaren: 'Ze geven aan dat ze in vergelijking met vroeger veel meer zelf aan het woord zijn. Ze ervaren ook dat een gesprek er meer toe doet als ze zelf veel hebben verteld over hun ervaringen.'

Waardevol

Over de samenwerking tussen school en bedrijf zeggen de deelnemers aan de training dat het intensieve contact dat als gevolg van de training is ontstaan heel waardevol is. 'Het is heel belangrijk dat alles wat we nu hebben opgebouwd – een gevoel van veiligheid en vertrouwen, nieuwe kennis en gedeelde ervaringen – blijven benutten. En dat we hieraan blijven werken.' Dit laatste – de borging van wat er tijdens de training is geleerd – roept de nodige discussie op. Want: hoe moet het nu verder? Hoe zorg je dat de opgedane kennis en ervaring wordt verspreid en niet blijft hangen bij de groep die nu is getraind? 'Nu is het een select clubje', stelt een van de deelnemers. 'We moeten wat we geleerd hebben verder verspreiden, bijvoorbeeld door intervisiegroepen te maken of door mensen echt enthousiast te maken voor deze methodiek.' Een andere optie die wordt genoemd is het geleerde mee te nemen in de jaarplanning voor het komende schooljaar. 'Laten we de dialoog opnemen in ons teamplan. Zo zorgen we ervoor dat het op de agenda blijft staan.'

6

Kennisdeling

Feitelijke informatie beoogd resultaat en uitgevoerde activiteiten

Binnen deze bijeenkomsten is het thema Implementatie als rode draad vastgesteld. Vanuit deze insteek zijn de volgende resultaten bereikt en terug te vinden op onze website www.lob4mbo.nl.

In het schooljaar 2012-2013 bekeken we implementatie vanuit de **inspiratie van de verandering** die de Braziliaanse ondernemer [REDACTED] heeft doorgevoerd in Semco, het bedrijf dat hij overnam van zijn vader. [REDACTED] filosofie is uitermate prikkelend, ook in het licht van de implementatie van LOB. Zouden vertrouwen, openheid en liefde de sleutelwoorden zijn die ervoor zorgen dat LOB voorgoed landt? Zie: <http://bit.ly/LOBKennisRZ>.

Eveneens in deze periode is er kennis gemaakt met de expertise vanuit het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) ten aanzien van **implementatieprocessen**, de complexiteit en de tijdsinvestering die dit vraagt. In samenspraak is de conclusie getrokken dat deze projectsituatie te maken heeft met de zogenaamde derde orde vraagstukken. (<http://bit.ly/LOBimplementatie> en www.nji.nl/implementatie).

De insteek implementatie is voortgezet in het schooljaar 2013-2014. Er is voor gekozen om steeds in te steken vanuit een andere vaardigheid die van cruciaal belang kan zijn om het interne proces te bevorderen en professionaliseren. **Communicatie** is hierbij een belangrijk middel. Voor de input is onder andere gezorgd door enkele extern deskundigen op het gebied van communicatie in relatie tot het creëren van draagvlak. En daarmee ter bevordering van implementatie.

Ook is er, aan de hand van het **Adkar-model** en op basis van praktijkvoorbeelden en visie- en beleidsdocumenten, een analyse geweest van de diverse documenten van onderwijsinstellingen. Dit gebeurde op bijeenkomsten in nauwe samenwerking met de extern deskundigen voor het onderdeel visie en beleid.

Het thema **netwerken** is eveneens aan bod gekomen ten gunste van de inzet van dit netwerk voor het beoogde doel in je onderwijsinstelling. Het is als professional van groot belang om je bewust te zijn van zowel je eigen netwerk als het netwerk dat je mogelijk kunt benutten voor je vragen en/of wensen. Hiermee is dus helder dat het inzetten van het LOB-netwerk een wezenlijke bijdrage kan leveren aan de implementatievraagstukken. Dit thema is mede vorm gegeven door [REDACTED] promovendus Universiteit Utrecht en actief betrokken bij het project vanuit deze promotieactiviteiten. Resultaten van deze bijeenkomsten zijn terug te vinden via: <http://bit.ly/LOBkennisdeling>.

Middels deze link zijn ook de netwerkkaartjes, te benutten ten gunste van 'vraag-aanbod' en daarmee stimulering van kennisdeling terug te vinden voor gebruik in eigen onderwijsinstellingen. Hier is ook het format ten behoeve van product toetsing terug te vinden. Dit is te gebruiken voor het 'screenen' van eigen producten en daarmee te bekijken of producten gedeeld kunnen worden middels de website en andere instellingen.

In het voorjaar is er een uitstapje gemaakt naar het thema Toelating/intake. [REDACTED] filosoof en docent aan de Universiteit van Groningen heeft een waardevolle presentatie gegeven over sociaal cognitief vermogen van de mens en allen geconfronteerd met items als: 'Waarom zien we niet aankomen dat er iets fout gaat?', 'Hoe kan het dat we zo vaak studenten verliezen onderweg?', 'Welke accenten leggen we bij begeleiding? Zijn inspiratie werkt nog bij velen door. Zijn uitvoerige presentatie is terug te vinden via: [REDACTED]

In de laatste bijeenkomst van dit schooljaar is expliciet aandacht besteed aan het leggen van de relatie tussen LOB en de ontwikkelingen in het kader van Focus op Vakmanschap. Dit onder de titel: **LOB de sleutel tot succes van invoering Focus op vakmanschap!** Collega's van MBO Raad hebben ons meegenomen op dit pad. Vanuit de instellingen zijn praktijkvoorbeelden benut ten gunste van discussie en ideevorming. Resultaten en informatie is op de website terug te lezen via <http://bit.ly/LOBkennisdeling>.

Bovenstaande informatie is sterk ingekort terug te vinden in het Notitieboekje: *200 pagina's, duizenden ideeën!*

'Belangrijk om de flow erin te houden'

MBO Utrecht participeert sinds november 2012 in het LOB-project. [REDACTED], beleidsadviseur onderwijs en beleid bij MBO Utrecht, ondersteunt samen met een collega het projectteam dat verantwoordelijk is voor de implementatie van LOB. Zijn tip om de implementatie te laten slagen: 'Blijven communiceren, met ieder middel dat je maar kunt bedenken!'

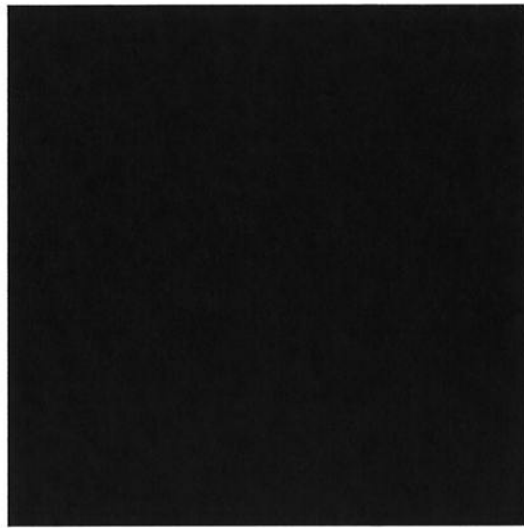
MBO Utrecht is een kleinschalig en zelfstandig mbo in Utrecht. Op de website van de instelling wordt nadrukkelijk gesteld dat het onderwijs bij MBO Utrecht verder gaat dan het aanleren van kennis en vaardigheden. Studenten worden expliciet opgeleid tot een beroep dat bij ze past en waarin ze verder kunnen groeien. Het beste uit jezelf halen, op weg naar een mooie toekomst bij een leuke werkgever, of als opstap naar het hbo zijn andere uitspraken die aanhaken bij het LOB-gedachtegoed.

Gemeenschappelijke visie

Volgens [REDACTED] was MBO Utrecht dan ook al bezig met een eigen project, 'Op maat': 'Er lag een projectplan, we waren klaar om te beginnen en toen hoorden we over het LOB-project van MBO Diensten. Het leek ons een ideaal project om bij aan te sluiten. Zo hoef je het wiel niet opnieuw uit te vinden en je kunt gebruikmaken van landelijke middelen en onderlinge kennisdeling.' De reden om überhaupt een dergelijk project op te zetten, lag in het gegeven dat studieloopbaanbegeleiding niet bij alle opleidingen even goed functioneerde. Dat had volgens [REDACTED] niet zozeer te maken met de begeleiders zelf, als wel met de gekozen insteek. 'Er heerste een idee van 'laat duizend bloemen bloeien', alleen waren het bij ons niet allemaal bloemen. Alle reden om een nieuwe start te maken vanuit de behoefte om het onderdeel leren, loopbaan, burgerschap meer te standaardiseren, vanuit een gemeenschappelijke visie.'

Projectteam

Inmiddels zijn er bij MBO Utrecht twee schoolcoaches opgeleid en is er een LOB-projectteam opgericht. In dat team zitten vertegenwoordigers uit ieder onderwijsteam, met daarboven een projectleider. 'De leden van het projectteam zijn ambassadeurs voor het uitdragen van het LOB-

gedachtegoed in hun eigen onderwijsteams. Ze hebben daartoe allemaal die gesprekstraining van [REDACTED] gevolgd, vanuit het landelijke LOB-project. Het LOB-project gaat uit van een zogeheten maatjessysteem, waarbij schoolcoaches worden opgeleid die vervolgens hun teams weer trainen. Het blijkt in de praktijk toch wel lastig om dit goed over te brengen na het volgen van een enkele training. We zijn nu aan het testen wat de beste methode is. En we willen een extra schoolcoach opleiden, die moet bijdragen aan een succesvolle implementatie. Dan kunnen we volgend schooljaar het project verder uitrollen.'

Faciliteren en communiceren

'Afgelopen week hadden we nog een bijeenkomst van het projectteam, waarin ieder teamlid een korte presentatie hield onder het motto "Wat ga ik doen in mijn team?" We hebben elkaars plannen besproken en gezamenlijk verbeterd. De teamleden zijn superenthousiast, jong, ze hebben er zin in. Maar ze worstelen ook met het ambassadeurschap. Onderwijsteams menen namelijk soms dat LOB weer een extra taak is, bovenop het werk dat ze al doen. En teammanagers schieten vaak automatisch in een kramp als ze tijd moeten vrijmaken in hun roosters en hun formatie. Ik snap die sentimenten wel, maar LOB hoort er gewoon bij. Het is een vast onderdeel van leren, loopbaan, burgerschap, van studieloopbaanbegeleiding. We moeten er dus wel aandacht aan besteden en dat kunnen we dan maar beter goed doen.' Om dit werk goed

te kunnen doen, heeft MBO Utrecht de teamleider van het projectteam één dag in de week vrijgespeeld. En [REDACTED] en een collega ondersteunen het team vanuit de staf. 'Iedereen heeft het druk en zo'n project kost veel energie. Maar het is belangrijk om de flow erin te houden. Mijn collega en ik communiceren daarom veel met de projectleden, met teammanagers en met het bestuur. Het is belangrijk om te laten weten waar je mee bezig bent, wat je doet. Zo zorg je dat iedereen achter je staat en je steunt. Communicatie is dus heel belangrijk: workshops, presentaties, regiodagen. Alles wat je maar kunt bedenken, moet je inzetten om het vuurtje brandend te blijven houden.'

Win-winsituatie

Tot nu heeft de focus bij MBO Utrecht gelegen op de gesprekstechnieken, maar LOB is natuurlijk veel breder dan een goed gesprek voeren met je studenten. Het is een totaalplaatje om jongeren

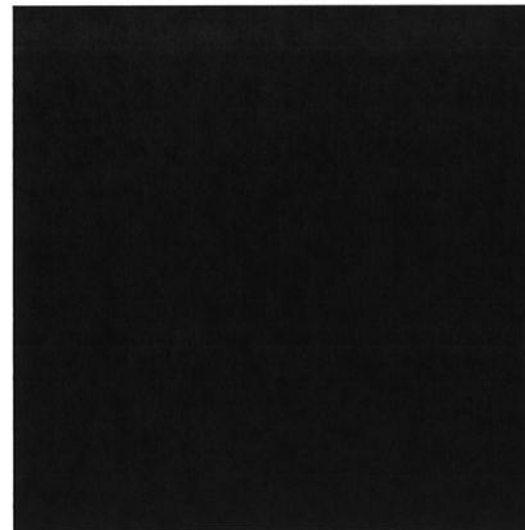
actief te begeleiden naar een passende plek op de arbeidsmarkt of in het vervolgonderwijs. Dat vergt volgens [REDACTED] een lange aanloop: 'De onderwijsconcepten per team verschillen nog wel eens. We werken nu wel toe naar één gemeenschappelijke aanpak voor studieloopbaanbegeleiding en loopbaanleren, hoewel in de uitvoering hier en daar wel een 'couleur locale' te bespeuren is. Dat vind ik geen probleem, zolang iedereen maar vanuit dezelfde insteek werkt. Die insteek is vooral dat we met studenten vaker en beter een goed gesprek willen voeren over wie ze zijn, wat ze willen en wat ze kunnen. "Minder preken, meer praten", zeg ik vaak. Met zo'n methodiek krijg je een ander type gesprek, een andere relatie. En dat levert een win-winsituatie op. De student leert beter over zich zelf nadenken en krijgt een beter zicht op zijn loopbaancompetenties. En het werk van de loopbaanbegeleiders wordt er volgens mij alleen maar leuker en uitdagender op.'

Interview [REDACTED], contactpersoon ROC ter AA

Tijd nemen om LOB eigen te maken

Net als voor alle scholen, geldt ook voor ROC ter AA dat de implementatie van LOB volop kansen biedt. Toch zijn er ook bedreigingen. Een kwestie van wijs mee omgaan, vindt onderwijsadviseur Peter de [REDACTED]. 'Volhouden en met elkaar in gesprek blijven.'

ROC ter AA is een van de scholen die later in het LOB-traject zijn gestapt. De school zit nu in de Visie & Beleid-fase. Tegelijkertijd worden er drie personen getraind tot schoolcoach: één vanuit het onderwijsteam techniek, één vanuit het onderwijsteam dienstverlening en één van het team Intake, Begeleiding en Zorg. Deze schoolcoaches gaan in het najaar aan de slag met het coachen van hun eigen team. [REDACTED] is benieuwd naar het resultaat hiervan. 'Het is voor ons nog onbekend hoe dit uit gaat pakken. Praktisch is het even goed kijken hoe we dit gaan doen, want er moeten wel mensen vrijgemaakt worden om het coachingstraject te doorlopen.'

Aanhaken bij minister

[REDACTED] ziet het als een voordeel dat de school later is aangehaakt bij het LOB-project. 'Wij kunnen de denklijnen over vakmanschap die de minister uiteenzette in haar brief van afgelopen

juni verwerken in onze visie die we nu aan het opstellen zijn. Bijvoorbeeld waar het gaat om het stimuleren van goede studiekeuzes, het voeren van exitgesprekken en het realiseren van doorlopende leerlijnen.

Tweede natuur

Toch ziet [REDACTED] ook bedreigingen, of misschien eerder uitdagingen, als het gaat om het implementeren van LOB in de school. 'Ten eerste weet ik uit ervaring dat LOB tijd nodig heeft om in de vezels van de organisatie te gaan zitten. LOB is niet zomaar een project van de beleidsafdeling, maar moet geïncorporeerd zijn in de dagelijkse praktijk van de docent. SLB'ers en docenten moeten er voortdurend op gespist zijn of een student op zijn plek is of niet, dat moet een soort tweede natuur worden. Andere uitdaging waar wij als school voor staan is hoe we LOB vertalen naar samenwerking in de regio. Want het mbo is en blijft een belangrijk leverancier van vakmensen. Daarnaast is het optimaliseren van doorstroom in de beroepskolom een aandachtspunt. Vanuit mijn ervaring in het mbo weet ik dat afstemming en stroomlijning van dit proces blijvend aandacht nodig heeft. Het loopbaanleren scherp krijgen en daarmee de student goed faciliteren, is kortom niet iets wat je één, twee, drie gedaan krijgt.'

In gesprek blijven

Ondanks de haken en ogen heeft De [REDACTED] er alle vertrouwen in dat het met de LOB-praktijk helemaal goed gaat komen. 'De scholen weten elkaar te vinden, het is vooral ook een kwes-

tie van volhouden en met elkaar in gesprek blijven. Niet alleen met onze onderwijspartners in het vo en hbo, maar ook met bedrijven. We moeten bij hen nagaan of wij nog steeds opleiden voor wat zij vragen. Dat is ons bestaansrecht. Verder is het voor ons belangrijk om een goed visie & beleidstuk neer te zetten, want dat is de basis van waaruit wij implementeren.'

Inhoudelijk én laagdrempelig

Over de regionale kennisdelingsbijeenkomsten vanuit het stimuleringsproject is [REDACTED] erg enthousiast. 'Die zijn ontzettend leuk en prettig. We stellen onze netwerken naar elkaar open en zoeken elkaar inhoudelijk goed op. De setting is heel laagdrempelig en behalve dat we stevige discussies hebben, lachen we ook enorm. Er is ruimte voor inhoud én voor de lichte noot. Van mij mogen deze bijeenkomsten nog wel even doorgaan.'

Praktisch verhaal

Al met al is [REDACTED] erg positief over de steun en begeleiding vanuit het stimuleringsproject. 'Het is werkelijk een fantastisch project, het heeft voor ons echt een aanjagende functie. Als ik al een punt van kritiek heb, dan is het dat de inhoud nogal complex is. Je moet als school veel stappen zetten en je bovendien erg in de materie vastbitten, wil je er echt grip op krijgen. Daar steek ik, als adviseur en als contactpersoon vanuit ROC ter AA, veel tijd in. Ik wil hoe dan ook een praktisch verhaal over LOB aan onze docenten kunnen voorleggen. Anders gaat het voor hen niet leven. Een investering die zeker de moeite waard zal zijn.'

Brengen, halen, stimuleren, motiveren

Het is vlak voor Hemelvaart. Diverse scholen vieren vakantie. Waaronder enkele uit het midden van het land. Toch wordt de LOB-kennisdelingsbijeenkomst voor deze regio goed bezocht. Dit onderstreept het belang van deze bijeenkomst: hier wordt gebracht, gehaald, gestimuleerd en gemotiveerd. En wel thematisch ingekleurd: elke kennisdelingsessie heeft een eigen insteek. Dit keer: de invulling van LOB binnen het actieplan Focus op Vakmanschap.

In de weken voor deze sessie was er al een kennisdelingsbijeenkomst voor de regio 'Zuid' en de regio 'Noord'. Steevast schuiven ongeveer twintig tot dertig vertegenwoordigers van de aan het Stimuleringsproject participerende scholen aan. Zo ook nu. Zij krijgen gezelschap van [REDACTED] die namens OCW een kijkje komt nemen. 'Alle feedback is welkom', laat zij weten. 'Het project duurt tot eind 2015. Dus als er iets bijgestuurd moet worden, dan hoor ik het graag.'

Cognitief vermogen

Het is een uitnodiging die de aanwezigen graag aannemen. Gaandeweg de bijeenkomst deelt iedereen zijn ervaringen. Dit start al bij het eerste gespreksonderwerp: de presentatie die [REDACTED], filosoof en docent bij de opleiding Kunst, Cultuur en Media aan de Rijksuniversiteit Groningen, tijdens de kennisdelingsbijeenkomsten in maart 2014 gaf over sociaal cognitief vermogen. Die blijkt veel indruk gemaakt te hebben. Hünneke strooide met eyeopeners die blijven doorwerken. Dat bijvoorbeeld maar 40 procent van de bevolking in staat is te reflecteren 'laat de grond onder je voeten wegzakken', aldus een van de aanwezigen. 'Je neemt stapvoets aan dat mensen bepaalde competenties hebben. Hünneke laat zien dat je voorzichtig moet zijn met dergelijke aannames, zeker als je beleid maakt. Je moet niet vervallen in beleidsoptimisme.' Er wordt nog even doorgepraat, met toenemend enthousiasme. Het voorstel om een verdiepingssessie te organiseren, met diverse wetenschappers, wordt dan ook met grote instemming aangenomen.

Implementatie

Ervaringen uitwisselen gebeurt ook even later, onverwachts, bij de huishoudelijke mededelingen.

Al snel gaat het gesprek over implementatie – iets waar veel deelnemende scholen mee worstelen. 'Implementeren is moeilijker dan iets bedenken', zo klinkt het. Een van de struikelblokken is segmentatie. Binnen de organisatie wordt in hokjes gedacht: dit is examinering, dit is LOB, et cetera. Er is geen verbindingscomponent. Bovendien denkt het management van een aantal scholen dat men er met het 'wegzetten van LOB' bij een groepje enthousiastelingen al is. Waardoor LOB vooral iets blijft voor de kartrekker en zijn voorhoede. Wellicht een mooi onderwerp voor een volgende bijeenkomst...

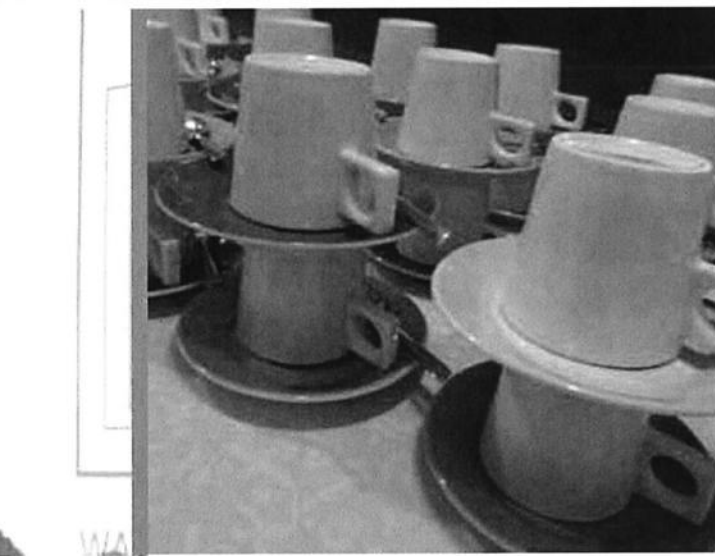
Focus op Vakmanschap

Nadat er nog even is ingegaan op het recent verschenen *Onderwijsmagazijn* ('Dit is echt een handvat'; 'Dit is de vorm en inhoud die we nodig hebben', aldus de zaal) en de *Lessenserie Netwerken* ('Hulde, dit draagt echt bij!'), is het tijd voor een spreker. [REDACTED] van de MBO Raad geeft een presentatie over de rol van LOB in het actieplan *Focus op Vakmanschap*. Met verve poneert hij de stelling dat LOB noodzakelijk is voor het realiseren van het actieplan. Daarbij komt [REDACTED] niet met argumenten als 'LOB geeft een student meer inzicht in zijn eigen kwaliteiten, zijn mogelijkheden en drijfveren', maar met harde cijfers en bekostigingsberekeningen. 'Focus op vakmanschap is de meeste ingrijpende verandering sinds de invoering van de WEB in '95. De consequenties nauwelijks te overzien', stelt [REDACTED] 'Dit raakt iedereen en alles.'

Taart verdelen

Er zijn twee hoofdmoten bij het actieplan: de splitsing van doelmatige leerwegen en de modernisering bekostiging. 'Met name dat laatste hangt nauw samen met LOB', aldus [REDACTED] 'De nieuwe bekostiging gaat in op 1 januari 2015 en is gebaseerd op zekerheid. Er is een taart en die moeten we met z'n allen delen. De grootte van je taartstuk is afhankelijk van het aantal studenten (op basis van tellingen van nu) en het niveau van hun opleiding. Daarbij geldt: hoe hoger het niveau, hoe meer je voor deze student ontvangt.'

Hierbij telt ook nog de zogeheten diplomawaarde. 'Die maakt het erg interessant om studenten op

een zo hoog mogelijk niveau te krijgen. Voor een diploma op niveau 1 krijg je niets, voor niveau 2 1 punt – wat gelijk staat aan ongeveer 1.200, voor niveau 4 5 punten. Het is al met al een hele andere berekening, die andere problemen met zich meebrengt: je krijgt studenten binnen die niets meer opbrengen. Het is dan ook de uitdaging om het maximum uit je studenten te halen. Als een student niveau 3 aankan, waarom zou je hem dan op niveau 2 een opleiding geven? Met niveau 3 heeft hij meer kans op een baan. En niveau 2 is eigenlijk een hele dure opleiding. Hoe beter je iemand kunt plaatsen, hoe aantrekkelijker het dus is. Vertel dit aan je manager, als je hem wilt overtuigen van het belang van LOB. En probeer die student zo hoog mogelijk te plaatsen. Daarna is het jullie taak om de student echt op dat niveau te krijgen.'

Keuzedelen

Naast de nieuwe bekostigingsberekeningen heeft ook de herziening van de kwalificatiestructuur impact op LOB. 'De focus is straks minder op functies en meer op duurzame werkgebieden. We denken dus, met de blik op de toekomst, meer in beroepsgroepen met overeenkomstige handelingen en kenniselementen. Er komen in totaal 200 dossiers en 500 profielen', vertelt [REDACTED]. 'Elk dossier bestaat naast een aantal profielen ook uit enkele keuzedelen. Dat is interessant: het biedt een student de kans zich te profileren op de arbeidsmarkt.' De student kan straks een brede opleiding volgen en zich aan de hand van keuzedelen toch specialiseren. In plaats van de opleiding tot afrokopper doorloopt de student de reguliere kappersopleiding en volgt daarbij het keuzedeel 'Black Hair'. Gevolg: door de brede basis heeft de student meer kans op een baan. Wel prettig, mocht er in de 'black hair'-business weinig werk te vinden zijn.

[REDACTED] 'Je kunt jouw student eerst toch niveau 3 laten volgen. Haalt hij het niet, dan stroomt hij uit naar niveau 2. Haalt hij het wel, dan gaat hij door. Doordat alles in 1 dossier terechtkomt, is dit eenvoudiger te organiseren. Waarbij de keuzedelen voor variatie en onderscheid zorgen. Je hebt de ruimte om heel veel binnen die dossiers te hangen. Maak daar gebruik van.'

Scheepvaart Transport College

Dan is het tijd voor de tweede spreker. [REDACTED] van het Scheepvaart & Transport College laat de aanwezigen zien hoe zijn organisatie LOB invult. 'Wij kregen van bedrijven te horen dat onze tweedejaars niet weten wat ze willen. Door ons LOB-programma gaan studenten beter nadenken over zichzelf. Daarvoor hebben we een digitaal paspoort ontwikkeld.' De student beheert dit paspoort zelf, aan de hand van opdrachten. Na vier jaar is dit zijn levensloop. Daarnaast zijn er LOB-lessen (10 uur per periode van 10 weken) en gesprekken met de mentor (over de studievoortgang) en de studieloopbaancoach. Ook zijn er losse evenementen, zoals de Week van de Sociale Vaardigheden, die gekoppeld is aan LOB-gesprekken. Voor elk opleidingsjaar is een apart programma. Zo is er vanaf leerjaar 3 ook aandacht voor loopbaansturing. En in leerjaar 4 staat netwerken op het programma. Meer over het Scheepvaart & Transport College leest u in het interview met [REDACTED], in het hoofdstuk 'Visie en Beleid'.

Losse tongen

Tijdens de twee presentaties werden er al regelmatig vragen gesteld of opmerkingen geplaatst. Daar is, tegen het einde van deze kennisdelingsessie, nog meer ruimte voor. Met name het bekostigingsverhaal maakt de tongen los. 'Om studenten op een goede plek binnen te krijgen, moet je aan de voorkant wel zo goed mogelijk samenwerken met het vo', wordt er gesteld. Om die samenwerking te stimuleren kunnen de scholen gebruik maken van de instrumenten die al eerder zijn ontwikkeld door de werkgroep LOB in VM2-trajecten. 'Die expertise moeten we koesteren', aldus een van de aanwezigen. Daarna worden er nog enkele praktijkvoorbeelden aangehaald, ervaringen uitgewisseld, vragen gesteld en beantwoord. Het moge duidelijk zijn: hier wordt volop gebracht, gehaald, gestimuleerd en gemotiveerd...

7

Ondersteuning bij ontwikkeling van producten

Feitelijke informatie beoogd resultaat en uitgevoerde activiteiten.

Vanuit de kerngroep is de mogelijkheid geboden onderwijsinstellingen te ondersteunen bij de implementatie en/of ontwikkeling van een van de producten, gerealiseerd in de eerste projectfase en beschikbaar gesteld in de Toolbox (juni 2012).

Afgelopen periode zijn met name activiteiten uitgevoerd voor de onderdelen **Levens-echte Opdrachten** en **Netwerken met Studenten**.

Levens-echte Opdrachten

Na het uitvoeren van een masterclass hebben vijf instellingen zich gemeld voor ondersteuning bij de ontwikkeling van en werken met levens-echte opdrachten. Na zorgvuldig gevoerde gesprekken van de extern deskundige en de verantwoordelijke uit de kerngroep zijn er uiteindelijk drie instellingen die daadwerkelijk op dit moment gebruik maken van het aanbod. Het aanbod is steeds aangepast aan de vraag van de instelling en wordt daar waar mogelijk samen met andere instellingen uitgevoerd. Dat laatste is echter nauwelijks voorgekomen in de praktijk. Daar waar men uiteindelijk heeft afgezien van het aanbod, is deze keuze vaak gebaseerd op het 'nog niet geschikte moment in de instelling'. In een enkel geval is te verwachten dat men in het nieuwe schooljaar alsnog gebruik maakt van deze projectmogelijkheid.

Daarnaast is zichtbaar dat enkele instellingen nadrukkelijk kiezen voor ondersteuning ten gunste van het ontwikkelen van levens-echte opdrachten vanuit de mogelijkheid die de extra subsidiegelden hen biedt in het kader van implementatie. In deze situaties kiest men nadrukkelijk voor het zetten van stappen direct gerelateerd aan het onderwijscurriculum en neemt men de kans een intensievere ondersteuning te kunnen realiseren. Dit laatste wordt soms gecombineerd met inzet van eigen middelen. Hiermee beoogt men in een korte periode een flinke stap te kunnen zetten. In nauwe samenspraak met de projectleiding wordt eveneens gekeken of de verdere ontwikkelingen van de extern deskundige voor dit onderdeel in te zetten is in het project. Keuzes in dit kader worden mogelijk op korte termijn genomen.

Netwerken met Studenten

De masterclass netwerken met studenten is in het voorjaar aangeboden en uitgevoerd. Deze is ervaren als een succesvolle en inspirerende bijeenkomst waar zeker vijftien instellingen vertegenwoordigd waren. Naast het geven van een presentatie door de extern deskundige is de Lessenserie Netwerken (ontwikkeld door kern-groep) gepresenteerd. In de afgelopen weken hebben zich vervolgens acht instellingen gemeld die geïnteresseerd zijn in vervolgspraken om dit projectonderdeel actief in hun eigen instelling onder de aandacht te brengen. De eerste inventarisatie is gedaan door een kern-groep en een extern deskundige. Maatwerkgesprekken worden na de zomerperiode gevoerd, met als doel uiteindelijk te komen tot een passend aanbod voor de studenten.

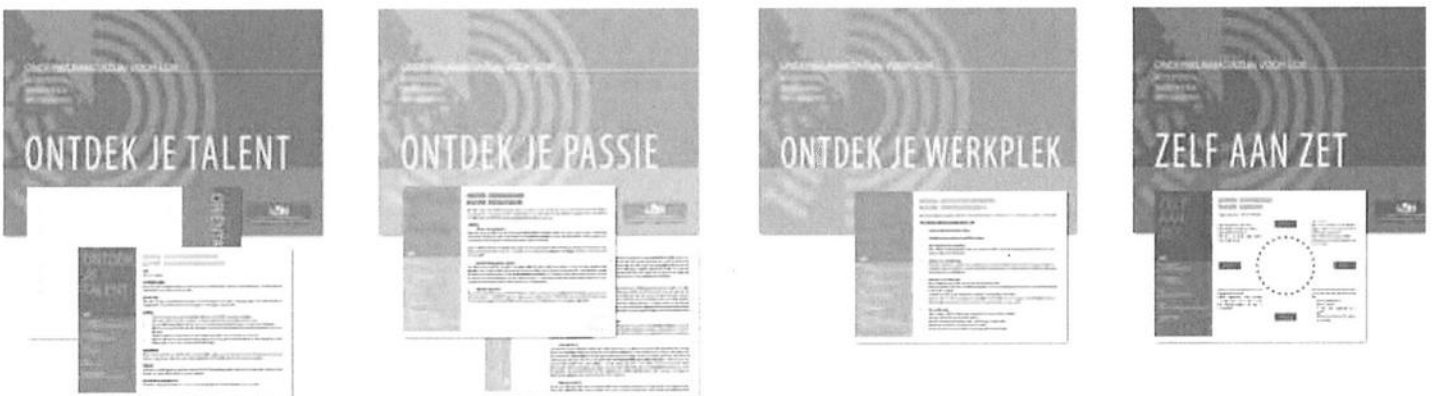
Opvallend op dit moment is dat men in eerste instantie geïnteresseerd is in een presentatie over het onderwerp. Het daadwerkelijk leren netwerken met studenten blijft nog iets teveel op de achtergrond. Mogelijk is dit beeld onvolledig en blijkt in

gesprekken dat de insteek enthousiasmerend is, waardoor men de handschoen voor dit onderdeel constructief oppakt. De genoemde lessenserie biedt tal van mogelijke oefeningen om het onderwerp met studenten in te vullen en vorm te geven.

Onderwijsmagazijn

In het kader van het delen van kennis en producten heeft een kerngroep lid gewerkt aan het Onderwijsmagazijn. Met ondersteuning vanuit het project is deze ontwikkeling afgerond, geperfectioneerd en vormgegeven. Elk van de vijf loopbaancompetenties heeft een eigen boekje gekregen. De boekjes, oefeningen en andere materialen in het Onderwijsmagazijn zijn vrij te gebruiken door iedereen die het onderwerp LOB een warm hart toe draagt en een constructieve bijdrage wil leveren aan de loopbaan van de mbo-studenten.

Tot slot is het vermeldenswaard aan te geven dat de kerngroep met een grote regelmaat benaderd is om feedback te geven op producten die inzetbaar kunnen zijn voor het uitvoeren van LOB-activiteiten in de onderwijsinstellingen. Deze verzoeken zijn ingediend door zowel OCW als door particuliere ondernemers. Bij het doornemen zijn steeds de uitgangspunten van het project en de loopbaancompetenties

als uitgangspunt genomen. Daar waar de producten vragen oproepen, is er steeds gevraagd naar extra informatie. In enkele situaties zijn er gesprekken gevoerd met betrokkenen. Niet altijd was de ontvangende partij blij met de bevindingen uit het project. In een enkel geval is er door een van de wetenschappers kritisch meegekeken en feedback gegeven. Daar waar OCW de vragende partij was, is er tevens feedback gegeven naar de betrokkenen van deze organisatie.

Verslag masterclass Netwerken met Studenten

De wet van Olvarit en andere netwerkprincipes

'En dan ga je nu kijken wat de ander in zijn showroom heeft en hierover onderhandelen. Wie gaat er met de pot van tien euro vandoor?' Aan het woord is [REDACTED]. Hij gaf op 13 mei 2014 een Masterclass Netwerken waarin zo'n dertig docenten en studieloopbaanbegeleiders tal van handvatten opdeden om in de klas met netwerken aan de slag te gaan. Verslag van een synergetische middag.

Kennisdeling neemt een belangrijke plaats in het Stimuleringsproject LOB in het mbo in. Dit gebeurt in regionale bijeenkomsten, maar ook in masterclasses over diverse thema's die samenhangen met loopbaanoriëntatie en -begeleiding. Zoals netwerken, een van de vijf loopbaancompetenties die als fundamentele bouwstenen van het stimuleringsproject gezien mogen worden. Hoe je studenten aan het netwerken krijgt staat in deze stoomcursus centraal.

Hear, hear!

[REDACTED] laat er geen gras over groeien. In een rap tempo en met veel humor zet hij de zaal in de juiste energiemodus. Kort na de opening ontbrandt er al een discussie in Lagerhuisvorm, compleet met de daarbij horende 'hear, hear!' en 'shamel!'. De helft van de deelnemers moet de stelling 'Lang leve de mogelijkheden om met netwerken aan de slag te gaan in de klas' verdedigen; de andere helft valt aan. Argumenten als 'Netwerken is een middel om verder te komen, dus moet je alle mogelijkheden om dit met je klas te doen aangrijpen' schermen met beweringen als 'Wij docenten hebben het al druk zat'. Maar aangezien we hier vooral met positieve gelijkgestemden zitten, vallen er uiteindelijk louter positieve bewoordingen. Netwerken is voor studenten de uitgelezen moge-

lijkheid om hun mogelijkheden te verkennen, zichzelf te leren kennen, om kennis te vergaren en om contacten te leggen. Netwerken enthousiasmeert om nieuwe dingen aan te gaan. Maar dan moet het wel 'de klas uit' en in de juiste context geplaatst worden, aldus een voorzichtige kritische noot.

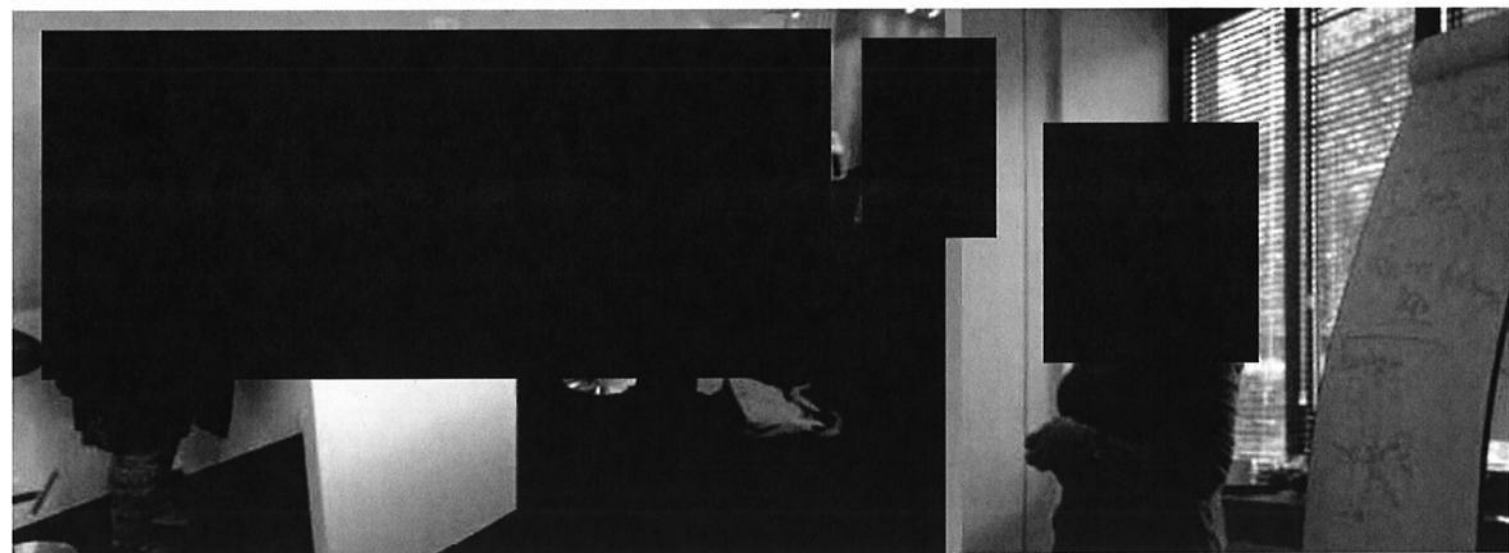
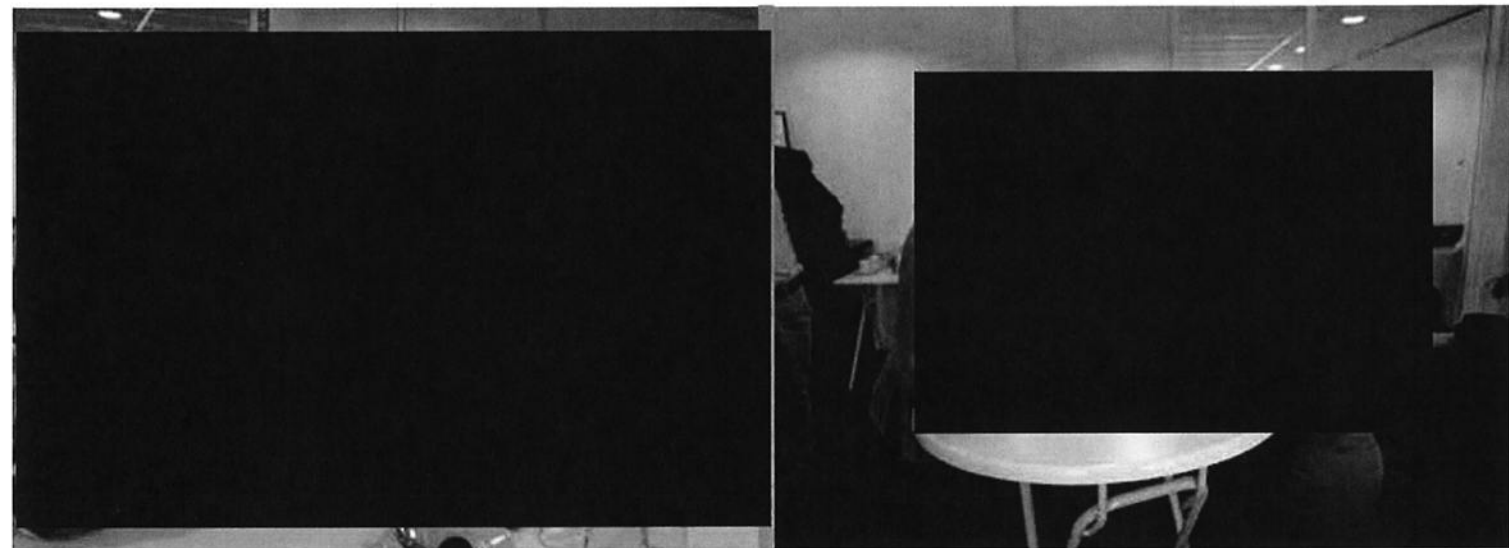
Eerste netwerkprincipe: flirten

Daarvoor is al een handig middel beschikbaar: de Lessenserie Netwerken. Daarin staat theorie over netwerken, maar bovenal diverse oefeningen die je met je studenten kunt uitvoeren. Samensteller Ilse Hartgers zal later op deze middag haar eigen ervaringen delen. Maar eerst gaat [REDACTED] in op enkele belangrijke netwerkprincipes. Ook hierbij heeft hij de zaal snel bij de kladden. 'Zou je met me willen trouwen?', vraagt hij een van de deelnemster. 'Nee', is het antwoord. De dame kent [REDACTED] immers niet. 'Een date dan? Ja, ik nodig je uit voor een etentje. Tuurlijk, je mag zelf kiezen wat je van de menukaart wil. En vind je het ook goed om straks met me naar bed te gaan?'

Gelach in de zaal. 'Ja, en dan krijg ik een klap in mijn gezicht. Zo werkt het immers niet bij flirten, want daar hebben we het over. De essentie? Je maakt contact op een leuke manier. Zodat je een volgende keer denkt "Hé, het wordt weer gezellig". Zonder dat er iets hoeft te gebeuren. Dat geldt ook voor netwerken. Je gaat het gesprek met iemand aan, roert een onderwerp aan dat zijn of haar interesse heeft. Geeft aandacht en waardering. En zo heb je een leuk gesprek. Waarbij je aan het einde niet even snel een stage gaat regelen. Want zo werkt het niet.'

Tweede principe: reciprociteit

Om het tweede principe – reciprociteit, oftewel wederkerigheid – helder te maken, haalt [REDACTED]

een voorbeeld aan waarbij hij van de garage een leenauto nodig heeft. 'De garage kan je een brik geven, maar ook het laatste model. In beide gevallen kan je je ongemakkelijk voelen. Beter is om te zeggen: "Zoek er maar eentje uit in mijn showroom". Zoiets ga je als klant beslist door vertellen. Met als gevolg dat de garage nooit meer hoeft te adverteren. *Low sacrifice, high profit.*' Dan volgt wederom een mooi verhaal. Over ene [REDACTED] beer van een vent en goedaardig alcoholist uit het Tilburgse Broekhoven. [REDACTED] ontmoette mevrouw [REDACTED] een dame met een rollator die wel wat hulp kon gebruiken. [REDACTED] hielp. En zij gaf Henk aandacht. Luisterde naar zijn verhaal. Met als gevolg dat ze nu coach is van [REDACTED]. De drank raakt hij niet meer aan. 'Ook een voorbeeld van reciprociteit', legt [REDACTED] uit. 'Iedereen heeft wel iets in zijn showroom dat de ander interessant vindt.'

Derde principe: passie

Essentieel bij netwerken is ook: je enthousiasme laten zien, duidelijk maken waarover je gepassioneerd bent. [REDACTED] 'Laat zien wat je kunt aan de hand van een verhaal. Vertel over die *golden nugget* en laat zo voelen waar je trots op bent. Ook leuk: vertel over een black hole, een blunder. Dan gaat je gesprekspartner ook een black hole vertellen, die nog erger is dan die van jou.' Dat kan in verschillende vormen, die ook in de Lessenserie zijn opgenomen. Bijvoorbeeld à la *The Voice*, waarbij de juryleden zich omdraaien als deze geraakt worden door het verhaal.

Vierde principe: de wet van Olvarit

Bij het vierde principe heeft [REDACTED] een verrassend beeld: je dremes eten geven. 'Dan doe je een vliegtuigje na, anders spuugt-ie alles uit. Je schakelt als het ware om naar iets dat de ander interessant vindt. Je denkt vanuit verleiding.' Ook hier verheldert een golden nugget: in Eindhoven dreigden GGZ'ers hun agressieve clientèle niet meer met de isoleercel, maar boden hen een wostenbroodje aan. Gevolg: minder agressie.

Vijfde principe: het principe van [REDACTED]

Principe vijf hebben we te danken aan F. [REDACTED], topzwemmer, maar waardeloze voetballer. [REDACTED] speelde – al dan niet fictief – samen met hem in de F9. 'Ik was de keeper. Van F9.

Dan weet je het wel. Mijn coach zei tegen mij altijd in het plat Brabants "Ge roept altijd een naam en dan schupte de bal. Ge kunt beter eerst schuppen en dan pas roepen." Ik eindigde uiteindelijk in F2.' Wat [REDACTED] hiermee wil zeggen is dat je met netwerken gewoon moet beginnen. Zonder schroom. En dan maar kijken waar de bal belandt.

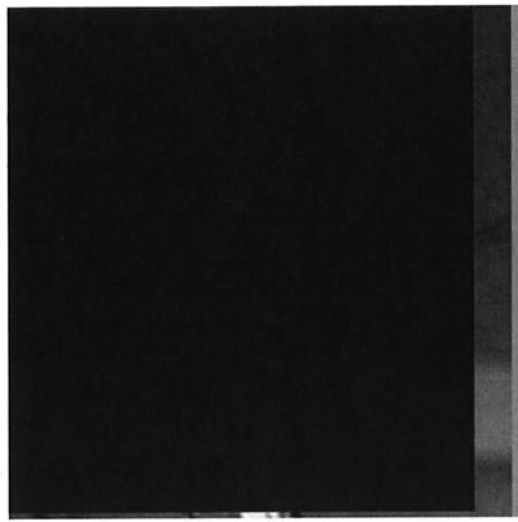
Uit de praktijk

Dan neemt [REDACTED], samensteller van de Lessenserie Netwerken, kerngroep lid van het LOB-project en docent bij ROC Midden-Nederland, het roer over. Ze heeft een aantal werkvormen uitgeprobeerd bij tweedejaars studenten Labtechniek. 'Ik heb bijvoorbeeld mijn studenten laten opschrijven waarin ze echt goed zijn en waarmee ze moeite hebben of denken te krijgen. Dat gaf mooie inzichten in hoe je elkaar kunt helpen. Bleek die ene jongen in je klas heel goed in wiskunde te zijn, terwijl je dat zelf als probleem had opgetekend. Waardoor je toch elkaar ging opzoeken, in plaats van alleen maar contact te zoeken met mede studenten die je oké vindt. Daarnaast hebben we ook *The Voice* gedaan. Dat gaf een geweldige dynamiek. Er kwamen ook mooie verhalen op tafel, waarbij de studenten zich echt lieten zien. Heel waardevol.'

Harde valuta

Na een rondje ervaringen delen en de uitnodiging van IJse om vooral feedback te geven op de oefeningen in de Lessenserie, mag de zaal zelf aan de slag met netwerken. De koffiepauze dient in duo's genoten te worden. Elk tweetal gaat in gesprek, waarbij de centrale vraag is: Wat heb jij in je showroom dat ik interessant vindt? 'Leg elk vijf euro op tafel en kijk of je een deal kunt sluiten. Zijn jullie er na de pauze nog niet uit? Dan gaat het geld naar mij!' Overal wordt vervolgens, met het geld op tafel, druk gesproken. Over passies, interesses, vraagstukken en oplossingen. Na de pauze blijken er diverse deals gesloten te zijn. Zo gaat een deelnemer van de ene school de deelnemer van een andere school introduceren in het stevige netwerk dat haar mbo-instelling heeft met de gemeente. Mooie ontwikkelingen, rap tot stand gebracht dankzij de edele kunst van het netwerken. Een oefening die de meerwaarde van netwerken als loopbaancompetentie onderstreept.

Leerwerkprestaties naar hoger niveau

Opdrachten waarin studenten gevraagd wordt adequaat te handelen in een gesimuleerde beroepssituatie noemen we 'levenschte opdrachten'. Ze gaan immers uit van een integrale toepassing van kennis en vaardigheden in een context van een beroepssituatie. Deze opdrachten zijn naast inspirerend ook een belangrijk middel voor studenten om inzicht te krijgen in hun leerproces, hun kwaliteiten en ambities. Met behulp van deze opdrachten kunnen ze actief sturing geven aan de eigen leer- en loopbaanontwikkeling. Vandaar dat 'levenschte opdrachten' al vanaf de start van het Stimuleringsproject LOB in het mbo op het netvlies staat.

Het concept van leerwerkprestaties (LWP) van Landstede sluit naadloos aan op het format 'levenschte opdrachten' uit het stimuleringsproject LOB. De school is nu toe aan een kwaliteitsslag in de praktische uitvoering. Kadermanager [REDACTED]: 'Een aantal docenten geeft aan de kennis en vaardigheid te missen om logische en enthousiasmerende LWP's te schrijven.' Vanaf september gaat de school hier samen met extern deskundige [REDACTED] van LOOV mee aan de slag.

Landstede werkt al sinds 2006 met levenschte opdrachten. 'Wij noemen het alleen anders: leerwerkprestaties', aldus [REDACTED], kadermanager Leren en Ontwikkelen bij Landstede. Bij aanvang van het stimuleringsproject LOB waren drie mensen van Landstede kartrekker. 'Daardoor ontstond er een mooie wisselwerking: onze kennis

en ervaring waren bruikbaar bij het maken van het handboek en het format levenschte opdrachten. En omgekeerd konden wij gebruikmaken van de deskundigheid van [REDACTED].'

Kwaliteitsslag

[REDACTED] werd bij aanvang van het stimuleringsproject LOB ingeschakeld als extern deskundige bij de ontwikkeling van levenschte opdrachten. Nu de producten opgeleverd zijn, ondersteunt hij – op verzoek – scholen bij het zelf (verder) ontwikkelen van levenschte opdrachten. Bij Landstede gaat het om een kwaliteitsslag. 'Het concept met leerwerkprestaties van Landstede sluit naadloos aan op de levenschte opdrachten in het stimuleringsproject LOB.'

Andere kijk

De vraag van Landstede aan [REDACTED] is concreet. [REDACTED] 'We zijn al lang met dit concept bezig, toch missen we de vaardigheid om de leerwerkprestaties te schrijven. De technische informatie en de hulpmiddelen staan er allemaal in en we toetsen de kwaliteit. Maar de LWP's moeten allemaal een logische opbouw hebben, begrijpelijk zijn en studenten enthousiast maken. Soms zijn de leerwerkprestaties te lang of juist te kort. Gelukkig zijn er ook goede LWP's! Er zijn dus mensen bij Landstede die wel de vaardigheid hebben om een goede LWP te schrijven? 'Dat klopt, maar een extern deskundige kijkt anders en heeft vaak meer invloed.'

Uitwerking

Hoe gaat [REDACTED] dit aanpakken? 'Allereerst hebben we samen de LWP's geanalyseerd en gekeken waar de knelpunten zitten. Samengevat kun je stellen dat "er alles wel in zit" maar dat de uitwerking beter kan. Een levensechte opdracht is een constructie die studenten actief aanzet tot het opdoen van leerervaringen en het realiseren van leerresultaten waarvan de output de input vormt voor leer- en loopbaangesprekken.

Praktische uitvoering

Soms zijn verbeteringen snel te verwezenlijken.' [REDACTED] geeft enkele voorbeelden: 'Informatiebronnen moet je niet in de opdracht stoppen, maar als bijlage toevoegen. Zo voorkom je dat studenten gaan "zwemmen" in een opdracht. Soms is de beschrijving van de beroepssituatie vervlochten in de opdracht. Dat maakt de opdracht niet overzichtelijker. Met heel veel plaatjes en foto's ziet het er misschien mooi uit, maar het komt de helderheid niet altijd ten goede.' [REDACTED] vult aan: 'Het beperkt zich dus tot de praktische uitvoering. Met goed geschreven LWP's kunnen studenten nog beter uit de voeten.'

Argumenten

De volgende stap die Landstede samen met [REDACTED] gaat zetten, is nog niet duidelijk. 'We

denken aan een train-de-trainers-aanpak, maar daarover zijn we nog in gesprek. Uitgangspunt is dat iedereen over de kennis en vaardigheid rond het schrijven van de opdrachten moet beschikken', aldus [REDACTED]. 'Het wordt in ieder geval geen cursus waarin ik ga vertellen hoe het moet. Het is hun opleiding, met hun opdrachten. Het wordt een dialoog waarin ik mijn ervaring met het ontwikkelen van dit soort opdrachten met hen ga delen.'

Digitale voorhoede

Landstede is goed op weg. In digitaal opzicht bevindt de school zich in de voorhoede. 'We werken met een digitale catalogus. Dat is een leeromgeving waarin docenten materiaal kunnen maken en informatiebronnen hieraan kunnen koppelen', legt [REDACTED] uit. 'Je kunt dus op een LWP klikken en dan zie je de bijbehorende readers, filmpjes, opdrachten enzovoort. De catalogus is onderdeel van een breder systeem. Naast de onderwijsinhoud, is er ook ruimte voor begeleiden en beoordelen. Zo'n systeem is uiteraard ondersteunend aan het onderwijsproces. Anders werkt het niet.' [REDACTED] is nieuwsgierig naar de ervaringen van Landstede met dit systeem. 'Als de registratie van het leerproces goed is, kun je veel beter begeleiden omdat je altijd terug kunt in de leergeschiedenis. Ik denk dat dit ook interessant is voor andere onderwijsinstellingen.'

8

Speerpunten

Feitelijke informatie beoogd resultaat en uitgevoerde activiteiten:

Zes werkgroepen hebben de speerpunten ter hand genomen. Deze werkgroepen worden voorgezeten door een zogenaamde 'kartrekker' en bijgestaan door een extern deskundige op het betreffende onderwerp. De bemensing is gerealiseerd door de betrokken onderwijsinstellingen. Daar waar noodzakelijk zijn er participanten uit het vo en/of ho.

De geformuleerde resultaten zijn te verwachten in het voorjaar van 2015. Om ervoor te zorgen dat men het gewenste resultaat daadwerkelijk kan opleveren worden de werkgroepen 'op afstand' ondersteund door een van de kerngroepleden. Dit om de relatie met het project niet uit het oog te verliezen en 'over de schouders mee te kunnen kijken'. Hierdoor kunnen vroegtijdig signalen opgevangen worden, die anders kunnen leiden tot vertraging van gewenste resultaten.

Om alle betrokkenen bij de werkgroepen de kans te bieden zich te verbinden aan het project, zijn er periodiek gezamenlijke bijeenkomsten georganiseerd. Zo is er als start gewerkt vanuit het zogenaamde 'Omdenken'. De resultaten van de werkgroepen vragen immers om een creatieve inbreng. De kans 'buiten de lijntjes te kleuren' biedt hiertoe goede mogelijkheden. In het voorjaar is een bijeenkomst geweest die iedereen inspireert en aanspoort met elkaar aan de slag te gaan, elkaar te leren kennen en kennis en ervaringen te delen. Ook dit zijn vaardigheden die onontbeerlijk verbonden zijn aan het proces van samen iets ontwikkelen in een korte tijd.

Ouderbetrokkenheid is daarbij een van onze speerpunten. Dit niet alleen omdat ouderbetrokkenheid in het mbo nog in de kinderschoenen staat. Uit diverse onderzoeken blijkt namelijk dat ouders invloed hebben op de opleidingskeuze van hun kinderen. Zij kunnen tijdens de opleiding een belangrijke sparringpartner zijn bij de loopbaanontwikkeling van hun kinderen. Ouders kunnen kortom een belangrijke bijdrage leveren aan LOB.

De werkgroep Ouderbetrokkenheid is, mede door OCW en de actualiteit in de politiek, aangespoord om in een kort tijdsbestek een brochure samen te stellen over het onderwerp Ouderbetrokkenheid en LOB in het mbo. Deze uitdaging is opgepakt door een van de kerngroepleden in samenspraak met de projectleiding.

Over ouderbetrokkenheid en LOB zijn al veel wetenschappelijke en niet wetenschappelijke publicaties verschenen. Wij wilden weten welke bevindingen uit deze publicaties van belang zijn voor mbo-studenten. Om hier inzicht in te krijgen hebben wij het bureau Young Works gevraagd alle relevante literatuur op een overzichtelijke manier in kaart te brengen en daar waar mogelijk te voorzien van input uit wetenschap, praktijk van onderwijs, ouders en student. Dit alles met als doel tot een brochure te komen met suggesties en ideeën die de mbo-instellingen kunnen gebruiken bij de concrete invulling van ouderbetrokkenheid in relatie tot LOB. Het resultaat ligt er nu.

Met de brochure *Ouders betrekken bij de loopbaanontwikkeling van hun kind* hopen wij dat instellingen geïnspireerd raken en stappen zetten die een bijdrage leveren aan

actieve en passende betrokkenheid van ouders bij de loopbaanontwikkeling hun kind binnen het mbo-onderwijs. Deze uitgave is onze eerste tastbare opbrengst als het gaat om ouderbetrokkenheid. In het najaar van 2014 en het voorjaar van 2015 volgen nog andere uitgaven.

Interview [REDACTED], kartrekker de elproject 'Ouderbetrokkenheid'

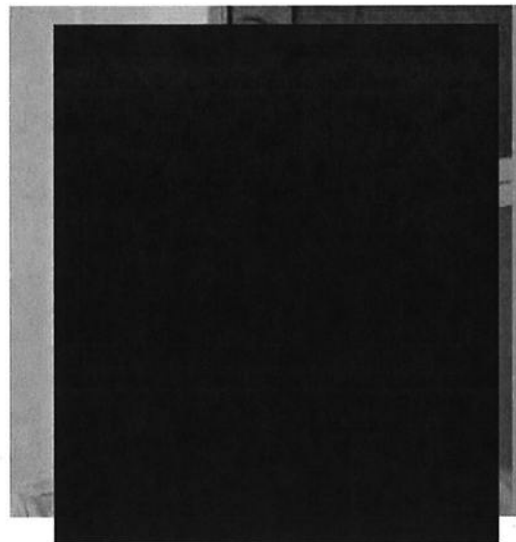
'Kartrekkerschap voelt nauwelijks als kartrekken'

Ouderbetrokkenheid. Daar had [REDACTED] docent aan het Summa College in Eindhoven, wel een goed gevoel bij. Zo werd ze kartrekker van het deelproject Ouderbetrokkenheid. [REDACTED]: 'Een boeiend, maar complex proces.'

'Studenten worden op het mbo opgeleid voor een beroep; ze zijn op weg naar een zelfstandig bestaan. Dat betekent ook dat ze zich steeds meer losmaken van hun ouders. Daarom staat ouderbetrokkenheid bij veel mbo-instellingen niet zo hoog op de agenda. Maar doen we daar wel goed aan? Veel beginnende mbo'ers zijn immers nog minderjarig. Moeten we ouders dan niet bij deze groep betrekken? Interessante vragen, waar ik me graag verder in wil verdiepen. Daarom ben ik blij dat ik kartrekker ben van het deelproject Ouderbetrokkenheid.'

Boeiend en complex

'We zijn nu een half jaar bezig met het deelproject. Het heeft wel even geduurd voordat we goed waren opgestart. Zo kregen we de suggestie mee om het schoolwaardenkompas – een tool die is

ontwikkeld door onze inhoudelijk begeleider [REDACTED] – als instrument in te zetten bij ouderbetrokkenheid. Dat was echter nog niet zo eenvoudig. Het heeft heel wat tijd gekost om het kompas zo goed te doorgronden dat we de link met ouderbetrokkenheid konden leggen. Een boeiend, maar ook complex proces. Inmiddels is het instrument

verder ontwikkeld en staat de hele werkgroep erachter. Volgende stap is de testfase: in september gaan we op een aantal scholen kijken of het instrument ook echt werkt. Ik ben zeer benieuwd.'

Samenwerking

'Ik ben zeer te spreken over de samenwerking binnen de werkgroep. Iedereen is betrokken en positief. We zijn ons er allemaal van bewust dat ouderbetrokkenheid een relevant en belangrijk onderwerp is. Alle werkgroepleden voelen zich bovendien verantwoordelijk voor het goede verloop van het project; er is veel knowhow én inzet. Hierdoor voelt het kartrekterschap eigenlijk nauwelijks als kartrekken. Wat ik vooral doe, is ervoor zorgen dat alle leden van de werkgroep de ruimte krijgen om

hun verhaal te doen. Daarnaast probeer ik ervoor te zorgen dat ik het gezicht ben van de werkgroep. Als het instrument op een school wordt uitgetoetst, wil ik er bijvoorbeeld zelf bij zijn.'

Werkvloer

'Wat ik soms wel moeilijk vind, is dat de werkgroep voor een groot deel bestaat uit mensen met beleidsfuncties. En dat terwijl we een instrument hebben ontwikkeld voor de werkvloer, voor de docent. Daarom probeer ik in de werkgroep ook steeds aandacht te vragen voor de positie en de rol van docenten. Want die moeten ouderbetrokkenheid in de praktijk uiteindelijk handen en voeten gaan geven.'

Interview: ██████████, kartrekker deelproject 'Begeleiding risicojongeren'

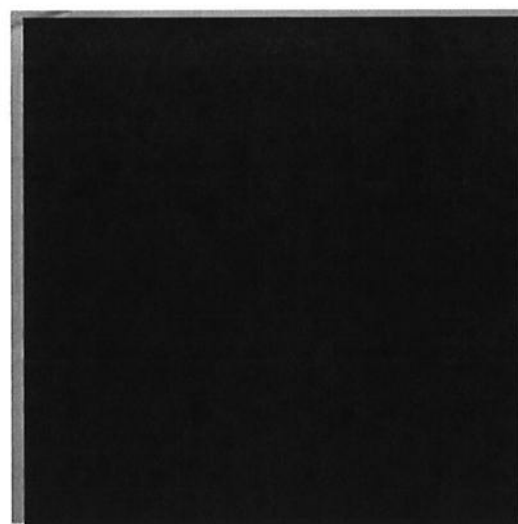
'Dit is een groep jongeren die we niet in de steek mogen laten'

Je merkt het meteen als je een van de betrokkenen bij het Stimuleringsproject LOB voor mbo spreekt: het enthousiasme spat ervan af. Bij ██████████ is dat niet anders. ██████████ is naast 'LOB-coach' bij ROC TOP ook kartrekker van de LOB-werkgroep die zich met het deelproject 'Begeleiding risicojongeren' bezig houdt. Een pittig takenpakket, maar wel een waarbij veel energie vrij komt.

'LOB zit al jaren op mijn netvlies', vertelt ██████████. 'Ik heb een decanenfunctie bekleed in het mbo en is sinds jaar en dag voorzitter van het Decanenplatform VMBO-MBO Amsterdam. Daarin zaten dus ook decanen uit het vmbo. LOB stond hoog op de agenda. Dit leidde vier jaar geleden ondermeer tot een stedelijk professionaliseringstraject rondom LOB in het vmbo. Mijn doel daarna is geweest om dit zo belangrijke thema op de stedelijke agenda te houden.'

Risicojongeren

Daarbij was het een logische stap dat ROC TOP aanhaakte bij het Stimuleringsproject LOB in het mbo. ██████████ fungeert als aanjager. Zo zit hij in de

groep die het 'Visie en Beleid'-traject heeft doorlopen. Verder is hij schoolcoach. Daarnaast is hij ook 'kartrekker' van de landelijke werkgroep die zich bezighoudt met het LOB-speerpunt 'Begeleiding risicojongeren'. 'Een onderwerp dat me na aan het hart ligt', beaamt ██████████. 'Ik voel me zeer betrokken bij dit onderwijs aan de onderkant. We hebben

het hier over een groep jongeren die we niet in de steek mogen laten.'

Thuisgevoel

Als kartrekker heeft [REDACTED] enkele duidelijke taken. Hij zorgt ervoor dat de groep samenkomt. Stelt de agenda op. Faciliteert het proces. Stimuleert. En activeert. Klinkt allemaal simpel, maar het onderwerp en de doelgroep zijn zo complex, dat deze schijnbaar simpele taken niet 1-2-3 uit te voeren zijn. 'In de werkgroep zitten allereerst zeven mensen die elkaar niet kennen. Ze komen uit het hele land, van verschillende mbo-instellingen. Om samen aan de slag te gaan met een heftig thema als de begeleiding van risicjongeren, is er over en weer vertrouwen nodig. Het was aan mij om ervoor te zorgen dat er zo snel mogelijk een, klef gezegd, thuisgevoel kwam. Een open sfeer, waarin de teamleden gestimuleerd worden om toe te werken naar het gedeelde doel: concrete antwoorden op de vraag "Hoe zou je LOB kunnen inzetten voor deze doelgroep?"'

De start was daarbij erg belangrijk, beseft [REDACTED] 'Ik heb op de eerste bijeenkomst gevraagd of iedereen zijn of haar levenservaringen op het gebied van persoonlijke ontwikkeling wilde delen. Door het vanuit de persoonlijke kant aan te vliegen, hadden we gelijk het goede gevoel te pakken.'

Minnen en plussen

Er is zodoende een mooie voedingsbodem gelegd om concrete stappen voorwaarts te zetten. Waarbij

nog steeds de persoonlijke ervaringen een essentiële rol spelen. [REDACTED] 'We hebben inmiddels de veel voorkomende risico's geïnventariseerd. Hierbij hebben we elkaar ervaringen uit de eigen praktijk verteld, waarbij onze eigen studenten centraal staan. Vervolgens hebben we in een matrix de verzamelde risico's afgezet tegen de vijf loopbaancompetenties van [REDACTED]. We werkten daarbij met plussen en minnen. Bij deze doelgroep is 'faalangst' bijvoorbeeld een veel voorkomend risico. Een jongere met faalangst ga je niet erop uit sturen om te netwerken, toch een van de loopbaancompetenties. Dat is niet zomaar werkbaar. Daar kwam dus een min te staan. Uiteindelijk stonden er best wel wat minnen tussen de plussen.' De uitkomst bevestigt het bestaansrecht van dit speerpunt en de bijbehorende werkgroep. Simpelweg alles uitrollen is er niet bij. Voor deze jongeren – die vaak zelfs met meerdere problemen kampen (multiproblematiek) – is maatwerk nodig. En daar kan deze werkgroep voor zorgen. 'Let wel: LOB is niet de oplossing voor elk probleem', onderstreept [REDACTED] 'We moeten echt goed uitzoeken wat werkbaar is. En daar vervolgens passende instrumenten bij zoeken: concrete producten die rechtdoen aan de ingewikkelde problematiek en ook echt werken. Dat is een pittige opdracht. Maar het gaat lukken met deze mensen.'

9

Nieuwe speerpunten

Feitelijke informatie beoogd resultaat en uitgevoerde activiteiten

De drie genoemde items die horen bij deze nieuwe speerpunten zijn **Toelating/intake, studiekeuzegesprekken** en **Loopbaan en Burgerschap**. Dit projectonderdeel is afgelopen periode voor een deel verkend, waarna er afwegingen zijn gemaakt. Het speerpunt 'Instroom bevordering techniek' is eveneens gekoppeld aan deze nieuwe speerpunten. Dit vanwege het feit dat het een moeizaam proces is gebleken vorm en inhoud te geven aan dit punt. Zeker met in het achterhoofd dat het een toegevoegde waarde moet hebben, naast alle andere activiteiten die zijn/worden uitgevoerd om de technische sector te promoten.

De informatie van dit hoofdstuk is merendeels gericht op de geformuleerd plannen en in mindere mate op de reeds uitgevoerde activiteiten. Dit in tegenstelling tot andere hoofdstukken.

Het eerste punt **Toelating/Intake** is vanaf de start van het project in 2011 een belangrijk punt van aandacht geweest en in een werkgroep opgepakt met een filmpje, intakekaarten en posters als resultaat.

In het kader van het thema Toelating/Intake zijn er (verkennende) gesprekken rondom dit thema geweest met vertegenwoordigers van het ministerie van OCW, een van de betrokken wetenschappers bij het project, enkele kerngroepleden en de projectleiding. Vanuit de diverse rollen en functies van de betrokkenen in dit gesprek is gekeken naar het thema en zijn er enkele 'conclusies' getrokken (mede op basis van de publicatie van het echo 'kansrijk toelatingsbeleid':

- Binnen het mbo is er geen sprake van een eenduidig toelatingsbeleid/ eenduidige intake. Sterker nog: het lijkt erop dat er evenveel varianten als instellingen zijn.
- Het toelatingsbeleid binnen het mbo is op dit moment onvoldoende structureel ontwikkeld om te kunnen spreken van een duidelijk professionele intake. Dit leidt op zijn minst tot 'willekeur' bij de toelating van studenten in het mbo.
- Het toelatingsbeleid binnen het mbo is er voor het grote deel van de instellingen niet op gericht om talentontwikkeling van jongeren mogelijk te maken.

Bovenstaande conclusies zijn in de loop der tijd nog ondersteund door het rapport *Overgangen in het onderwijs* van de Onderwijsraad en de brief van de minister van 4 juni 2014.

Mede op basis van bovengenoemd gesprek is gezocht naar de inzet van relevante acties voor dit thema.

Daarbij is gekozen voor de volgende opzet:

- Naar aanleiding van en in navolging van de webfilm die het project in 2012 heeft gemaakt over intake bij studenten, is er besloten om een nieuwe webfilm te maken om te zien of er in de tussentijd verschillen zijn aan te merken in het toelatingsbeleid van het mbo. Deze film is na de zomer afgerond en ter beschikking. Conclusie is op dit moment dat er geen significante verschillen te zien zijn.
- Op basis van deze webfilm worden relevante stakeholders in het bve-veld onderzocht op wat het reeds genoemde rapport van de Onderwijsraad en de brief van

de minister van 4 juni j.l. voor implicaties zouden moeten hebben voor het beleid rondom toelating in het mbo. Dit zowel op macro-, meso- als microniveau. Naar aanleiding van deze gesprekken wordt een (digitale) brochure ontwikkeld voor bestuurders, leidinggevend en beleidsmakers in het mbo. Deze (digitale) brochure is naar verwachting eind december 2014 afgerond en ter beschikking.

In februari 2015 wordt er een managementconferentie rondom toelatingsbeleid georganiseerd, waarbij de webfilm en de uitkomsten uit de (digitale) brochure centraal staan. Daarbij zal (naar verwachting) de centrale vraag zijn: op welke manier kan er binnen het mbo recht gedaan worden aan talentontwikkeling van jongeren, door middel van soepele overgangen binnen het onderwijs, gekaderd in een professioneel toelatingsbeleid?

Verwacht wordt dat de opbrengsten van deze conferentie ertoe zullen leiden dat het landelijk stimuleringsproject aanbevelingen zal doen om bovenstaande vraag te beantwoorden, daarbij tegemoet komend aan de verwachtingen van de minister én de wettelijke kaders rondom toelating in het mbo op dit moment.

Het speerpunt **Loopbaan en Burgerschap** is door enkele kerngroepleden verkend. Zij trokken de conclusie dat dit item dusdanig verweven zit in het project en de ontwikkelingen in het kader van Focus op Vakmanschap dat het geen meerwaarde oplevert dit als apart item bij de kop te pakken.

Wel is er als reactie op de notitie van de Onderwijsraad 'Overgangen in het onderwijs' nagedacht over mogelijkheden van het project in directe relatie tot de geformuleerde aanbevelingen. Uiteindelijk zijn de onderstaande ideeën daarop aansluitend geformuleerd. Deze worden na de zomer verder geconcretiseerd. Het hierboven besproken item Toelating/Intake heeft hier ook een directe relatie mee. Vanuit deze mogelijkheden is met warme belangstelling het rapport gelezen. Dit leverde de volgende vragen op:

- Wat moeten we verstaan onder een goede overstap? Gaan we daarbij uit van wat belangrijk is voor de onderwijsinstellingen of durven we het aan het belang van de student daadwerkelijk voorop te stellen?
- De vraag die we ons daarbij ook moeten stellen is niet: doen we het goed?, maar: doen we het goede? Met andere woorden de vraag is niet: voldoen we aan de wettelijke eisen rondom overgangen en doen we het daarom goed? Maar: als we werkelijk willen dat leerlingen/studenten in staat zijn een bewuste keuze te maken over hun eigen loopbaan toekomst, doen we dan daadwerkelijk het goede op dit moment of moeten we dingen anders doen?

Met deze vragen, de projectmogelijkheden en de aanbevelingen van de Onderwijsraad in het achterhoofd, starten we vanuit het project drie pilots. Gedacht wordt om per aanbeveling één pilot vorm en inhoud te geven.

Aanbeveling 1

Bewaak de ruimte die scholen hebben om studenten kansen te geven

Er wordt een pilot gestart die gebruik maakt van de ervaringen in het ho en wo ten aanzien van de zogenaamde studiekeuze check activiteiten. In genoemde onderwijssectoren heeft men, mede naar aanleiding van de vervroegde inschrijfdatum van 1 mei, al enigszins ervaring opgedaan met dit fenomeen. De eerste geluiden variëren van het voeren van intakegesprekken tot het uitvoeren van activiteiten in samenwerking met de toeleverende school (door professionals uitgevoerd). Deze activiteiten leveren immers extra mogelijkheden en kansen voor studenten die twijfelen, eventueel onvoldoende opleiding hebben, et cetera. De student komt in beeld als 'totaal' en niet slechts als 'een aanmelding'. De focus binnen de pilot is erop gericht om de overgang niet meer als een 'administratieve handeling' te zien, maar om daadwerkelijk op een loopbaangerichte manier kansen te creëren voor de studenten en daarmee gedurende een langere periode kies-check-kies mogelijk te maken. Deze ervaringen kunnen het mbo waardevolle inzichten geven in succes- en faalfactoren en daarmee impulsen geven voor het ontwikkelen van passende activiteiten in samenwerking met vo en ho.

Aanbeveling 2

Verzacht de overgangen met maatwerk voor specifieke groepen studenten

Deze aanbeveling dient als uitgangspunt bij de pilot die ingekleurd wordt vanuit de technische sector. Er bestaan samenwerkingsverbanden (vmbo-mbo) in de sector techniek die benut kunnen worden om deze pilot verder vorm te geven en uit te voeren. De inkleuring richt zich daarnaast op instroom van allochtone studenten en meisjes in de technische sector. De bevindingen vanuit het model BètaMentality, waarbij men een onderscheid maakt tussen verschillende types die geïnteresseerd zijn voor techniek, kunnen als insteek genomen worden. Zowel binnen het ho als wo is er ervaring met dit model. Ook hier kan de mbo-sector zijn voordeel mee doen. Hetgeen mogelijk t.z.t een (geen primair doel) voordeel kan opleveren in aansluiting tussen overgangen.

Aanbeveling 3

Verbeter loopbaanontwikkeling en – begeleiding

In een nog te kiezen regio (waar bij voorkeur al een goed samenwerkingsverband bestaat) wordt deze aanbeveling ter hand genomen. De resultaten uit een reeds actieve werkgroep vmbo-mbo, die in het kader van het LOB-project functioneert, regionale accenten legt en waarvan resultaten in het voorjaar 2015 beschikbaar zijn, kunnen hier een bijdrage aan leveren. Ook de resultaten, zoals beschreven bij het onderdeel Toelating/intake, worden hierbij actief betrokken. In nauwe samenwerking met elkaar wordt er vorm en inhoud gegeven aan de ontwikkeling van visie en beleid en wordt er samen gewerkt aan deskundigheidsbevordering van docenten. Het spreken van dezelfde taal en werken vanuit gelijke uitgangspunten zijn hierbij cruciaal. Idee is dat de regionale samenwerking en reeds bestaande samenwerking hierin gaan versnellen.

10

Informatievoorziening

Feitelijke informatie beoogd resultaat en uitgevoerde activiteiten:

Zowel MBO Raad als SBB hebben geprobeerd in nauwe samenwerking met elkaar de beide websites MBO Stad als Beroepen in Beeld met elkaar te verbinden. Een belangrijk startuitgangspunt hierbij is het zorgen voor eenzelfde 'Look & Feel' van de beide sites.

MBO Stad vernieuwing website: www.mbostad.nl

Gerealiseerd:

- In 2013 was MBO Stad een website die gebruik maakte van flash-technologie. Het was een visueel aantrekkelijke website waarin rond de 160 beroepen werden beschreven. Flash kun je omschrijven als een tekening waarbinnen velden kunnen worden gedefinieerd. Wanneer je op die velden klikt, dan kun je verder naar een volgende tekening. In de adresbalk van de browser gebeurt niets. Het grote nadeel hiervan is dat aparte pagina's wel visueel bestaan, maar niet volgens de regels van het web: je kan er niet naar linken en verwijzen. Om samen met Beroepen in Beeld een geheel te vormen was dat laatste op de eerste plaats noodzakelijk. Daarvoor is MBO Stad samen met alle animaties daarbinnen omgezet naar html5.
- In het najaar van 2013 is een vormgevingbureau ingeschakeld om het nieuwe html5 design van MBO Stad te realiseren. Daarnaast heeft dit bureau de basisdesigns geleverd van de beide websites MBO Stad en Beroepen in Beeld. Dat zijn de logo's, lettertypen, kleurgebruik, links en iconen. Voor MBO Stad is een diepere uitwerking van de domeinpagina's, de opleidingspagina's en de schoolpagina's afgeleverd.
- Met deze designs is een webbouwbedrijf aan de slag gegaan met MBO Stad. De bestaande homepagina en domeinpagina's zijn in html5 gebouwd, zodat de bestaande animaties behouden konden blijven. Daarnaast is een scholen- en beroependatabase gebouwd waarin de basisgegevens ingevoerd kunnen worden. Zo is het mogelijk dat beroepen aan scholen gekoppeld kunnen worden. Hierdoor kunnen leerlingen/studenten niet alleen beroepsinformatie inwinnen, maar ook zien of opleidingen die naar die beroepen leiden, in de buurt worden aangeboden.
- Een tekstbureau heeft de ongeveer 450 extra beroepsteksten geproduceerd. Twee studenten hebben bij benadering 500 beroepsfilms gevonden en aan beroepspagina's kunnen koppelen.
- Een communicatiebureau heeft voor MBO Stad in het begin van het traject het interactie-ontwerp en functioneel ontwerp verzorgd. Vervolgens is de projectbegeleiding door dit bureau verzorgd: begeleiding van de ontwerpfase en de bouwfase, de communicatie naar de onderwijsinstellingen en het vullen van de database van onderwijsinstellingen.
- Er zijn bijeenkomsten van de decanenklankbordgroep geweest. Deze klankbordgroep heeft positief gereageerd op de korte heldere teksten, de makkelijke navigatie en de koppeling naar de onderwijsinstellingen. De klankbordgroep van ouders is digitaal ondervraagd. Zij waren vooral positief over de heldere weergave van het mbo en de gebruikmaking van de visuele domeinindeling. Deze klankbordgroepen zijn door een gespecialiseerd bureau georganiseerd en uitgevoerd.

- De website ging live op 14 februari 2014 en is aan het einde van de bouwfase. Alleen de koppeling op beroepsniveau naar Beroepen in Beeld moet nog gemaakt worden. Dit wordt deze zomer gerealiseerd. Veertien onderwijsinstellingen ontbreken nog in de site MBO Stad, hetgeen betekent dat vijfenvijftig scholen er wel in zitten. Daarmee zijn 435 locaties waar mbo-opleidingen gegeven worden in Nederland in kaart gebracht binnen MBO Stad. Dit maakt de website uniek in zijn soort.

Plannen

Op de rol staat nog de eerder genoemde koppeling met Beroepen in Beeld. Ook de schoolbeheer-zijde wordt momenteel nog gebouwd. Er zal een API beschikbaar worden gesteld, zodat websites van de onderwijsinstellingen automatisch kunnen uitwisselen met MBO Stad. We gaan voor de 100% wat betreft deelname van bij de MBO Raad aangesloten scholen.

In de zomer wordt ook gewerkt aan een gezamenlijke lesbrief met Beroepen in Beeld voor vmbo-scholen. Een verbeterde scholenzoeker wordt nog ontwikkeld. In de verdere toekomst staat nog een verbeterde testmodule op de wensenlijst, zodat bezoekers van MBO Stad en Beroepen in Beeld eenduidige adviezen krijgen. Een communicatieplan is in ontwikkeling om vanaf september 2014 de vmbo-scholen en secundaire doelgroepen te informeren over de doorontwikkeling van beide websites.

Doorontwikkeling Beroepen in Beeld

2014 is het jaar van de doorontwikkeling van Beroepen in Beeld en de samensmelting met MBO Stad. BeroepeninBeeld.nl heeft inmiddels bij decanen, docenten en leerlingen/studenten al een behoorlijke naamsbekendheid opgebouwd. In het opleidingsjaar 2013-2014 hebben 270.000 unieke bezoekers de site bezocht met een gemiddeld bezoek van vijf minuten. Beroepen in Beeld is een sterk merk. Om dit in de toekomst te continueren en de jaarlijkse stroom van nieuwe studenten te blijven boeien is het van belang de site door te ontwikkelen. Na vier jaar is de site toe aan een technische vernieuwing en een frisser uiterlijk. Met ingang van het nieuwe schooljaar 2014-2015 is de nieuwe site beschikbaar. De vormgeving is herkenbaar aan dezelfde vormgevingselementen als MBO Stad en de sites verwijzen over en weer naar elkaar. Inhoudelijk bevat de nieuwe site de volgende elementen:

- de beroepsbeschrijvingen vanuit de kwalificatiestructuur van het mbo;
- een talententest op basis van de in de kwalificatiedossiers beschreven competenties;
- verwijzingen naar de producten die voor en door de branches zijn ontwikkeld (film-pjes, websites als www.mbowijzer.nl, www.youchooz.nl, et cetera);
- informatie over de voor het mbo erkende stages en leerbanen (via Stagemarkt.nl);
- arbeidsmarktinformatie (via Kans op Werk/Kans op Stage.nl);
- waar mogelijk een salarisindicatie (vanuit het arbeidsmarktonderzoek);
- informatie via MBO Stad over op welke locatie de opleiding te volgen is;
- lesbrief voor decanen die toegepast kan worden met Beroepen in Beeld of MBO Stad;
- directe link naar de studiebijsluiter.

'Straks staat er echt iets krachtigs'

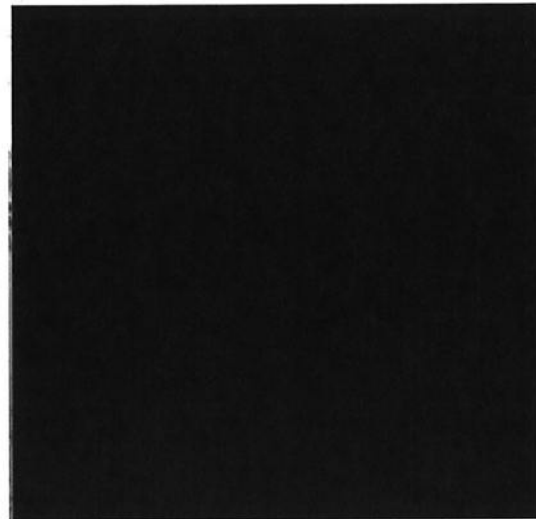
MBO Stad en Beroepen in Beeld. Twee websites die het zelfde doel nastreven: jongeren en jongvolwassenen aan de hand van praktische informatie en beroepsbeelden helpen bij hun loopbaanoriëntatie. De sites mogen gezien worden als broertje en zus. De afgelopen tijd is flink aan beiden gesleuteld, waarbij de familieband alleen maar sterker is geworden.

'We hebben eigenlijk al vanaf het prille begin, enkele jaren geleden, besloten twee sites te bouwen', vertelt [REDACTED] (MBO Raad). 'Dat heeft met name met de verschillende doelgroepen te maken. MBO Stad is er voor jongeren van 12 tot 16 jaar. De opzet is visueler en geoptimaliseerd voor tablets. Je bevindt je in een virtuele stad en komt daarbij allerlei beroepen tegen, met korte omschrijvingen en filmpjes, en ziet welke opleiding nodig is voor elk van deze beroepen.' 'De doelgroep van Beroepen in Beeld wil meer verdieping', vult [REDACTED] aan. Zij is als beleidsmedewerker bij de Stichting SBB met name bezig met het onderdeel 'informatie-uitwisseling' en dan vooral via het web (stagemarkt.nl en beroepeninbeeld.nl). 'Je hebt het dan over 16 tot 21 jarigen. Die zijn wat verder en willen informatie die meer concreet gaat over werk en stages.'

Slenteren

Kijkend naar de doorgevoerde veranderingen richten we eerst onze blik op MBO Stad. 'De website is nu niet meer in flash, maar in HTML', aldus [REDACTED]. 'Daardoor is de navigatie sterk verbeterd. Je kunt hierdoor echt door de stad slenteren. Voorheen klikte je op een beroep, kreeg de info en kon je vervolgens via een "terug-button" weer naar de homepage. Nu kun je eindeloos doorklikken. Waardoor je misschien wel beroepen tegen komt die niet op je lijstje stonden, maar die je wel erg interessant vindt. Het werkt eigenlijk hetzelfde als bij een citytrip, waarbij je, door af en toe zo maar een straatje in te slaan, naast de "must-see's" ook allerlei nieuwe ontdekkingen doet.'

Er zijn nu maar liefst meer dan 600 beroepen in MBO Stad, verdeeld over zestien domeinen. Een jaar geleden kwam je maar 120 beroepen tegen. Ook nieuw is dat je op locatieniveau kunt kijken waar je een opleiding kunt volgen. Brandt: 'Dat maakt deze site uniek, want die koppeling vind

je nergens. Alle mbo-instellingen die bekostigd onderwijs geven vind je er terug. En als je eenmaal een opleiding en de locatie op het oog hebt, kom je met een simpele muisklik direct terecht op de specifieke opleidingspagina van de school. Bovendien hebben we alle opleidingen van tags voorzien: "Mensen", "Sociaal", "Creatief", et cetera. We hebben het zo gebruiksvriendelijk mogelijk gemaakt.'

Fris en schaalbaar

Mbostad.nl 'nieuwe stijl' is al live. Beroepeninbeeld.nl bevindt zich in de testfase en gaat vermoedelijk in juli live. Ook daar zijn straks diverse verbeteringen te bewonderen. Sterker nog: er komt een volledig nieuwe site. [REDACTED]: 'Over de inhoud waren we tevreden. Beroepen in Beeld bestaat nu al uit een complete set met zo'n 600 beroepen, filmpjes en links. De site was echter verouderd. In vier jaar tijd zijn er veel technologische ontwikkelingen geweest. Simpelweg een nieuw frontje voor de site maken was niet afdoende. Beroepeninbeeld.nl is nu voorzien van de nieuwste technieken. De site is bovendien schaalbaar, zodat je ook op je mobiel ermee aan de slag kan. Het gaat er ook allemaal frisser uitzien.'

1 + 1 = 3

Er is niet alleen aan de sites afzonderlijk gesleuteld. Ook de 'familieband' is onder de loep genomen. 'Samen vormen de sites één mbo-portaal, waarbij elke site zich dus op een andere doelgroep richt',

legt [] uit. 'Die samenhang uit zich al in de *look & feel* van de sites. Zo is de vormgeving vergelijkbaar. Verder vind je op beide sites dezelfde filmpjes. Dat zijn er inmiddels circa 550; eerst waren dat er 200.' 'Daarnaast verwijzen de sites voortdurend naar elkaar', vult [] aan. 'Er is een 1-op-1 koppeling van beroepen. MBO Stad

en Beroepen in Beeld vullen elkaar dus mooi aan, maar zijn ook los van elkaar zeer informatief. Straks staat er dus echt iets krachtigs: twee sites die samen een portal vormen met eerlijke, objectieve informatie over het complete scala aan opleidingen en beroepen.'

Studiebijsluiter

In januari 2014 is de eerste versie van de studiebijsluiter beschikbaar gesteld aan vijf pilot-instellingen. Tegelijkertijd is de studiebijsluiter ter evaluatie voorgelegd aan ouders, leerlingen/studenten en decanen. Aan de hand van de opmerkingen van de gebruikers van de studiebijsluiter zijn enkele aanpassingen gedaan in de vormgeving en het taalgebruik. Mede op basis van deze gebruikerservaringen heeft het bestuur van SBB in maart 2014 een advies uitgebracht aan de minister over de inhoud en de op te nemen indicatoren in de studiebijsluiter. De minister heeft laten weten in te stemmen met dit advies en heeft in de brief over de toekomst van het mbo van juni 2014 de Tweede Kamer hierover geïnformeerd. Inmiddels hebben alle instellingen een brief ontvangen met informatie over de studiebijsluiter. De studiebijsluiter voor alle bekostigde instellingen is inmiddels beschikbaar. Naast de vijf pilot-scholen hebben inmiddels vijftien instellingen informatie opgevraagd over de studiebijsluiters van hun opleidingen bij SBB.

 Studie in Cijfers Autotechniek - bol		deze opleiding	landelijk gemiddelde
Niveau 4 Voorbeeldschool			
Studententevredenheid rapportcijfer	★	7,6	6,8
Percentage geslaagde studenten in afgelopen schooljaar	📄	73%	75%
Doorstroom naar het hbo na afgelopen schooljaar	📈	63%	59%
		deze schoon	landelijk gemiddelde
Kans op werk in jouw vakgebied na je opleiding	👜	★★★★	★★★★
Kans op stage	📄	★★★★	★★★★
Startsalaris gemiddeld bruto uurloon	€	-	€ 12,46

1 april 2014 Meer informatie: <http://studieincijfers.sbb.nl>

Studie in Cijfers is ontwikkeld door SBB in opdracht van het ministerie van OCW.
Aan de gegevens kunnen geen rechten worden ontleend.

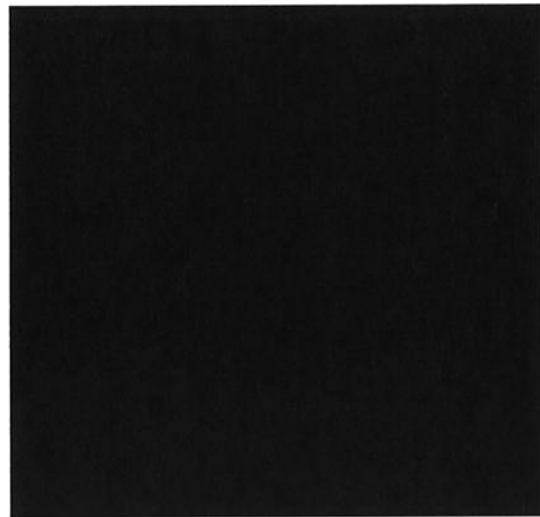
Studiebijsluiter kan helpen bij bewuste studiekeuze

Als het aan Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven (SBB) ligt, maken volgend schooljaar alle studiekeuzers bij hun studiekeuze gebruik van de studiebijsluiter. Naast de voorlichtingsinformatie van instellingen is nu ook objectieve studiekeuze-informatie beschikbaar voor elke opleiding. Daarvoor heeft zij namelijk de studiebijsluiter ontwikkeld. ██████████, beleidsmedewerker/adviseur Informatievoorziening bij SBB, vertelt.

In opdracht van het ministerie van OCW heeft Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven (SBB) de studiebijsluiter ontwikkeld voor het mbo-onderwijs. Simpel gezegd is het een plaatje waarin aan de hand van een aantal indicatoren (studententevredenheid, studiesucces, doorstroom naar het hbo, baan- en stagekansen en startsalaris) informatie over een opleiding van een school wordt gegeven. In het plaatje zelf wordt de informatie afgezet tegen het landelijk gemiddelde, maar studenten kunnen de studiebijsluiters ook gebruiken om opleidingen onderling te vergelijken. 'Je kunt de studiebijsluiter vergelijken met een voedingsetiket van een pot pindaakaas' vertelt ██████████. 'Er staat altijd een etiketje op met hoeveel calorieën erin zitten, hoeveel suiker en hoeveel vet. En dat is eigenlijk het basisidee geweest.'

Bewustwording

'Het doel is vooral om transparante voorlichting aan studiekeuzers te geven' vervolgt ██████████ zijn verhaal. 'Er is heel veel studiekeuze-informatie beschikbaar in allerlei vormen, maar dat maakt het voor studenten lastig om opleidingen op objectieve gronden te kunnen beoordelen'. Met dit instrument gaat dat een stuk makkelijker. 'Zo kunnen studiekeuzers een bewuste keuze maken voor een opleiding die bijvoorbeeld een betere kans op werk geeft of waar studenten meer tevreden zijn over de kwaliteit van onderwijs.' En hoewel de informatie absoluut niet als sturend moet worden opgevat volgens ██████████ maakt het de studiekeuzers wel bewust van de invloed die hun studiekeuze op de toekomst kan hebben. 'Dat ze zich er in ieder geval bewust van worden dat de studiekeuze ook invloed heeft op de baan die ze daarna moeten gaan uitoefenen. En dat het belangrijk is om te kijken of je met de opleiding die je volgt een baan

kunt vinden en wat voor baan je daarmee gaat vinden.'

Aanvulling geen vervanging

Toch moet het instrument volgens ██████████ niet gezien worden als het antwoord op alle studievoorlichting, maar juist als aanvulling op het bestaande materiaal. 'Het is nog steeds belangrijk dat de student zich verdiept in de opleiding zelf om een uiteindelijke keuze te kunnen maken. De studiebijsluiter is hier een mooie aanvulling op.' Dat het materiaal kan worden gebruikt als vervanging is echter wel het gevaar dat het instrument met zich meebrengt. 'Het is belangrijk dat studenten zich realiseren dat ze op basis van alleen de studiebijsluiter geen studiekeuze kunnen maken. Het moet niet zo zijn dat straks een paar studiewijzers bij elkaar worden gelegd en dat op basis van die zes gegevens die daarin staan een studiekeuze wordt gebaseerd. Dat is niet de bedoeling.' Hierover moet dan ook goed worden gecommuniceerd naar de studiekeuzers toe.

Positieve reacties

De definitieve versie van de studiebijsluiter ligt inmiddels klaar voor gebruik. Hoe studiekeuzers en instellingen daar op gaan reageren zal de toekomst uitwijzen. Over de pilot waren de deelnemende scholen en hun scholieren in ieder geval al enthousiast. 'Scholieren vonden het interessant om informatie over opleidingen op zo'n eenvoudige manier verzameld te zien. Juist ook, omdat het voor hen

normaal gesproken lastig is om deze informatie te vinden.' En ook de scholen zelf beschouwden de studiebijsluiters als bruikbare informatie om hun leerlingen te kunnen voorlichten. 'Ze kunnen leerlingen die twijfelen tussen opleidingen op basis van deze gegevens makkelijk laten zien wat het verschil in keuzes inhoudt.'

Succesvol inzetten

Of het instrument daadwerkelijk succesvol door scholen ingezet gaat worden, hangt volgens [REDACTED] onder meer af van de gegevens die scholen in de bijsluiters over hun eigen opleidingen kunnen vinden. 'Het moeten natuurlijk geen cijfers zijn waarin scholen zich totaal niet kunnen herkennen. We geven daarom duidelijk aan welke gegevens er in de bijsluiters staan en hoe ze zijn berekend, zodat ze in feite hun eigen gegevens kunnen narekenen. Daarnaast moeten scholen natuurlijk het nut van de studiebijsluiters inzien. Het is vervolgens aan de scholen zelf om de bijsluiters te gaan gebruiken en het onder studiekeuzers bekend te maken.' Dat werkt twee kanten uit. 'Als

studiekeuzers bij opleidingen gaan kijken en vragen naar de studiebijsluiters, zullen scholen ook eerder geneigd zijn om hem te gebruiken.'

Aan de slag

Het is nu zaak zoveel mogelijk scholen enthousiast te krijgen om mee te doen aan het project. Ze zijn namelijk nog niet verplicht het instrument te gaan gebruiken. 'Scholen hebben een brief gekregen waarin de studiebijsluiters wordt geïntroduceerd en waarin wordt aangegeven dat deze beschikbaar is voor alle instellingen. De minister, de voorzitter van de MBO Raad/SBB en de voorzitter van de Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB) hebben deze brief ondertekend.' Naar aanleiding hiervan gaat SBB binnenkort scholen benaderen om hen nog meer informatie te geven. Zo hopen ze scholen over de streep te kunnen trekken. 'Maar het traject zal niet van de een op de andere dag van start gaan bij een school. We verwachten dat de zomerperiode als incubatietijd voor de studiebijsluiters gaat fungeren en dat scholen in het najaar van 2014 er echt mee van start gaan.'

Overige activiteiten in het kader van informatievoorziening

In het projectplan maart 2014 zijn nog enkele essentiële onderdelen in dit kader besproken. Een van de acties is het aanstellen van een onafhankelijke **kwartiermaker**, die in opdracht van OCW aan de slag gaat met het erkennen van de mogelijkheden voor een duurzame informatievoorziening met voorstellen voor bestuurlijke, organisatorische inrichting en financiële en andere voorwaarden en noodzakelijke functionaliteiten van de beoogde portal. Deze kwartiermaker is met ingang van mei 2014 aan de slag gegaan met het inventariseren van instellingen, c.q. personen die benaderd moeten worden voor de gewenste input. De eerste voorzichtige resultaten zijn na de zomer te verwachten. Er is een stuurgroep gevormd die vanuit ieders expertise en/of betrokkenheid periodiek bij elkaar komt om feedback en adviezen te geven op geformuleerde plannen.

In aanloop naar de start van deze kwartiermaker heeft de MBO Raad een zogenaamde business case uitgevoerd met als doel bestaande websites te analyseren en in contact te treden met commerciële partijen, die op dit moment actief zijn op de markt van informatievoorziening en waar onderwijsinstellingen reeds ervaringen mee hebben. De resultaten van de business case dienen ter onderbouwing van een keuze over de toekomstige regievoering op een 'portal met studiekeuze informatie over het mbo'.

De MBO Raad wil, vanuit haar verantwoordelijkheid als brancheorganisatie van alle publiek bekostigde mbo-onderwijsinstellingen, haar leden voorstellen om onder eigen regie een website met 100 procent dekking te realiseren. Daarom wil de MBO Raad verschillende opties onderzoeken. De resultaten van deze opdracht worden ter beschikking gesteld en/of ingebracht in de opdracht die de onafhankelijke kwartiermaker heeft vanuit OCW.

Inzet studenten

Dit projectonderdeel heeft tot dit moment te weinig aandacht gekregen. Mede door personele situaties is dit deel op de achtergrond geraakt. Nog voor de zomer is er een eerste plan gerealiseerd, waarbij er nadrukkelijk gezocht wordt naar mogelijkheden om succesvolle studenten (uitblinkers en/of studenten van campagne teams) te benaderen om zich actief en positief in te zetten voor toekomstige mbo-studenten. Nadrukkelijk wordt er ook gekeken naar een meerwaarde voor deze studenten. Ideeën in dit kader zijn het aanbieden van enkele 'masterclasses' met relevante thema's voor de succesvolle student. Hiervoor moet een bewijs van deelname uitgereikt kunnen worden, zodat het ook daadwerkelijk een bijdrage levert aan de loopbaan van de in te zetten studenten. Dit naast uiteraard hun inzet voor de loopbaan van toekomstige studenten. De aanpak van dit project onderdeel zal sterk regionaal ingevuld worden. En daar waar mogelijk, zal het regionale bedrijfsleven een rol hebben in deze activiteit.

De eerste acties worden verwacht in het najaar van 2014.

11

Kwaliteitsborging en effectmeting

Feitelijke informatie beoogd resultaat en uitgevoerde activiteiten

Projectverantwoordingszaken

Alle participerende onderwijsinstellingen hebben een nieuwe en geactualiseerde samenwerkingsovereenkomst ontvangen. Deze zijn grotendeels ondertekend retour gestuurd. Een enkeling heeft om moverende reden nog uitstel en zal de overeenkomst nog voor de zomer afgeven. Deze overeenkomst vormt de basis voor de samenwerking tussen MBO Diensten en de individuele onderwijsinstelling.

Op basis hiervan worden er activiteiten mogelijk gemaakt voor alle participanten. Zij kunnen gebruik maken van de subsidiegelden voor implementatieactiviteiten visie en beleid, olievlekwerking deskundigheidsbevordering en deelname aan zowel landelijke conferenties als regionale kennisdelingsactiviteiten. Voor de aanvraag van subsidiegelden is een specifiek format ontwikkeld dat ingevuld moet worden en beoordeeld wordt op een paar criteria. Deze zijn: inzet externe experts, balans tussen inzet gelden voor enerzijds visie en beleid en anderzijds olievlekwerking deskundigheidsbevordering en voorstel voor activiteiten die een te verwachten constructieve bijdrage leveren aan genoemde doelstelling.

Bij instemming met de plannen door projectleiding wordt er voor de zomer 80 procent van de beschikbare 15.000,- euro overgemaakt naar de instellingen. Het resterende bedrag ontvangt men in het najaar 2015, na inzichtelijk maken van resultaten.

Voeren van 'audit' gesprekken

Het 'controleren' van de voortgang in de onderwijsinstellingen vraagt een deskundige benadering en aanpak. De plannen in dit kader richten zich momenteel op het voeren van beoogde gesprekken door experts, op basis van vooraf vastgestelde vragen en in zogenaamde duo's. Dat wil zeggen dat er vooraf duo's gevormd worden die bij elkaar de 'audit' afnemen. Dit gebeurt uiteraard onder begeleiding van de experts en met verslaglegging voor de projectleiding. Deze aanpak kan regionaal georganiseerd worden. De relaties in de regionale kennisdelingsbijeenkomsten kunnen hiervoor worden benut. Vanuit de projectleiding wordt er een aantal keren deel genomen aan deze activiteit.

De uitvoering van het beoogde plan is zowel in het najaar van 2014 als in 2015. Dit om de groei te kunnen zien en 'meten'. Details worden na de zomer verder uitgewerkt.

Ervaringen studenten

Om input vanuit studenten te krijgen is er actief gezocht naar bruikbare methoden die ook aantrekkelijk zijn voor de studenten. Na overwegingen ten aanzien van enquêtes en gebruik makend van ervaringen in het ho en vo, is er gekozen voor een directe benadering van de studenten van een aantal participerende onderwijsinstellingen. Naar verwachting wordt het plan uitgevoerd door middel van een combinatie van gesprekken met studenten door deskundigen en een digitale werkvorm, de zogenaamde E-safari.

Het plan wordt momenteel uitgewerkt, begroot en na beslissing in gang gezet na de zomer 2014.

De input uit de recente JOB-enquête wordt meegenomen in de werkwijze en/of vraagstelling. Waarbij het cruciaal is dat er optimaal aandacht is voor de vraag wat we onder LOB verstaan.

Promovendus Open Universiteit

Gedurende de periode september 2013 tot en met september 2017 is een promovendus actief aan de slag met het verkrijgen van informatie en analyseren hiervan ten gunste van zowel de beoogde promotie als de behaalde resultaten van het project. Periodiek neemt ze deel aan bijeenkomsten van het project. Verder voert zij gesprekken met zowel contactpersonen, docenten en schoolcoaches om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de diverse ontwikkelingen in de instellingen. Middels een klankbordgroep worden de verbindingen met het project gelegd en worden opvallende zaken besproken. De bijeenkomsten van deze klankbordgroep hebben nog onvoldende vorm en inhoud gekregen en moeten de komende periode gerealiseerd worden.

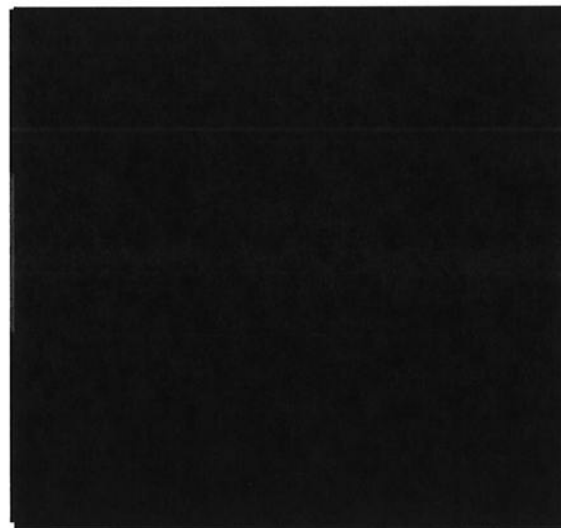
Interview , promovenda

'Scholen staan in de startblokken'

Wat is het effect van het stimuleringsproject LOB? Het is een voor de hand liggende vraag, waarop het antwoord niet zo 1-2-3 te geven is. Daar is meerjarig onderzoek voor nodig. Dat is precies waar mee bezig is. Als promovenda aan de Open Universiteit verdiept ze zich in de vraag: Op welke wijze en met welke resultaten is het stimuleringstraject LOB een impuls voor structurele en culturele veranderingen in het mbo? Hoe pakt Draaisma het aan en wat zijn haar eerste bevindingen?

In september 2013 ben je gestart met je onderzoek. Wat heb je tot nu toe gedaan?

'Ik ben op een rijdende trein gesprongen: het project liep toen immers al ruim een jaar. Het mooie daarvan is dat ik meteen mee kon gaan naar de LOB-trainingen van docenten, om contacten te leggen en interviews af te nemen. Van de 240 docenten die meedeelden heb ik een selectie gemaakt van vijftig mensen. Deze vijftig heb ik nu twee keer geïnterviewd, aan het begin en na ruim een half jaar. De selectie heb ik gedaan op basis van een lijst met vragen over bijvoorbeeld reden van participatie, motivatie en voorbereiding. Een zorgvuldig gekozen onderzoeksgroep is belangrijk, omdat deze groep een goede afspiegeling moet zijn van het totaal. De ene docent wil zelf graag naar zo'n training, de ander wordt gestuurd. De een bereidt zich goed voor, de ander niet. Die verschillen zijn

van invloed op het effect van zo'n training. Vrijwel iedereen vindt het volgen van een training leuk en nuttig, maar het gaat natuurlijk om wat je daarna ermee doet, als je weer op school bent.

Naast deze vijftig docenten heb ik 35 betrokken contactpersonen – katrekkers – bevroegd die bezig zijn met visie- en beleidsontwikkeling rond LOB. Dat was heel intensief maar ook heel inspirerend. Veel visiedocumenten zijn klaar. Ik heb onder meer gevraagd naar de speerpunten en de inhoud van de plannen over verankering en verspreiding van LOB op de betreffende onderwijsinstelling.'

Kun je al iets vertellen over je bevindingen tot nu toe?

'Dat is lastig. Ik ben net pas begonnen en moet die 135 interviews nog analyseren. Maar ik heb natuurlijk wel een globale indruk gekregen. Alle docenten onderschrijven het nut van LOB. In de antwoorden zie je vaak "bewustwording", "bewuste keuze" en "bewust van" staan. Sommige docenten zeggen al bezig te zijn met deze vorm van loopbaanbegeleiding, maar nu heeft het beestje een naam. Dat maakt wel veel duidelijk. De trainingen zelf worden als heel positief ervaren.

Wat visie en beleid betreft zie je dat scholen in de startblokken staan om het geformuleerde beleid te implementeren. Dat is ook meteen de reden waarom er nu vaak nog weinig samenhang bestaat tussen de deskundigheidsbevordering en visie &

beleid. Het zijn twee sporen die uiteindelijk samen moeten komen.'

Hoe ziet het onderzoek er verder uit, wat ga je de komende tijd doen

'Er ligt nu een stapel interviews die ik ga analyseren. Tegelijkertijd moet ik mijn onderzoeksvraag nog aanscherpen. De komende jaren ga ik de geselecteerde docenten nog minstens twee keer interviewen. De docenten krijgen ook meermaals een vragenlijst over hun LOB-proces, voor een kwantitatief gedeelte. De interviews leveren in elk geval een grote hoeveelheid data en informatie op waaruit ik kan putten.'

■■■■■■ hoopt in 2017 te promoveren aan de Open Universiteit. ■■■■■■ en ■■■■■■ zijn haar promotoren. Het ministerie van OCW bekostigt het onderzoek.

Feitelijke informatie beoogd resultaat en uitgevoerde activiteiten:

Afgelopen projectperiode is er meer stil gestaan bij communicatie dan in voorgaande periodes. Zo zijn de volgende activiteiten uitgevoerd en met de daarbij horende doelstellingen:

- Ontwikkelen van drie posters, geschikt voor docentenkamers, om inhoud van LOB op het netvlies te krijgen, c.q. te vergroten (zie bijgaande collage van posters). Alle onderwijsinstellingen ontvangen na de zomer vijf sets posters met het vriendelijke verzoek deze in eigen organisatie te verspreiden.
- De projectenwebsite lob4mbo.nl wordt steeds meer een plaats waar men informatie weet te vinden. De site wordt steeds meer een onderdeel van het project. Maar kan nog beter: er wordt al kennis gezocht en gevonden, maar deze wordt nog onvoldoende gedeeld.
- Het uitvoeren van twee bijeenkomsten van het LOB-café in samenwerking met de projectorganisatie van de VO-raad (zie foto-impressie). Deze landelijke georganiseerde bijeenkomsten worden met ingang van het voorjaar de komende periode regionaal georganiseerd. Zo vinden er bijeenkomsten plaats in Eindhoven, Zwolle en Utrecht. Dit om zoveel mogelijk betrokkenen de gelegenheid te geven actief deel te nemen. Na afronding LOB-project van de VO-raad moeten we ons bezinnen over zowel voortgang, inhoud en bekostiging.
- 'Deelname' aan het jaarlijkse MBO Diner in september 2014. Het thema van het diner is LOB en vanuit dat gegeven is er contact gezocht met de projectleiding om te onderzoeken of er een bijdrage door studenten geleverd kan worden. Naar verwachting zullen vier filmpjes over studenten (en soms door studenten gemaakt) getoond worden in de rondgang bij het Instituut voor Beeld en Geluid. Jongeren krijgen daar de kans iets te laten zien over LOB en de activiteiten die ze in dit verband uitvoeren binnen hun onderwijsprogramma. Ook zal de film over Toelating/intake daar een plaats krijgen. Als 'promotie' van het project worden er servetten ontworpen met het projectenlogo en een vraag die mogelijk tijdens het diner een bijdrage levert aan het gesprek. De voorzitter van de Adviesgroep krijgt een kort moment om een statement te maken dat direct verband houdt met LOB. Kortom: een kans om het onderwerp onder een breed publiek op management niveau onder de aandacht te brengen. Tevens vindt op die avond de formele lancering van de Studiebijsluiter plaats.

LOOPBAAN ORIËNTATIE
BEGELEIDING IN HET MBO

www.lob4mbo.nl

Het project "Doordat! Stimuleringsproject LOG in het mbo" wordt gesubsidieerd door het ministerie van OCW en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van MBO Dienstverleners.

GESPREKSCIRKEL

www.lob4mbo.nl

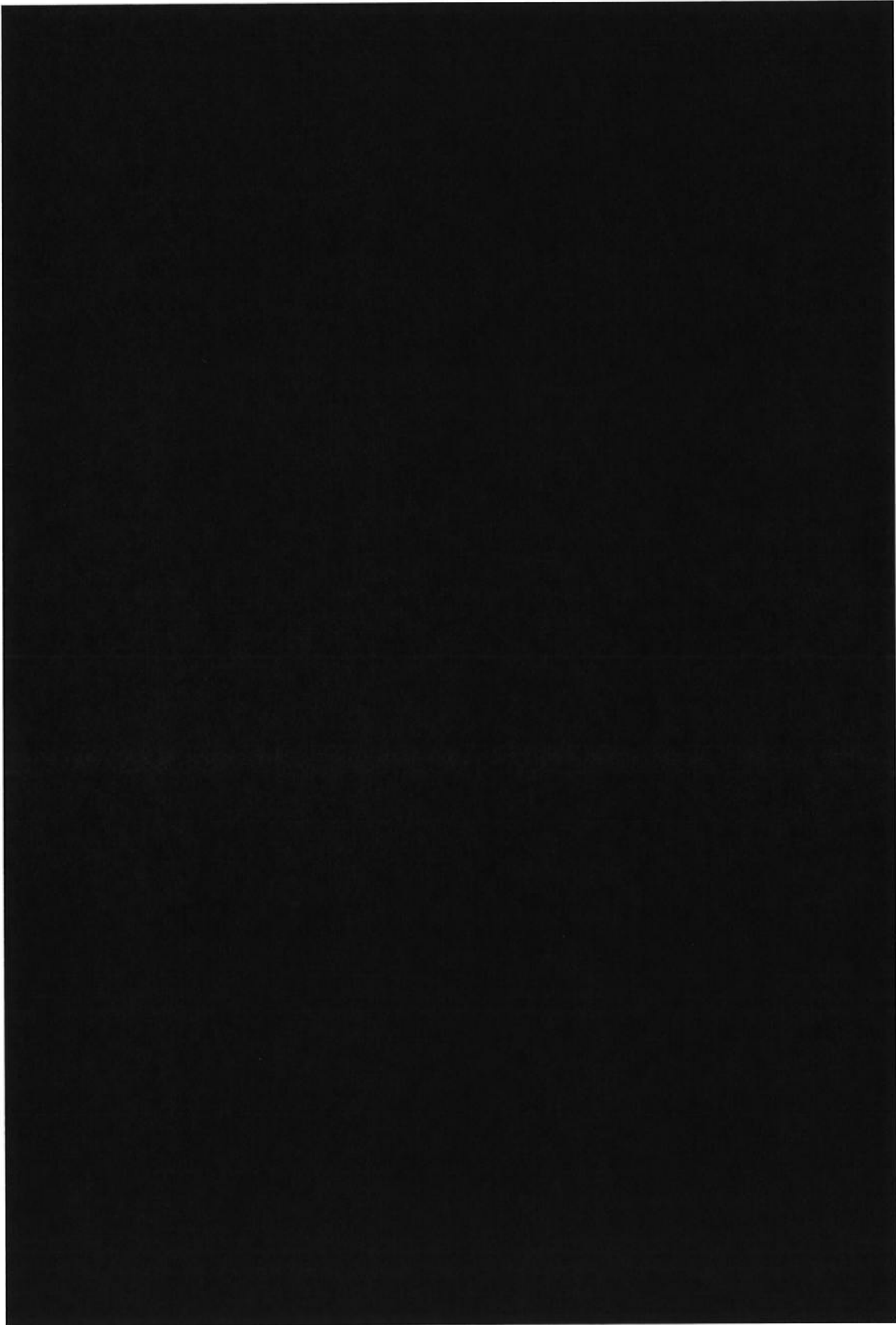
Het project "Doordat! Stimuleringsproject LOG in het mbo" wordt gesubsidieerd door het ministerie van OCW en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van MBO Dienstverleners.

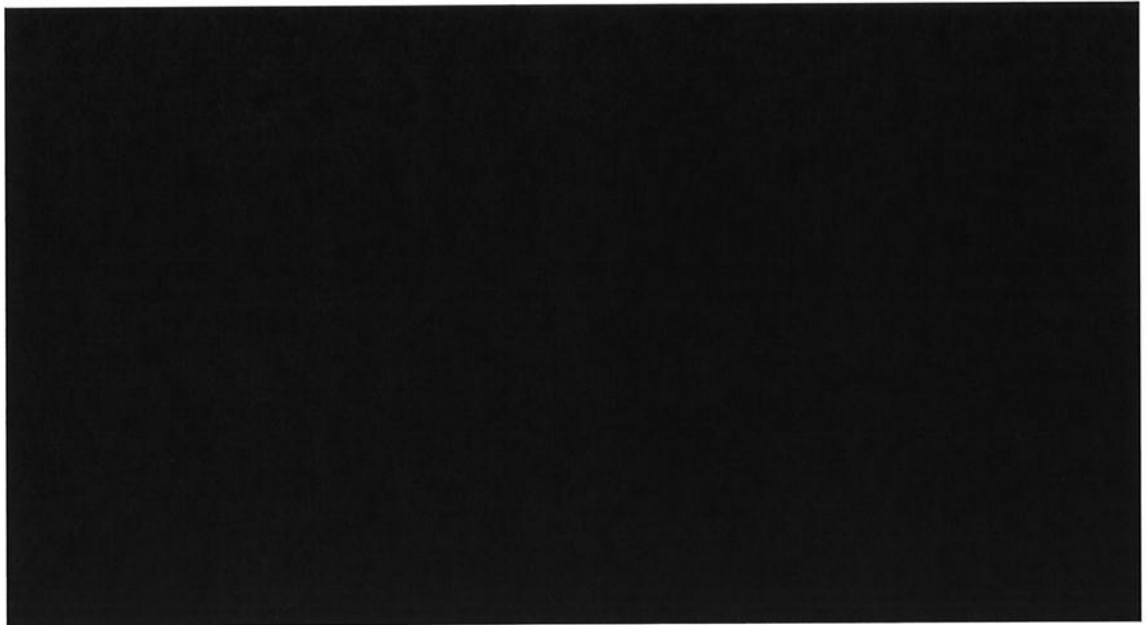
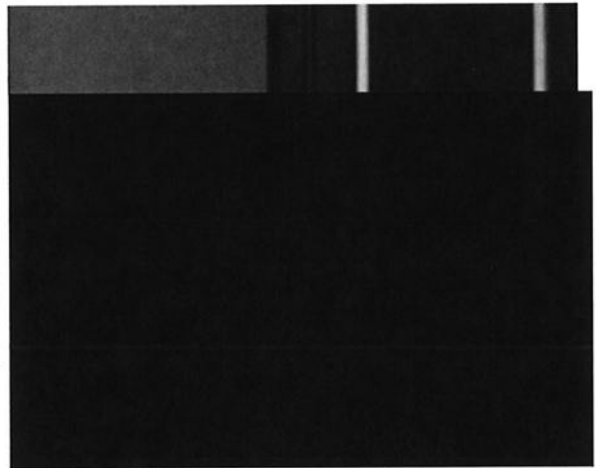
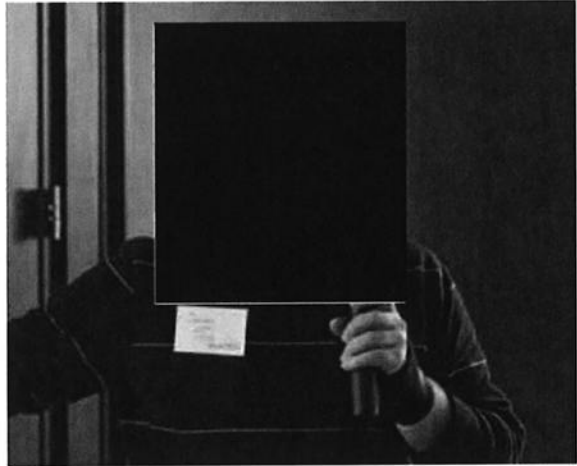
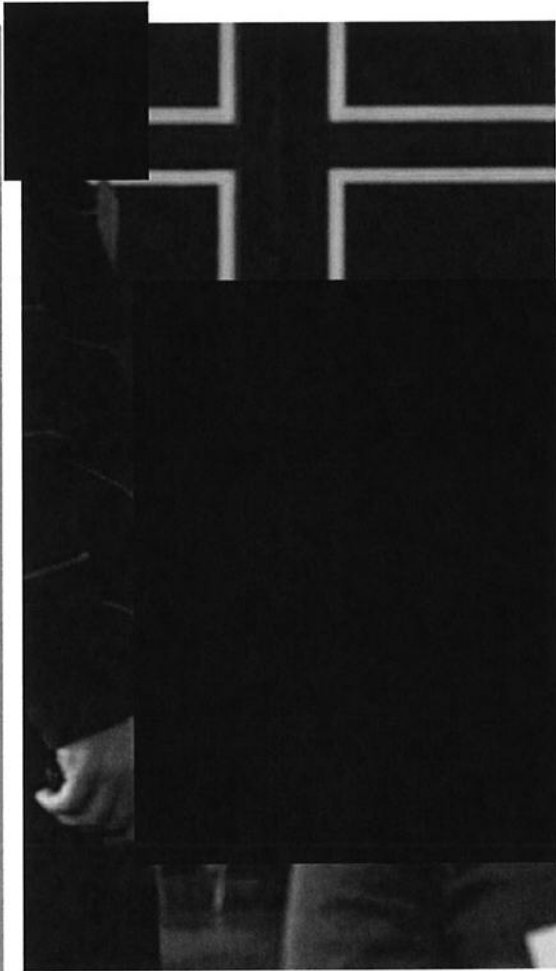
LOB-SCAN
VOOR MBO

www.lob4mbo.nl

Het project "Doordat! Stimuleringsproject LOG in het mbo" wordt gesubsidieerd door het ministerie van OCW en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van MBO Dienstverleners.

LOB CAFÉ

Meerwaarde creëren voor jongeren

In goede banen leiden. Zie daar de snel te bewandelen brug tussen LOB en het Spoorwegmuseum in Utrecht. Dit maakte, naast de fraaie entourage en de centrale ligging, dit museum tot een logische plaats van handeling voor de conferentie LOB in 2025: de toekomst is nu op 17 juni j.l. Een verslag tussen de rails.

Dinsdagmiddag 17 juni 2014. In de buurt van het originele, van CS Utrecht bekende bord met vertrekende treinen, drommen circa 150 onderwijsprofessionals samen om een blik te werpen in de toekomst. De centrale vraag: hoe zal loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) er in 2025 uitzien?

Het is een prikkelende vraag die vandaag aan de hand van sprekers, maar zeker ook met behulp van de conferentiegangers van mogelijke scenario's wordt voorzien. Het blijft natuurlijk wel koffiedik kijken, maar je hebt invloed op de toekomst. Zeker als je de krachten bundelt. Daarbij helpt het als je geïnspireerd raakt. *LOB in 2025* heeft daarvoor drie sprekers aangesteld: dagvoorzitter/columnist [REDACTED], dichteres/theatermaker [REDACTED] en filosoof, 'trend teller' en 'bevliegeraar' [REDACTED].

Klaar voor de toekomst?

Allereerst is [REDACTED] aan de beurt. Hij zet de zaal graag op scherp, lokt reacties uit en warmt zo de aanwezigen op voor de volgende spreker. Engelfriet poneert al na een minuut een prikkelende stelling: 'Ik ben klaar voor de toekomst'. De zaal heeft de keuze uit 'ja' (ene kant van de zaal), 'nee' (de andere zijde) en het midden, 'de polderbaan'. Na positie te hebben ingenomen, krijgen diverse bezoekers een microfoon onder hun neus om 'een stemverklaring' af te leggen. 'Ik ben zelf wel klaar voor de toekomst, maar het onderwijs niet', stelt iemand aan de 'nee'-kant. 'Onderwijs is een mammoettanker op een te smal riviertje. We zijn bezig met de samenleving van gisteren. Creativiteit en innovatie blijven uit', zegt een ander. 'Door zelf ondernemend te zijn, krijg je je organisatie mee', klinkt het aan de andere kant. Verder stellen diverse mensen dat er meer samenwerking moet komen met het voortgezet onderwijs. 'We zijn te bang om elkaar echt te leren kennen.'

Bevliegeraar blikt vooruit

Het werkwoord 'samenwerken' blijft de rest van de conferentie kleuren. Want ook volgende spreker, [REDACTED] laat de term regelmatig vallen. Hij neemt zijn gehoor mee naar de toekomst door diverse ontwikkelingen aan te stippen. Dat gebeurt met veel humor – [REDACTED] heeft wat weg van ADHD-kok [REDACTED] en wie zijn ogen sluit hoort ook cabaretier [REDACTED]. Maar na de lach volgt het inzicht: wat Veltenaar vertelt snijdt hout. Razendsnel suist hij van de ene naar de andere trend, dikwijls gelardeerd met een persoonlijke anekdote. Bijvoorbeeld over zijn dochter die een briljant profielwerkstuk maakte over biomimicrie, maar slechts een 6,5 kreeg omdat ze via Skype had samengewerkt met ondermeer enkele professoren van MIT. 'Zo zie je maar weer: het systeem is nog niet klaar voor de toekomst. Samenwerken heet spieken op school. Totaal achterhaald.'

Systeendenken

Er volgen nog meer voorbeelden. Vaak met een treffend beeld. Zo zien we scholieren met een Googleglass op, waarbij er een – old school – toch nog een vinger opsteekt. Hier is nieuwe technologie omarmd, zónder het oude systeendenken te verlaten. 'We moeten "omdenken"', stelt [REDACTED]. 'Op zijn kop hangen. Dat doen we eerst buiten het onderwijs, want dat is veiliger.' Hierna somt de bevliegeraar enkele voorbeelden op van bedrijven die niet aan 'omdenken' deden. Kodak bijvoorbeeld. Dit bedrijf was jarenlang marktleider, maar miste de boot van de digitale fotografie. Kodak realiseerde te laat dat het ons niet om fotografie gaat, maar om het vastleggen van emoties. Dat doen we niet op de Kodakrolletjes, maar op onze iPhone. 'Onderwijs is ook geen doel op zich. Het is instrumenteel. Jullie zijn er vooral om de intrinsieke motivatie om kennis te vergaren te stimuleren bij de studenten. We staan aan de vooravond van de transitie van onderwijzen naar leren.'

Intrinsieke zelfmotivatie

[REDACTED] heeft ook niets met iPad-klassen. Dat is, vindt hij, niet de toekomst van het onderwijs, maar de toekomst van de technologie in het onderwijs. Natuurlijk krijgt die technologie een plaats. Maar ook hier gaat het weer om instrumenten die je kunnen helpen bij het uiteindelijke doel: intrinsieke

zelfmotivatie om te blijven leren in het verlengde van je meesterschap en passie. De docent/coach is er om meerwaarde te bieden aan zijn studenten. Waardoor deze die zelf met allerlei oplossingen kunnen komen. Zoals het geniale 'Snappcar' (waarbij je slim en sociaal elkaars auto leent) en 'Uber', waarbij je via een app in allerlei grote steden je vervoer kunt regelen. 'Dat is de wereld van onze jongeren.'

'We hebben straks geen hoogspringers nodig voor frisse oplossingen, maar kinderen die steeds weer onbevreesd en met kritische houding in het diepe springen', stelt [REDACTED]. Zij zijn het die ons leiden naar onze toekomst. We moeten het onderwijs dan ook niet dichttimmeren met testen en toetsen, maar ons opstellen als coach. 'Doe dus wat jij denkt dat het beste is voor deze jongeren. En krijg je de inspectie op bezoek, hang dan een bord op je deur met "Verboden voor dinosauriërs". Wat heb je eraan om kennis te reproduceren die je ook kunt opzoeken? "Maar ik krijg echt stront als ik het anders aanpak", zegt u? Meerwaarde creëren voor kinderen: daar kun je nooit op afgerekend worden.'

Barcamp: LOB in 2025

De presentatie van [REDACTED] blijft de rest van de middag de gesprekken beheersen. Bij het programmaonderdeel Barcamp bijvoorbeeld. Daar voert de ene helft van de conferentiebezoekers verdeeld over vijf tafels gesprekken over vraagstukken als 'Wat zouden we anders doen, als we onze studenten als onze eigen kinderen zouden zien?' en 'Hoe kunnen we ons voorbereiden op een toekomst die we niet kennen?'. De andere helft mag op wederom vijf tafels boodschappen op een flap schrijven aan o.a. Jet Bussemaker, zichzelf en collega's. Na twintig minuten worden de praters de schrijvers en andersom. 'Studenten zitten zelf ook vast in het systeem', wordt aan een van de tafels gezegd. 'Die verwachten passieve overdracht van kennis'. Ook bij de schrijvers wordt gepraat. Als iemand toekijkt terwijl je een stevige boodschap optekent, is een gesprek zo begonnen. Er blijkt inspiratie genoeg te zijn: de vellen staan snel vol.

Creatief

Dat heeft ook [REDACTED] gemerkt. De directeur van de MBO Raad wordt aan het eind van deze conferentie nog even bevroegd door dagvoorzitter [REDACTED]. 'Ik heb opmerkingen gehoord en gelezen die me echt geraakt hebben', vertelt [REDACTED]. 'We weten niet hoe de toekomst eruit ziet. Twee zaken weten we wel zeker: beroepen veranderen steeds sneller. En de onzekerheid neemt toe.' Het gaat erom de studenten te wapenen voor deze toekomst. Om ze weerbaarder te maken. 'Maar als ik tegen Jet Bussemaker zeg dat LOB echt een plaats in het onderwijs moet krijgen, zegt ze dat dit al in het actieplan staat.' Om het onderwerp bij de minister op de juiste wijze aan te snijden, heeft de MBO Raad-directeur voeding nodig uit de zaal. Hij nodigt dan ook iedereen uit hem bij de borrel aan te schieten. [REDACTED] geeft opdracht aan alle aanwezigen om 'uit de comfort zone te treden' – een kreet die veelvuldig op de flappen terug te vinden is. 'Bedenk bijvoorbeeld iets creatiefs om stageplekken te organiseren.'

Laatste strikje

Het is bijna borreltijd. Maar voordat er geklonken mag worden, vat dichteres/theatermaker en filosofiestudente [REDACTED] de middag 'op zijn [REDACTED]' samen. Ze heeft enkele uren geluisterd, geobserveerd, geschreven en vervolgens gekozen en gefilterd. In een gedachtestroom met als titel 'Ik coach mijn ongeluk' heeft ze het over bevliegeraars die menig vlieger oplaten waarbij [REDACTED] zich 'vastklampt aan het laatste strikje', over het feit dat 'uit de comfort zone zo'n "in de comfort zone"-uitdrukking is en over een 'knappe dame die mijn moeder kan zijn die een iPod als een krantje op haar schoot heeft liggen'. 'Deze dame is klaar voor de toekomst', concludeert [REDACTED]. Het zal met LOB in 2025 dus ook wel goed komen...

CONFERENTIE

Deze wereld verandert op alle fronten. Hoe bereiden we ons voor op de toekomst? Hoe kunnen we de toekomst vormgeven? Hoe kunnen we de toekomst creëren? Hoe kunnen we de toekomst beleven? Hoe kunnen we de toekomst delen? Hoe kunnen we de toekomst geven? Hoe kunnen we de toekomst nemen? Hoe kunnen we de toekomst houden? Hoe kunnen we de toekomst verliezen? Hoe kunnen we de toekomst terugkrijgen? Hoe kunnen we de toekomst verliezen? Hoe kunnen we de toekomst terugkrijgen? Hoe kunnen we de toekomst verliezen? Hoe kunnen we de toekomst terugkrijgen?

LOB IN 2025

WANNEER
13-14-15 SEPTEMBER 2025

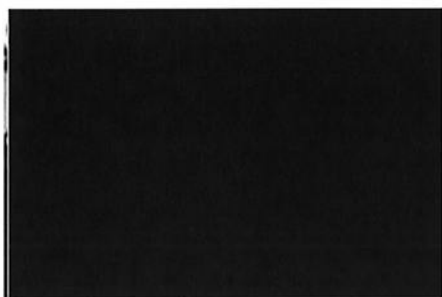
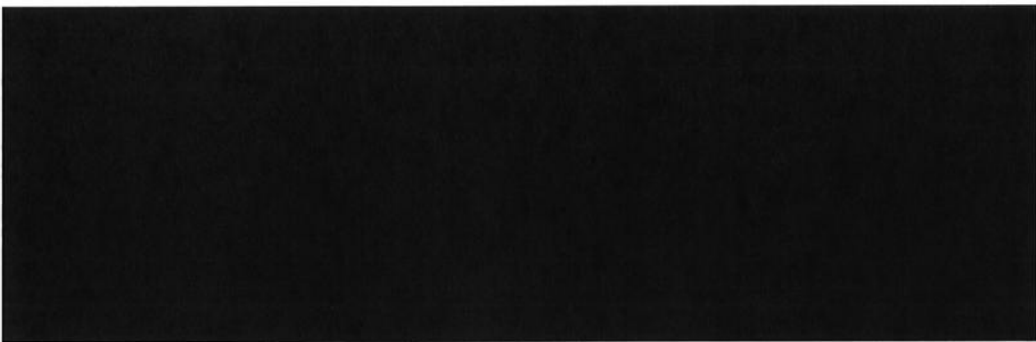
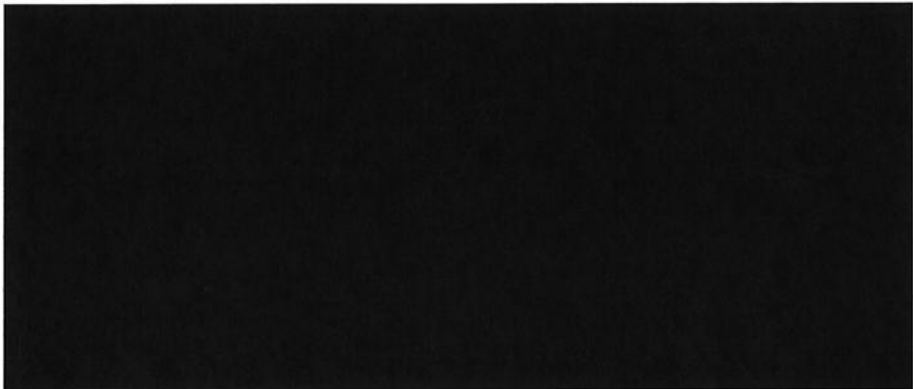
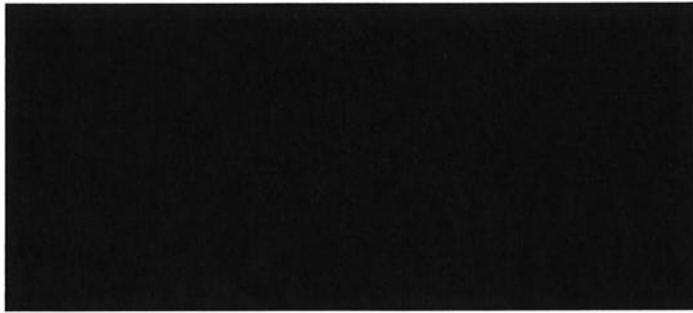
WAAR
MBO Raad, Utrecht

DE TOEKOMST IS NU

PROGRAMMA

13:30-14:00
14:00-14:15
14:15-16:00
16:00-16:15
16:15-16:30
16:30-17:30

LOB
Organiseer Opleidingen en Arbeidsplekken

CONFERENCE
JOB IN 2025

Herziene begroting Stimuleringsproject LOB 2014 - 2015

KOSTENSOORT	2014-2015		Q1 2014 real		Q1 2014 begroot		Q2 2014 real		Q2 2014 begroot		Uitstaande verplichtingen projectperiode		Verschil incl. verplichtingen	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
80% t.b.v. mbo-instellingen en studenten														
REVIEW														
ALG-000	€ 882.280,00		€ 3.956,25		€ 127.933,75		€ 51.601,98		€ 212.182,02		€ 188.078,91		€ 14.103,11	
IMP-000	€ 809.000,00		€ 1.222,94		€ 498.777,56		€ 266.030,69		€ 252.135,98		€ 194.823,25		€ 57.312,73	
ONT-000	€ 701.360,00		€ 11.673,15		€ -673,15		€ 47.142,05		€ 13.657,95		€ 84.208,50		€ -70.350,55	
SP-000	€ 1.076.364,00		€ 63.214,75		€ 213.380,58		€ 227.355,77		€ 64.988,56		€ 483.954,84		€ -418.965,28	
SP-000	€ 240.000,00		€ 550,00		€ 29.450,00		€ 550,00		€ 65.450,00		€ 12.051,60		€ 53.398,40	
DIV-000	€ 364.000,00		€ 4.645,27		€ -		€ 123.404,12		€ 30.345,68		€ 100.233,57		€ -69.947,69	
	€ 4.073.004,00		€ 85.261,76		€ 868.868,84		€ 716.084,61		€ 638.961,39		€ 1.073.410,67		€ -434.449,28	
	€ 1.018.270,09		€ 30.338,18		€ 113.195,58		€ 91.425,46		€ 195.642,06		€ 11.011,00		€ 184.631,06	
20% t.b.v. informatievoorziening														
Totaal begroot (excl. Overhead)	€ 5.091.274,09		€ 115.599,94		€ 982.064,42		€ 807.510,07		€ 834.603,45		€ 1.084.421,67		€ -249.818,22	

Uitwerking overhead

KOSTENSOORT OVERHEAD

OV-001	Projectleider	€ 403.520,00	€ 50.440,00	€ 49.615,50	€ 824,50	€ 19.739,50	€ -	€ 19.739,50
OV-002	Projectmedewerker	€ 112.320,00	€ 14.040,00	€ 14.541,46	€ -501,46	€ 3.010,28	€ -	€ 3.010,28
OV-003	Beleidsadviseur	€ 40.352,00	€ 5.044,00	€ 873,00	€ 4.171,00	€ 8.730,00	€ -	€ 8.730,00
OV-004	Communicatiemedewerker	€ 16.640,00	€ 2.080,00	€ 409,50	€ 1.670,50	€ 3.433,50	€ -	€ 3.433,50
OV-005	Financien	€ 87.734,40	€ 10.968,90	€ 10.281,39	€ 685,41	€ 8.172,36	€ -	€ 8.172,36
OV-006	Accountant	€ 20.000,00	€ -	€ 6.050,00	€ -6.050,00	€ -	€ 19.453,00	€ -25.503,00
OV-007	Reiskosten	€ 20.000,00	€ 666,67	€ -	€ 666,67	€ 1.333,34	€ -	€ 1.333,34
OV-008	Telefoonkosten	€ 6.000,00	€ 750,00	€ 325,34	€ 424,66	€ 828,52	€ -	€ 828,52
OV-009	Kantoorkosten	€ 10.000,00	€ 1.250,00	€ 58,35	€ 1.191,65	€ 2.422,75	€ -	€ 2.422,75
OV-010	Adresgroep	€ 2.000,00	€ 200,00	€ -	€ 200,00	€ 350,60	€ 6.050,00	€ -5.699,40
OV-011	Website	€ 16.000,00	€ 2.000,00	€ 1.005,51	€ 994,49	€ 2.224,45	€ -	€ 2.224,45
OV-012	Overige communicatie uitingen	€ 20.000,00	€ 1.666,67	€ -	€ 1.666,67	€ 1.545,23	€ -	€ 1.545,23
	Totaal	€ 754.566,40	€ 89.104,13	€ 88.161,07	€ 5.943,06	€ 178.408,27	€ 132.667,75	€ 46.740,52

Uitwerking 80% t.b.v. mbo-instellingen en studenten

KOSTENSOORT ALGEMEEN

ALG-001	Kengroep 6 betrokkenen uit onderwijsinstellingen gedurende 12 uur per week gedurende 80 werkweken	€ 609.280,00	€ 91.392,00	€ -	€ 91.392,00	€ 165.924,08	€ 162.139,71	€ 3.784,37
ALG-002	Kennisdeling bijeenkomsten per regio: 3 x 10 bijeenkomsten	€ 45.000,00	€ 7.500,00	€ 1.778,25	€ 5.721,75	€ 4.241,35	€ -	€ 4.241,35
ALG-003	Organisatie en uitvoering 2 conferenties	€ 30.000,00	€ -	€ -	€ -	€ 3.666,50	€ 9.233,20	€ -12.899,70
ALG-004	Deelname conferenties en literatuur projectbetrokkenen	€ 18.000,00	€ 3.000,00	€ 2.160,00	€ 820,00	€ 2.330,01	€ -	€ 3.669,99
ALG-005	Organisatie en uitvoering 6 x LOB-café i.s.m. VO-raad Project	€ 30.000,00	€ 5.000,00	€ -	€ 5.000,00	€ 8.348,10	€ -	€ 8.348,10
ALG-006	Uitgave van 5-6 brochures o.b.v. relevante inhoudelijke thema's	€ 150.000,00	€ 25.000,00	€ -	€ 25.000,00	€ 18.335,00	€ 26.706,00	€ 6.959,00
	Totaal	€ 882.280,00	€ 131.892,00	€ 3.958,25	€ 121.533,76	€ 263.784,00	€ 198.078,91	€ 14.103,11

KOSTENSOORT IMPLEMENTATIE ACTIVITEITEN

IMP-001	Bijstelling producten Toolbox	€ 29.000,00	€ 5.000,00	€ 1.222,34	€ 3.777,66	€ 9.014,68	€ 5.823,25	€ -6.671,56
IMP-002	Inzet extern deskundigen	€ 75.000,00	€ 15.000,00	€ -	€ 15.000,00	€ 17.015,71	€ -	€ 12.984,29
IMP-003	Ondersteuning implementatie visie en beleid 47 instellingen	€ 235.000,00	€ 160.000,00	€ -	€ 160.000,00	€ 80.000,00	€ 63.000,00	€ 17.000,00
IMP-004	Ondersteuning begeleiding t.a.v. deskundigheidsbevordering	€ 235.000,00	€ 160.000,00	€ -	€ 160.000,00	€ 80.000,00	€ 83.000,00	€ 17.000,00
IMP-005	Stimulerende vergoeding contactpersoneel instellingen	€ 235.000,00	€ 160.000,00	€ -	€ 160.000,00	€ 80.000,00	€ 83.000,00	€ 17.000,00
	Totaal	€ 809.000,00	€ 500.000,00	€ 1.222,34	€ 498.777,66	€ 519.166,67	€ 194.823,25	€ 57.312,73

KOSTENSOORT ONTWIKKELING EN VERBREIDING

ONT-001	INSZET DESKUNDIGEN VOOR 15 INSTELLINGEN	€ 150.000,00	€ -	€ -	€ -	€ 10.805,30	€ 3.412,20	€ 5.762,50
ONT-002	Vergoeding 120 uur per instelling voor 15 instellingen	€ 171.360,00	€ -	€ 9.758,00	€ -9.758,00	€ 14.327,60	€ -	€ -14.327,60
	Totaal	€ 321.360,00	€ -	€ 9.758,00	€ -9.758,00	€ 25.132,90	€ 3.412,20	€ -8.545,10
ONT-003	INSZET DESKUNDIGEN VOOR 15 INSTELLINGEN (INDUSTRIË LOCATIES)	€ 300.000,00	€ -	€ -	€ -	€ 13.084,00	€ 80.796,30	€ -63.890,30
ONT-004	Training praktijkopleiders 5 instellingen	€ 55.000,00	€ 11.000,00	€ 1.915,15	€ 9.084,85	€ 8.915,15	€ -	€ 2.084,85
ONT-005	Product op basis van onderzoek	€ 25.000,00	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Totaal	€ 380.000,00	€ 11.000,00	€ 1.915,15	€ 9.084,85	€ 22.009,15	€ 80.796,30	€ -61.805,45
	Totaal	€ 701.360,00	€ 11.000,00	€ 11.673,15	€ -673,15	€ 47.142,05	€ 64.208,50	€ -70.350,95

KOSTENSOORT DIVERSEN

DIV-001	Effectiviteit	€ 50.000,00	€ 20.000,00	€ -	€ 20.000,00	€ 20.000,00	€ -	€ 20.000,00	€ 20.000,00
DIV-002	Ontwikkeling kwaliteitskaart	€ 29.000,00	€ 10.000,00	€ -	€ 10.000,00	€ 10.000,00	€ -	€ 10.000,00	€ 10.000,00
DIV-003	Onderzoek promovendus	€ 210.000,00	€ 105.000,00	€ -	€ 105.000,00	€ 100.293,27	€ 4.706,73	€ 100.293,57	€ -95.696,84
DIV-004	Onvoorzien	€ 75.000,00	€ 9.375,00	€ 4.643,27	€ 4.731,73	€ 23.110,85	€ -4.360,85	€ -	€ -4.360,85
	Totaal	€ 364.000,00	€ 144.375,00	€ 4.643,27	€ 139.731,73	€ 123.404,12	€ 30.343,88	€ 100.293,57	€ -89.947,69
	Totaal t.b.v. mbo-instellingen en studenten	€ 4.073.004,00	€ 1.093.862,33	€ 85.261,76	€ 1.008.600,57	€ 716.084,61	€ 601.126,06	€ 1.073.410,67	€ -434.449,28

Uitwerking 20% informatievoorziening

INF-001	Onafhankelijke deelprojectleider: ibv positionering etc na project	€ 80.000,00	€ 20.000,00	€ -	€ 20.000,00	€ 40.000,00	€ -	€ -	€ 40.000,00
INF-002	Ontwikkeling één portal	€ 440.000,00	€ 55.000,00	€ 30.338,18	€ 24.661,82	€ 91.425,46	€ 18.574,54	€ 11.011,00	€ 7.563,54
INF-003	Ontwikkeling, implementatie en uitbreiding Blijsluiter	€ 330.000,00	€ 41.250,00	€ -	€ 41.250,00	€ -	€ 82.500,00	€ -	€ 82.500,00
INF-004	Inzet studenten als LOB ambassadeurs	€ 150.000,00	€ 25.000,00	€ -	€ 25.000,00	€ -	€ 50.000,00	€ -	€ 50.000,00
INF-005	Onvoorzien	€ 18.270,09	€ 2.283,76	€ -	€ 2.283,76	€ -	€ 4.567,52	€ -	€ 4.567,52
	Totaal	€ 1.018.270,09	€ 143.533,76	€ 30.338,18	€ 113.196,59	€ 91.425,46	€ 195.642,06	€ 11.011,00	€ 184.631,06
	Totaal t.b.v. mbo-instellingen en studenten	€ 1.018.270,09	€ 143.533,76	€ 30.338,18	€ 113.196,58	€ 91.425,46	€ 195.642,06	€ 11.011,00	€ 184.631,06
	Totaal begroot	€ 5.845.640,49	€ 1.326.500,23	€ 199.761,01	€ 1.121.796,15	€ 940.177,82	€ 842.510,64	€ 1.109.924,67	€ -229.580,69

Financieel beheer

De controleveristen en subsidievoorwaarden, zoals vastgelegd in de beschikking 61200-22788, zijn niet alleen van toepassing op de hoofdaannemer, maar ook op alle sub-contractanten. Hiermee is de bewaking van de rechtmatige en doelmatige

Toelichting financiële tussen rapportage juli 2014

Bijgaand ontvangt u de financiële Tussenrapportage van het Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo.

Ter informatie vindt u hierna enige toelichting op de opvallende verschillen tussen begroting en uitgaven/verplichtingen.

- De kosten voor de adviesgroep zijn ruimer dan begroot, gelet op de kosten die gemaakt worden voor actieve betrokkenheid van een onafhankelijke deskundige.
- Er zijn 2 conferenties gedurende de projectperiode gepland en de eerste is begroot in Q4. De eerste conferentie is echter al uitgevoerd in Q2 en daarmee dus ook de betaling.
- De kosten voor het LOB-café dat periodiek in samenwerking met de VO-raad wordt uitgevoerd zijn lager dan begroot. Het niet besteedde bedrag wordt ingezet in Q3 2014 en verder in 2015. De kosten zijn dan naar verwachting hoger voor het project, gelet op het feit dat de subsidiegelden bij de VO-raad stoppen en de activiteit bij voorkeur gecontinueerd moet blijven.
- De inzet van de extern deskundigen bij de ondersteunende activiteiten wordt gerealiseerd in Q3. De voorbereidende activiteiten zijn in gang gezet maar facturering vindt plaats bij uitvoering.
- Er is een extra tranche van de training schoolcoaches gestart, gelet op het feit dat nieuw aangesloten instellingen anders te lang moesten wachten met de start van de training. Vandaar deze hogere kostenpost in relatie tot begroting. Op een later moment in het project komt de begroting weer in evenwicht met de uitgaven voor dit onderdeel.
- Het aanbod voor trainingen in samenwerking met de praktijkopleiders heeft een tragere start dan verwacht. Inmiddels zijn er diverse aanvragen en schatten we in dat realisatie later in het project uitgevoerd wordt conform begroting.
- Alle uitgaven ten aanzien van de inzet van werkgroepleden en kartrekkers zijn begroot in Q4. De praktijk van het onderwijs heeft "gevraagd" om eerdere uitvoering van facturering. Deze vraag is gehonoreerd en daarmee is nu de begroting in dit kwartaal overschreden.
- Het activiteiten budget van alle werkgroepen is nog niet besteed. Mocht dat niet het geval worden, dan wordt dit totaal bedrag toegevoegd aan het begrote bedrag voor het realiseren van de producten door de werkgroepen.
- De bedragen voor het oppakken van de zogenaamde "Nieuwe speerpunten" is nog onvoldoende benut in relatie tot de begroting. Plannen zijn deels geformuleerd, na de zomer zal hier daadwerkelijk uitvoering aan wordt gegeven. Het onderdeel Toelating/intake is gestart en daarvoor zijn dus ook al kosten gemaakt.
- De conceptofferte voor de onafhankelijke kwartiermaker ligt voor aan de projectleiding en wordt in Q3 vastgesteld en in verplichtingen opgenomen.
- Door SBB zijn de inzet van uren nog niet doorbelast naar de projectorganisatie. Dat gebeurt uiteraard op zeer korte termijn.
- Het onderdeel Inzet succesvolle studenten heeft, mede door personeelwisselingen onvoldoende aandacht gekregen. Nog voor de zomer worden de plannen beschreven, zodat activiteiten na de zomer van start kunnen gaan en daarmee dan ook de begroting aangesproken wordt.

Het project "Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo" wordt gesubsidieerd door het ministerie van OCW en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van MBO Diensten.

Herziene begroting Stimuleringsproject LOB 2014 - 2015

	2014-2015		Q1 2014 begroot		Q1 2014 real		Q2 2014 real		Uitstaande	
	2014-2015	%	Q1 2014 begroot	Q1 2014 real	Q2 2014 real	Q2 verschil	cumulatief	cumulatief	verplichtingen	projectperiode

KOSTENSOORT REVIEW

80% t.b.v. mbo-instellingen en studenten

ALG-000	€ 882.280,00		€ 131.892,00	€ 3.958,25	€ 127.933,75	€ 263.784,00	€ 51.601,98	€ 212.182,02	€ 188.078,91	€ 14.103,11
IMP-000	€ 809.000,00		€ 500.000,00	€ 1.222,34	€ 498.777,66	€ 518.166,67	€ 286.030,89	€ 262.135,98	€ 194.623,25	€ 57.312,73
ONT-000	€ 701.390,00		€ 11.000,00	€ 11.673,15	€ -673,15	€ 61.000,00	€ 47.142,05	€ 13.857,95	€ 84.208,50	€ -70.350,55
SP-000	€ 1.076.364,00		€ 276.595,33	€ 63.214,75	€ 213.380,58	€ 292.345,33	€ 227.355,77	€ 64.985,56	€ 483.954,84	€ -418.965,28
SP-000	€ 240.000,00		€ 30.000,00	€ 550,00	€ 29.450,00	€ 66.000,00	€ 550,00	€ 65.450,00	€ 12.051,60	€ 53.398,40
DIV-000	€ 364.000,00		€ 144.375,00	€ 4.643,27	€ -	€ 153.750,00	€ 123.404,12	€ 30.345,88	€ 100.293,57	€ -89.947,89
	€ 4.073.004,00		€ 1.093.862,33	€ 85.261,76	€ 868.666,84	€ 1.355.046,00	€ 716.084,61	€ 638.961,39	€ 1.073.410,67	€ -434.449,28
	€ 1.018.270,09		€ 143.533,76	€ 30.338,18	€ 113.195,58	€ 287.067,52	€ 91.425,46	€ 195.642,06	€ 11.011,00	€ 184.631,06
	€ 5.091.274,09		€ 1.237.396,09	€ 115.599,94	€ 982.064,42	€ 1.642.113,52	€ 807.510,07	€ 834.603,45	€ 1.084.421,67	€ -249.818,22

20% t.b.v. Informatievoorziening

Totaal begroot (excl. Overhead)

Uitwerking overhead

KOSTENSOORT OVERHEAD

OV-001	Projectleider	€ 403.520,00	€ 50.440,00	€ 49.615,50	€ 824,50	€ 100.880,00	€ 81.140,50	€ 19.739,50	€ 19.739,50
OV-002	Projectmedewerker	€ 112.320,00	€ 14.040,00	€ 14.541,48	€ -501,48	€ 28.090,00	€ 25.099,72	€ 3.010,28	€ 3.010,28
OV-003	Beleidsadviseur	€ 40.352,00	€ 5.044,00	€ 673,00	€ 4.171,00	€ 10.088,00	€ 1.358,00	€ 8.730,00	€ 8.730,00
OV-004	Communicatiemedewerker	€ 16.640,00	€ 2.060,00	€ 409,50	€ 1.670,50	€ 4.160,00	€ 726,50	€ 3.433,50	€ 3.433,50
OV-005	Financien	€ 87.734,40	€ 10.968,80	€ 10.281,39	€ 685,41	€ 21.933,60	€ 13.761,24	€ 8.172,36	€ 8.172,36
OV-006	Accountant	€ 20.000,00	€ 666,67	€ 6.050,00	€ -6.050,00	€ -	€ 6.050,00	€ -6.050,00	€ -6.050,00
OV-007	Reiskosten	€ 20.000,00	€ 750,00	€ 325,34	€ 424,66	€ 1.500,00	€ 671,48	€ 828,52	€ 828,52
OV-008	Telefoonkosten	€ 6.000,00	€ 1.290,00	€ 59,35	€ 1.190,65	€ 2.500,00	€ 77,25	€ 2.422,75	€ 2.422,75
OV-009	Kantoorkosten	€ 10.000,00	€ 200,00	€ -	€ 200,00	€ 600,00	€ 249,40	€ 350,60	€ 6.050,00
OV-010	Advesgroep	€ 16.000,00	€ 2.000,00	€ 1.005,51	€ 994,49	€ 4.000,00	€ 1.775,65	€ 2.224,45	€ 2.224,45
OV-011	Website	€ 20.000,00	€ 1.666,67	€ -	€ 1.666,67	€ 3.333,34	€ 1.768,11	€ 1.545,23	€ 1.545,23
OV-012	Overige communicatie uitgaven	€ 794.566,40	€ 89.104,13	€ 83.161,07	€ 5.943,06	€ 178.408,27	€ 132.667,75	€ 45.740,52	€ 20.287,52
	Totaal								

Uitwerking 80% i.b.v. mbo-instellingen en studenten

KOSTENSOORT ALGEMEEN

ALG-001	Kengroep 8 betrokkenen uit onderwijsinstellingen gedurende 12 uur per week gedurende 80 werkweken	€ 609.280,00	€ 91.392,00	€ -	€ 91.392,00	€ 182.784,00	€ 16.859,92	€ 165.924,08	€ 3.784,37
ALG-002	Kernafdeling bijeenkomsten per regio: 3 x 10 bijeenkomsten	€ 45.000,00	€ 7.500,00	€ 1.778,25	€ 5.721,75	€ 15.000,00	€ 10.758,65	€ 4.241,35	€ 4.241,35
ALG-003	Organisatie en uitvoering 2 conferenties	€ 30.000,00	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 3.666,50	€ -3.666,50	€ -12.899,70
ALG-004	Deelnemers conferenties en literatuur projectbetrokkenen	€ 18.000,00	€ 3.000,00	€ 2.180,00	€ 820,00	€ 6.000,00	€ 2.330,01	€ 3.669,99	€ 3.669,99
ALG-005	Organisatie en uitvoering 6 x LOB-cfits i.s.m. VO-raad Project	€ 30.000,00	€ 5.000,00	€ -	€ 5.000,00	€ 10.000,00	€ 1.691,90	€ 8.348,10	€ 8.348,10
ALG-006	Uitgave van 5-6 brochures o.b.v. relevante inhoudelijke thema's	€ 150.000,00	€ 25.000,00	€ -	€ 25.000,00	€ 50.000,00	€ 16.395,00	€ 33.665,00	€ 6.959,00
	Totaal	€ 882.280,00	€ 131.892,00	€ 3.958,25	€ 127.933,75	€ 263.784,00	€ 51.601,98	€ 212.182,02	€ 14.103,11

KOSTENSOORT IMPLEMENTATIE ACTIVITEITEN

IMP-001	Bijstelling producten Toolbox	€ 29.000,00	€ 5.000,00	€ 1.222,34	€ 3.777,66	€ 8.166,67	€ 9.014,96	€ -948,31	€ -6.671,56
IMP-002	Inzet extern deskundigen	€ 75.000,00	€ 15.000,00	€ -	€ 15.000,00	€ 30.000,00	€ 17.015,71	€ 12.984,29	€ 12.984,29
IMP-003	Ondersteuning implementatie visie en beleid 47 instellingen	€ 235.000,00	€ 160.000,00	€ -	€ 160.000,00	€ 160.000,00	€ 80.000,00	€ 80.000,00	€ 17.000,00
IMP-004	Ondersteuning broedop olievlek i.s.v. deskundigheidsbevorderi	€ 235.000,00	€ 160.000,00	€ -	€ 160.000,00	€ 160.000,00	€ 80.000,00	€ 80.000,00	€ 17.000,00
IMP-005	Stimulerende vergoeding contactpersoon instellingen	€ 235.000,00	€ 160.000,00	€ -	€ 160.000,00	€ 160.000,00	€ 80.000,00	€ 80.000,00	€ 17.000,00
	Totaal	€ 809.000,00	€ 500.000,00	€ 1.222,34	€ 498.777,66	€ 518.166,67	€ 266.090,69	€ 252.135,98	€ 57.312,73

KOSTENSOORT ONTWIKKELING EN VERBREDING

ONT-001	VISIE EN BELEID	€ 150.000,00	€ -	€ -	€ -	€ 20.000,00	€ 10.805,30	€ 9.194,70	€ 5.782,50
ONT-002	Inzet deskundigen voor 15 instellingen	€ 171.380,00	€ -	€ 9.758,00	€ -9.758,00	€ -	€ 14.327,60	€ -14.327,60	€ -14.327,60
	Vergoeding 120 uur per instelling voor 15 instellingen	€ 321.380,00	€ -	€ 9.758,00	€ -9.758,00	€ 20.000,00	€ 25.132,90	€ -5.132,90	€ -9.546,10
ONT-003	DESKUNDIGHEIDSBEOVORDERING	€ 300.000,00	€ -	€ -	€ -	€ 30.000,00	€ 13.084,00	€ 16.906,00	€ -63.890,30
ONT-004	Inzet deskundigen voor 15 instellingen (inclusief locaties)	€ 55.000,00	€ 11.000,00	€ 1.915,15	€ 9.084,85	€ 11.000,00	€ 8.915,15	€ 2.084,85	€ 2.084,85
ONT-005	Training praktijkopleiders 5 instellingen	€ 25.000,00	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Product op basis van onderzoek	€ 380.000,00	€ 11.000,00	€ 1.915,15	€ 9.084,85	€ 41.000,00	€ 22.009,15	€ 18.990,85	€ -61.805,45
	Totaal	€ 701.360,00	€ 11.000,00	€ 11.673,15	€ -673,15	€ 61.000,00	€ 47.142,05	€ 13.857,95	€ -70.350,55

KOSTENSOORT DIVERSEN

DIV-001	Effectmeting	€ 50.000,00	€ 20.000,00	€ -	€ 20.000,00	€ -	€ 20.000,00	€ -	€ 20.000,00
DIV-002	Ontwikkeling kwaliteitskaart	€ 29.000,00	€ 10.000,00	€ -	€ 10.000,00	€ -	€ 10.000,00	€ -	€ 10.000,00
DIV-003	Onderzoek promovendus	€ 210.000,00	€ 105.000,00	€ -	€ 105.000,00	€ -	€ 105.000,00	€ 100.293,27	€ -95.586,84
DIV-004	Onvoorzien	€ 75.000,00	€ 9.375,00	€ 4.643,27	€ 4.731,73	€ -	€ 18.750,00	€ 23.110,85	€ -4.360,85
	Totaal	€ 364.000,00	€ 144.375,00	€ 4.643,27	€ 139.731,73	€ -	€ 153.750,00	€ 123.404,12	€ -69.947,69
	Totaal t.b.v. mbo-instellingen en studenten	€ 4.073.004,00	€ 1.093.862,33	€ 85.261,76	€ 1.008.600,57	€ -	€ 1.355.046,00	€ 716.084,61	€ 601.129,06

Uitwerking 20% informatievoorziening

INF-001	Onafhankelijke deelprojectleider tbv positionering etc na project	€ 80.000,00	€ 20.000,00	€ -	€ 20.000,00	€ -	€ 40.000,00	€ -	€ 40.000,00
INF-002	Ontwikkeling één portal	€ 440.000,00	€ 55.000,00	€ 30.336,18	€ 24.561,82	€ -	€ 110.000,00	€ 91.425,46	€ 18.574,54
INF-003	Ontwikkeling, implementatie en uitbreiding Blijsluiter	€ 330.000,00	€ 41.250,00	€ -	€ 41.250,00	€ -	€ 82.500,00	€ -	€ 82.500,00
INF-004	Inzet studenten als LOB ambassadeurs	€ 150.000,00	€ 25.000,00	€ -	€ 25.000,00	€ -	€ 50.000,00	€ -	€ 50.000,00
INF-005	Onvoorzien	€ 18.270,09	€ 2.283,76	€ -	€ 2.283,76	€ -	€ 4.567,52	€ -	€ 4.567,52
	Totaal	€ 1.018.270,09	€ 143.533,76	€ 30.336,18	€ 113.196,58	€ -	€ 287.067,52	€ 91.425,46	€ 164.631,06
	Totaal t.b.v. mbo-instellingen en studenten	€ 1.018.270,09	€ 143.533,76	€ 30.336,18	€ 113.196,58	€ -	€ 287.067,52	€ 91.425,46	€ 164.631,06
	Totaal begroot	€ 5.845.840,49	€ 1.326.500,23	€ 196.761,01	€ 1.121.796,15	€ -	€ 1.820.521,80	€ 940.177,62	€ 842.510,64

Financieel beheer

De controleverreken en subsidievoorraarden, zoals vastgelegd in de beschikking 61200-22788, zijn niet alleen van toepassing op de hoofdaannemer, maar ook op alle sub-contractanten. Hiermee is de bewaking van de rechtmatige en doelmatige

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: Begroting LOB
Datum: donderdag 18 juli 2013 12:22:20
Bijlagen: Picture (Device Independent Bitmap) 1.jpg
Prioriteit: Hoog

Beste [REDACTED]

In mijn archief vond ik nog onderstaande mail van [REDACTED] d.d. 5 september over de begroting LOB. De begroting is destijds aangepast i.v.m. de btw-verhoging van 19 naar 21% per 1 oktober 2012. Mogelijk verklaart dit het verschil tussen jouw begroting van juni 2012 en onze begroting van € 9 miljoen. Ik zal de gedetailleerde begroting je in de loop van de middag ook nog even mailen.

Ondanks dat je moet werken toch een fijne zomer.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectmedewerker
E [REDACTED]@mbodiensten.nl

www.mbodiensten.nl

Het project "Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo" wordt gesubsidieerd door het ministerie van OCW en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van MBO Diensten.

Bezoekadres Houttuinlaan 6 | 3447 GM | Woerden

Postadres Postbus 2051 | 3440 DB | Woerden | [REDACTED]

De informatie in deze e-mail is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Indien de lezer van deze mededeling niet de geadresseerde is, wordt u er hierbij op gewezen, dat u geen recht hebt kennis te nemen van de resterende inhoud van deze e-mail, het te kopiëren of te verstrekken aan andere personen dan de geadresseerde. Indien u deze e-mail abusievelijk hebt ontvangen, brengt u dan de afzender op de hoogte waarbij u gevraagd zal worden het originele bericht te vernietigen. MBO Diensten is niet verantwoordelijk en wijst iedere aansprakelijkheid af voor en/of in verband met alle gevolgen en/of schade van een onjuiste en/of onvolledige verzending en ontvangst van deze e-mail.

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [REDACTED]
Verzonden: 5 september 2012 18:48
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Lob
Urgentie: Hoog

Dag [REDACTED]

Bij deze de totaal begrotingscijfers inclusief de extra 2 % btw die per 1 oktober van kracht is.

Voor 2012 is het bedrag: 3.333.344,37
Voor 2013 is het bedrag: 4.539.046,38
Voor 2014 is het bedrag: 1.201.304,66
Het totale bedrag komt uit op: 9.073.695,40

Zoals ik al aangaf komt de detail begroting volgende week.

Hopelijk is dit voldoende voor het samenstellen van de beschikkingsbrief.

Alvast dank en tot beld morgen

Groet

[Redacted]

Met vriendelijke groet,

[Redacted]

Projectleider LOB

M: [Redacted]

I: [Redacted]@mbodiensten.nl

W: www.mbodiensten.nl

Het Stimuleringsproject LOB in het mbo is een opdracht van het Ministerie OCW.

Partners zijn: MBO Diensten, MBO Raad, SBB

Bezoekadres: Houttuinlaan 6 • 3447 GM • Woerden

0348-753500

Van: [Redacted]@minocw.nl

Verzonden: woensdag 5 september 2012 17:34

Aan: [Redacted]

Onderwerp: Lob

Heb alles gelezen. Hier en daar puntjes. Kan ik je morgenochtend tussen 11.00 en 12.00 even bellen? begroting tot 1 januari 2014 volgt nog neem ik aan. Groet [Redacted]

[REDACTED]

Van: [REDACTED]@mboraad.nl>
Verzonden: donderdag 7 augustus 2014 13:18
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Beschikkingen
Bijlagen: 39501 Beschikking.pdf; 61200-22788 Subsidieschikking doorstart LOB in het mgo d d 09-12-2013.pdf; Gewijzigde beschikking.pdf; br12-1589lvd brf OCW [REDACTED] Rolverdeling bijsluiters.docx; Rolverdeling bijsluiters.docx; Realisatie Kwartaalbegroting 2014_2015 [REDACTED] uitleg.xls; S45C-514080711480.pdf

Beste [REDACTED] en [REDACTED]

Hierbij een kort verslag van de gemaakte afspraken.

De cijfers van de eerste rapportage van LOB zijn toegelicht en verhelderd. Er zijn twee overzichten aan toegevoegd.

1. Een overzicht met de verwachte uitgaven van de al aangegane verplichtingen;
2. Een overzicht met de nieuwe verwachte uitgaven

Afspraken

1. [REDACTED] mailt beschikking en aanvraag SBB naar [REDACTED] (is bijgesloten)
2. LOB bijlage wordt gemaaild naar [REDACTED] en [REDACTED] (is bijgesloten) deze is in hardcopy besproken
3. [REDACTED] dient een overzicht aan te leveren van geplande activiteiten die geen doorgaan hebben gevonden en wanneer deze wel op de planning staan
4. Voor SBB gelden de volgende tariefafspraken t/m 31/12/2013 het door SBB gehanteerde gemiddelde tarief 2013, vanaf 1/1/2014 het gemiddelde tarief van maximaal [REDACTED] en vanaf 1/1/2015 dient SBB te werken met gedifferentieerde tarieven

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
business controller
financiële administratie, MBO Raad

www.mboraad.nl

[REDACTED]
[REDACTED]@mboraad.nl

Dit bericht (inclusief eventuele bijlagen) kan vertrouwelijk zijn en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Als u dit bericht onterecht ontvangt, wordt u verzocht de inhoud niet te gebruiken en de afzender te informeren door het bericht te retourneren. Hoewel de informatie met zorg is samengesteld, kan de MBO Raad niet garanderen dat dit bericht correct, volledig en tijdig overkomt.

Offertes, Stand 26-06-2014, inschatting uitbetaling

Levobaur - Quantitative Engelseiding

Code	Omschrijving	Bedrag	Q3 2014	Q4 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015
OV-006	Accountant	€ 19.453,00		€ 4.453,00				€ 15.000,00
OV-010	Adviesgroep	€ 6.050,00	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 1.008,33
ALG-001	Kerngroep	€ 162.139,71	€ 121.604,78		€ 40.534,93			
ALG-003	Conferenties	€ 9.233,20	€ 9.233,20					
ALG-006	Brochures	€ 26.706,00	€ 26.706,00					
IMP-001	Toolbox	€ 5.823,25	€ 5.823,25					
IMP-003	Ondersteuning implementatie visie en beleid 47 instellingen	€ 63.000,00	€ 40.000,00					€ 23.000,00
IMP-004	Ondersteuning beoogd olievlek t.a.v. deskundigheidsbevordering 47 instellingen	€ 63.000,00	€ 40.000,00					€ 23.000,00
IMP-005	Stimulerende vergoeding contactpersonen instellingen	€ 63.000,00	€ 40.000,00					€ 23.000,00
ONT-001	Inzet deskundigen voor 15 instellingen	€ 3.412,20		€ 3.412,20				
ONT-003	Inzet deskundigen voor 15 instellingen (inclusief locaties)	€ 80.796,30		€ 80.796,30				
SP	Werkgroepen	€ 483.954,84	€ 290.372,90		€ 193.581,94			
SP-031	Toelatingsbeleid / Intake	€ 12.051,60	€ 12.051,60					
DIV-003	Onderzoek promovendus	€ 100.293,57						€ 100.293,57
INF-002	Ontwikkeling één portal	€ 11.011,00	€ 8.000,00	€ 3.011,00				
Totaal		€ 1.109.924,67	€ 594.800,07	€ 92.680,83	€ 235.125,20	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 185.301,90

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

MBO Diensten
De heer [REDACTED]
Postbus 2051
3440 DB WOERDEN

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
T 079 - 323 23 23
F 079 - 323 32 20
www.duo.nl

Doorkiesnummer

Datum **31 JAN. 2014**
Betreft wijziging beschikking doorstart stimuleringsproject "LOB in het MBO"
(verplichtingnummers **61200-27788 en -26703**)

Onze referentie
OND/ODB-14/3373 U

Uw brief van

Uw referentie

Bijlagen

OND/ODB-14/3374 U

Geachte heer [REDACTED]

Bijgaand treft u een wijziging aan van de subsidiebeschikking aan de coöperatie MBO Diensten ten behoeve van de doorstart van het stimuleringsproject "LOB in het MBO" (verplichtingnummer 61200-22788). Deze wijzigingsbeschikking beoogt de subsidie voor de uitvoering te verlengen tot 31 december 2015. Het totale subsidiebedrag van € 7.847.745,00 blijft ongewijzigd. U heeft reeds ontvangen een bedrag van € 4.847.745,00 in 2012 en 2013. Ten behoeve van de uitvoering van activiteiten in 2014 en 2015 wordt een bedrag gereserveerd van € 3.000.000,00.

In mijn brief van 9 december 2013 (referentienummer 574978) heb ik toegelicht welke wijzigingen er plaatsvinden m.b.t. de financiering t.a.v. de subsidieperiode 1-7-2012 tot en met 31-12-2013 en m.b.t. de subsidie voor de periode 1-1-2014 tot en met 31-12-2015.

Op mijn verzoek heeft u het 'Doorstart LOB-stimuleringsplan 2012-2015' inhoudelijk aangepast aan de nieuwe financiële situatie en aanvullende wensen vanuit het ministerie van OCW. Het plan heeft mijn goedkeuring op twee onderwerpen na:

- 1. Adviesgroep LOB in het mbo:** ik verzoek u de door u voorgestelde Adviesgroep aan te vullen met een onafhankelijke deskundige op het terrein van loopbaanoriëntatie en -begeleiding, bij voorkeur goed bekend met het mbo. Denkbaar is ook een lid vanuit de VO-en HO onderwijssector gezien de relevantie van soepele overgangen voor de student en om de doorlopende leerlijn goed te waarborgen. Ik verzoek u de definitieve samenstelling van de adviesgroep samen met mevrouw [REDACTED] van de directie MBO van het ministerie van OCW te bepalen.

2. Structurele informatievoorziening: daarnaast wens ik t.a.v. het onderwerp 'informatievoorziening', een toekomstverkenning door een onafhankelijke deskundige naar een structurele informatievoorziening in de vorm van een portal voor en over het mbo voor het maken van een goed voorbereide studie-beroepskeuze door aanstaande mbo-studenten en mbo-studenten, tevens informatiebron in het kader van levenlang leren t.b.v. van burgers en bedrijfsleven. Primaire doelgroep is de (aanstaande) mbo-student, diens ouders en intermediairen die behulpzaam zijn bij de studie- en beroepskeuze en verdere loopbaanontwikkeling van hun cliënten. De opdracht aan de onafhankelijke deskundige zal in samenspraak met uw projectleider worden geformuleerd. Advies wordt gevraagd over de positionering, inhoud, de relatie met reeds bestaande relevante websites en databases, de juridische, financiële en bestuurlijke aspecten van een dergelijke toekomstige portal. Het ministerie van OCW zal vervolgens een besluit nemen over de structurele informatievoorziening op basis van de resultaten van het onderzoek en gehoord hebbend het advies van de Adviesgroep LOB in het MBO.

Ik verzoek u het door u ingediende en herziene LOB-plan 2012-2015, d.d. 13 december 2013 conform bovenstaande te wijzigen alvorens het definitieve LOB-plan openbaar te maken.

Tot slot hecht ik eraan te zeggen, dat verbetering van de loopbaanoriëntatie van (aanstaande) mbo-studenten en loopbaanbegeleiding in het mbo onze gemeenschappelijke inzet wordt voor de komende twee jaar en ik uitzie naar een voortzetting van onze vruchtbare samenwerking.

Verplichtingen

Naast deze beschikking zijn ook de Algemene wet bestuursrecht (met name titel 4.2 van deze wet, die een algemeen juridisch kader bevat voor de verstrekking van subsidies door bestuursorganen) de Regeling OCW-subsidies en de Regeling BVE-subsidies relevant. U kunt deze regelgeving raadplegen via www.wetten.nl. Die wetten en regelingen bevatten veel voorschriften die voor de subsidieverstrekking relevant zijn, zoals de mogelijkheden tot intrekking en wijziging van de subsidie. Die voorschriften zijn echter niet -nogmaals- in deze beschikking opgenomen.

Een van die verplichtingen betreft een meldingsplicht (artikel 9 van de Regeling OCW-subsidies). U dient mij op de hoogte te brengen van alle feiten en omstandigheden die van belang kunnen zijn voor een beslissing tot wijziging, intrekking of vaststelling van de subsidie. Daarvan is bijvoorbeeld sprake bij een significante wijziging van de overige inkomsten of uitgaven zoals u die hebt opgegeven. Ook inhoudelijke wijzigingen in de uitvoering van uw activiteiten met een dusdanig karakter dat ze het wezen van mijn besluit tot subsidieverlening raken, dient u vooraf te melden. Als u twijfelt of daar bij een bepaalde wijziging sprake van is, verzoek ik u contact op te nemen met uw contactpersoon bij het ministerie.

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
T 079 - 323 23 23
F 079 - 323 32 20
www.ocwduo.nl

Onze referentie
OND/ODB-14/3373 U

Uw brief van

Uw referentie

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Heeft u vragen? Op www.duo.nl vindt u onder 'Zakelijk' informatie over actuele ontwikkelingen in uw onderwijssector. Onder 'Instellingsinformatie' vindt u voorlichting over onder meer regelgeving, crebo en bekostigingsinformatie over de onderwijsinstellingen. U kunt natuurlijk ook telefonisch contact opnemen met het Informatiecentrum onderwijs of mailen naar ico@duo.nl. Het informatiecentrum is op werkdagen van 08.30 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur te bereiken via de telefoonnummers: 079 - [redacted] (po), 079 - [redacted] (vo) of 079 - [redacted] (bvh).

Hoogachtend,
De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
Clustermanager OND/ODB

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
T 079 - 323 23 23
F 079 - 323 32 20
www.ocwduo.nl

Onze referentie
OND/ODB-14/3373 U

Uw brief van

Uw referentie

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
T 079 - 323 23 23
F 079 - 323 32 20
www.duo.nl

Doorkiesnummer

Onze referentie
OND/ODB-14/3374 U

Uw brief van

Uw referentie

Bijlagen

Datum 31 JAN. 2014
Betreft

Wijziging van de beschikking tot subsidieverlening aan de coöperatie MBO Diensten voor de doorstart van het stimuleringsproject "LOB in het MBO"

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Gelet op de artikelen 2 en 4 van de Wet overige OCW-subsidies en artikel 24 van de Regeling BVE-subsidies;

Besluit:

Enig artikel

De beschikking tot subsidieverlening aan de coöperatie MBO Diensten voor de doorstart van het stimuleringsproject "LOB in het MBO" d.d. 11 oktober 2012, kenmerk OND/ODB-12/61049 U, verplichtingnummers 61200-22788 en -26703, wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. In artikel 1, eerste lid, wordt "op grond van de subsidieaanvraag d.d. 10 september 2012, het daarbij behorende projectplan 'Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo' en de daarbij behorende begroting" wordt vervangen door: op grond van de subsidieaanvraag d.d. 10 september 2012, het daarbij behorende projectplan 'Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo' en de daarbij behorende begroting en het projectplan 'Herziening projectplan Doorstart stimuleringsproject LOB in het mbo' en de daarbij behorende begroting van 13 december 2013.
2. In artikel 1, tweede lid, wordt "tot en met 31 december 2013" vervangen door: tot en met 31 december 2015.

B

In artikel 6 worden twee onderdelen toegevoegd, luidende:

- d. de subsidieontvanger zendt vóór 1 juli 2014 een voortgangsrapportage over de voorgaande periode, die ten minste een overzicht van de stand van zaken omvat.
- e. de subsidieontvanger zendt vóór 1 juli 2015 een voortgangsrapportage over de voorgaande periode, die ten minste een overzicht van de stand van zaken omvat.

C

Artikel 11 komt als volgt te luiden:

1. De subsidie wordt in vijf termijnen verstrekt.
2. Uiterlijk in de maand oktober 2014 wordt een bedrag van € 700.000,00 ter beschikking gesteld, na ontvangst en goedkeuring van de voortgangsrapportage, bedoeld in artikel 6, onderdeel d.
3. Bij wijze van voorschot wordt in de maand januari 2015 een bedrag van € 1.000.000,00 ter beschikking gesteld.
4. Bij wijze van voorschot wordt in de maand april 2015 een bedrag van € 700.000,00 ter beschikking gesteld.
5. Uiterlijk in de maand september 2015 wordt een bedrag van € 500.000,00 ter beschikking gesteld, na ontvangst en goedkeuring van de voortgangsrapportage, bedoeld in artikel 6, onderdeel e.
6. De betaling van het restantbedrag van maximaal € 100.000,00 vindt plaats na vaststelling van de subsidie.

D

Na artikel 11 wordt een artikel toegevoegd, luidende:

Artikel 12. Regeling BVE-subsidies

Deze beschikking is met ingang van 1 januari 2014 mede gebaseerd op artikel 24 van de Regeling BVE-subsidies.

namens deze,
clustermanager OND/ODB

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
T 079 - 323 23 23
F 079 - 323 32 20
www.ocwduo.nl

Onze referentie
OND/ODB-14/3374 U

Uw brief van

Uw referentie

Herziene begroting Stimuleringsproject LOB 2014 - 2015

BEGROTINGSRUIMTE	2014-2015	Q1 2014	Q2 2014	Q3 2014	Q4 2014	TOTAAL 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	TOTAAL 2015	TOTAAL
Reeds ontvangen	€ 4.847.745,00					€ 4.847.745,00						€ 4.847.745,00
Bested	€ -2.001.828,14					€ -2.001.828,14					€ -2.001.828,14	€ -3.800.330,82
Saldo	€ 2.845.916,86					€ 2.845.916,86					€ 2.845.916,86	€ 3.000.000,00
Ontvangst van middelen	€ 3.000.000,00					€ 3.000.000,00					€ 3.000.000,00	€ 3.000.000,00
	€ 5.845.916,86					€ 5.845.916,86					€ 5.845.916,86	€ 5.845.916,86
Subsidieerzorg	€ 5.845.916,86					€ 5.845.916,86					€ 5.845.916,86	€ 5.845.916,86
Overhead -/	€ 754.566,40					€ 754.566,40					€ 754.566,40	€ 754.566,40
Totaal te besteden	€ 5.091.350,46					€ 5.091.350,46					€ 5.091.350,46	€ 5.091.350,46
	€ -					€ -					€ -	€ -
Te verdelen in:												
80% i.b.v. mbo-instellingen en studenten	€ 4.073.080,37	€ 1.061.200,18	€ 395.217,25	€ 447.219,92	€ 597.141,82	€ 2.500.778,86	€ 841.033,76	€ 688.417,25	€ 359.786,25	€ 306.657,25	€ 2.175.893,53	€ 4.073.080,37
20% i.b.v. Informatievoorziening	€ 1.018.270,09	€ 265.300,05	€ 98.804,31	€ 111.804,98	€ 149.285,38	€ 625.194,72	€ 210.259,45	€ 167.104,31	€ 89.846,31	€ 76.664,31	€ 543.873,38	€ 1.018.270,09
	€ 882.280,00	€ 131.892,00	€ 131.892,00	€ 55.464,00	€ 121.892,00	€ 441.140,00	€ 131.892,00	€ 131.892,00	€ 55.464,00	€ 121.892,00	€ 441.140,00	€ 882.280,00
ALGEMEEN	€ 809.000,00	€ 500.000,00	€ 18.166,67	€ 3.166,67	€ 18.166,67	€ 539.500,00	€ 13.166,67	€ 238.166,67	€ 13.166,67	€ 5.000,00	€ 269.500,00	€ 809.000,00
IMPLEMENTATIE ACTIVITEITEN	€ 701.360,00	€ 11.000,00	€ 50.000,00	€ 60.000,00	€ 236.272,00	€ 297.272,00	€ 112.000,00	€ 130.000,00	€ 162.088,00	€ -	€ 404.088,00	€ 701.360,00
ONTWIKKELING EN VERBREDING	€ 1.076.364,00	€ 276.595,33	€ 15.750,00	€ 285.048,00	€ 448.220,67	€ 573.143,33	€ 448.220,67	€ 55.000,00	€ -	€ -	€ 503.220,67	€ 1.076.364,00
SPEERPUNTEN	€ 240.000,00	€ 30.000,00	€ 36.000,00	€ 15.000,00	€ 70.000,00	€ 181.000,00	€ 52.000,00	€ 37.000,00	€ -	€ -	€ 89.000,00	€ 240.000,00
NIEUWE SPEERPUNTEN	€ 364.000,00	€ 144.375,00	€ 9.375,00	€ 24.375,00	€ 9.375,00	€ 187.500,00	€ 26.375,00	€ 9.375,00	€ -	€ -	€ 176.500,00	€ 364.000,00
DIVERSEN	€ 4.073.004,00	€ 1.093.882,33	€ 261.193,67	€ 363.053,67	€ 471.455,67	€ 2.189.555,33	€ 783.654,33	€ 601.433,67	€ 257.093,67	€ 241.267,00	€ 1.883.448,67	€ 4.073.004,00
	€ 1.018.270,09	€ 143.533,76	€ 143.533,76	€ 103.533,76	€ 173.533,76	€ 564.135,05	€ 178.533,76	€ 144.783,76	€ 103.533,76	€ 27.283,76	€ 454.135,05	€ 1.018.270,09
20% i.b.v. Informatievoorziening	€ 5.091.274,09	€ 1.237.398,09	€ 404.717,43	€ 466.587,43	€ 644.989,43	€ 2.753.690,38	€ 962.188,09	€ 746.217,43	€ 380.627,43	€ 268.550,76	€ 2.337.583,71	€ 5.091.274,09
Totaal begroot (excl. Overhead)												
Uitwerking 20% Informatievoorziening												
Onafhankelijke deelprojectleider i.v. positionering etc. na project	€ 80.000,00	€ 20.000,00	€ 20.000,00	€ 5.000,00	€ 10.000,00	€ 55.000,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00	€ 5.000,00	€ -	€ 25.000,00	€ 80.000,00
Ontwikkeling één portal	€ 440.000,00	€ 55.000,00	€ 55.000,00	€ 55.000,00	€ 75.000,00	€ 240.000,00	€ 80.000,00	€ 65.000,00	€ 55.000,00	€ -	€ 200.000,00	€ 440.000,00
Ontwikkeling, implementatie en uitbreiding Bijstater	€ 330.000,00	€ 41.250,00	€ 41.250,00	€ 41.250,00	€ 61.250,00	€ 185.000,00	€ 61.250,00	€ 42.500,00	€ 41.250,00	€ -	€ 145.000,00	€ 330.000,00
Inzet studenten als LOB ambassadeurs	€ 150.000,00	€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ -	€ 25.000,00	€ 75.000,00	€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ -	€ 25.000,00	€ 75.000,00	€ 150.000,00
Overzichten	€ 18.270,09	€ 2.283,76	€ 2.283,76	€ 2.283,76	€ 2.283,76	€ 9.135,05	€ 2.283,76	€ 2.283,76	€ 2.283,76	€ 2.283,76	€ 9.135,05	€ 18.270,09
Totaal	€ 1.018.270,09	€ 143.533,76	€ 143.533,76	€ 103.533,76	€ 173.533,76	€ 564.135,05	€ 178.533,76	€ 144.783,76	€ 103.533,76	€ 27.283,76	€ 454.135,05	€ 1.018.270,09
Totaal t.b.v. mbo-instellingen en studenten	€ 4.073.080,37	€ 1.061.200,18	€ 395.217,25	€ 447.219,92	€ 597.141,82	€ 2.500.778,86	€ 841.033,76	€ 688.417,25	€ 359.786,25	€ 306.657,25	€ 2.175.893,53	€ 4.073.080,37
Totaal begroot	€ 5.845.840,49	€ 1.326.500,23	€ 494.021,66	€ 559.024,89	€ 748.426,89	€ 3.125.973,88	€ 1.051.292,23	€ 835.521,66	€ 448.221,66	€ 383.321,66	€ 2.719.868,91	€ 5.094.274,09
Verplichting reeds aangegaan												
Aangegaan vooraf												
Nieuw prognose	€ 5.845.840,49	€ 940.177,82	€ 309.107,72	€ 353.824,89	€ 489.107,72	€ 1.693.110,44	€ 543.417,43	€ 453.529,89	€ 230.623,46	€ 198.623,46	€ 922.910,67	€ 5.845.840,49

Verslag

Vergadering	: Overleg met ministerie van OCW over financiën LOB
Datum	: 3 juni 2014
Aanwezig	: ██████████ (portefeuillehouder LOB, ministerie van OCW), ██████████ (Financiële wet- en regelgeving ministerie van OCW), ██████████ (projectleider LOB, MBO Diensten), ██████████ (Business Controller, MBO Raad), ██████████ (financieel medewerker, MBO Raad)
Afwezig	:
Verslaglegging	: ██████████ (projectmedewerker, MBO Diensten)/edoc 666518

Doel van het overleg

Het wederzijds informeren en maken van afspraken t.a.v. de rapportageverplichtingen met betrekking tot het stimuleringsproject LOB in het mbo.

Aanscherping regelgeving

Subsidies worden gegeven om een activiteit te stimuleren. De subsidieaanvraag wordt beoordeeld en bij goedkeuring wordt er -onder subsidievoorwaarden- geld verstrekt. De belangrijkste voorwaarde staat in de eerste regel van de wijziging van de beschikking tot subsidieverlening aan de coöperatie MBO Diensten (inmiddels omgezet naar Stichting MBO Diensten) voor de doorstart van het stimuleringsproject LOB in het mbo d.d. 31 januari 2014:

'Gelet op artikelen 2 en 4 van de Wet overige OCW-subsidies en artikel 24 van de Regeling BVE-subsidies'.

██████████ adviseert dan ook goed te lezen wat in de subsidiebeschikking staat, inclusief de daarin opgenomen verwijzingen.

Liquiditeitsbegroting

Per 1 januari 2014 zijn de regels aangescherpt en is de regelgeving van het ministerie van OCW aangepast. Een belangrijke wijziging is dat een liquiditeitsbehoefte kan worden opgenomen in de begroting. Dat wil zeggen dat wanneer een subsidie van 1 miljoen wordt verstrekt en er wordt niet aangegeven in welke periode het geld wordt besteed, de subsidieaanvrager 4 x € 250.000 (per kwartaal) ontvangt. Op basis van een liquiditeitsbegroting wordt echter alleen geld verstrekt voor die activiteiten die in die betreffende periode worden uitgevoerd.

Het project "Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo" wordt gesubsidieerd door het ministerie van OCW en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van MBO Diensten.

van € 700.000 in de maand oktober. Behalve dit criterium zijn geen andere criteria gesteld aan de voortgangsrapportage. Aangezien de uitvoeringsorganisatie DUO hier streng op controleert, wordt MBO Diensten dan ook verzocht de voortgangsrapportage conform de voorwaarden op te leveren.

Egalisatiereserve

Een egalisatiereserve opnemen kan alleen als dit in de beschikking is opgenomen en zo ja dan wordt de subsidie verantwoord in het jaarverslag van de instelling en wordt getoond in de balans. Deze beschikking is hier niet op gebaseerd, dus dat is in dit geval niet aan de orde, maar ook niet relevant.

Uurtarief

MBO Diensten wordt geconfronteerd met het feit dat SBB een afwijkend uurtarief hanteert en aangeeft hiervoor toestemming te hebben van het ministerie van OCW.

██████████ merkt op dat het ministerie van OCW afspraken met SBB heeft over de tarieven. Deze zijn echter gerelateerd aan een subsidie die aan het SBB is verstrekt. Dit betekent echter niet dat SBB de tarieven die met het ministerie van OCW zijn afgesproken, ook in rekening kan en mag brengen bij een derde partij zoals MBO Diensten. MBO Diensten maakt zelfstandig afspraken met SBB en andere partijen over te leveren diensten en tarieven. OCW staat daar buiten.

Voor akkoord:

██████████
Projectleider LOB

██████████
Business Controller MBO Raad

██
██████████
Ministerie van OCW
Directie MBO
25-08-2014

██
Ministerie van OCW
Directie MBO
25-08-2014

Het project "Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo" wordt gesubsidieerd door het ministerie van OCW en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van MBO Diensten.

EHE/234815/2014

Van: [redacted]@mboraad.nl
 Verzonden: vrijdag 21 november 2014 12:36
 Aan: [redacted]
 CC: [redacted]
 Onderwerp: Beknopt tussentijdsverslag LOB

Dag [redacted]

Zoals we afgesproken hebben zou ik jullie een tussentijds beknopt verslag doen toekomen over de uitgaven en verplichtingen van het LOB project.

Hierbij het overzicht zoals afgesproken

Begroting tot Q3 ten opzichte van realisatie Q3 en de aangegane verplichting tot en met Q3

Omschrijving	Cumulatief t/m Q2			Cumulatief t/m Q3			Q3 Verplichting
	Begroting	Realisatie	Verschil	Begroting	Realisatie	Verschil	
2014 t.o.v. mbo-instellingen en studenten							
ALGEMEEEN	€ 263.784,00	€ 51.601,98	€ 212.182,02	€ 319.248,00	€ 237.055,00	€ 82.193,00	€ 129.303,86
MILIEUWETENSCAPEN	€ 518.166,67	€ 266.030,69	€ 252.135,98	€ 521.333,34	€ 392.740,54	€ 128.592,80	€ 161.772,69
ONTWIKKELING EN VERSPREIDING	€ 61.000,00	€ 46.918,05	€ 14.081,95	€ 61.000,00	€ 67.586,28	€ -6.586,28	€ 86.305,93
SPEERPUNTEN	€ 292.345,33	€ 233.526,85	€ 58.818,48	€ 557.393,33	€ 387.055,58	€ 170.337,75	€ 357.024,63
NIJLVE SPEERPUNTEN	€ 66.000,00	€ 55,00	€ 65.945,00	€ 61.000,00	€ 55,00	€ 60.945,00	€ 12.051,60
OVERIGEN	€ 153.750,00	€ 123.404,12	€ 30.345,88	€ 178.125,00	€ 124.284,37	€ 53.840,63	€ 100.293,57
	€ 1.355.846,89	€ 722.851,69	€ 633.014,31	€ 1.718.099,67	€ 1.209.271,77	€ 508.827,90	€ 846.752,08
2014 t.o.v. informatie voor de slag	€ 287.067,52	€ 91.425,46	€ 195.642,06	€ 390.601,28	€ 271.429,53	€ 119.171,75	€ 24.863,21
Overhead	€ 178.410,27	€ 133.600,29	€ 44.809,98	€ 270.847,74	€ 234.791,84	€ 36.055,90	€ 30.406,32
	€ 465.477,79	€ 225.025,75	€ 240.452,04	€ 661.449,02	€ 506.221,37	€ 155.227,65	€ 55.269,53
Totaal	€ 1.820.525,79	€ 947.857,44	€ 872.668,35	€ 2.379.548,69	€ 1.715.493,14	€ 664.055,55	€ 902.021,61

Verwachte uitbetaling van de aangegane verplichtingen tot en met Q3

Omschrijving	Begroting	Q1 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015
Accountant	€ 19.453,00	€ 4.453,00				€ 15.000,00
Adviesgroep	€ 0,00	€ 1.000,00	€ 1.000,00	€ 1.000,00	€ 1.000,00	€ 2.000,00
Overige communicatie uitgaven	€ 4.905,32	€ 4.905,32				
Marketing	€ 120.843,66	€ 24.100,73	€ 24.100,73	€ 24.100,73	€ 24.100,73	€ 24.100,73
Kennisdag	€ 7.415,00	€ 7.415,00				
Conferenties	€ 905,00	€ 905,00				
Organisatie en uitvoering 6 x LOB-call ts.nl, VO-raad, Project LOB	€ 740,00	€ 740,00				
Symposia	€ 2.772,68		€ 2.772,68			
Tuoloon	€ 18.000,00	€ 18.000,00				
Oversturing implementatie van de 47 instellingen	€ 63.000,00	€ 16.000,00				€ 47.000,00
Oversturing begeleid object ts.nl, desk undigheidsbeoordeling 47 instellingen	€ 63.000,00	€ 16.000,00				€ 47.000,00
Stimuleringsvoering ondersteunende instellingen	€ 63.000,00	€ 16.000,00				€ 47.000,00
Vergoeding voor 15 instellingen	€ 6.854,40					
Maatregelen voor 15 instellingen (toelagen voor)	€ 79.481,65	€ 30.000,00	€ 30.000,00	€ 29.481,65		
Werkkosten	€ 357.024,83	€ 214.214,78	€ 142.809,85			
Toelagen voor 15 instellingen	€ 12.051,60	€ 12.051,60				
Oversturing promoties	€ 100.293,57					€ 100.293,57
Grafische ontwerp voor 15 instellingen	€ 22.782,01	€ 7.500,00	€ 7.500,00	€ 7.782,01		
Oversturing één project	€ 2.081,20		€ 2.081,20			
Totaal	€ 1.042.021,61	€ 364.999,76	€ 390.291,63	€ 62.000,51	€ 66.100,73	€ 202.496,96

Toelichting

In het eerste overzicht zie je de uitgaven en begroting tot en met Q3. Er is een begin gemaakt met het inlopen van de achterstand in de betaling. (Q2 t.o.v. Q3).

Als we de aangegane verplichtingen meerekenen zijn we goed op weg. Deze aangegane verplichtingen laat een verwachte betaalschema zien als weergegeven in het tweede overzicht.

Mocht je nog vragen hebben of opmerkingen, neem gerust contact op.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
 business controller
 financiën
 [redacted]@mboraad.nl
 [redacted]
 www.mboraad.nl

"Sterk onderwijs vandaag voor de beroepen van morgen"

Dit bericht (inclusief eventuele bijlagen) kan vertrouwelijk zijn en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Als u dit bericht onterecht ontvangt, wordt u verzocht de inhoud niet te gebruiken en de afzender te informeren door het bericht te retourneren. Hoewel de informatie met zorg is samengesteld, kan de MBO Raad niet garanderen dat dit bericht correct, volledig en tijdig overkomt.

Herziene begroting Stimuleringsproject LOB 2014 - 2015

BEGROTINGSRUIMTE	2014-2015	Q1 2014	Q2 2014	Q3 2014	Q4 2014	TOTAAL 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	TOTAAL 2015	TOTAAL
Reeds ontvangen	€ 4.847.745,00											
Bested	€ -2.001.829,14											€ -3.600.330,52
Saldo	€ 2.845.916,86											€ 3.000.000,00
Ontvangst van milieutele	€ 3.000.000,00											€ 3.000.000,00
	€ 5.845.916,86											€ 5.845.916,86
Subsidiebedrag	€ 5.845.916,86											€ 5.845.916,86
Overhead -/	€ 754.566,40											€ 754.566,40
Totaal te besteden	€ 5.091.350,46											€ 5.091.350,46
Te verdelen in:												
80% t.b.v. mbo-instellingen en studenten	€ 4.073.080,37											€ 4.073.080,37
20% t.b.v. informatievoorziening	€ 1.018.270,09											€ 1.018.270,09
REVIEW												
80% t.b.v. mbo-instellingen en studenten												
ALGEMEEN	€ 862.280,00	€ 131.892,00	€ 131.892,00	€ 55.464,00	€ 121.892,00	€ 441.140,00	€ 131.892,00	€ 131.892,00	€ 55.464,00	€ 121.892,00	€ 441.140,00	€ 862.280,00
IMPLEMENTATIE ACTIVITEITEN	€ 809.000,00	€ 500.000,00	€ 18.166,67	€ 3.166,67	€ 18.166,67	€ 538.500,00	€ 13.166,67	€ 238.166,67	€ 13.166,67	€ 5.000,00	€ 269.500,00	€ 809.000,00
ONTWIKKELING EN VERBEREIDING	€ 701.360,00	€ 11.000,00	€ 50.000,00	€ -	€ 236.272,00	€ 297.272,00	€ 112.000,00	€ 130.000,00	€ 162.088,00	€ -	€ 404.088,00	€ 701.360,00
SPEERPUNTEN	€ 1.076.364,00	€ 278.595,33	€ 15.750,00	€ 265.048,00	€ 15.750,00	€ 573.143,33	€ 448.220,67	€ 55.000,00	€ -	€ -	€ 503.220,67	€ 1.076.364,00
NIJWIE SPERPUNTEN	€ 240.000,00	€ 30.000,00	€ 36.000,00	€ 15.000,00	€ 70.000,00	€ 151.000,00	€ 52.000,00	€ 37.000,00	€ -	€ -	€ 89.000,00	€ 240.000,00
DIVERSEN	€ 364.000,00	€ 144.375,00	€ 9.375,00	€ 24.375,00	€ 9.375,00	€ 187.500,00	€ 26.375,00	€ 9.375,00	€ 26.375,00	€ 114.375,00	€ 176.500,00	€ 364.000,00
	€ 4.073.080,40	€ 1.093.823,33	€ 261.183,67	€ 363.053,67	€ 471.455,67	€ 2.188.553,33	€ 783.654,33	€ 601.433,67	€ 257.093,67	€ 241.267,00	€ 1.883.448,67	€ 4.073.080,40
20% t.b.v. informatievoorziening												
	€ 1.018.270,09	€ 143.533,76	€ 143.533,76	€ 103.533,76	€ 173.533,76	€ 564.135,05	€ 178.533,76	€ 144.783,76	€ 103.533,76	€ 27.283,76	€ 454.135,05	€ 1.018.270,09
Totaal begroet (text. Overhead)	€ 5.091.274,09	€ 1.237.356,09	€ 404.717,43	€ 466.587,43	€ 644.889,43	€ 2.753.690,38	€ 962.188,09	€ 746.217,43	€ 360.627,43	€ 268.550,76	€ 2.337.583,71	€ 5.091.274,09
Uitwerking 20% informatievoorziening												
Onafhankelijke deelopdrachtgever bij positionering etc na project	€ 80.000,00	€ 20.000,00	€ 20.000,00	€ 5.000,00	€ 10.000,00	€ 55.000,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00	€ 5.000,00	€ -	€ 25.000,00	€ 80.000,00
Ontwikkeling één portal	€ 440.000,00	€ 55.000,00	€ 55.000,00	€ 55.000,00	€ 75.000,00	€ 240.000,00	€ 80.000,00	€ 65.000,00	€ 55.000,00	€ -	€ 200.000,00	€ 440.000,00
Ontwikkeling, implementatie en uitbreiding bijzater	€ 330.000,00	€ 41.250,00	€ 41.250,00	€ 41.250,00	€ 61.250,00	€ 185.000,00	€ 61.250,00	€ 42.500,00	€ 41.250,00	€ -	€ 145.000,00	€ 330.000,00
Inzet studenten als LOB ambassadeurs	€ 150.000,00	€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ -	€ 25.000,00	€ 75.000,00	€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ -	€ 25.000,00	€ 75.000,00	€ 150.000,00
Onvoorzen	€ 18.270,09	€ 2.283,76	€ 2.283,76	€ 2.283,76	€ 2.283,76	€ 9.135,05	€ 2.283,76	€ 2.283,76	€ 2.283,76	€ 27.283,76	€ 454.135,05	€ 18.270,09
Totaal	€ 1.018.270,09	€ 143.533,76	€ 143.533,76	€ 103.533,76	€ 173.533,76	€ 564.135,05	€ 178.533,76	€ 144.783,76	€ 103.533,76	€ 27.283,76	€ 454.135,05	€ 1.018.270,09
Totaal t.b.v. mbo-instellingen en studenten	€ 1.018.270,09	€ 143.533,76	€ 143.533,76	€ 103.533,76	€ 173.533,76	€ 564.135,05	€ 178.533,76	€ 144.783,76	€ 103.533,76	€ 27.283,76	€ 454.135,05	€ 1.018.270,09
Totaal begroet	€ 5.845.840,49	€ 1.326.500,23	€ 494.024,56	€ 559.024,89	€ 746.428,89	€ 3.125.573,58	€ 1.051.282,23	€ 835.521,56	€ 449.731,56	€ 383.321,56	€ 2.719.866,91	€ 5.091.274,09
Verplichting reeds aangegaan												
		€ 594.800,00	€ 92.680,83	€ 687.480,83	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 235.125,20	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 185.501,90	€ 422.443,76	€ 1.109.924,59
Aangaan vooraf												
		€ -100.000,00	€ -120.000,00									
Nieuw prognose		€ 940.177,82	€ 1.153.824,89	€ 1.453.824,89	€ 839.107,72	€ 2.933.110,44	€ 1.188.417,43	€ 716.529,89	€ 450.739,89	€ 588.623,46	€ 2.922.310,67	€ 5.855.421,11
												€ 9.430,62

Offertes, Stand 26-06-2014, inschatting uitbetaling

Coöperatie Oriëntatie Begeleiding

Code	Omschrijving	Bedrag	Q3 2014	Q4 2014	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015
OV-006	Accountant	€ 19.453,00		€ 4.453,00				€ 15.000,00
OV-010	Adviesgroep	€ 6.050,00	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 1.008,33
ALG-001	Kamgroep	€ 162.139,71	€ 121.604,78		€ 40.534,93			
ALG-003	Conferenties	€ 9.233,20	€ 9.233,20					
ALG-006	Brochures	€ 26.706,00	€ 26.706,00					
IMP-001	Toolbox	€ 5.823,25	€ 5.823,25					
IMP-003	Ondersteuning implementatie visie en beleid 47 instellingen	€ 63.000,00	€ 40.000,00					€ 23.000,00
IMP-004	Ondersteuning beoogd olievlek t.a.v. deskundigheidsbevordering 47 instellingen	€ 63.000,00	€ 40.000,00					€ 23.000,00
IMP-005	Stimulerende vergoeding contactpersonen instellingen	€ 63.000,00	€ 40.000,00					€ 23.000,00
ONT-001	Inzet deskundigen voor 15 instellingen	€ 3.412,20		€ 3.412,20				
ONT-003	Inzet deskundigen voor 15 instellingen (inclusief locaties)	€ 80.796,30		€ 80.796,30				
SP	Werkgroepen	€ 483.954,84	€ 290.372,90		€ 193.581,94			
SP-031	Toelatingsbeleid / Intake	€ 12.051,60	€ 12.051,60					
DIV-003	Onderzoek promovendus	€ 100.293,57						€ 100.293,57
INF-002	Ontwikkeling één portal	€ 11.011,00	€ 8.000,00	€ 3.011,00				
Totaal		€ 1.109.924,67	€ 594.800,07	€ 92.680,83	€ 235.125,20	€ 1.008,33	€ 1.008,33	€ 185.301,90

Algemeen						
Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschild
€ 462.182	€ 54.748	€ 516.931	€ 63.917	€ 115.728	€ 472.612	44.318

Implementatie Activiteiten						
Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschild
€ 117.387	€ 227.436	€ 344.823	€ 399	€ 24.199	€ 384.880	€ -40.058

Ontwikkeling en Verbreding						
Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschild
€ 1.001.211	€ -594.610	€ 406.600	€ 62.630	€ 82.486	€ 364.962	€ 41.638

Speerpunten						
Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschild
€ 582.109	€ 4.750	€ 586.860	€ 206.266	€ 167.177	€ 520.943	€ 65.917

Nieuwe Speerpunten						
Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschild
€ 365.666	€ -30.969	€ 334.698	€ 54.632	€ 59.627	€ 244.325	€ 90.373

Diversen						
Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschild
€ 33.275	€ 561.085	€ 594.360	€ 13.328	€ 78.777	€ 261.318	€ 333.043

20% t.b.v. informatievoorziening

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 727.610	€ -309.230	€ 418.380	€ 8.555	€ 87.998	€ 327.855	€ 90.525

Totaal Overhead

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 343.835	€ 86.789	€ 430.624	€ 95.405	€ 73.214	€ 377.149	€ 53.475

Recap totaal

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 3.633.275	€ 0	€ 3.633.276	€ 505.131	€ 689.206	€ 2.954.044	€ 679.231

Onderbesteding

Project uitvoering	Nieuw	Oud	Vershill
Algemeen	€ 44.318	€ 0	€ 44.318
Implementatie Activiteiten	€ -40.058	€ 0	€ -40.058
Ontwikkeling en Verbreding	€ 41.638	€ 0	€ 41.638
Speerpunten	€ 65.917	€ 0	€ 65.917
Nieuwe Speerpunten	€ 90.373	€ 0	€ 90.373
Diversen	€ 333.043	€ 340.651	€ -7.608
20% t.b.v. informatievoorziening	€ 90.525	€ 0	€ 90.525
Totaal (excl. Overhead)	€ 625.757	€ 340.651	€ 285.106
Overhead	Nieuw	Oud	Vershill
Inzet personeel	€ 42.693	€ 0	€ 42.693
Overige (Accountantk., Reisk., Telefoonk., Kantoor- & Adviesk.)	€ 10.781	€ 0	€ 10.781
Websife en overige communicatie uitingen)	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal Overhead	€ 53.475	€ 0	€ 53.475
Totaal (incl overhead)	€ 679.231	€ 340.651	€ 338.580

Realisatie begroting stamingsproject LOB in het mbo

	Begroting 2012	Realisatie 2012	Saldo 31/12/12	Realisatie 2013	Saldo 31/12/13	Realisatie 2014	Saldo 31/12/14	Realisatie 2015	Saldo 31/12/15	Uitszande verpl. Optmerkingen	Begroting 2012	Realisatie 2012	Verschil				
KOSTENSOBEGROTINGSRUIMTE	7847746	4847746	3000000	7847746	0	7847746	0	7847746	0	0	7847746	7847746	340650,48				
Beschikking OCV	7747746	4847746	3000000	7747746	0	7747746	0	7747746	0	0	7747746	7747746	0,0000				
Beschikking OCV -/- Overdragen OCV	100000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	244650,48				
Cashflow	7847746	4847746	3000000	7847746	0	7847746	0	7847746	0	0	7847746	7847746	340650,48				
Overdragen OCV	7847746	4847746	3000000	7847746	0	7847746	0	7847746	0	0	7847746	7847746	0,0000				
Overdragen OCV -/- Uitgeven NB/O Overdragen	-100000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0000				
Beschikking OCV	7847746	4847746	3000000	7847746	0	7847746	0	7847746	0	0	7847746	7847746	340650,48				
Overdragen OCV	7847746	4847746	3000000	7847746	0	7847746	0	7847746	0	0	7847746	7847746	0,0000				
Beschikking OCV -/- Realisatie /prognose	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0000				
KOSTENSOBEGROTINGSRUIMTE	7847746	4847746	3000000	7847746	0	7847746	0	7847746	0	0	7847746	7847746	340650,48				
BOK b.v. v. mbo-instellingen en subinst.	689000	18007	41340,05	68750,05	60367,99	42310,09	727610,09	392329,945	418980,145	11370,22	418980,145	1212770,058	-0,0025				
Informatieactiviteiten	690000	0	59000,00	240120,32	56879,68	451431,03	117386,65	277485,98	348822,63	393,33	74141,11	180141,11	516370,185	0,4935455			
Ontwikkeling en verdediging	175448	24493	165101,2	85157,76	109494,24	59233,56	1001210,68	-934610,3	-466400,98	63630,32	124124,325	13124,33	50721,555	446600,525	-0,145		
Spaartunnen	1178400	0	1178400,0	91855,14	108554,86	50435,279	890109,481	4750,24	58689,7212	20265,73	233094,004	125000	2500	58689,728	-0,014733		
Overdragen OCV	364000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0000		
Divers	5284746	36065	528660,0	82294,67	4323383,13	1761532,78	2561830,35	232441,28	2784271,631	401171,75	822352,248	638137,37	2443620,29	340651,344	0,0025		
20% b.v. v. informatievoorziening	1520000	0	1520000,0	431090,52	1132009,46	398299,39	727610,09	-392329,945	418980,145	6854,72	178522,773	118932,44	11370,22	418980,145	-0,0025		
Totaal (excl. Overhead)	6890746	36065	6770600,0	1326387,39	5444262,61	2184652,17	3289440,44	-86789,665	3202851,416	409726,47	1000675,02	700991,36	750507,28	282000,43	340651,341	671986,34	
Overhead	930000	64173	1520000,0	6770637,27	267099	594628	269712	677030916	26207,51	80237	78503	79006	122378	357124	0	957107,51	957107,51
Overdragen	1101000	596	1095504,0	36310	731394	60275	12919	60591,48	73500,48	151,66	14393	13324	28615	73500	0,48	170681,46	170681,46
Winkels en andere communicatie uitgiften	1041000	64769	6770637,64	6770637,64	300409	6770637,64	6770637,64	86788,99	436223,99	95405	89896	94330	150993	430624	-0,01	1127789,99	1127789,99
Totaal (incl. overhead)	7847746	100834	7746931	1623796,39	6117114,61	2483839,17	363275,44	0,325	363275,406	526139,47	1090771,02	795221,36	901590,28	329324,43	340651,331	7647945,38	7507065,994

KOSTENSOBEGROTINGSRUIMTE

	Begroting 2012	Realisatie 2012	Saldo 31/12/12	Realisatie 2013	Saldo 31/12/13	Realisatie 2014	Saldo 31/12/14	Realisatie 2015	Saldo 31/12/15	Uitszande verpl. Optmerkingen	Begroting 2012	Realisatie 2012	Verschil				
BOK b.v. v. mbo-instellingen en subinst.	689000	18007	41340,05	68750,05	60367,99	42310,09	727610,09	392329,945	418980,145	11370,22	418980,145	1212770,058	-0,0025				
Informatieactiviteiten	690000	0	59000,00	240120,32	56879,68	451431,03	117386,65	277485,98	348822,63	393,33	74141,11	180141,11	516370,185	0,4935455			
Ontwikkeling en verdediging	175448	24493	165101,2	85157,76	109494,24	59233,56	1001210,68	-934610,3	-466400,98	63630,32	124124,325	13124,33	50721,555	446600,525	-0,145		
Spaartunnen	1178400	0	1178400,0	91855,14	108554,86	50435,279	890109,481	4750,24	58689,7212	20265,73	233094,004	125000	2500	58689,728	-0,014733		
Overdragen OCV	364000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0000		
Divers	5284746	36065	528660,0	82294,67	4323383,13	1761532,78	2561830,35	232441,28	2784271,631	401171,75	822352,248	638137,37	2443620,29	340651,344	0,0025		
20% b.v. v. informatievoorziening	1520000	0	1520000,0	431090,52	1132009,46	398299,39	727610,09	-392329,945	418980,145	6854,72	178522,773	118932,44	11370,22	418980,145	-0,0025		
Totaal (excl. Overhead)	6890746	36065	6770600,0	1326387,39	5444262,61	2184652,17	3289440,44	-86789,665	3202851,416	409726,47	1000675,02	700991,36	750507,28	282000,43	340651,341	671986,34	
Overhead	930000	64173	1520000,0	6770637,27	267099	594628	269712	677030916	26207,51	80237	78503	79006	122378	357124	0	957107,51	957107,51
Overdragen	1101000	596	1095504,0	36310	731394	60275	12919	60591,48	73500,48	151,66	14393	13324	28615	73500	0,48	170681,46	170681,46
Winkels en andere communicatie uitgiften	1041000	64769	6770637,64	6770637,64	300409	6770637,64	6770637,64	86788,99	436223,99	95405	89896	94330	150993	430624	-0,01	1127789,99	1127789,99
Totaal (incl. overhead)	7847746	100834	7746931	1623796,39	6117114,61	2483839,17	363275,44	0,325	363275,406	526139,47	1090771,02	795221,36	901590,28	329324,43	340651,331	7647945,38	7507065,994

Algemeen

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Prognose 2015
€ 462.182	€ 54.748	€ 516.931	€ 63.917	€ 516.930

Implementatie Activiteiten

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Prognose 2015
€ 117.387	€ 227.436	€ 344.823	€ 399	€ 344.823

Ontwikkeling en Verbreding

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Prognose 2015
€ 1.001.211	€ -594.610	€ 406.600	€ 62.630	€ 406.601

Speerpunten

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Prognose 2015
€ 582.109	€ 4.750	€ 586.860	€ 206.266	€ 586.860

Nieuwe Speerpunten

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Prognose 2015
€ 365.666	€ -30.969	€ 334.698	€ 54.632	€ 334.698

Diversen

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Prognose 2015
€ 33.275	€ 561.085	€ 594.360	€ 13.328	€ 253.709

20% t.b.v. informatievoorziening

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Prognose 2015
€ 727.610	€ -309.230	€ 418.380	€ 8.555	€ 418.380

Totaal Overhead

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Prognose 2015
€ 343.835	€ 86.789	€ 430.624	€ 95.405	€ 430.624

[REDACTED]

Van: [REDACTED]@mboraad.nl>
Verzonden: maandag 20 juli 2015 16:55
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Q2-rapportages LOB
Bijlagen: Toelichting realisatie Q2 2015 en aangepaste prognose begroting stimuleringsproject LOB in het mbo v20-07-2015.doc; Reallocatie begroting LOB 2012 -2015 Q2 2015 v 20-07-2015.xlsx

Dag [REDACTED] & [REDACTED],

Hierbij alvast de cijfers LOB-Q2 zoals door [REDACTED] aan jullie beloofd. Op basis van de uitkomsten tot en met het eerste kwartaal 2015, is er in afstemming met OCW afgesproken dat er vanuit het Stimuleringsproject LOB in het mbo het verloop van de besteding van de subsidiegelden inzichtelijk wordt gemaakt.

In de bijlage treft u op basis van de realisatie van het tweede kwartaal 2015 de bijgestelde prognose aan.

In de eerste kwartaalrapportage was de verwachte onderbesteding € 340.651.

In de tweede kwartaalrapportage is dit bedrag aan verwachte onderbesteding gestegen tot € 679.231.

De inhoudelijke onderbouwing volgt door Fieny na haar vakantie.

Ik hoor graag als er nog vragen zijn.

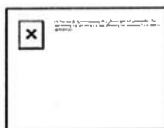
Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
business controller
financiën

[REDACTED]
[REDACTED]@mboraad.nl
[REDACTED]

www.mboraad.nl

"Sterk onderwijs vandaag voor de beroepen van morgen"

Dit bericht (inclusief eventuele bijlagen) kan vertrouwelijk zijn en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Als u dit bericht onterecht ontvangt, wordt u verzocht de inhoud niet te gebruiken en de afzender te informeren door het bericht te retourneren. Hoewel de informatie met zorg is samengesteld, kan de MBO Raad niet garanderen dat dit bericht correct, volledig en tijdig overkomt.

Algemeen

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 462.182	€ 54.748	€ 516.931	€ 63.917	€ 115.728	€ 472.612	44.318

Implementatie Activiteiten

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 117.387	€ 227.436	€ 344.823	€ 399	€ 24.199	€ 384.880	€ -40.058

Ontwikkeling en Verbreding

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 1.001.211	€ -594.610	€ 406.600	€ 62.630	€ 82.486	€ 364.962	€ 41.638

Speerpunten

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 582.109	€ 4.750	€ 586.860	€ 206.266	€ 167.177	€ 520.943	€ 65.917

Nieuwe Speerpunten

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 365.666	€ -30.969	€ 334.698	€ 54.632	€ 59.627	€ 244.325	€ 90.373

Diversen

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 33.275	€ 561.085	€ 594.360	€ 13.328	€ 78.777	€ 261.318	€ 333.043

20% t.b.v. informatievoorziening

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 727.610	€ -309.230	€ 418.380	€ 8.555	€ 87.998	€ 327.855	€ 90.525

Totaal Overhead

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 343.835	€ 86.789	€ 430.624	€ 95.405	€ 73.214	€ 377.149	€ 53.475

Recap totaal

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 3.633.275	€ 0	€ 3.633.276	€ 505.131	€ 689.206	€ 2.954.044	€ 679.231

Onderbesteding

Project uitvoering	Nieuw	Oud	Vershil
Algemeen	€ 44.318	€ 0	€ 44.318
Implementatie Activiteiten	€ -40.058	€ 0	€ -40.058
Ontwikkeling en Verbreding	€ 41.638	€ 0	€ 41.638
Speerpunten	€ 65.917	€ 0	€ 65.917
Nieuwe Speerpunten	€ 90.373	€ 0	€ 90.373
Diversen	€ 333.043	€ 340.651	€ -7.608
20% t.b.v. informatievoorziening	€ 90.525	€ 0	€ 90.525
Totaal (excl. Overhead)	€ 625.757	€ 340.651	€ 285.106
Overhead	Nieuw	Oud	Vershil
Inzet personeel	€ 42.693	€ 0	€ 42.693
Overige (Accountantk., Reisk., Telefoonk., Kantoo	€ 10.781	€ 0	€ 10.781
Website en overige communicatie uitingen)	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal Overhead	€ 53.475	€ 0	€ 53.475
Totaal (incl overhead)	€ 679.231	€ 340.651	€ 338.580

Ministerie van OCW

Mevrouw [REDACTED]
 Postbus 16375
 2500 BJ DEN HAAG

Houttuinlaan 6
 3447 GM Woerden
 Postbus 2051
 3440 DB Woerden

Woerden, 30 juni 2015

Ons kenmerk: EHE/243764/2015

Doorkiesnummer: [REDACTED]

T: 0348 - 75 35 00

Onderwerp: Tussenrapportage Doorstart stimuleringsproject LOB in het mbo

F: 0348 - 75 35 01

Geachte mevrouw [REDACTED],

info@mbodiensten.nl

www.mbodiensten.nl

Hierbij biedt MBO Diensten u de Tussenrapportage aan van het Stimuleringsproject LOB in het mbo.

Na goedkeuring van het projectplan Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo (kenmerk: EHE/218206) is MBO Diensten met ingang van juli 2012 gestart met het opnieuw initiëren en voortzetten van de diverse projectactiviteiten uit de eerste projectperiode (2010-2012). Gedurende de periode oktober 2012 tot en met december 2013 is er gewerkt aan diverse activiteiten.

Vanaf de goedkeuring van het herzien projectplan Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo (kenmerk: EHE/230465/2013) heeft MBO Diensten de in gang gezette activiteiten voortgezet in het schooljaar 2013-2014. In het najaar 2013 zijn zaken op basis van intensieve gesprekken tussen OCW en MBO Diensten tegen het licht gehouden en bijgesteld. Dit mede naar aanleiding van de tijdsduur van het project en de besteding van subsidies.

Door middel van de beschikking van 31 januari 2014: wijziging beschikking doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo (verplichtingsnummers 61200-27788 en -26703) is de projectperiode vastgelegd tot en met december 2015. Opnieuw vervult MBO Diensten de rol van subsidieaanvrager. Uitvoering en realisatie van het project liggen eveneens bij MBO Diensten.

Mede op verzoek van de opdrachtgever OCW richt de opzet van deze Tussenrapportage zich uitsluitend op de beoogde resultaten en de bereikte resultaten. Het startpunt van de beoogde resultaten sluit aan bij het laatst ingediende en geaccordeerde projectplan met kenmerk EHE/230456/2013. Om een zo volledig mogelijk overzicht te geven, zijn alle resultaten vanaf de start van het Stimuleringsproject LOB in het mbo tot en met juni 2015 opgenomen.

Het project "Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo" wordt gesubsidieerd door het ministerie van OCW en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van MBO Diensten.

Wanneer er in het projectplan beoogde resultaten zijn vermeld, zijn deze gekopieerd uit het projectplan met kenmerk EHE/230456/2013. Zij dienen als basis voor de bereikte resultaten. De beoogde resultaten zijn steeds in een apart kader opgenomen.

Daar waar er afgeweken wordt van de beoogde resultaten, volgt steeds een toelichting. Naar verwachting zijn er andere of extra activiteiten ontwikkeld, c.q. uitgevoerd. Deze worden derhalve toegevoegd. Dit gebeurt zonder het aangeven van een beoogd resultaat.

De mogelijk 'nieuwe' activiteiten die zijn opgepakt, zijn al eerder beschreven in de Tussenrapportage van juli 2014.

De initiatieven en/of activiteiten die niet al expliciet zijn beschreven in het projectplan (EHE/230456/2013), worden in deze tussenevaluatie uitvoeriger weergegeven.

Per onderdeel bevat de beschrijving steeds de volgende componenten:

- 1 Inleiding
- 2 Beoogd resultaat
- 3 Bereikt resultaat
- 4 Nog te ondernemen acties
- 5 Tijdsplan

De sfeer van deze rapportage is, in tegenstelling tot de rapportage van juli 2014, feitelijk van aard. Daar waar dit op het moment van afronding van de rapportage mogelijk is, wordt er melding gemaakt van de eerste ideeën richting de toekomst van LOB (na de projectperiode).

Bij de tussenrapportage wordt tevens een financiële rapportage aangeleverd. Dit betreft de stand van zaken per 1 juli 2015. De cijfers over Q2 worden eind juli 2015 via mail aangeleverd.

Mevrouw [REDACTED] van MBO Diensten zal in een overleg na de zomer nadere toelichting op deze rapportage geven.

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
Directeur MBO Diensten

Bijlage 1: Tussenrapportage juni 2015

Bijlage 2: Financiële rapportage juni 2015

Het project "Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo" wordt gesubsidieerd door het ministerie van OCW en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van MBO Diensten.

A large, abstract graphic on the left side of the cover. It consists of several concentric, semi-circular bands of varying shades of gray, creating a tunnel-like or ripple effect. The bands are not perfectly circular, with some segments missing or offset, giving it a dynamic, organic feel.

Tussenrapportage

Stimuleringsproject LOB in het mbo

juni 2015

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	3
2	Algemene projectinformatie	4
3	Communicatie project	10
4	Visie en Beleid	13
5	Deskundigheidsbevordering	16
6	Speerpunten	19
7	Instrumentontwikkeling	27
8	Actuele pilots	29
9	Effectmeting en onderzoek	39
10	Informatievoorziening	43
11	Nog te ondernemen acties	48

Titel: Tussenrapportage 2015

Project/Werkgroep: Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo

Auteur(s): ██████████, MBO Diensten

Redactie: ██████████ & ██████████

Vormgeving: Atelier Chênevert

MBO Diensten

Houttuinlaan 6

Postbus 2051

3440 DB Woerden

T 0348 - 753 610

E lob@mbodiensten.nl

www.lob4mbo.nl

Woerden, Juni 2015

Versienummer: EHE/243700/2015

Tussenrapportage LOB

Het project 'Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo' wordt gesubsidieerd door het ministerie van OCW en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van MBO Diensten.

1. Voorwoord

Mede op verzoek van de opdrachtgever OCW richt de opzet van deze Tussenrapportage zich uitsluitend op de beoogde resultaten en de bereikte resultaten. Het startpunt van de beoogde resultaten sluit aan bij het laatst ingediende en geaccordeerde projectplan met kenmerk EHE/230456/2013. Om een zo volledig mogelijk overzicht te geven, zijn alle resultaten vanaf de start van het Stimuleringsproject LOB in het mbo tot en met juni 2015 opgenomen.

Wanneer er in het projectplan beoogde resultaten zijn vermeld, zijn deze gekopieerd uit het projectplan met kenmerk EHE/230456/2013. Zij dienen als basis voor de bereikte resultaten. De beoogde resultaten zijn steeds in een apart kader opgenomen.

Daar waar er afgeweken wordt van de beoogde resultaten, volgt steeds een toelichting. Naar verwachting zijn er andere of extra activiteiten ontwikkeld, c.q. uitgevoerd. Deze worden derhalve toegevoegd. Dit gebeurt zonder het aangeven van een beoogd resultaat.

De mogelijk 'nieuwe' activiteiten die zijn opgepakt, zijn al eerder beschreven in de Tussenrapportage van juli 2014.

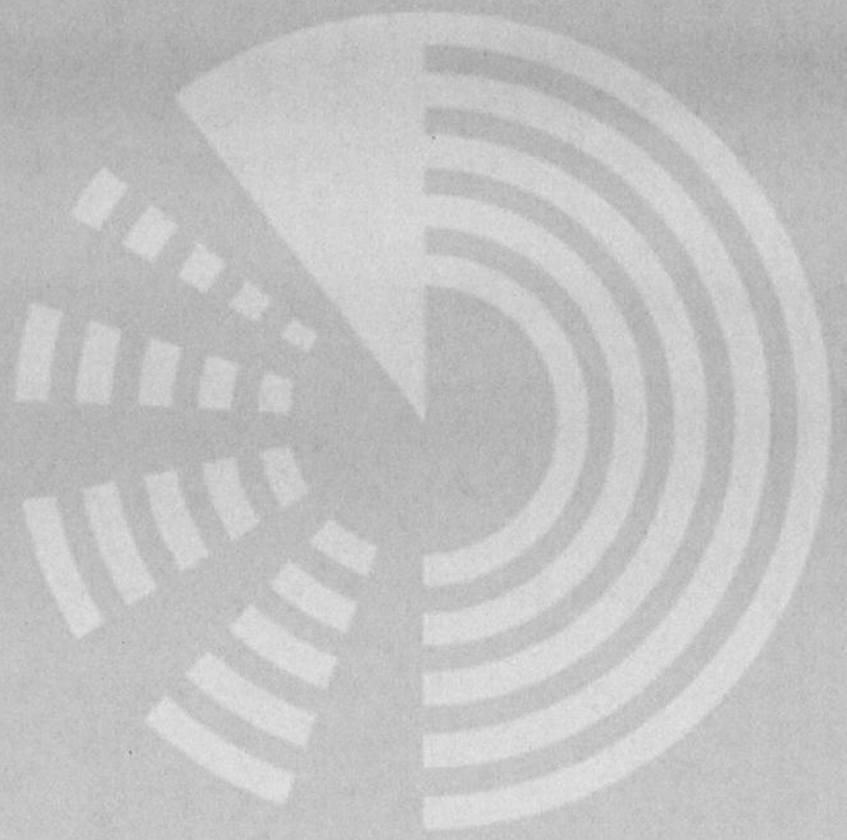
De initiatieven en/of activiteiten die niet al expliciet zijn beschreven in het projectplan (EHE/230456/2013), worden in deze tussenevaluatie uitvoeriger weergegeven.

Per onderdeel bevat de beschrijving steeds de volgende componenten:

1. Inleiding
2. Beoogd resultaat
3. Bereikt resultaat
4. Nog te ondernemen acties
5. Tijdspad

De sfeer van deze rapportage is, in tegenstelling tot de rapportage van juli 2014, feitelijk van aard. Daar waar dit op het moment van afronding van de rapportage mogelijk is, wordt er melding gemaakt van de eerste ideeën richting de toekomst van LOB (na de projectperiode). Na de zomer wordt in ieder geval ingezet op het maken van een conceptadvies. Dit gebeurt onder meer op basis van de resultaten van de activiteiten, uitgevoerd in het kader van Effectmeting.

In de eindrapportage (december 2015/januari 2016) wordt er uitvoeriger stilgestaan bij de proceskant van het project en is er ruimte van uitvoerige conclusies en aanbevelingen.

Algemene projectinformatie

Hoofdstuk 2

2. Algemene projectinformatie

Inleiding

In de periode september tot en met november 2010 hebben de projectpartners van het Stimuleringsproject LOB in het mbo (MBO Diensten, MBO Raad, SBB en Skills Netherlands) samen gewerkt aan de opzet en de inhoudelijke component van LOB in het mbo. JOB heeft als 'kritische toezichthouder' bijgedragen aan de inhoud en de ontwikkeling van het plan en vervult deze rol gedurende de projectperiode.

Het ministerie van OCW heeft beschikbare middelen toegekend en ingezet in de periode januari 2011 tot en met juli 2012. In juni 2012 was er een afrondende bijeenkomst voor alle projectbetrokkenen. Tijdens deze bijeenkomst zijn de gerealiseerde producten gepresenteerd en is op een feestelijke wijze aandacht besteed aan de afronding van de eerste projectfase.

Na goedkeuring van het projectplan Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo (kenmerk: EHE/218206) is MBO Diensten met ingang van juli 2012 gestart met het opnieuw initiëren en voortzetten van de diverse projectactiviteiten uit de eerste projectperiode (2010-2012). Gedurende de periode oktober 2012 tot en met december 2013 is er gewerkt aan diverse activiteiten.

Vanaf de goedkeuring van het herzien projectplan Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo (kenmerk: EHE/230465/2013) heeft MBO Diensten de in gang gezette activiteiten voortgezet in het schooljaar 2013-2014. In het najaar 2013 zijn zaken op basis van intensieve gesprekken tussen OCW en MBO Diensten tegen het licht gehouden en bijgesteld. Dit mede naar aanleiding van de tijdsduur van het project en de besteding van subsidies.

Door middel van de beschikking van 31 januari 2014: wijziging beschikking doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo (verplichtingsnummers 61200-27788 en -26703) is de projectperiode vastgelegd tot en met december 2015. Opnieuw vervult MBO Diensten de rol van subsidieaanvrager. Uitvoering en realisatie van het project liggen eveneens bij MBO Diensten.

Op het gebied van de activiteiten spreekt het voor zich dat deze een voortgaande lijn vormen met in gang gezette activiteiten. Hierbij ligt de focus op het proces in de onderwijsinstellingen. De vastgestelde uitgangspunten vormen, samen met de reeds bereikte resultaten, de basis voor de in te zetten activiteiten.

Uitgangspunten

De inhoud van het project is ook in deze laatste fase mede gebaseerd op bevindingen uit onderzoek. Hieronder zijn de meest essentiële kenmerken in het kort weergegeven.

Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) geeft een student *meer inzicht* in zijn eigen *kwaliteiten, zijn mogelijkheden en drijfveren*. Zo helpt LOB een student bij het maken van de juiste opleidings- en beroepskeuzes. Uit onderzoek blijkt dat jongeren behoefte hebben aan meer begeleiding op dit vlak.

Concreet gaat het bij LOB om het ontwikkelen van vijf loopbaancompetenties (zoals opgesteld door [REDACTED]):

- **Capaciteitenreflectie:**
Over welke capaciteiten beschik ik?
- **Motievenreflectie:**
Passen deze capaciteiten bij wat ik voor ogen heb en bij mijn eigen drijfveren/waarden?
- **Werkexploratie:**
Welk soort werk past bij mijn wensen/waarden en wat zijn mijn toekomstmogelijkheden?
- **Loopbaansturing:**
Hoe geef ik vorm aan mijn loopbaan om bovenstaande te bereiken? Welke zaken moet ik mij nog eigen maken qua leer- en of werkproces?
- **Netwerken:**
Hoe bouw ik binnen mijn werkgebied contacten/netwerk op, gericht op een baan of verdere loopbaangerichte ontwikkeling?

In het projectplan staat een theoretische onderbouwing van het bovenstaande in een bijlage onder de titel 'Loopbaanoriëntatie en -begeleiding als probleem' (geschreven door Frans Meijers).

Algemene doelstelling

LOB zit in de haarvaten van het onderwijs!
Dit impliceert dat studenten ervaren dat ze een goede LOB-ondersteuning krijgen, loopbaancompetenties kunnen ontwikkelen en in staat zijn tot zelfsturing!

Relevante ontwikkelingen

Het document Loopbaan en Burgerschap in het mbo (mei 2010) vormt de basis voor de vorm en inhoud die LOB krijgt in de mbo-instellingen. Deze kwalificatie-eisen uit dit document geven, samen met de kwalificatie-eisen van het betreffende kwalificatiedossier en de eisen op het terrein van Nederlandse taal en rekenen, aan wat er van een student verwacht wordt om het betreffende diploma te halen.

Daarnaast zijn er enkele actuele ontwikkelingen die rechtstreeks of zijdelings een verband hebben met het belang van het uitvoeren van een professionele LOB. Hierbij gaat het om:

- LOB sluit nauw aan op de bestuurlijke kwaliteitsagenda vanuit het Bestuursakkoord mbo 2014.
- Verder sluit LOB aan op Focus op Vakmanschap en de aanvullende plannen van minister Jet Bussemaker. Zoals de intake en het 'trefzeker plaatsen'. Dat is in een opleiding des te meer noodzakelijk geworden, nu de verblijfsduurbekostiging in het mbo wordt ingevoerd. Investeren in LOB betaalt zich hierdoor rechtstreeks uit.
- Daarnaast leidt een kwaliteitsimpuls van LOB tot het verlagen van VSV en het verhogen van het rendement. Dit alles kan gekwantificeerd worden in harde doelstellingen en concrete opbrengsten. LOB levert tevens een kwalitatieve bijdrage aan de doorstroom naar het hbo, waarin een min of meer gebonden studieadvies gegeven wordt.

- Tot slot levert LOB een belangrijke bijdrage aan het vergroten van werknemersvaardigheden en betere aansluiting op de arbeidsmarkt. Hier is LOB te koppelen aan hogere tevredenheid van bedrijven en verlagen van jeugdwerkloosheid.
- Ook is de invoering van een LOB programma en eisen binnen het vmbo en de daaraan gekoppelde bestuursagenda van de VO-raad en de MBO Raad van groot belang voor de regionale samenwerking tussen beide onderwijssectoren.

In de achter ons liggende periode zijn er ook door de minister enkele brieven, c.q. notities opgesteld die rechtstreeks een relatie hebben met LOB. Het betreft o.a. Gekwalificeerd voor de toekomst, d.d. 3 maart 2015; Ruim baan voor vakmanschap: een toekomstgericht mbo, d.d. 2 juni 2014; Extra kansen voor jongeren in een kwetsbare positie, d.d. 12 december 2014.

Tot slot heeft ook De Onderwijsraad publicaties geschreven die vragen om een professionele LOB, zowel in vmbo als mbo. Het gaat o.a. om de notities Overgangen in het onderwijs, d.d. 13 maart 2014; Samen voor een ononderbroken schoolloopbaan, d.d. 3 november 2014.

Ook vanuit SZW zijn er aanbevelingen gedaan om jeugdwerkloosheid terug te dringen. Team Sterk heeft als afronding van zijn werkzaamheden een actieplan opgesteld dat op diverse fronten relaties legt, bijvoorbeeld tussen het ontbreken van de vaardigheid netwerken (direct van groot belang binnen LOB) en het vinden van een stage- en/of arbeidsplaats.

Kortom: LOB is meer dan ooit actueel!

Projectstructuur

De structuur en de werkwijze van het project is als volgt:

MBO Diensten
Projectleiding

Adviesgroep

Deze bestaat uit de directie van MBO Diensten, een beleidsadviseur OCW (als waarnemer), een of twee bestuursleden van de MBO Raad, twee leden van een College van Bestuur, een afvaardiging van sociale partners, een afvaardiging van JOB/LAKS, de projectleider van MBO Diensten en een onafhankelijk deskundige. De Adviesgroep is nadrukkelijk gericht op ontwikkeling en implementatie van het project; belangenbehartiging is hierbij niet aan de orde is. Naar verwachting is er tweemaandelijks overleg, met als doel:

- Adviseren van het uitvoerende project;
- Bevorderen van bestuurlijk draagvlak;
- Bevorderen implementatie en borging van resultaten in en rondom de onderwijsinstellingen;
- Bewaken en bevorderen van de voortgang van het project; bewaken dat ieder zijn 'rol pakt';
- Verbindingen leggen met belangenbehartiging.

Kerngroep

Deze bestaat uit vier direct betrokkenen uit onderwijsinstellingen. Zij zijn met name actief geweest als 'kartrekker' in de eerste projectfase.

Deze kerngroep komt maandelijks bij elkaar, met als opdracht:

- Ondersteunen van projectscholen om te kunnen werken met instrumenten uit de Toolbox;
- Informatie verstrekken aan onderwijsinstellingen over ontwikkelde instrumenten;
- Aanreiken van ideeën om het project te perfectioneren en uit te breiden;
- In teamverband meedenken met de landelijke projectleiding om diverse projectactiviteiten te verbeteren. Denk hierbij aan de voorbereiding van regionale kennisdelings-bijeenkomsten;
- Schakelen en verbindingen leggen tussen diverse werkgroepen en algehele projectdoelstelling;
- Ondersteunen projectleiding ten aanzien van verbinding projectmatige ontwikkelingen met relevante beleidsterreinen;
- Organiseren en uitvoeren van masterclasses;
- Ontwikkelen van lessenseries in relatie tot LOB-thema's (daar waar wenselijk);
- Afvaardiging in klankbordgroep onderzoek promovendus;
- Gevraagd en ongevraagd advies geven op diverse beleidsthema's van de MBO Raad en SBB;
- Bijdragen leveren aan- en ondersteunen van onderwijsinstellingen bij implementatieproces;
- Verkennen van mogelijkheden bij inzet van social media binnen het onderwijscurriculum met daarbij LOB als specifieke insteek;
- Actieve rol vervullen bij organiseren en invullen van periodieke bijeenkomsten LOB-café.

Kennisdelingsbijeenkomsten

Vijf keer per jaar vinden er regionale kennisdelingsbijeenkomsten plaats. Het is de bedoeling dat de contactpersonen van de betrokken onderwijsinstellingen deze bijeenkomsten bezoeken. De bijeenkomsten zijn deels informatief en deels thematisch van karakter. Bij dit thematische deel is het mogelijk dat er collega's meekomen die direct betrokken zijn bij het betreffende thema. De

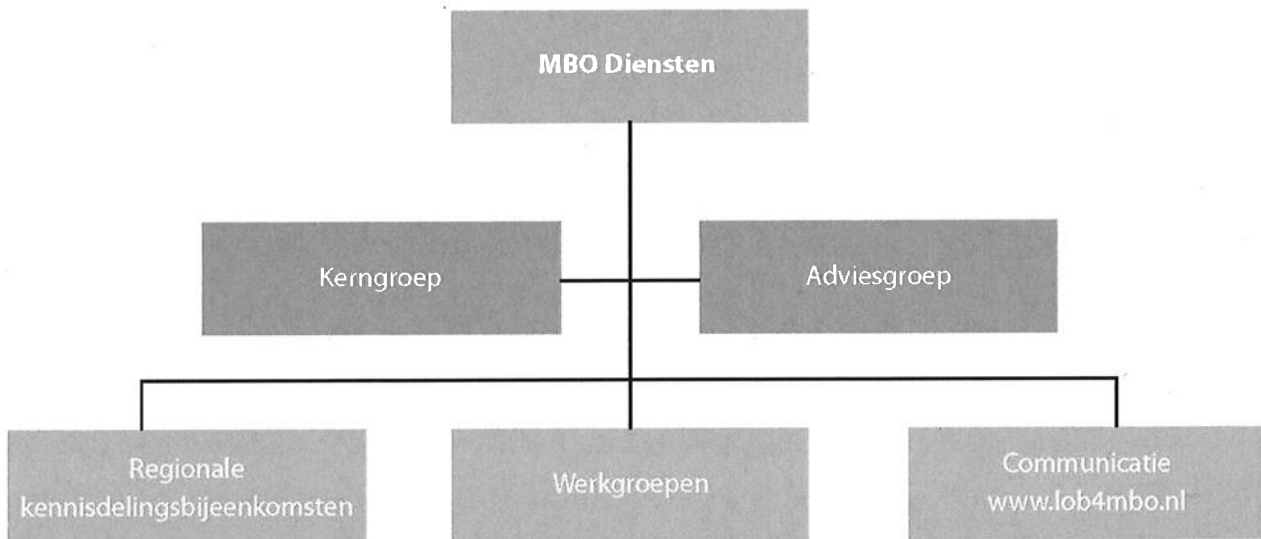
implementatie van ontwikkelingen loopt als rode draad door de bijeenkomsten. Dit optimaliseert de onderlinge verbinding. Het elkaar vertrouwen versterkt het beoogde regionale netwerk en daarmee dus ook de beoogde kennisdeling. De organisatie van deze bijeenkomsten ligt in handen van MBO Diensten.

Werkgroepen

Met ingang van december 2013 zijn er zes werkgroepen van start gegaan. Zij gingen aan de slag met het daadwerkelijk realiseren van de beschreven resultaten voor de benoemde speerpunten (zie verder pagina 19 voor uitvoerige beschrijving van deze speerpunten).

Met ingang van januari 2014 ziet de projectorganisatie er als volgt uit:

Projectorganisatie

Communicatie project

Hoofdstuk 3

3. Communicatie project

Inleiding

Alle activiteiten die er vanuit het landelijke project – en daarmee vanuit overheids gelden – zijn ontwikkeld, moeten voor iedere mbo-instelling en andere LOB-betrokkenen toegankelijk zijn. Om dit te realiseren is communicatie van deze ontwikkelingen en resultaten van belang. Afweging bij het zetten van communicatieve stappen en/of het ontwikkelen van materialen, is de vraag of het meerwaarde heeft voor de onderwijsinstellingen of de studenten. Bij het positief beantwoorden van deze vraag, zijn er keuzes gemaakt ten aanzien van deelname, realiseren van brochures of andere activiteiten.

Beoogd resultaat

- De projectwebsite geniet landelijke bekendheid.
- Er is een aantal bijeenkomsten geweest in het kader van het LOB-café.
- Er zijn landelijke bijeenkomsten georganiseerd en uitgevoerd.
- Er zijn tien regionale kennisdelingsbijeenkomsten uitgevoerd.
- Er is een afsluitende conferentie uitgevoerd.
- Er zijn minimaal drie brochures rondom een vooraf gekozen item verschenen.

Bereikt resultaat

- Landelijke conferentie in samenwerking tussen Studiekeuze 123, VO-raad en MBO Diensten (maart 2013);
- Toolbox uit eerste projectfase is in vijfvoud naar alle onderwijsinstellingen verstuurd en digitaal beschikbaar;
- Landelijke conferentie juni 2014 met als thema 'LOB in 2025';
- Ontwikkeling twee leaflets, zowel voor bestuurders als overige geïnteresseerden;
- Ontwikkeling website www.lob4mbo.nl;
- Ontwikkeling en verspreiding drie posters rondom essentiële punten van LOB;
- Ontwikkeling en verspreiding van notitieboekjes met daarin een korte inhoud van uitgevoerde kennisdelingsbijeenkomsten, juni 2014;
- Uitvoering van vijf bijeenkomsten LOB-café, in samenwerking met VO-raad;
- Deelname aan MBO Diner in september 2014, met als thema LOB;
- Deelname aan- en uitvoering van twee workshops tijdens C.v.l.-conferentie in maart 2015;
- Workshop tijdens conferentie in mei 2015 in kader van promotie diverse promovenda UU;
- Bijeenkomst in het kader van de 'lancering' van ontwikkelde instrumenten, 23 juni 2015;
- Uitgave Oogst (tijdschrift met de LOB-opbrengsten van twee projectjaren), juni 2015;
- Alle ontwikkelde producten uit de projectfase 2013-juni 2015 zijn in vijfvoud naar betrokken onderwijsinstellingen gestuurd en digitaal ter beschikking gesteld;
- Organisatie twaalf regionale kennisdelingsbijeenkomsten;
- Publicatie van drie brochures rondom een thema.

Nog te ondernemen acties en tijdsplan

- Slotconferentie 26 november 2015;
- Er worden nog twee regionale kennisdelingsbijeenkomsten uitgevoerd (oktober en december 2015);
- Er worden nog minimaal twee thematische brochures uitgebracht (oktober - november 2015).

Visie en Beleid

Hoofdstuk 4

4. Visie en Beleid

Inleiding

Om tot daadwerkelijke realisatie van de algemene projectdoelstelling te komen, is het ontwikkelen van een passende visie op LOB binnen de onderwijsinstelling essentieel. Na het vaststellen van deze visie kunnen er activiteiten ontplooid worden die een bijdrage leveren aan het implementatieproces van LOB binnen het mbo.

De doorontwikkelde LOB-scan (de basis is gelegd bij VO-raad; daarna is de scan binnen de eerste projectfase mbo-proof gemaakt) kunnen onderwijsinstellingen gebruiken om een aantal zaken in het kader van visie en beleid te bespreken. Resultaten van deze besprekingen geven de betreffende onderwijsinstelling inzicht in de stand van zaken ten aanzien van het instellingsbeleid in relatie tot LOB. Deze scan is aangeboden aan de participerende mbo-instellingen binnen het Stimuleringsproject. De inzet van deze scan is begeleid door deskundigen. Resultaten zijn binnen de onderwijsorganisatie als 'nulmeting' gebruikt voor participatie in het LOB-project en kunnen gezien worden als nulmeting van het project.

Beoogd resultaat

47 mbo-instellingen beschikken over een Visie en Beleidsplan LOB; de vertaling voor de onderwijspraktijk is gemaakt. Het plan omvat minimale uitgangspunten en acties die rechtstreeks bijdragen aan het realiseren van draagvlak. Na een periode van inzet van maatwerk, implementatie en het opdoen van ervaringen, is LOB vanaf 2016 opgenomen in de cyclus van zelfevaluatie en kwaliteitszorg van de onderwijsinstelling.

Bereikt resultaat

- De LOB-scan (ontwikkeld binnen VO-project) is mbo-proof gemaakt.
- 37 mbo-instellingen hebben de LOB-scan ingevuld.
- 37 mbo-instellingen beschikken over een Visie en Beleidsplan LOB.
- Alle 37 mbo-instellingen zetten actief stappen om het implementatieproces tot een goed einde te brengen. Hierbij worden ondersteuning en financiële middelen vanuit het project ingezet.
- Instrumenten om de LOB-scan zo optimaal mogelijk te gebruiken zijn openbaar en beschikbaar voor alle onderwijsinstellingen via projectwebsite www.lob4mbo.nl.
- Naast de algemene LOB-scan is er een team-scan ontwikkeld voor beleids- en visieontwikkeling direct gekoppeld aan de werkvloer.
- De brochure Van Inspiratie naar Realisatie (gebaseerd op ervaringen eerste projectfase) is gepubliceerd.
- Drie instellingen hebben vanuit het project ondersteuning gekregen in kader van werken met levensechte opdrachten; acht onderwijsinstellingen krijgen ondersteuning bij het leren netwerken van studenten.

Nog te ondernemen acties

Een expert doet onderzoek bij drie mbo-instellingen in het kader van succes-en faalfactoren die een rol spelen (of hebben gespeeld) bij de implementatie van LOB binnen de mbo-instelling. Deze resultaten zijn in het najaar van 2015 beschikbaar. Momenteel vinden er gesprekken plaats over hoe de resultaten kunnen dienen als voorbeelden voor alle onderwijsinstellingen (zie verderop in deze tussenevaluatie bij 9. Effectmeting en onderzoek).

Tijdspad

De resultaten van deze analyse zijn te verwachten in oktober 2015.

Toelichting op bereikt resultaat in relatie tot beoogd resultaat

Er zijn in de gehele projectperiode 37 onderwijsinstellingen aangesloten bij het project. Dat wil dus zeggen dat de beoogde 47 niet zijn gehaald. Het is echter niet zo dat de niet-deelnemende onderwijsinstellingen niet actief zijn op het gebied van LOB binnen hun instelling. Motivatie van instellingen om niet deel te nemen aan het Stimuleringsproject zijn o.a.:

- De mbo-instelling is al geruime tijd actief op terrein van LOB, aansluitend op eerder uitgevoerde HPBO-projecten;
- Er is binnen de mbo-instelling in een bepaalde periode een te geringe ontwikkelcapaciteit; er zijn vooraf onvoldoende garanties dat deelname tot een succes kan lijden;
- Prioriteitenstelling vraagt om andere keuzes binnen de instelling, bijvoorbeeld door regionale ontwikkelingen;
- Er zijn interne reorganisaties die er (tijdelijk) voor zorgen dat er andere keuzes worden gemaakt binnen de betreffende mbo-instelling.

Deskundigheidsbevordering

Hoofdstuk 5

5. Deskundigheidsbevordering

Inleiding

Zowel wetenschap als praktijk laten zien dat professionalisering van alle betrokkenen in het onderwijsproces van het mbo noodzaak is. Hierbij moet gedacht worden aan zowel onderwijsgevendend als begeleiders beroepspraktijkvorming. Bij deze laatste categorie horen daarom ook de actief betrokkenen uit het bedrijfsleven. Uiteraard gaat het in deze context over professionalisering in het kader van LOB.

Ervaringen uit eerdere HPBO-projecten, plus ervaringen die zijn opgedaan door Stichting Platforms VMBO in het kader van professionalisering, zijn als input gebruikt voor ontwikkeling en uitvoering scholingstrajecten. Het onderdeel Deskundigheidsbevordering richt zich in eerste instantie op het professionaliseren van docenten in het voeren van het juiste gesprek met de student. Naast dit onderdeel maakt de deskundigheidsbevordering door middel van de regionale kennisdelingsbijeenkomsten en het traject Implementatie onderdeel uit van dit projectonderdeel. De resultaten zijn allen hieronder beschreven.

Beoogd resultaat

Alle instellingen hebben het ingezette professionaliseringstraject vervolmaakt. Dat wil zeggen dat er per onderwijsinstelling minimaal twee schoolcoaches zijn opgeleid en er minimaal twee teams van docenten zijn getraind in het voeren van het professionele reflectiegesprek met de student. De onderwijsinstellingen van de eerste fase hebben intern gezorgd voor de eerste olievlekeffecten naar ander docententeams. De training met het principe 'train-the-trainer' is overgebracht op collega's van andere teams.

De schoolcoaches uit de eerste fase hebben trainingen voor praktijkopleiders in de leerbedrijven uitgevoerd. Deze trainingen zijn beschreven in een hanteerbaar document, zodat de kennis overdraagbaar is. Het streven is dat minimaal 25 praktijkopleiders de beoogde training hebben gevolgd in het eerstvolgende projectjaar.

Contactpersonen leren van elkaars ervaringen en zijn actief aan de slag met het implementatieproces in hun eigen onderwijsinstelling.

Bereikt resultaat

- 100 docenten zijn getraind als schoolcoach (zowel loopbaanreflectiegesprekken als tools voor begeleiden teams);
- 477 docenten zijn getraind in het voeren van loopbaanreflectiegesprekken;
- Alle onderwijsinstellingen zetten stappen om met de 'train the trainer'-methode het gewenste olievlekeffect te realiseren. Hierbij is ondersteuning vanuit het project;
- Onderzoek door [REDACTED] en [REDACTED] ten aanzien van de effecten van de training is

beschikbaar in de vorm van de brochure Leren luisteren en Loopbaanleren.

- Er is ook een brochure Loopbaanreflectie in dialoog verschenen. Hierin beschrijven de trainers de inhoud, de context en het belang van de training. Er staan in deze brochure ook interviews met ervaringsdeskundigen.
- Bij twee onderwijsinstellingen is de training deskundigheidsbevordering samen met praktijkopleiders (26 praktijkopleiders in samenwerking met 26 docenten) uitgevoerd.
- De uitgevoerde training is op basis van ervaringen geëvalueerd, doorontwikkeld en wordt momenteel in praktijk gebracht.
- Er zijn twaalf regionale kennisdelingsbijeenkomsten georganiseerd. De inhoud en bevindingen van deze bijeenkomsten in het schooljaar 2013-2014 zijn terug te vinden in notitieboekje 200 pagina's, duizenden ideeën. De inhoud en resultaten van alle bijeenkomsten zijn in te zien op de website van het project.

Nog te ondernemen acties (of in uitvoering)

- 82 docenten zijn in juni 2015 gestart met de training tot schoolcoach en behalen binnenkort hun eindcertificaat.
- Ongeveer 50 docenten starten op korte termijn de training om zich beter te bekwamen in het voeren van loopbaanreflectiegesprekken en behalen later dit jaar hun eindcertificaat.
- De ervaringen van de trainingen met praktijkopleiders worden opgenomen in het onderzoek van [REDACTED] naar de uitvoering van deze training binnen het bedrijfsleven.
- De ervaringen met de nieuw opgezette training komen terecht in een aanvullende publicatie.
- In het najaar 2015 wordt drie keer een tweedaags traject uitgevoerd voor 25 mbo-instellingen, specifiek gericht op het implementatieproces binnen de eigen instelling.
- In overleg met betrokken experts wordt er nagedacht over het beschikbaar stellen van de inhoud van de training en de opgedane ervaringen. Hierbij wordt gezocht naar een koppeling met de resultaten uit de analyse van de drie onderwijsinstellingen (zie pagina 48 nog te ondernemen acties).
- Er komen nog twee regionale kennisdelingsbijeenkomsten, waarbij onder andere stil gestaan wordt bij het belang van het pedagogische klimaat in relatie tot LOB.
- De projectleiding werkt aan de erkenning van de ontwikkelde en uitgevoerde training binnen het lerarenregister. Bij realisatie hiervan ontvangen alle getrainde docenten hiervoor een bevestiging.

Tijdspad

- De trainingen worden eind 2015 afgerond.
- De bijgestelde brochure op basis van de ervaringen met de nieuwe training is naar verwachting in november 2015 beschikbaar.

Speerpunten

Hoofdstuk 6

6. Speerpunten

Inleiding

In de eerste projectfase zijn er zes werkgroepen gekoppeld aan thema's die relevant zijn voor de ontwikkeling en uitvoering van LOB binnen het onderwijs. In de eindrapportage juli 2012 is hierover uitvoerig gerapporteerd. Hier wordt voor dit onderdeel volstaan met het benoemen van de opgeleverde resultaten.

In de tweede projectfase zijn er in nauw overleg met OCW enkele nieuwe speerpunten benoemd. Ook hier is aan elk speerpunt (thema) een werkgroep met vertegenwoordigers uit het onderwijs gekoppeld, met de opdracht te zorgen voor overdraagbare resultaten (materiaalontwikkeling). De bereikte resultaten uit de tweede fase worden, daar waar wenselijk, iets uitvoeriger besproken.

Speerpunten van de tweede projectfase zijn:

- Begeleiden excellente studenten
- Begeleiden risicogroepen
- Begeleiden keuzeprocessen allochtone jongeren
- Bevordering ouderbetrokkenheid
- Bevordering instroom technieksectoren
- Doorlopende leerlijn vmbo-mbo
- Succesvol doorstromen na het mbo, zowel arbeidsmarkt als hbo

Gekozen werkwijze

De plannen zijn ontworpen door experts op het betreffende gebied. Soms is er een expertmeeting gehouden; de verkregen input leidde dan tot een plan. Hierna heeft de kerngroep de conceptplannen op hoofdlijnen besproken en zijn er, indien wenselijk, c.q. noodzakelijk, aanpassingen verricht. Binnen het ministerie zijn de betreffende deelplannen voorgelegd aan collega's van de afdeling die specifiek met dit thema aan de slag is of van een afdeling die aan de slag is met aanpalend beleid of projecten. Indien wenselijk zijn plannen op basis van nieuwe of extra input aangepast.

De deelprojecten zijn gerealiseerd door onderwijsbetrokkenen uit de participerende instellingen binnen het Stimuleringsproject LOB in het mbo. Op onderdelen zijn betrokkenen uit vmbo en het hoger onderwijs gevraagd. Er is bij elk deelproject gewerkt in een landelijke werkgroep. Een zogeheten 'kartrekker' was voorzitter van de betreffende werkgroep. Verder is er ondersteuning geboden door een expert ten aanzien van het betreffende onderwerp. De eindresultaten zijn onder regie van de projectleiding gecoördineerd en vormgegeven.

Bereikte resultaten speerpunten eerste projectfase

In de eerste projectfase (juni 2012) is een Toolbox samengesteld met relevante LOB-instrumenten. Deze Toolboxes zijn in vijfvoud naar alle onderwijsinstellingen verstuurd. De informatie is verder digitaal beschikbaar via de website van het project.

Instrumenten uit de Toolbox zijn:

- Intake: kaarten, posters en film om discussie over de professionalisering van Intake te entameren.
- Ontwikkeling levenswijze opdrachten: handboek, benodigde templates en formulieren voor het eigenstandig ontwikkelen van beoogde opdrachten.
- Krachtige leeromgeving: brochure, ontwikkelformat en theoretisch kader voor ontwikkeling van inspirerende omgeving.
- VM2 en LOB: publicatie en drie uitgewerkte casussen over de manier waarop LOB vorm kan krijgen binnen scholenkoppels vmbo-mbo.
- Netwerken: netwerkwartet en readers om studenten te leren netwerken, met het oog op het zoeken en vinden van een passende stage, vervolgopleiding en/of plaats op de arbeidsmarkt.
- Doorstroom mbo-hbo-arbeidsmarkt: Kijkkader met overzicht van praktijkvoorbeelden en theoretische onderlegger.
- Praktijkopdrachten voor diverse vakrichtingen in samenwerking met Skills Netherlands
- Beroepsoriënterende Stages door SBB: handleidingen voor zowel leerbedrijven, kenniscentra als onderwijsinstellingen over oriënterende stages voor vmbo-leerlingen.

Beoogd resultaat en bereikte resultaten tweede projectfase

Omdat de beoogde resultaten niet in zijn geheel zijn samen te vatten, worden deze per speerpunt weergegeven. Daarna volgt meteen het bereikte resultaat. Het is goed te realiseren dat de beoogde resultaten heel algemeen beschreven zijn, vóór de daadwerkelijke start van de werkgroepen. Het is daarom goed mogelijk dat het bereikte resultaat voldoet aan de opdracht, maar de uitwerking om moverende reden door de werkgroep anders is ingevuld.

Begeleiden excellente studenten

Beoogde resultaten

1. Een gemeenschappelijke taal om te spreken over excellentie in het mbo. Er wordt een landelijke verkenning gehouden over het thema excellentie, onder een representatieve groep betrokkenen binnen het mbo. Hierbij wordt recht gedaan aan de heterogeniteit binnen het mbo. De resultaten worden gepresenteerd in een aansprekende vorm (bijvoorbeeld een animatie of korte film).
2. Een set van ideeën om excellentie in het mbo te stimuleren, aangedragen door mbo-studenten van verschillende niveaus en sectoren (bijvoorbeeld in de vorm van wedstrijden, naar voorbeelden in het hoger onderwijs).
3. Een product/tool dat studenten ondersteunt de loopbaancompetentie kwaliteitenreflectie te ontwikkelen, door talenten zichtbaar te maken. Dit kan worden ingezet voor LOB-activiteiten.
4. Een product/tool waarmee het proces van erkennen, betekenis geven, begeleiden, programmeren en waarderen van excellentie binnen het mbo gestimuleerd kan worden (bijvoorbeeld in de vorm van een spel dat met verschillende doelgroepen gespeeld kan worden en uitdaagt tot het doen van uitspraken over deze elementen).

Bereikte resultaten

Alleen als het begrip 'excellentie' gaat leven voor alle partijen en betekenis krijgt in denken en handelen (voor alle partijen te snappen en eigen te maken), maakt excellentie kans op succes binnen de onderwijsinstelling (uitgangspunt van werken door de werkgroep).

Montagetool en Catalogus

Om op een praktische wijze aan de slag te gaan met excellentie, zijn er twee handzame instrumenten gemaakt: een Montagetool en een Catalogus.

- De Montagetool geeft praktische aanwijzingen over hoe je stap voor stap aan de slag kunt met excellentie.
- De Catalogus biedt een breed overzicht van mogelijkheden, middelen en achtergronden en geeft zo een toelichting op de korte aanwijzingen in de Montagetool;

Begeleiden risicogroepen

Beoogde resultaten

1. Een opleidingsmodule voor deskundigheidsbevordering voor coaches en docenten van risicogroepen;
2. Een film die mogelijke mentor- en/of coachingstructuren concreet in beeld brengt en een bijbehorende brochure met voorwaarden waaraan voldaan moet worden om te komen tot een deugdelijke mentor- en/of coachingstructuur;
3. Een film die goede voorbeelden van krachtige leeromgevingen concreet in beeld brengt en een bijbehorende brochure met voorwaarden waaraan voldaan moet worden om te komen tot een krachtige leeromgeving.

Bereikte resultaten

- Opleidingsmodule *Loopbaancoaching voor kwetsbare jongeren, een vak apart!*
Het doel van de opleidingsmodule is om de deelnemer handvatten te bieden bij de loopbaancoaching van kwetsbare jongeren. In de module is er aandacht voor diverse theoretische inzichten en worden deelnemers gestimuleerd een eigen visie op de aanpak bij loopbaancoaching te vormen. De map is voorzien van achtergrondinformatie en literatuur.
- Vijf korte films de ontwikkelde films belichten, elk vanuit een ander perspectief, de praktijk van loopbaancoaching voor kwetsbare jongeren. In iedere film vertelt een docent, praktijkbegeleider, opleidingscoördinator of student zijn of haar eigen verhaal. Zij geven, ieder op hun eigen wijze en vanuit hun eigen optiek, aan hoe ze de begeleiding het liefst ingevuld zien. Deze films sluiten aan bij het aanbod van de Opleidingsmodule en worden gebruikt binnen deze module.

Begeleiden keuzeprocessen allochtone jongeren

Beoogde resultaten

Voorgesteld wordt de volgende activiteiten te ontplooiën:

- Er moet aansluiting gezocht worden bij bestaande activiteiten en/of deelprojecten op het gebied van LOB in het mbo. Dit kan bijvoorbeeld door aan bestaande werkgroepen een expert/ ervaringsdeskundige op het gebied van allochtone jongeren toe te voegen. Op die manier wordt het 'allochtone aspect' beter geïntegreerd.
- Laat experts van verschillende werkgroepen en deskundigen op het terrein van visie en beleid en deskundigheidsbevordering periodiek bij elkaar komen om te overleggen en samen na te denken over mogelijke andere initiatieven en aandachtspunten.
- Om spelgevoel onder docenten te bevorderen zou socioloog Ilias El Hadioui aan de deelnemende scholen een aantal masterclasses kunnen geven. Dit om het begrip spelgevoel te introduceren en bewustwording te kweken voor deze thematiek.

Bereikte resultaten

Publicatie die bestaat uit:

- Een visiedeel: dit deel kan fungeren als vertrekpunt voor een strategie voor diversiteit en LOB;
- Een mentorprogrammadeel: dit deel bevat informatie over meerwaarde en valkuilen bij het opzetten van een mentorprogramma voor Nieuwe Nederlanders.
- Een communicatiedeel: beschrijft acht casussen die weergeven op welke manier begeleiders en docenten effectief en cultuursensitief kunnen communiceren met deze studenten.

Dit product heeft als doel mbo-instellingen te inspireren om LOB aan te grijpen en Nieuwe Nederlanders te stimuleren hun talenten meer te benutten en de wat minder sterke punten verder te ontwikkelen.

Bevordering ouderbetrokkenheid

Beoogde resultaten

Doel van het deelproject is te komen tot producten die ouderbetrokkenheid in het mbo bewerkstellingen of vergroten. De producten zijn gericht op de instroom-, doorstroom- of uitstroomfase. Ouderbetrokkenheid resulteert in onderwijsondersteunend gedrag van ouders. Met uiteraard een succesvolle (school)loopbaan als gevolg. Scholen kunnen dit gedrag mogelijk aanjagen of ondersteunen. Op basis van de beperkte literatuur en onderzoek is de conclusie dat de LOB-projectgroep Ouderbetrokkenheid bij het ontwikkelen van producten en instrumenten kan inzetten op:

- De organisatie (ouderbetrokkenheid structureel opnemen in visie en beleid, focus op ouderbetrokkenheid aanbrengen);
- Training en/of scholing van personeel;
- Heldere informatie voor ouders die bijdraagt aan de dialoog;
- Bouwen van netwerken (ervaringsmogelijkheden scheppen);
- Inzoomen op reeds aanwezige praktijkvoorbeelden en mogelijk onder de aandacht brengen met een brochure.

Bereikte resultaten

- Brochure Ouderbetrokkenheid: de brochure *Ouders betrekken bij de loopbaanontwikkeling van hun kind – Een overzicht van onderzoek, literatuur en handvatten voor het mbo* bevat informatie over bevindingen uit wetenschappelijke en niet-wetenschappelijke publicaties over ouderbetrokkenheid en LOB die van belang zijn voor mbo-studenten. Youngworks heeft alle relevante literatuur op een overzichtelijke manier in kaart te gebracht en daar waar mogelijk voorzien van input uit zowel wetenschap, praktijk van onderwijs, ouders en student. De brochure bevat ook enkele interviews met zowel wetenschappers als ouders en studenten.
- Publicatie Schoolwaardenkompas: dit is de handleiding voor de inzet van het Schoolwaardenkompas en biedt onderwijsinstellingen hulp bij het maken van keuzes die een relatie hebben de manier waarop LOB vorm krijgt en de wijze waarop ouders daarbij betrokken worden.
- Instrument Schoolwaardenkompas: is een instrument waarmee onderwijsinstellingen deze keuzes in kaart kunnen brengen. Op deze wijze helpt het kompas bij het vormen van de logische samenhang tussen alle organisatiegebieden. Het kompas kan gezien worden als een eerste stap richting invulling van LOB en het betrekken van ouders. Uitgangspunt is dat een benadering vanuit

de basis het meest solide resultaat oplevert en dat samenhang met de andere organisatiegebieden borg staat voor een groot en blijvend effect.

De handleiding en het Schoolwaardenkompas zijn een logisch vervolg op de brochure *Ouders betrekken bij de loopbaanontwikkeling van hun kind*, die is uitgebracht in juni 2014.

Bevordering instroom technieksectoren

Gelet op de ontwikkeling, een andere aanpak als bij de overige speerpunten en het tijdspad, is dit onderwerp 'verplaatst' naar de actuele pilots. Derhalve is dit projectdeel ook binnen dat hoofdstuk (7. Actuele pilots) beschreven.

Doorlopende leerlijn vmbo-mbo

Beoogde resultaten

Algemeen beoogd resultaat is samen te vatten in een kernachtige slogan: 'LOB als ruggengraat!'

- Actief inzetten van enkele bestuurders uit het vmbo en het mbo om landelijke bestuurlijke steun te krijgen (zogenaamde LOBByisten).
- Organiseren en faciliteren van regionale inspiratiebijeenkomsten, waarbij studenten betrokken worden. Hiertoe wordt een draaiboek ontwikkeld.
- Koppeling van deskundige docenten en ondersteuning van hen bij de implementatie. Hierbij kan er gebruik gemaakt worden van zogenaamde kennismakelaars in de regio.
- Ontwikkelen van projectvormen vanuit het LOB-perspectief. Het gaat hierbij om projecten waarbij studenten centraal staan en aan de hand van inhoudelijke thema's gewerkt wordt.

Bereikt resultaat

- Handreiking: versterking van doorlopende leerlijn vmbo-mbo: waarom is samenwerking op het gebied van LOB belangrijk? Ook is er aandacht voor voorkomende belemmeringen. In diverse digitale bijlagen zijn oplossingsrichtingen uitgewerkt. Ze bevatten, net als de handreiking, diverse links die verder kunnen helpen. Er zijn ideeën aangereikt om inspiratie op te doen om jongeren in een doorlopende LOB-lijn te ondersteunen bij de ontwikkeling van hun loopbaancompetenties.

De bijlagen zijn:

- Bouwstenen voor een doorlopende leerlijn vmbo-mbo
- De actoren in een doorlopende leerlijn LOB
- Draaiboeken voor drie activiteiten op het snijvlak vmbo-mbo
- Samenwerken aan LOB
- Visie ontwikkelen in regionale inspiratiebijeenkomsten

Succesvol doorstromen na het mbo, zowel arbeidsmarkt als hbo

Beoogde resultaten

- Inventarisatie van succesvolle door- en uitstroomtrajecten;
- Ontwerpeisen: waar moet op gelet worden bij het ontwerpen van een ondersteuningstraject voor succesvolle doorstroom vanuit studentperspectief;
- Concrete ervaringen met in de praktijk toegepaste ontwerpeisen;
- Gevalideerde, doordachte en onderbouwde ontwerpeisen en practice based evidence voor de op mbo-niveau ontwikkelde en gerealiseerde LOB-doorstroomontwerpen;

- Beschrijving van vier LOB-doorstroomontwerpen voor twee niveaus (3 en 4), respectievelijk naar arbeidsmarkt en vervolgopleiding;
- 'LOB-netwerken' in vier regio's die gebruik maken van de ontwerpscenario's c.q. de ontwerpbeelden;
- Publicatie, zowel in hard copy als via de website van het Stimuleringsproject LOB in het mbo en via andere media.

Bereikt resultaat

- Publicatie De loopbaan als reis. Een landkaart als hulp voor de loopbaanreiziger. Deze publicatie beschrijft enkele essentiële principes voor effectief LOB bij de doorstroom naar het hbo of de arbeidsmarkt (zoals studentperspectief, enabling capability, sociaal kapitaal en regionale samenwerking) en werkt toe naar de concrete uitwerking van alle theorie en bevindingen, gegoten in de metafoor van de loopbaan als reis:
- Kaart van de Loopbaanrealisatie: deze Kaart is een denkbeeldige cartografie die de wereld van de dagelijkse beroepsontwikkeling weergeeft. Uit tal van interviews met studenten zijn enkele elementen naar voren gekomen die belangrijk zijn geweest in hun ontwikkeling. Deze zijn in de Kaart van de Loopbaanrealisatie verwerkt als mogelijke ervaringen die een student kan opdoen. Voor het gebruik van de Kaart is een korte handleiding beschikbaar:
- De Gesprekslegenda. De Kaart zelf is beschikbaar in twee formaten. Een handzaam formaat voor op tafel, geschikt om de dialoog aan te gaan met de student. En een posterformaat voor in de docentenkamer om samen met alle LOB-betrokkenen in de organisatie in gesprek te gaan over de wijze waarop uw onderwijsinstelling LOB kan invullen.

Nog te ondernemen acties

Aanpassing map risicogroepen

- De Opleidingsmodule Loopbaancoaching voor kwetsbare jongeren wordt bijgesteld op basis van ervaringen die zijn opgedaan in een uitgevoerde pilot binnen twee onderwijsinstellingen.
- In overleg met de ontwikkelaars van deze opleidingsmodule wordt afgestemd hoe dit product binnen de onderwijsinstellingen gebruikt kan worden.

Aanvulling doortopende leerlijn vmbo-mbo

- Er wordt aanvullende input gegeven voor de ontwikkeling van een doorlopende leeromgeving in relatie tot de begeleidingslijn vmbo-mbo.

Ontwikkelingen SZW t.a.v. Jeugdwerkloosheid

- Aanvullend op het plan Jeugdwerkloosheid wordt er onderzocht of er vanuit het Stimuleringsproject specifieke implementatieactiviteiten uitgevoerd kunnen worden. En dan vooral om studenten de loopbaancompetentie netwerken bij te brengen.
- De resultaten van de werkgroep Diversiteit sluiten aan bij het voorstel coaches, c.q. mentoren in te zetten voor niet-Nederlandse jongeren. Dit alles om het arbeidsperspectief van de niet-Nederlandse jongeren in zeven gemeenten te vergroten. Deze items worden verkend voor mogelijke acties na de zomerperiode.

Tijdspad voor alle acties in kader van speerpunten

- Acties in het kader van kwetsbare jongeren en doorstroom vmbo-mbo zijn beschikbaar in oktober 2015.
- Er is helderheid over het al dan niet inzetten van activiteiten vanuit het Stimuleringsproject, zoals hierboven beschreven is.

Instrumentontwikkeling

Hoofdstuk 7

7. Instrumentontwikkeling

Inleiding

Naast de ontwikkeling van producten, et cetera, door de diverse werkgroepen, zijn er vanuit het project een aantal instrumenten ontwikkeld, die rechtstreeks te maken hebben met LOB binnen het onderwijscurriculum. De ontwikkeling van deze instrumenten zijn niet beschreven in het projectplan, maar zijn een logisch vervolg op vragen vanuit het onderwijsveld, bij de realisering van de uitvoering van LOB binnen de onderwijsinstelling. Om die reden is er binnen dit item geen beoogd resultaat beschreven.

Resultaten van deze ontwikkeling zijn

- Er is een zogeheten Loopbaanmagazijn ontwikkeld en via de website en de regionale kennisdelingsbijeenkomsten gedeeld en onder de aandacht gebracht. Dit instrument is gekoppeld aan de vijf loopbaancompetenties en bevat boekjes met oefeningen en andere materialen voor gebruik door docenten binnen het onderwijscurriculum.
- In het kader van de competentie netwerken is er een Lessenserie Netwerken ontwikkeld en ter beschikking gesteld.

Nog te ondernemen acties

- Het Loopbaanmagazijn wordt momenteel in samenwerking met drie docenten aangevuld, herzien en ter beschikking gesteld.
- In nauwe samenwerking met de trainers wordt er een zogenaamde Toolkit samengesteld voor de uitvoering van de training voor docenten volgens het principe train-the-trainer.
- Daar waar mogelijk wordt de Lessenserie Netwerken aangevuld en verrijkt met suggesties voor de praktijk.

Tijdspad

- Het bijgestelde en aangevulde Loopbaanmagazijn is begin oktober beschikbaar.
- De Toolkit voor schoolcoaches is half oktober beschikbaar.
- De aanvulling op de Lessenserie Netwerken is nog niet concreet belegd; het tijdspad is daarom dus ook nog niet helder.

Actuele pilots

Hoofdstuk 8

8. Actuele pilots

Loopbaangerichte intake:

Inleiding

Volgend op de resultaten van de eerste projectfase, is er in het daaropvolgende projectplan aangegeven dat de loopbaangerichte intake verder aandacht vraagt en verdieping nodig is. Daarbij zijn er mogelijke resultaten aangeleverd die min of meer als herstart zijn gebruikt voor de nieuw te ontwikkelen activiteiten.

Beoogde resultaten

De mogelijke resultaten komen voort uit de te organiseren expertmeeting en het te ontwikkelen plan en zijn hieronder daarom globaal beschreven:

- Er zijn mogelijkheden verkend, er is (eventueel) een plan ontwikkeld en er is binnen een of meerdere instellingen een pilot gestart op het gebied van het speerpunt Toelatingsbeleid/intake.
- Er is een document (of andere uitingsvorm) ontwikkeld om het item Toelatingsbeleid/intake in relatie tot LOB onder de aandacht te brengen. Minimaal is de discussie rondom dit thema binnen enkele onderwijsinstellingen geagendeerd.
- Op basis van resultaten is een masterclass georganiseerd.
- Intakers van een aantal onderwijsinstellingen hebben trainingen gevolgd voor het voeren van het gewenste LOB-ingekeurd intakegesprek.
- Indien mogelijk zijn er ontwerpisen geformuleerd en zijn juridische elementen inzichtelijk gemaakt voor betrokkenen bij de intake.
- Ook hier geldt dat de resultaten op het gebied van deskundigheidsbevordering van intakers eventueel in opleidingsmodules beschikbaar worden gesteld.

'Bereikt' resultaat, c.q. nog in ontwikkeling

- Zes onderwijsinstellingen hebben binnen een zogenaamde ontwerpstudio die bouwstenen en principes verzameld, die de duurzaamheid van de intakeprocessen bevorderen én die ruimte laten voor de eigenheid van een onderwijsinstelling. Dit gebeurde samen met een expert en op basis van eigen ervaringen en succesfactoren binnen het intakeproces. Daarbij is ook gekeken naar termen die in nauw verband staan met 'intake': toelating, selectie en oriëntatie. Het onderscheid, maar ook de verhoudingen tussen deze items kwamen aan bod, aansluitend bij de expertise van deze deelnemende instellingen.

De activiteiten van deze pilot zijn nog volop in ontwikkeling, waarbij men zich in samenhang met andere items en de betrokken onderwijsinstellingen ook buigt over het te bereiken resultaat. Dat wil zeggen de uitingsvorm van alle verkregen informatie. Uiteraard resulteert het in een overdraagbaar product.

- Daarnaast werken experts aan een brochure waarin zij met landelijke stakeholders het intakeproces tegen het licht houden. Deze brochure beoogt het gesprek op gang te brengen oftewel te stimuleren over het onderwerp loopbaangerichte intake.

Nog te ondernemen acties

- Doorontwikkeling en afronding activiteiten uit ontwerpstudio, waarbij samenhang met resultaten studiekeuze-check wordt gezocht.
- Afronding en ter beschikking stellen van brochure.
- Presentatie van beide resultaten op een passende manier.

Tijdspad

Beide resultaten zijn eind oktober dan wel begin november afgerond en ter beschikking.

Samenwerking in de regio (vmbo-mbo):

Inleiding

Deze pilot is niet beschreven in het projectplan, maar heeft rechtstreeks een verband met de notitie "Versoepelen van overgangen" van de Onderwijsraad, en de actualiteit binnen de beide onderwijssectoren. Volgend op alle actuele ontwikkelingen in relatie tot LOB in zowel in het vmbo als mbo, is er gekozen voor een pilot die zich daarop specifiek toespitst. Om een en ander binnen het tijdsaspect van de projectperiode te realiseren, is er aansluiting gezocht en gevonden bij een reeds bestaand samenwerkingsverband. De beoogde pilot wordt in nauwe samenspraak uitgevoerd in midden-noord Limburg, waarbij twee mbo-instellingen zijn betrokken (een ROC en een AOC) en 19 vmbo-scholen. Het samenwerkingsverband bestaat al 14 jaar en is vooral gericht op bestuurlijk niveau.

Het doel van de pilot 'LOB in de regio: samen ontwikkelen, samen werken!' is tweeledig:

- Mbo-instellingen en vmbo-scholen beter in staat stellen samen te werken aan het behalen van LOB-doelstellingen;
- Aanbevelingen op stellen voor andere regionale samenwerkingsverbanden op het gebied van LOB.

Er zijn diverse activiteiten geweest, waaronder een 'overval', waarbij twee dagen lang op scholen gezocht werd naar alles wat bijdraagt aan kwalitatief hoogwaardig LOB.

'Beoogd' resultaat

De resultaten zijn als volgt te omschrijven:

- Uitvoerige beschrijving van regionale aanpak ten gunste van drempelloze doorstroom vmbo-mbo;
- Analyse van succes- en faalfactoren bij regionale samenwerking.

Nog te ondernemen acties

- Op basis van de input uit uitgevoerde activiteiten worden er onder meer enkele webinars en een on-conferentie (een bijeenkomst met een vrije structuur zonder specifiek programma, waarvan de deelnemers de inhoud bepalen) uitgevoerd.
- De bevindingen worden mede op basis van deze gehele input en mogelijk in samenhang met andere praktijkvoorbeelden gebracht en beschreven als landelijk overdraagbaar product. De exacte uitwerking en uitingsvorm wordt nader bepaald.

Tijdspad

De beoogde activiteiten worden verder uitgevoerd in de periode juni tot en met september/oktober 2015. Waarbij de resultaten eind oktober dan wel begin november te verwachten zijn.

Studiekeuze-check activiteiten in ho en wo:

Inleiding

Het onderwerp Studiekeuzegesprekken en de inzet van deskundig LOB-advies voor twijfelaars en overstappers vmbo-mbo en mbo-hbo vraagt om een verdere verkenning. Die is immers nodig om te komen tot een concreet voorstel voor de aanpak van dit thema, inclusief bijbehorende acties. Daarom wordt hier op dit moment geen voorstel voor gedaan, behalve dat we dit onderwerp begin 2014 in nauw overleg met OCW willen verkennen. Op basis hiervan wordt een concrete pilot (of andere, nader te bepalen activiteiten) gestart.

Bovenstaande cursieve tekst is terug te zien in het projectplan. Met andere woorden: er is op dat moment geen beoogd resultaat benoemd; dit is immers de oriënterende fase. De focus binnen dit onderdeel is erop gericht om de overgang niet meer als een 'administratieve handeling' te zien, maar om daadwerkelijk op een loopbaangerichte manier kansen te creëren voor de studenten.

Bereikt resultaat

Onder verantwoordelijkheid van externe experts werkten 25 beleidsmakers, managers en docenten van verschillende mbo-instellingen een week lang intensief online samen om ideeën te verzamelen die van meerwaarde kunnen zijn wanneer een mbo-instelling zelf aan de slag wil met de studiekeuze-check. Zij kwamen tot zeven prototypes, gebaseerd op principes die de deelnemers belangrijk vinden. De prototypes bestaan elk uit een korte beschrijving en een tijdlijn. Ingrediënten zijn bijvoorbeeld:

- Een zelfonderzoek dat jongeren helpt de eigen talenten op het spoor te komen. Ze krijgen hulp bij het beter begrijpen van hun talenten en bij de vertaling van talenten naar een opleiding;
- Een spelmiddag waarin jongeren geholpen worden bij hun keuze door het spelen van een spel. In dit spel zitten korte feedback-loops waarbij infographics, cartoons en filmpjes gebruikt worden;
- In korte tijd doorlopen leerlingen een mini-variant van de opleiding waarvoor ze belangstelling hebben. Ze krijgen een echte mini-syllabus, leggen een proeve van bekwaamheid af en krijgen begeleiding van een student;
- Jongeren sporen op wat hun voorouders deden. Aan de hand hiervan gaan ze op zoek naar onbekende beroepen. Dit helpt om op een nieuw spoor te komen en open te staan voor andere opleidingen.

Nog te ondernemen actie

De eindresultaten worden op het moment van deze Tussenrapportage afgerond. Deze zijn straks voor iedereen beschikbaar. Daarbij wordt gedacht aan:

- een brochure, waarin naast de beschrijving van de prototypes experts aan het woord komen over de studiekeuze-check;
- het creëren van samenhang met de resultaten van de activiteiten in het kader van Loopbaangerichte Intake;
- de ontwikkeling van een app voor studenten om sociaal kapitaal en de talenten van de jongeren in te zetten en verbinding te maken met andere doelgroepen.

Tijdspad

- De beoogde brochure is in september 2015 beschikbaar.
- De overige ideeën behoeven nog enige uitwerking en zijn naar verwachting eind oktober beschikbaar.

Inzet van social media in relatie tot LOB

Inleiding

Deze pilot is niet benoemd binnen het projectplan. Er is dus ook geen beoogd resultaat beschikbaar. Mede op verzoek van OCW en gezien de relevantie van inzet van social media binnen het onderwijscurriculum, is er vanuit het project tijd besteed aan dit item.

Het beoogde resultaat is als volgt te omschrijven:

1. De realisering van het instrument LOBbook

LOBbook is een digitaal instrument waarmee de student op een eenvoudige en prettige manier kan werken aan de vijf loopbaancompetenties die hen een stap op weg helpen in het keuzeproces. Het instrument is gebaseerd op succesvolle ervaringen binnen Drenthe College met een soortgelijk instrument voor kwetsbare jongeren. Dit instrument is de basis voor doorontwikkeling en biedt ondersteuning bij het maken van passende keuzes. LOBbook biedt studenten de mogelijkheid om op een interactieve manier te reflecteren op hun ervaringen die ze opdoen in bpv-situaties en in andere situaties waarbij opgedane ervaringen van belang zijn voor het ontdekken van hun eigen mogelijkheden en ambities.

Dit interactieve instrument biedt studenten de mogelijkheid om zowel met studiegenoten als met begeleiders op allerlei momenten van de dag of week te communiceren over allerlei zaken die van belang zijn voor het keuzeproces waarin hij/zij zich bevindt. Het instrument biedt een laagdrempelig interactief (gesloten) Social Media Systeem voor studenten en docenten, wat aansluit bij de digitale beleveniswereld van de student. Het instrument combineert het werken en volgen van loopbaancompetenties, het communiceren tussen studenten en docenten/begeleiders en praktische toepassingen als aanwezigheidsregistratie, Skype- & agendamodule en andere functies.

Voor een optimale inzet van LOBbook spelen docenten en begeleiders een sleutelrol. Hun taak wordt intensiever en belangrijker. Zij verbinden zich aan de studentengroep waarvoor zij verantwoordelijk zijn. Zowel binnen als buiten de lessen zal de docent en begeleider zich meer met de studenten verbinden. Hij biedt een ondersteunende rol om de (eerste) vragen bij het werken met LOBbook te beantwoorden en de studenten wegwijs te maken. Ook biedt hij, daar waar wenselijk informatie aan ouders over het gebruik van LOBbook.

Onderwijsinstellingen krijgen de mogelijkheid dit instrument in te zetten en daarmee de voordelen te ervaren van een digitaal systeem waarin LOB en SLB samenkomen.

2. Brochure voorzien van praktijkvoorbeelden

Nog te ondernemen acties

- Afronden van brochure;
- Doorontwikkeling LOBbook realiseren, bekendheid geven aan instrument en stimuleren dat onderwijsinstellingen daadwerkelijk aan de slag gaan met deze mogelijkheid.

Tijdspad

Beide resultaten zijn op moment van deze Tussenrapportage in ontwikkeling en worden na de zomer afgerond en ter beschikking gesteld.

Document Loopbaan en Burgerschap

Inleiding

Onderwijsinstellingen gebruiken het document Loopbaan en Burgerschap vaak om vorm en inhoud te geven aan LOB. Wel blijkt dat LOB regelmatig onderdeel is van een programma dat vooral accenten legt op burgerschap en in veel mindere mate raakvlakken heeft met LOB. Daarom is het raadzaam om binnen de projectperiode op enige wijze aandacht te besteden aan de plaatsing en invulling van het dossier Loopbaan en Burgerschap. En daar waar wenselijk c.q. noodzakelijk activiteiten te ontplooiën die meer recht doen aan het onderdeel loopbaanoriëntatie binnen dit deel van het onderwijscurriculum. In samenspraak met de kerngroep en de onderwijsinstellingen wordt gezocht naar een werkvorm die recht doet aan de professionalisering van Loopbaan en Burgerschap.

Bovenstaande cursieve tekst is afkomstig uit het projectplan en heeft als basis gediend voor de verkenning door enkele kerngroepleden. Deze zijn hierna tot de conclusie gekomen dat dit item dusdanig verweven zit in het project en de ontwikkelingen in het kader van Focus op Vakmanschap, dat het geen meerwaarde oplevert dit als apart item bij de kop te pakken (tekst is afkomstig van de Tussenrapportage juli 2014, pagina 48).

Vanuit OCW zal, naar alle waarschijnlijkheid, de opdracht aan derden versterkt worden voor herziening van het document Loopbaan en Burgerschap. Vanuit de opgebouwde expertise binnen het Stimuleringsproject wordt er na de zomer gewerkt aan de ontwikkeling van een Handreiking LOB, conform de voorbeelden die beschikbaar zijn gekomen om de inzet van LOB binnen het vmbo naar een hoger plan te tillen.

Nog te ondernemen actie

Ontwikkelen Handreiking LOB in het mbo, conform voorbeeld Handreiking LOB in het vmbo.

Tijdspad

Beoogde handreiking moet eind oktober 2015 beschikbaar zijn.

Bevordering instroom technieksectoren

Bij dit speerpunt was meteen bij de start van de tweede projectfase helder dat het een complex item is. Dit in relatie tot de vele ontwikkelingen en activiteiten vanuit diverse andere projecten en initiatieven. Op basis van input is er in het projectplan van de tweede fase een richting benoemd, die beoogd wordt in deze projectfase

Te verwachten richting

Vanuit de kerngroep is de opvatting dat wanneer het zogeheten BètaMentality-model wezenlijk is voor jongeren die studeren in de technische sector, dit het uitgangspunt van ontwikkeling en handeling moet zijn. Vanuit dit onderzoek en de ervaringen hiermee vanuit de praktijk, dienen er activiteiten en producten ontwikkeld te worden om de instroom in de sector techniek te bevorderen. Bij reeds gemaakte keuzes moeten de activiteiten en producten voortgezet worden. Daarnaast is een optie om de deskundigheid van techniekbetrokkenen, zowel in het vmbo als het mbo, te 'scholen' met betrekking tot deze onderzoeksresultaten. De focus daarbij ligt op de invloed van deze resultaten op het onderwijs aan de toekomstige techniekstudenten. Eerdere ervaringen met het model van BètaMentality in enkele mbo-instellingen worden benut voor het opzetten van het beoogde plan.

Concreet: uitgaande van de resultaten uit BètaMentality, waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen verschillende types die geïnteresseerd zijn voor techniek, wordt er binnen een te kiezen regio gewerkt om de instroom voor de technische sector te bevorderen, zowel voor jongens, meisjes en studenten van niet-westerse afkomst. Gestreefd wordt naar een regionale samenwerking met vmbo-mbo en bedrijfsleven.

Bereikt resultaat, c.q. stand van zaken

Na diverse contacten in een regio waar er nieuwe ontwikkelingen gestart zijn met diverse vmbo-scholen, mbo-instellingen en het regionale bedrijfsleven, is de conclusie getrokken dat de ontwikkelingen te traag verlopen zijn in relatie tot het tijdsplan van het project. Mede om die reden is van samenwerking afgezien. Op moment van deze rapportage worden contacten gelegd met een andere regio om alsnog te komen tot het te beoogde resultaat.

Nog te ondernemen actie

- Verkenning van mogelijkheden binnen en andere regio;
- Aansluitend op ontwikkelingen in regio, komen tot een LOB-model ter inspiratie bij de techniekprofielen. Dit om de samenwerking in de regio met vmbo-mbo en regionale bedrijfsleven te bevorderen.

Tijdsplan

Op basis van huidige inschatting en verkenning zijn de resultaten eind oktober/begin november beschikbaar.

Effectmeting en onderzoek

Hoofdstuk 9

9. Effectmeting en onderzoek

Inleiding

Onder de noemer van Effectmeting zijn er in de loop van de projectperiode enkele activiteiten uitgevoerd, die vooraf in het projectplan niet allemaal zijn benoemd en beschreven. Het was immers vooraf niet helder welke zaken in dit kader passend en actueel zouden zijn.

Uitgevoerde items in het kader van effectmeting zijn:

- Inzet van promovenda van Open Universiteit
- Ontwikkeling kwaliteitskaart door De Argumentenfabriek
- Onderzoek door Motivaction ten aanzien van ervaringen van studenten ten aanzien van Lob-activiteiten
- Analyse praktijksituaties van enkele onderwijsinstellingen
- Onderzoek door Motivaction naar de behoeften van diverse stakeholders als het gaat om LOB-activiteiten in de nabije toekomst (concreet na de projectperiode).

Beoogd resultaat

De meeste items zijn niet vastgelegd in het projectplan. Daarom is er slechts van een enkele activiteit een beoogd resultaat beschikbaar.

Deze zijn als volgt beschreven:

- Een promovendus, verbonden aan de Open Universiteit en onder begeleiding van [REDACTED] en [REDACTED] doet onderzoek naar het meten van effecten en het bewaken van kwaliteit. Daarnaast wordt er gezocht naar bruikbare methoden voor kwaliteitsverbetering en effectmeting. In nauw overleg met OCW wordt hier vorm en inhoud aan gegeven. Een van de ideeën is het laten uitvoeren van een zogenaamde Startmonitor eerstejaars mbo (conform het voorbeeld uit het hbo). Een van de conclusies uit de effectmeting naar de eerste fase van het project wordt hierbij in ieder geval ter hand genomen: *Neem de student als uitgangspunt!*
- Om een en ander te kunnen markeren als groei en ontwikkeling, is het raadzaam om een zogenaamde kwaliteitskaart te ontwikkelen. De LOB-scan kan hierbij behulpzaam zijn en eventueel worden gebruikt als procesborging. Hiertoe wordt een opdracht verstrekt aan deskundigen en/of worden voorbeelden gezocht die bruikbaar zijn in deze situatie.

Bij de Kwaliteitskaart is er afgeweken van de beschrijving, zoals in het projectplan is aangegeven. Dit mede op basis van verkregen inzichten en het feit dat het meten van succes een moeilijk uitvoerbaar proces bleek te zijn. Daarnaast wordt er op basis van ingediende plannen en een zogenaamde 'verantwoording van plannen in relatie tot verkregen subsidie' gekeken of voornemens binnen de onderwijsinstellingen zijn gerealiseerd.

Bereikt resultaat

- **Promovenda:** door [REDACTED] wordt een vierjarig promotieonderzoek uitgevoerd naar de veranderingen die het Stimuleringsproject op de 37 mbo-instellingen teweeg brengt en de effecten van deze veranderingen. Het onderzoek richt zich op de manier waarop een loopbaangerichte leeromgeving tot stand komt, de rol van de leidinggevenden daarbij en het proces van gezamenlijk en individueel leren van de docenten van deze mbo-instellingen. Voorlopige resultaten laten zien dat naarmate de communicatie tussen de verschillende stakeholders op de instellingen (managers, contactpersonen, schoolcoaches, docenten) verbetert, het proces richting een loopbaangerichte leeromgeving meer op gang komt. Op dit moment is de onderzoekster bezig met casestudies op drie mbo-instellingen, om diepgaand inzicht te krijgen in de fase van implementatie.
- **Kwaliteitskaart:** om managers te helpen bij het bepalen van LOB-beleid binnen hun onderwijsinstelling, is de Kwaliteitskaart LOB ontwikkeld. In het hart van de kaart staat de centrale vraag: hoe kan een mbo-instelling de kwaliteit van loopbaanoriëntatie- en begeleiding borgen? Daarbij zijn drie stappen belangrijk: verankeren, faciliteren en verbeteren. Bij elke stap staan de voorwaarden waaraan een mbo-instelling moet voldoen om de kwaliteit van LOB te borgen en de manieren waarop het bestuur en management dit kan organiseren. Op de achterkant staat, in het kort, aanvullend informatie over LOB in het mbo. De kaart is door De Argumentenfabriek gemaakt op basis van literatuur onderzoek en input van LOB-deskundigen uit verschillende mbo-instellingen. Deze kaart is digitaal beschikbaar vanaf eind juni 2015 en wordt ruim verspreid.
- **Studenteninput door Motivaction:** door Motivaction is een praktijkgestuurd onderzoek uitgevoerd naar de ervaringen van studenten met LOB-activiteiten binnen hun onderwijsinstelling. Deze resultaten zijn door middel van een e-Safari en pizzasessies met studenten verkregen. Op basis hiervan en na literatuurstudie is de eindrapportage opgesteld. Deze is sinds eind juni zowel digitaal als in hard copy beschikbaar. In het onderzoek staat het perspectief van mbo'ers centraal. Gekozen is voor een kwalitatieve opzet in plaats van een kwantitatieve effectmeting. Om deze reden zijn er in dit rapport verhalen te vinden in plaats van harde cijfers. Die aanpak maakt de bevindingen in het rapport beslist niet minder waardevol. Zo wordt duidelijk dat de grondbeginselen van LOB in potentie goed aansluiten bij dat wat studenten bezighoudt.
- **Analyse praktijksituaties:** een expert houdt hierbij drie mbo-instellingen tegen het licht in het kader van succes- en faalfactoren die een rol spelen (hebben gespeeld) bij het ontwikkelen en invoeren van LOB binnen de instelling. Dit in nauwe samenhang met de implementatie van visie en beleid en overige zaken die in het kader van LOB essentieel zijn. Het implementeren van een nieuw LOB-programma kan worden opgevat als een innovatie (een belangrijke verandering in programma en processen). Er zijn vele determinanten die het succes van de implementatie van een innovatie bepalen. Binnen de analyse ligt de focus op de determinanten van het sturingsproces en wordt dit geïllustreerd aan de hand van drie voorbeelden.
- **Behoeftenonderzoek bij stakeholders w.b. LOB na projectperiode:** door Motivaction wordt een praktijkgericht onderzoek uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de wijze waarop het veld aankijkt tegen de toekomst van LOB en de manier waarop eventueel in de toekomst activiteiten ingezet, c.q. voortgezet kunnen worden. Gelet op het succesvolle verloop van het onderzoek met studenten (zie hierboven, bij 'Studenteninput door Motivaction'), is er ook hier gekozen voor de methode van de e-Safari. Mogelijk wordt deze methode aangevuld met enkele lunchsessies met geïnteresseerde betrokkenen. Thema's uit het onderzoek zijn: professionalisering, onderwijscurriculum, pedagogisch klimaat, ketenbenadering en implementatie.

Nog te ondernemen acties

- Promovenda onderzoekt (vanuit Open Universiteit en onder supervisie van prof. dr. [REDACTED] [REDACTED] en dr. [REDACTED] [REDACTED] de impact van het project op het gedrag van de verschillende actoren.
- Analyse praktijksituaties: het doorzetten van de ingang gezette activiteiten en het realiseren van het eindproduct. Mogelijk kunnen resultaten meegenomen worden in eindadvies of plannen voor na projectperiode.
- Onderzoek Motivaction onder stakeholders: de eerste analyses worden in juli besproken en moeten, samen met de uitkomsten van de lunchsessies, en eventuele andere relevante input dienen tot een advies richting opdrachtgever.
- Op basis van ingediende plannen en een zogenaamde 'verantwoording van plannen in relatie tot verkregen subsidie' wordt gekeken of voornemens binnen de onderwijsinstellingen zijn gerealiseerd.

Tijdspad

- De eindresultaten van het vier jaar durende onderzoek door de promovenda zijn te verwachten in september 2017. In november 2015 wordt er een tussenrapportage opgeleverd.
- De analyse van de praktijksituaties is beschikbaar in het najaar van 2015 en als voorbeeld te benutten voor alle onderwijsinstellingen.
- De eerste analyses uit het Motivaction-behoeftenonderzoek zijn half juli 2015 beschikbaar. In oktober is het volledige advies beschikbaar.
- De verantwoording ingediende plannen in relatie tot verstrekt subsidiegelden is in november 2015 gereed.

Informatievoorziening

Hoofdstuk 10

10. Informatievoorziening

Inzet succesvolle studenten

Inleiding

Het vergroten van awareness bij jongeren biedt mogelijkheden: zij hebben er baat bij te beseffen hoe belangrijk een goede studiekeuze is voor hun loopbaan en toekomstige mogelijkheden. Een mogelijkheid in het mbo is het inzetten van studenten zelf, zowel voor leerlingen van het vmbo die nog moeten kiezen, als voor studenten op het mbo zelf. Tal van onderzoeken wijzen uit dat de verhalen van leeftijdsgenoten een grote invloed hebben op het (keuze)gedrag van jongeren. Hiervoor kunnen de studenten worden ingezet. Zij kunnen informatie verstrekken, ervaringen delen of gewoonweg een inspiratiebron zijn voor toekomstige- en medestudenten.

Beoogd resultaat

Aan het eind van de projectperiode (december 2015) is er een handleiding voor onderwijsinstellingen voor de inzet van studenten beschikbaar. Dit wordt ook opgenomen in het onderwijscurriculum.

Bereikt resultaat

Het beoogde resultaat is nog niet beschikbaar. Na verkenningen met diverse betrokkenen is er gekozen voor een brochure. Daarbij vormt een theoretische onderbouwing de basis. Deze theorie wordt gekoppeld aan de praktijk, in de vorm van interviews en voorbeelden, die ter inspiratie kunnen dienen voor het inzetten van studenten bij informatievoorziening aan medestudenten of toekomstige studenten.

Nog te ondernemen acties

De eerste opzet van de beoogde brochure wordt afgerond en ter beschikking gesteld.

Tijdspad

Deze publicatie is begin november beschikbaar.

MBO Stad en Beroepen in Beeld

Inleiding

Beroepen in Beeld en MBO Stad zijn twee sites die hetzelfde gedachtegoed delen: eerlijke, objectieve informatie verstrekken over het mbo, gebaseerd op de kwalificatiestructuur. De sites hebben elk hun eigen doelgroep en de sites bevatten eigen specifieke kenmerken. Door de verwijzingen over en weer naar elkaar én de gemeenschappelijke vormgeving is er sprake van een natuurlijke verbinding

Beoogd resultaat

- Een portal met drie keuzefunctionaliteiten;
- Een voorstel voor zowel positionering als bekostiging van informatievoorziening na de projectperiode;
- Bijsluiters voor opleidingen in het mbo;
- Een handleiding voor 'uitblinkers', die vmbo-scholieren en mbo-studenten informatie moet geven.

Bereikt resultaat

Beide sites bieden een goed en reëel beroepsbeeld ter ondersteuning van het studiekeuzeproces. MBO Stad richt zich met haar visuele karakter op de jongere doelgroep. Dit kunnen zowel vmbo-leerlingen zijn als leerlingen van de hoogste groepen van het basisonderwijs. Beroepen in Beeld richt zich op een oudere doelgroep, die zich op een ander moment in het keuzep proces bevindt, zoals schoolgaande en werkloze jongeren op zoek naar een passende vervolgopleiding. Een belangrijk onderdeel van de informatievoorziening is het inzicht in de kansen op een baan en een stage.

Ouders, decanen en mentoren vinden op beide sites modules die ze kunnen gebruiken bij het begeleiden van hun kind, leerling of student terwijl hij of zij zich oriënteert. In het kalenderjaar 2014 hebben 318.000 unieke bezoekers de sites bezocht. Dat deden ze in 400.000 sessies waarbij ze 3,9 miljoen pagina's hebben bezocht. 25% van de bezoekers zijn terugkerende bezoekers; 75% bezoekt de site voor het eerst. Een opvallend kenmerk van het bezoek is de tijd de bezoeker op de site verblijft. Gemiddeld besteden bezoekers zes minuten op de sites. Dit is een hogere score dan het landelijke gemiddelde. Dit ligt voor deze doelgroep op twee minuten per sitebezoek. Per sessie worden tien pagina's bezocht. In het eerste kwartaal van 2015 hebben 127.000 unieke bezoekers de sites in 170.500 sessies bezocht. Doorgerekend naar het hele jaar betekent dit een verhoging ten opzichte van 2014.

De publicatie *MBO-Landschap helder in beeld* (mei 2015), biedt meer gedetailleerde informatie.

Nog te ondernemen acties en tijdspad

Vanuit OCW is een opdracht verstrekt aan een onafhankelijke kwartiermaker. Deze heeft na een verkennend onderzoek aanbevelingen gedaan aan OCW. De betrokken partijen – te weten MBO Raad en SBB – hebben de voorstellen ontvangen. Te verwachten valt dat er na de zomer verdere stappen en conclusies te verwachten zijn.

Studie in Cijfers

Inleiding

SBB ontwikkelt in opdracht van OCW en in het kader van het Stimuleringsplan LOB voor het mbo, samen met onderwijs, bedrijfsleven, (aankomende) studenten en andere stakeholders de studiebijsluiter 'Studie in Cijfers'.

(Aankomende) mbo-studenten en hun ouders worden hiermee voorzien van relevante, betrouwbare, onafhankelijke, actuele, toegankelijke en (zo veel mogelijk) vergelijkbare informatie over opleidingen en de arbeidsmarkt. Hierdoor kunnen zij een weloverwogen studiekeuze maken. Dit project richt zich zowel op (aankomende) studenten als op de personen die hen het meest ondersteunen en adviseren tijdens hun studiekeuzeprocess. Sinds mei 2014 is Studie in Cijfers voor elke opleiding bij iedere mbo-instelling beschikbaar.

Beoogd resultaat

Het streven is dat eind 2015 alle instellingen Studie in Cijfers in hun voorlichting gebruiken. Studie in Cijfers van alle deelnemende scholen worden gepubliceerd op een centrale website (indien 50 procent van de scholen deelneemt).

Bereikt resultaat

- Prototype van Studie in Cijfers 1.0: Studie in Cijfers is ontwikkeld (zowel inhoud als vormgeving) in gezamenlijk overleg met de gebruikersgroep en de klankbordgroep.
- De techniek om data te verzamelen, Studie in Cijfers te produceren en te distribueren naar deelnemende onderwijsinstellingen, is beschikbaar.
- Het prototype is door de gebruikersgroep en de klankbordgroep geëvalueerd onder vmbo-leerlingen, mbo-studenten, decanen en docenten.
- Partijen in het veld zijn geïnformeerd over Studie in Cijfers.
- Er is een communicatieplan opgesteld en uitgevoerd met (promotie)activiteiten om mbo-instellingen te ondersteunen bij de implementatie en ze te stimuleren zich aan te sluiten. Verder is er voorlichting beschikbaar over het gebruik van Studie in Cijfers aan leerlingen/studenten, ouders en decanen (doorlopend 2014).
- Studie in Cijfers 2.0 is opgeleverd, met daarbij wijzigingen in de lay-out naar aanleiding van de evaluatie onder gebruikers. Daarnaast zijn wijzigingen doorgevoerd naar aanleiding van het besluit van de minister (mei 2014).
- Studie in Cijfers 2.0 is voor alle bekostigde onderwijsinstellingen beschikbaar (mei 2014);
- De technische koppeling is gerealiseerd om Studie in Cijfers aan de website beroepeninbeeld.nl/mbostad.nl te koppelen.
- Er is deelgenomen aan een verkenning van OCW onder jongeren naar mogelijke innovatieve tools om Studie in Cijfers onder de aandacht te brengen.
- Er is afstemming geweest over de arbeidsmarktindicator CBS: kans op een baan.
- Er is een analyse geweest om tot een gelijkwaardige Studie in Cijfers voor nbi's te komen. Op basis hiervan was er een voortzetting van de ontwikkeling Studie in Cijfers nbi's. TIO is als eerste nbi aangesloten bij Studie in Cijfers.
- Onderhoud en (data)beheer van Studie in Cijfers is in functionele en technische zin uitgevoerd, net als het monitoren van het gebruik en het actualiseren van de inhoud (doorlopend 2014).

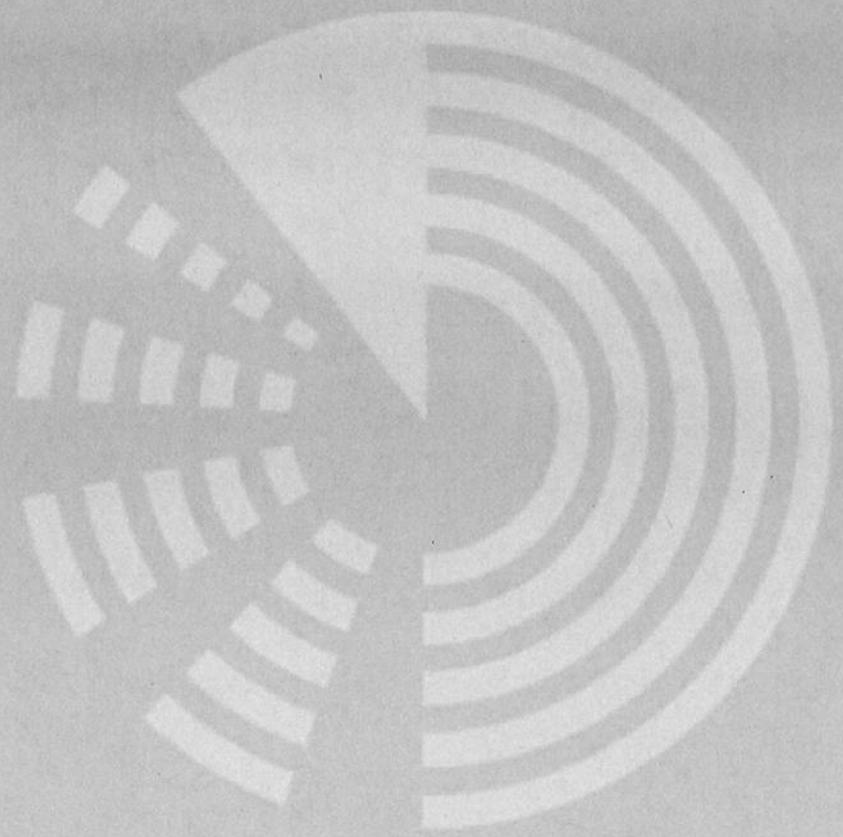
- Er is coördinatie met het ministerie van OCW, betrokken partijen, gebruikersgroep, klankbordgroep en deelnemende instellingen (helpdesk).

Nog te ondernemen acties

- Publicatie van Studie in Cijfers op de gezamenlijke omgeving Beroepen in Beeld/MBO Stad (als meer dan 50% van de instellingen participeert).
- Het (technisch) aanpassen van Studie in Cijfers aan de herziene kwalificatiestructuur en instellingen ondersteunen bij het doorvoeren van deze aanpassingen.
- Kwaliteitszorg: het aanpassen van het systeem, zodat wijzigingen automatisch doorgevoerd worden (waaronder de toelichtingsmodule).
- Landelijke communicatiecampagne na lancering van Studie in Cijfers op de landelijke website: Communicatieactiviteiten voor verschillende doelgroepen (jongeren, instellingen, branches)
- Het ontwikkelen van een lesbrief Studie in Cijfers, in afstemming met het vmbo.
- Evaluatie van Studie in Cijfers (najaar 2015), waarbij ook aandacht is voor de vormgeving van Studie in Cijfers.
- Onderhoud en (data)beheer van Studie in Cijfers in functionele en technische zin, het monitoren van het gebruik en het actualiseren van de inhoud (doorlopend 2015).
- Coördinatie met het ministerie van OCW, betrokken partijen, gebruikersgroep, klankbordgroep en deelnemende instellingen (helpdesk) (doorlopend 2015).

Tijdspad

Het merendeel van de activiteiten zijn oftewel doorlopend of worden najaar 2015 uitgevoerd.

Nog te ondernemen acties

Hoofdstuk 11

11. Nog te ondernemen acties

1. Communicatie

Er komt een Slotconferentie op 26 november 2015.

Er worden nog twee regionale kennisdelingsbijeenkomsten uitgevoerd (oktober en december 2015).

Er worden nog minimaal twee thematische brochures uitgebracht (oktober-november 2015).

2. Visie en beleid

Een expert verricht onderzoek bij drie mbo-instellingen in het kader van succes- en faalfactoren die een rol spelen (hebben gespeeld) bij de implementatie van LOB binnen de instelling. Deze resultaten zijn in het najaar van 2015 beschikbaar. Er wordt nog gekeken hoe de resultaten zo beschikbaar gesteld kunnen worden dat zij als voorbeelden kunnen dienen voor alle onderwijsinstellingen (zie verder onder Effectmeting).

3. Deskundigheidsbevordering

- 82 docenten zijn onlangs (juni 2015) gestart met de training tot schoolcoach; zij behalen binnenkort hun eindcertificaat.
- 50 docenten (aantal is nog bij benadering) starten op korte termijn de training om betere loopbaanreflectiegesprekken te voeren. Zij behalen hun eindcertificaat voor het eind van het kalenderjaar.
- De ervaringen van de trainingen met praktijkopleiders worden opgenomen in het onderzoek van [REDACTED] naar de uitvoering van deze training binnen het bedrijfsleven.
- De ervaringen met de nieuw opgezette training komen terecht in een aanvullende publicatie.
- In het najaar 2015 wordt drie keer een tweedaags traject uitgevoerd voor 25 mbo-instellingen, specifiek gericht op het implementatieproces binnen de eigen instelling.
- In overleg met betrokken trainers wordt er nagedacht over het beschikbaar stellen van de inhoud van de training en de opgedane ervaringen. Hierbij wordt gezocht naar een koppeling met de resultaten uit de analyse van de drie onderwijsinstellingen.
- Er komen nog twee regionale kennisdelingsbijeenkomsten, waarbij o.a. stil gestaan wordt bij het belang van het pedagogische klimaat in relatie tot LOB.
- De projectleiding werkt aan het erkennen van de ontwikkelde en uitgevoerde training binnen het lerarenregister. Bij realisatie hiervan, ontvangen alle getrainde docenten hiervoor een bevestiging.
- Ten gunste van Inspiratie worden er 'beelden' (zowel foto als film) ontwikkeld van relevante projectbijeenkomsten, c.q. items die derden kunnen gebruiken voor het op de kaart zetten van het onderwerp LOB.

4. Speerpunten

Aanpassing map risicogroepen:

- Op basis van ervaringen die zijn opgedaan in een uitgevoerde pilot binnen twee onderwijsinstellingen, wordt de Opleidingsmodule Loopbaancoaching voor kwetsbare jongeren bijgesteld.

- Met de ontwikkelaars van deze opleidingsmodule wordt afgestemd op welke wijze dit product binnen de onderwijsinstellingen gebruikt kan worden.

Aanvulling doorlopende leerlijn vmbo-mbo:

- Er wordt aanvullende input gegeven voor de ontwikkeling van een doorlopende leeromgeving in relatie tot de begeleidinglijn vmbo-mbo.

Ontwikkelingen SZW t.a.v. Jeugdwerkloosheid:

- Aanvullend op het plan Jeugdwerkloosheid wordt er onderzocht of er vanuit het Stimuleringsproject specifieke implementatieactiviteiten uitgevoerd kunnen worden. En dan vooral om de loopbaancompetentie netwerken verder te ontwikkelen.
- De resultaten van de werkgroep Diversiteit sluiten aan bij het voorstel coaches, c.q. mentoren in te zetten voor niet Nederlandse jongeren. Dit alles met als doel het arbeidsperspectief van de niet-Nederlandse jongeren in zeven gemeenten te versterken. Ook deze items worden verkend voor mogelijke acties na de zomerperiode.

Bevordering instroom techniekopleidingen:

- Verkenning van mogelijkheden binnen en andere regio;
- Aansluitend op ontwikkelingen in regio, komen tot een LOB-model ter inspiratie bij de techniekprofielen. Dit om de samenwerking in de regio met vmbo-mbo en regionale bedrijfsleven te bevorderen.

5. Instrumentontwikkeling

- Het Loopbaanmagazijn wordt momenteel in samenwerking met drie docenten aangevuld, herzien en beschikbaar gesteld.
- In nauwe samenwerking met de trainers wordt er een zogenaamde Toolkit samengesteld voor de uitvoering van de training voor docenten volgens het 'train-the-trainer'-principe.
- Daar waar mogelijk wordt de Lessenserie Netwerken aangevuld en verrijkt met suggesties voor de praktijk.

6. Actuele pilots

Loopbaangerichte Intake

- Doorontwikkeling en afronding activiteiten uit ontwerpstudio, waarbij samenhang met resultaten studiekeuze-check wordt gezocht;
- Afronding van brochure;
- Presentatie van beide resultaten op een passende manier.

Samenwerking in de regio (vmbo-mbo)

- Op basis van de input uit uitgevoerde activiteiten worden er onder meer enkele webinars en een on-conferentie uitgevoerd.
- De bevindingen worden mede op basis van deze gehele input en mogelijk in samenhang met andere praktijkvoorbeelden gebracht en beschreven als landelijk overdraagbaar product. De exacte uitwerking en uitingsvorm worden nader bepaald.

Studiekeuze-check

De eindresultaten worden op moment van deze Tussenrapportage afgerond. Deze zijn binnenkort

beschikbaar. Daarbij wordt gedacht aan:

- een brochure, waarin naast de beschrijving van de prototypes experts aan het woord komen over de studiekeuze-check;
- het creëren van samenhang met de resultaten van de activiteiten in het kader van Loopbaangerichte Intake;
- de ontwikkeling van een app voor studenten om sociaal kapitaal en de talenten van de jongeren in te zetten en verbinding te maken met andere doelgroepen.

Inzet van social media in relatie tot LOB

- Afronden van de brochure;
- Doorontwikkeling LOBbook realiseren, bekendheid geven aan dit instrument en stimuleren dat onderwijsinstellingen daadwerkelijk aan de slag gaan met deze mogelijkheid.

Document Loopbaan en Burgerschap

Ontwikkelen Handreiking LOB in het mbo, conform voorbeeld Handreiking LOB in het vmbo.

7. Effectmeting

- Promovenda onderzoekt (vanuit Open Universiteit en onder supervisie van prof. dr. [REDACTED] en dr. [REDACTED] de impact van het project op het gedrag van de verschillende actoren.
- Analyse praktijksituaties: het doorzetten van de ingang gezette activiteiten en het realiseren van het eindproduct. Mogelijk kunnen resultaten meegenomen worden in eindadvies of plannen voor na projectperiode.
- Onderzoek Motivaction onder stakeholders: de eerste analyses worden in juli besproken. De resultaten moeten, samen met de uitkomsten van de lunchsessies en eventuele andere relevante input, dienen tot een advies (en mogelijk plan) richting opdrachtgever.
- Verantwoording ingediende plannen in relatie tot verstrekt subsidiegelden (november 2015).

8. Informatievoorziening

Inzet succesvolle studenten

De eerste opzet van de beoogde brochure wordt afgerond en ter beschikking gesteld

MBO Stad en Beroepen in Beeld

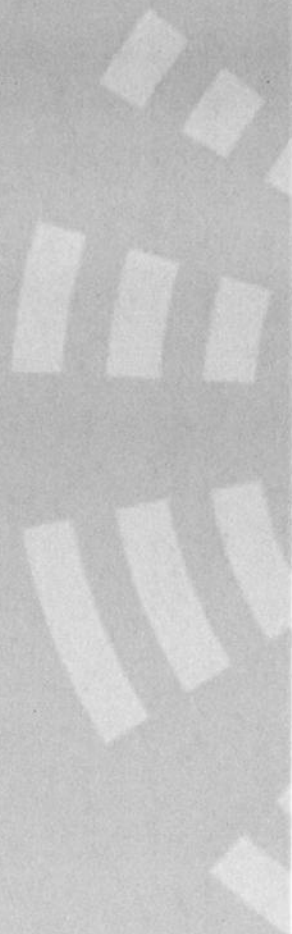
Vanuit OCW is er een opdracht verstrekt aan een zogenaamde onafhankelijke kwartiermaker die na een verkennend onderzoek, aanbevelingen gedaan heeft aan OCW. Deze voorstellen liggen momenteel voor aan de betrokken partijen, te weten MBO Raad en SBB. Te verwachten valt dat er na de zomer verder stappen en conclusies te verwachten zijn.

Studie in cijfers

- Publicatie van Studie in Cijfers op de gezamenlijke omgeving Beroepen in Beeld/MBO Stad (als meer dan 50% van de instellingen participeert).
- Het (technisch) aanpassen van Studie in Cijfers aan de herziene kwalificatiestructuur en instellingen ondersteunen bij het doorvoeren van deze aanpassingen.
- Kwaliteitszorg: het aanpassen van het systeem zodat wijzigingen automatisch doorgevoerd worden (waaronder de toelichtingsmodule).
- Landelijke communicatiecampagne na lancering van Studie in Cijfers op de landelijke website.

Communicatieactiviteiten voor verschillende doelgroepen (jongeren, instellingen, branches)

- Het ontwikkelen van een lesbrief Studie in Cijfers, in afstemming met het vmbo.
- Evaluatie van Studie in Cijfers (najaar 2015), waarbij ook aandacht is voor de vormgeving van Studie in Cijfers.
- Onderhoud en (data)beheer van Studie in Cijfers in functionele en technische zin, het monitoren van het gebruik en het actualiseren van de inhoud (doorlopend 2015).
- Coördinatie met het ministerie van OCW, betrokken partijen, gebruikersgroep, klankbordgroep en deelnemende instellingen (helpdesk) (doorlopend 2015).

Loopbaan Oriëntatie Begeleiding

Algemeen

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 462.182	€ 54.748	€ 516.931	€ 63.917	€ 115.728	€ 472.612	44.318

Implementatie Activiteiten

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 117.387	€ 227.436	€ 344.823	€ 399	€ 24.199	€ 384.880	€ -40.058

Ontwikkeling en Verbreding

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 1.001.211	€ -594.610	€ 406.600	€ 62.630	€ 82.486	€ 364.962	€ 41.638

Speerpunten

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 582.109	€ 4.750	€ 586.860	€ 206.266	€ 167.177	€ 520.943	€ 65.917

Nieuwe Speerpunten

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 365.666	€ -30.969	€ 334.698	€ 54.632	€ 59.627	€ 244.325	€ 90.373

Diversen

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 33.275	€ 561.085	€ 594.360	€ 13.328	€ 78.777	€ 261.318	€ 333.043

20% t.b.v. informatievoorziening

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 727.610	€ -309.230	€ 418.380	€ 8.555	€ 87.998	€ 327.855	€ 90.525

Totaal Overhead

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 343.835	€ 86.789	€ 430.624	€ 95.405	€ 73.214	€ 377.149	€ 53.475

Recap totaal

Saldo 31/12/2014	Reallocatie	Begroting 2015	Realisatie Q1 2015	Realisatie Q2 2015	Prognose 2015	Verschil
€ 3.633.275	€ 0	€ 3.633.276	€ 505.131	€ 689.206	€ 2.954.044	€ 679.231

Onderbesteding

Project uitvoering	Nieuw	Oud	Verschil
Algemeen	€ 44.318	€ 0	€ 44.318
Implementatie Activiteiten	€ -40.058	€ 0	€ -40.058
Ontwikkeling en Verbreding	€ 41.638	€ 0	€ 41.638
Speerpunten	€ 65.917	€ 0	€ 65.917
Nieuwe Speerpunten	€ 90.373	€ 0	€ 90.373
Diversen	€ 333.043	€ 340.651	€ -7.608
20% t.b.v. informatievoorziening	€ 90.525	€ 0	€ 90.525
Totaal (excl. Overhead)	€ 625.757	€ 340.651	€ 285.106
Overhead	Nieuw	Oud	Verschil
Inzet personeel	€ 42.693	€ 0	€ 42.693
Overige (Accountantk., Reisk., Telefoonk., Kantoor- & Adviesk.)	€ 10.781	€ 0	€ 10.781
Website en overige communicatie uitgaven)	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal Overhead	€ 53.475	€ 0	€ 53.475
Totaal (incl overhead)	€ 679.231	€ 340.651	€ 338.580

Van: [redacted]@mboraad.nl
Verzonden: maandag 20 juli 2015 16:55
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Q2-rapportages LOB
Bijlagen: Toelichting realisatie Q2 2015 en aangepaste prognose begroting stimuleringsproject LOB in het mbo v20-07-2015.doc; Reallocatie begroting LOB 2012 -2015 Q2 2015 v 20-07-2015.xlsx

Dag [redacted] & [redacted]

Hierbij alvast de cijfers LOB-Q2 zoals door [redacted] aan jullie beloofd. Op basis van de uitkomsten tot en met het eerste kwartaal 2015, is er in afstemming met OCW afgesproken dat er vanuit het Stimuleringsproject LOB in het mbo het verloop van de besteding van de subsidiegelden inzichtelijk wordt gemaakt. In de bijlage treft u op basis van de realisatie van het tweede kwartaal 2015 de bijgestelde prognose aan. In de eerste kwartaalrapportage was de verwachte onderbesteding € 340.651. In de tweede kwartaalrapportage is dit bedrag aan verwachte onderbesteding gestegen tot € 679.231.

De inhoudelijke onderbouwing volgt door [redacted] na haar vakantie.

Ik hoor graag als er nog vragen zijn.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
business controller
financiën

[redacted]
[redacted]@mboraad.nl
[redacted]

www.mboraad.nl

"Sterk onderwijs vandaag voor de beroepen van morgen"

Dit bericht (inclusief eventuele bijlagen) kan vertrouwelijk zijn en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Als u dit bericht onterecht ontvangt, wordt u verzocht de inhoud niet te gebruiken en de afzender te informeren door het bericht te retourneren. Hoewel de informatie met zorg is samengesteld, kan de MBO Raad niet garanderen dat dit bericht correct, volledig en tijdig overkomt.

Houttuinlaan 6
3447 GM Woerden
Postbus 2051
3440 DB Woerden

T 0348 753 602
F 0348 753 501
I info@mbodiensten.nl
W www.mbodiensten.nl

KvK 30 28 63 79
Rabo 12.71.29.618
BTW 88 22 96 810 801

Ministerie van OCW

Mevrouw mr. drs. [REDACTED]

Postbus 16375

2500 BJ DEN HAAG

Woerden, 27 november 2015

Ons kenmerk: EPI/246874/2015

Doorkiesnummer: [REDACTED]

Onderwerp: Subsidieaanvraag servicepunt Lob 2016

Geachte mevrouw [REDACTED]

Conform afspraak stuur ik u hierbij het projectplan 'Servicepunt LOB 2016'. Deze aanvraag is tot stand gekomen na gesprekken en met [REDACTED] en [REDACTED] van uw directie. Daarbij zijn tevens conceptversies met uw directie gewisseld.

Het Servicepunt LOB zal per 1 januari 2016 a.s. van start gaan, met als doel mbo-scholen te ondersteunen bij de verbetering van Loopbaanoriëntatie en Begeleiding in het mbo en scholen te helpen bij implementatie van LOB. Scholen kunnen daarbij putten uit de bijbehorende instrumenten zoals die afgelopen jaren zijn ontwikkeld vanuit het stimuleringsproject LOB 2011-2015.

Het servicepunt werkt vraaggericht, beantwoordt vragen van scholen over LOB, ontsluit informatie over LOB, brengt instrumenten ten behoeve van LOB onder de aandacht van scholen, stimuleert kennisuitwisseling tussen scholen en verbindt waar nodig partijen die LOB helpen ondersteunen. Tevens zal het servicepunt die scholen die betrokken zijn bij de City deal ondersteunen voor wat betreft LOB aspecten.

Verder worden middels deze projectaanvraag websites met veel informatie van belang voor keuzes van (aankomende) studenten onderhouden en geactualiseerd. Dit zijn: www.mbostad.nl,

www.beroepenbeeld.nl en studie in cijfers. MBO Diensten heeft passende afspraken met SBB gemaakt met betrekking tot de activiteiten vanuit SBB.

Er vindt in 2016 een aantal ontwikkelingen plaats met effecten voor het vervolg van LOB in het mbo. Met name de verkenning om samen met het vo te komen tot één informatiekanaal voor LOB is daar een voorbeeld van. Ook de implementatie van de herziene kwalificaties zal impact hebben op de keuzeprocessen van studenten voorafgaand en tijdens mbo opleidingen.

Met uw directie hebben we dan ook afgesproken medio 2016 deze ontwikkelingen te bezien en vervolgens passende plannen te maken voor LOB na 2016.

De scope van voorliggende projectvoorstel betreft dan ook één kalenderjaar en heeft als kenmerk LOB op het netvlies van mbo-scholen te houden en hen te helpen bij de uitdagingen die scholen ervaren (bottom-up). Nieuwe instrumenten ontwikkelingen of implementatie top down is niet de scope van deze projectaanvraag.

Concreet vragen wij u in te stemmen met:

- het bijgaande projectplan 'Servicepunt LOB mbo 2016' inclusief de daarin opgenomen begroting en in totaal € 1.074.079,- ter beschikking te stellen voor de uitvoering van dit projectplan.

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet

Directeur MBO Diensten

Loopbaan Oriëntatie Begeleiding

**Projectplan
Servicepunt LOB mbo
2016**

MBO Diensten, 18 november 2015

Titel	:	Servicepunt LOB mbo
Auteur(s)	:	
Illustraties	:	
MBO Diensten	:	Houttuinlaan 6 Postbus 2051 3440 DB Woerden T: 0348 - 75 35 00 E: info@mbodiensten.nl I: www.mbodiensten.nl
Woerden	:	
Versienummer	:	1.0

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Hoofdstuk 1 Servicepunt lob	6
Achtergrond en overwegingen	6
Doel van het servicepunt	7
Toekomstige ontwikkelingen	8
Hoofdstuk 2 Organisatie	9
Hoofdstuk 3 Activiteiten en producten 2016	10
1.1 Project organisatie	10
1.2 Website www.lob4mbo.nl	11
1.3 Informatievoorziening	11
1.4 Helpdesk	11
1.5 Ondersteuning op aanvraag	11
1.6 Bijeenkomsten	12
1.7 Vraag gestuurde activiteiten (implementatievragen vanuit individuele instellingen)	13
1.8 De websites www.mbstad.nl , www.beroepeninbeeld.nl en studie in cijfers	14
Hoofdstuk 4 Begroting	20

Voorwoord

Tussen 2011 en 2015 voerde MBO Diensten het project Stimulering LOB uit. Gedurende deze periode is met en door scholen projectmatig gewerkt aan de implementatie van LOB op de deelnemende scholen en zijn themagericht inzichten verworven en instrumentarium ontwikkeld op basis waarvan scholen de loopbaangerichte begeleiding van hun studenten kunnen vormgeven.

Het project stimulering LOB loopt op 1 januari 2016 af. Hoewel er in het project veel bereikt is, kunnen we ook constateren dat het loopbaanleren voor studenten steeds belangrijker wordt. LOB gaat niet alleen om het kiezen van de juiste opleiding, maar gaat ook over studenten toerusten op hun start op de arbeidsmarkt of vervolgonderwijs en op een werkzaam leven waarin zij flexibel inzetbaar moeten zijn en regelmatig nieuwe loopbaan keuzes zullen moeten maken.

LOB heeft de aandacht van de scholen. Tegelijk gaat er de komende jaren veel tijd en energie zitten in de invoering van de nieuwe kwalificatiestructuur. Dit is voor veel scholen aanleiding om te reflecteren op de inrichting van hun onderwijs en eventueel andere keuzes te maken rond programmering en positionering van onderwijselementen en de bijbehorende begeleidingsstructuur.

Ook veranderingen in het toeleverend en afnemend onderwijs kunnen aanleiding zijn voor een heroverweging van de inrichting van de begeleidingsstructuur en de positionering van het loopbaanleren.

Omdat scholen juist de komende tijd nieuwe keuzes zullen maken en/of bestaand beleid verder willen verankeren vindt de MBO Raad het van belang om een tijdelijk servicepunt LOB in te richten. Bij het servicepunt kunnen scholen terecht met vragen ten aanzien van vormgeven, herpositioneren en/of verankeren van LOB. Alle producten en inzichten uit het project worden via het servicepunt ontsloten en de achterliggende expertise wordt behouden. Het servicepunt zal inzetten op het verhelderen van onderliggende wet- en regelgeving, kennisuitwisseling faciliteren rond de vormgeving van LOB en een makelaarsfunctie vervullen rond ondersteunings- en professionaliseringsbehoeften.

In dit projectplan staan de activiteiten en diensten beschreven die het Servicepunt LOB in de nieuwe projectperiode van 1 januari 2016 tot 31 december 2016 gaat uitvoeren. Hierbij wordt nauw aansluiting gezocht bij de servicepunten IHKS en examinering en bij het nieuw opgerichte platform L&B van de MBO Raad. Daarnaast worden de netwerken die zijn opgebouwd binnen het stimuleringsplan LOB zo veel mogelijk benut en wordt actief gezocht naar de aansluiting met het netwerk beroepskolom van de MBO Raad.

Intentie van OCW en de MBO Raad is om ook na 2016 te komen tot een meerjaren-ondersteuning van LOB in het mbo. Welke ondersteuning partijen via MBO Diensten daartoe willen organiseren zal onder meer afhangen van evaluatie van het servicepunt LOB, van de regelgeving rond Loopbaan & Burgerschap en de wijze waarop de subsidieregeling Bve wordt bijgesteld.

De scope en activiteiten die daar uit volgend na 1 januari 2017 nuttig en nodig zijn worden in de loop van 2016 tussen OCW en de MBO Raad besproken.

In hoofdstuk 2 en 3 van dit projectplan staat een algemene beschrijving van het Servicepunt lob mbo en wordt de organisatie toegelicht. In hoofdstuk 4 worden alle activiteiten beschreven die het servicepunt in 2016 en 2017 gaat uitvoeren en wordt afgesloten met een planning en activiteitenoverzicht. In hoofdstuk 5 is de begroting en de gevraagde subsidie opgenomen.

Hoofdstuk 1 Servicepunt lob

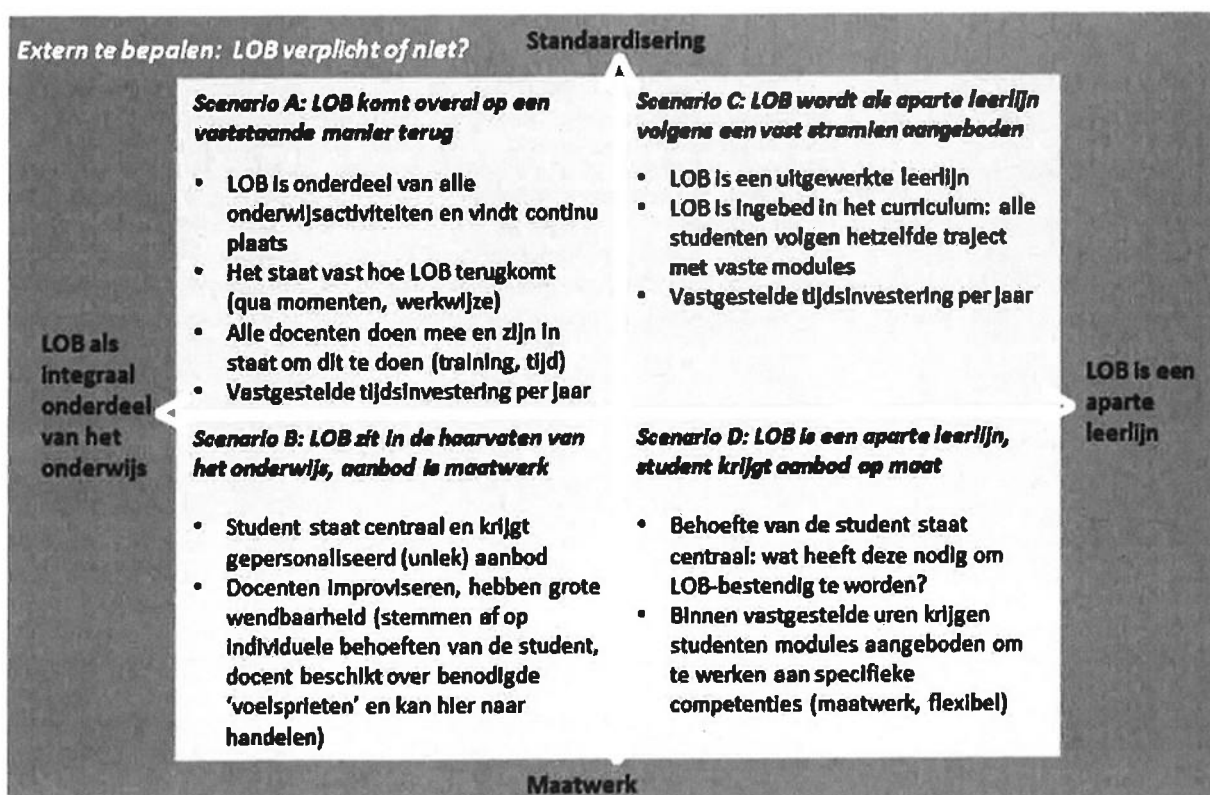
Achtergrond en overwegingen

In diverse brieven en uit kamerdebatten blijkt het belang dat OCW en de Tweede Kamer hechten aan een goede invulling en borging van LOB.

Uit de evaluatie van het LOB project (e-safari) blijkt dat ook scholen hechten aan een goede LOB:

- Afgelopen jaren is ingezet op bewustwording en deskundigheidsbevordering
- LOB in verschillende varianten en intensiteiten is uitgerold
- LOB pedagogische cultuurverandering betekent
- Uitrol nog volop gaande

Ook wordt in de evaluatie geconstateerd dat de wijze waarop scholen LOB vormgeven zeer divers is. In schema:

In de statuten van de MBO Raad staat dat zij de belangen van de mbo-instellingen behartigt. De MBO Raad hechten er daarom aan om een servicepunt bij MBO Diensten in te richten waarin scholen, ongeacht de keuze die zij maken met betrekking tot de inrichting van het loopbaanleren, terecht kunnen voor ondersteuning, kennisdeling en professionalisering.

Doel van het servicepunt

Het nieuwe servicepunt lob mbo heeft tot doel mbo-scholen te ondersteunen bij de het maken van keuzes over de inrichting van LOB en de verdere implementatie daarvan. Zij werkt daartoe vraaggericht, beantwoordt vragen van scholen over lob, ontsluit ontwikkelde producten, diensten en inzichten uit het stimuleringsplan LOB en brengt die middels conferenties onder de aandacht. Het servicepunt lob ontsluit informatie over wet- en regelgeving, stimuleert kennisuitwisseling tussen scholen over lob en verbindt waar nodig partijen met elkaar.

Scope

Vanuit een visie dat scholen zelf gaan over het hoe, richt het servicepunt zich **wel** op:

- Nadere toelichting van bestaande wet- en regelgeving (zie ook het perspectief op nieuwe wetgeving)
- Verzorgen van voorlichting en kennisdeling met betrekking tot inzichten over loopbaanleren en in te zetten instrumentarium.
- Organiseren van kennisdeling tussen scholen onderling, daar waar mogelijk ook sector overstijgend.
- Beschikbaar maken van een (na)scholings cq professionaliseringsaanbod
- Op aanvraag verzorgen van voorlichting op basis van bestaand LOB instrumentarium
- Op aanvraag ondersteunen van individuele scholen die participeren in de citydeal.
- Aanreiken van ontwikkelingen die relevant zijn voor (OCW)beleidsprioriteiten.
- Ruimte voor 'beperkte ontwikkeling van instrumenten/producten': zoals bijvoorbeeld een verdere doorontwikkeling van de handreiking LOB.

Het servicepunt richt zich **niet** op:

- Een brede uitrol cq implementatie van de opbrengsten van het LOB project bij alle scholen.
- Een brede implementatie van nieuw in te voeren wet- en regelgeving.
- Het financieren van professionalisering van docenten vanuit scholen (in kader LOB).
- Implementatie van nieuwe wet- en regelgeving LOB die bij aanvang van project nog niet bekend is en waar bij aangaan van de projectverplichting geen bestuurlijke borging bij bestuur MBO Diensten over is geweest.

Vertegenwoordiging van de sector

Vanwege de afspraken over rolverdeling tussen de MBO Raad en de servicepunten van MBO Diensten, fungeert het servicepunt **niet als belangenbehartiger** voor LOB richting OCW en/of andere partijen. Wel kan in voorkomende gevallen door andere partijen dan de scholen, gebruik worden gemaakt van de expertise van het servicepunt.

Afspraken over producten en diensten die niet zijn opgenomen in het activiteitenplan, kunnen alleen ondergebracht worden bij het servicepunt n.a.v. een afspraak met directeur MBO Diensten, c.q. bestuur MBO Diensten.

Toekomstige ontwikkelingen

LOB is een wezenlijk aspect van opleidingen in alle sectoren van het Nederlandse onderwijsstelsel. Hoewel inzichten en methodieken kunnen variëren met het type onderwijs en de levensfase van de lerende, zijn de onderliggende uitgangspunten van loopbaanleren in de verschillende sectoren gelijk. Hoewel loopbaanleren gedurende de gehele onderwijsloopbaan van de lerende relevant is, vraagt de voorbereiding op de overgangen tussen de onderwijssectoren speciale aandacht. Wij zien daarom meerwaarde in een sectoroverstijgend servicepunt LOB waarin expertise en inzichten vanuit verschillende onderwijssectoren samenkomen en van waar uit scholen kunnen worden ondersteund in hun samenwerking in de regio. Het servicepunt LOB mbo zal dan ook, waar mogelijk, inhoudelijk bijdragen zodra de totstandkoming van een sectoroverstijgend servicepunt LOB een feit is.

Hoewel hier al enige tijd gesprekken over plaatsvinden, anticiperen we met dit plan op een dergelijk servicepunt niet eerder dan bij de start van studiejaar 2017-2018 een feit zal zijn.

Hoofdstuk 2 Organisatie

Het **Ministerie van Onderwijs** (OCW) is de opdrachtgever van het project 'Servicepunt lob mbo'. Aan het ministerie van OCW - als financier - brengt het servicepunt verslag uit over de voortgang van de activiteiten en serviceproducten middels een voortgangsrapportage (een tussenrapportage na 6 maanden) en middels voortgangsoverleg (vier maal per jaar).

Aan het einde van de projectperiode (31 december 2016) stelt het servicepunt een inhoudelijke en financiële eindrapportage op en biedt deze voor 1 april 2017 aan het ministerie aan.

De MBO Diensten is formeel subsidieaanvrager en zal als opdrachtnemer het project 'Servicepunt lob mbo' uitvoeren. Het servicepunt zal als onderdeel van de coöperatie MBO Raad/ MBO Diensten ondergebracht worden bij MBO Diensten. De projectleider van het Servicepunt lob mbo legt verantwoording af aan de manager Bedrijfstakgroepen en Strategie & Onderwijs van de MBO Raad en het bestuur van de MBO Diensten. Een van de **bestuursleden** van de MBO Diensten heeft LOB in portefeuille en agendeert eventuele vraagstukken op het snijvlak tussen belangenbehartiging en de opdracht van het servicepunt in het **bestuur van de MBO Diensten**. De projectleider van het servicepunt voert regelmatig overleg met zowel de manager als de beleidsadviseur lob van de MBO Raad over de aard, inhoud en voortgang van de activiteiten, de financiële verantwoording en de afstemming met de andere activiteiten van de MBO Diensten.

Vooruitlopend op een nieuw te vormen sectoroverstijgend servicepunt, werkt het servicepunt lob mbo samen met collega's van de VO-Raad en Vereniging Hogescholen.

Hoofdstuk 3 Activiteiten en producten 2016

Het is wenselijk om de ontwikkelde producten en diensten vanuit het stimuleringsplan LOB voor de sector te behouden en de ontwikkelde expertise zodanig te bundelen dat deze voor de scholen kan worden benut. Om dit te bereiken zet het servicepunt lob de volgende activiteiten in.

Deel 1

1.1 Project organisatie

Gegeven het tijdelijke karakter van het servicepunt ligt het voor de hand dat er een projectorganisatie wordt opgericht. De projectorganisatie zal bemenst worden door vaste medewerkers en een flexibele schil van freelancers. Qua type medewerkers zal, conform eindrapportage LOB 2011-2015 worden voorzien in:

- Inhoudsdeskundige op strategisch niveau (voor de beleidsmatige LOB ontwikkelingen, samenwerking met boven sectoraal steunpunt, organisatorische borging van het servicepunt).
- Inhoudsdeskundige op operationeel niveau (beantwoorden van vragen via de helpdeks, bundeling en verspreiding van de LOB ontwikkelingen, actualiseren en structureren helpdesk).
- ICT-deskundigen (voor de technische facilitering van de websites en het digitale vragen formulier).
- Projectondersteuning op communicatie (organisatie van kennisdelings-bijeenkomsten, visuele vormgeving van producten en diensten op de website).

De vaste bezetting van het servicepunt zal dan bestaan uit een projectleider/coördinator voor 0,4 fte, een projectmedewerker voor 0,5 fte en een beleidsadviseur voor 0,5 fte. Hiermee wordt de basis van het servicepunt ingericht t.b.v. activiteiten zoals die bij Deel 1 verder worden benoemd. De activiteiten vanuit de vraag van scholen bij Deel 2 zal leiden tot een zo efficiënt mogelijke uitbreiding van de formatie van de vaste bezetting van het servicepunt (dit zal worden gedekt uit budget begroot bij Deel 2).

1.2 Website www.lob4mbo.nl

Het Servicepunt lob mbo kent een drietal websites: www.lob4mbo.nl, www.mbstad.nl en www.beroepeninbeeld.nl.

Binnen de scope van Deel 1 (activiteiten en budget) valt:

- www.lob4mbo.nl

Deze website is binnen het stimuleringsplan LOB ontwikkeld en ontsluit alle relevante producten en diensten vanuit dit project. De website is de algemene website en vervult een belangrijke functie in de informatievoorziening en dienstverlening van het servicepunt. Het actueel houden en uitbreiden van deze website is dan ook een belangrijke taak. Op de website is algemene informatie te vinden en ontsluit praktijkvoorbeelden en instrumenten. Ook staat er informatie over professionalisering.

In 2016 en 2017 wordt deze website actueel gehouden, aangevuld met nieuwe informatie en periodiek geëvalueerd en bijgesteld.

Daarnaast wordt de website beheerd en technisch ondersteund.

De beide andere websites vallen onder Deel 3 (zie verderop in het plan).

1.3 Informatievoorziening

Het merendeel van de informatie ontsluit het servicepunt via de website lob4mbo.nl. Daarnaast maakt het gebruik van mailinglijsten en een RSS-functie om op de hoogte te blijven van nieuwe berichten op de website).

Nieuwsbrief lob

Ongeveer een keer per kwartaal wordt op basis van de actualiteit een nieuwsbrief samengesteld. Deze nieuwsbrief wordt verspreid via het huidige netwerk LOB en een aantal bestaande gremia van de MBO Raad. Denk hierbij aan netwerk beroepskolom en de bedrijfstakgroepen.

1.4 Helpdesk

Het servicepunt krijgt een helpdesk waar scholen terecht kunnen met hun vragen rond de invulling van LOB. Via deze helpdesk wordt de opgebouwde expertise op het gebied van lob ontsloten.

1.5 Ondersteuning op aanvraag

Scholen die specifieke implementatievragen rond lob hebben, kunnen hier via de helpdesk ondersteuning bij krijgen. In bepaalde gevallen kan deze ondersteuning worden geleverd via het servicepunt, in andere gevallen vindt gerichte doorverwijzing plaats. Voor scholen die participeren in de City deal is er een aanvullend budget gereserveerd, waar zij (aanvullend) uit kunnen putten. Hierdoor is het mogelijk om specifieke ondersteuning betrekking hebbende op de, bij het servicepunt, aanwezige LOB

instrumenten aan te vragen. Hiermee kunnen mbo scholen ondersteund worden om de verplichtingen zie vanuit City deal zijn aangegaan.

1.6 Bijeenkomsten

Het servicepunt heeft tot doel kennis en inzicht rond LOB te ontsluiten. Het onder de aandacht brengen van LOB bij besluitvormende gremia op instellingsniveau, het actief verspreiden van kennis en het op gang brengen van discussies zijn hierbij een belangrijk hulpmiddel. Hiervoor organiseert het servicepunt op centrale locatie(s) in Nederland verschillende type activiteiten.

- **Regionale kennisdelingsbijeenkomsten**

in de periode januari 2016 tot augustus 2017 organiseert het servicepunt 8 regionale kennisdelingsbijeenkomsten. Deze bijeenkomsten zijn toegankelijk voor alle professionals die zijn betrokken bij de (studie)loopbaanbegeleiding van studenten. Gezien het belang van samenwerking met afnemend en toeleverend onderwijs, vindt er in elke regio in ieder geval 1 sector-overstijgende kennisdelingsbijeenkomst plaats. Doel is ook om scholen te attenderen op goede voorbeelden elders.

- **Leg-uit-bijeenkomsten**

De wijze waarop scholen vormgeven aan lob is zeer divers. De handreiking lob kan scholen ondersteunen bij de vormgeving en uitvoering van lob. Na publicatie van de nieuwe exameneisen LOB en de handreiking vindt een serie van drie Leg-uit-bijeenkomsten plaats, om nadere toelichting te geven op de geldende eisen en om diverse vraagstukken te beantwoorden. Deze bijeenkomsten worden georganiseerd in samenwerking met het Ministerie van OCW en de Inspectie van het Onderwijs. Deze bijeenkomsten leiden mogelijk tot aanvullingen op de handreiking lob met als doel een servicedocument voor de scholen te realiseren. Hierdoor worden scholen ondersteund bij de implementatievraagstukken waar zij (vanuit hun eigen keuzes rond LOB) voor staan. Overigens wordt een eventueel wettelijk verplicht uniform LOB dossier expliciet uitgesloten en zou haaks staan op de insteek van (het servicepunt) LOB.

- **Themabijeenkomsten**

Voor specifieke thema's organiseert het servicepunt lob een drietal themabijeenkomsten (voor maximaal 25 personen). Dit zijn inhoudelijk specifieke bijeenkomsten waar belangstellenden zich voor kunnen aanmelden. Doelstelling is zowel informeren als kennisdeling. Voor het servicepunt geven deze themabijeenkomsten vaak input om een onderwerp verder uit te diepen of een publicatie voor te breiden. Ook organiseert het servicepunt themabijeenkomsten waarvoor zij zelf mensen uitnodigt. Voor scholen betrokken bij City deal zal een aparte themabijeenkomst worden georganiseerd.

Deel 2

1.7 Vraag gestuurde activiteiten (implementatievragen vanuit individuele instellingen)

Het servicepunt werkt vraaggericht. Scholen kunnen verzoeken doen of op basis van actuele ontwikkelingen kunnen landelijke (informatie)bijeenkomsten wenselijk of noodzakelijk zijn. De leiden tot activiteiten vanuit het servicepunt die additioneel zijn t.o.v. Deel 1 en ook additioneel begroot zijn. De grootte van deze vraag en daaruit volgende omvang van activiteiten is voorafgaand moeilijk zeer specifiek te definiëren. De daadwerkelijke vraag zal uit een viertal redenen geformuleerd worden richting het servicepunt en wordt zo mogelijk gehonoreerd:

- Ten eerste: uit de evaluatie van het voorgaande stimuleringsproject LOB blijkt dat er vanuit veel scholen ondersteuningsvragen zullen komen gericht op implementatie van LOB. Vanwege de diverse vragen, zal de daadwerkelijke vraag vanuit scholen richting het servicepunt verschillen.
- Ten tweede: voor scholen die participeren in de City deal is specifieke ondersteuning beschikbaar op verzoek bij het servicepunt. Gezien de beleidsprioriteit die de ministeries OCW en SZW hier aan geven wordt er extra budget (100.000,-) voor vrijgemaakt. Dit budget wordt apart geoormerkt binnen het projectbudget van servicepunt LOB en is alleen beschikbaar voor mbo scholen die participeren in de City deal. De vraagarticulatie van deze scholen zal bijzondere aandacht krijgen, waarna passende ondersteuning middels LOB instrumenten en kennisdeling onderling wordt georganiseerd.
- Ten derde komt er een aantal ontwikkelingen op scholen af die ook invloed zal hebben op de vormgeving van LOB in het mbo. Bijvoorbeeld: de keuzes die scholen (en studenten) moeten maken m.b.t. invoering van keuzedelen in de herziene kwalificatiestructuur kan bijvoorbeeld leiden tot LOB vragen.
- Ten vierde stelt het servicepunt zich gelijktijdig ook proactief op richting scholen door hen bij nieuwe ontwikkelingen te ondersteunen met informatie, documenten of activiteiten.

Om op deze vraag gestuurde activiteiten te kunnen inspelen is het zaak flexibiliteit bij het servicepunt in te bouwen en derhalve in de opdracht van het servicepunt. Een passende infrastructuur zal worden ingericht vanuit het servicepunt. De daaruit volgende activiteiten zullen worden uitgevoerd door inhoudsdeskundigen die kennis hebben van de ontwikkelingen in het veld. Daarbij zal de eindevaluatie LOB (2011-2015) aangrijpingspunt zijn om de scholen te helpen hun vraag tijdig te articuleren.

Aan het eind van de projectfase 2016 levert het project een 'portret' op per instellingen met daarin een beeld van de LOB activiteiten per instellingen. Deze komen beschikbaar op de website lob. Hiermee kan de instellingen haar verworvenheden in de etalage zetten, ontstaat er een voorwaarde voor kennisdeling tussen instellingen.

Daarnaast zal ingezet worden op een goed netwerk van mbo-instellingen, beleidsmakers en commerciële partijen, opdat het servicepunt de 'makelaarsfunctie' goed kan vervullen bij het aanreiken van goede voorbeelden.

Tevens is het zaak om de verwachting richting scholen (wat zal het servicepunt niet kunnen m.b.t. vraag) ook goed te definiëren.

Resultaten Deel 2

- Ondersteuningsactiviteiten op de vraag van instellingen bij Lob. Dit betekent formatie die daartoe instellingen ondersteunt.
- Bijeenkomsten in kader van leg uit en kennisdeling.
- Netwerkbijeenkomsten LOB tussen instellingen
- Servicepunt als makelaarsfunctie ook t.o.v. derden).
- Ondersteuning mbo scholen participierend aan City deal middels Lob instrumenten.
- Een portret Lob per instelling waardoor LOB in het mbo zichtbaar gemaakt wordt voor derden, maar vooral t.b.v. inspiratie en kennisdeling tussen instelling.

In de begroting nemen we m.b.t. deze vraaggestuurde activiteiten een algemene stelpost Deel 2 op.

Voor wat betreft uitputting gericht op vraag van scholen bij Deel 2 (c.q. de verdeling over scholen) zal verdeling van budget per kwartaal (naar rato) als richtsnoer gehanteerd worden. Er is geen sprake van een trekkingsrecht vanuit individuele instellingen op dit budget. Dit geldt niet voor budget City Deal. Dit budget is geormerkt en bestemd voor scholen betrokken bij City deal. Zij zullen actief benaderd worden om hun vraag tijdig in beeld te hebben opdat passende ondersteuning vanuit het servicepunt LOB dan ook tijdig gerealiseerd kan worden.

Vragen van instellingen die buiten proportie van beide budgetten vallen zullen dan ook met die argumentatie niet gehonoreerd worden.

Deel 3

1.8 De websites www.mbstad.nl, www.beroepeninbeeld.nl en studie in cijfers

Deze websites worden als apart deel in dit plan benoemd en begroot. Reden is dat er een onderzoek loopt naar de vormgeving van een portal. In betreffende onderzoek spelen deze websites een rol. In afwachting van de ambitie die OCW voor ogen heeft en partijen zoals MBO Raad, SBB en VO Raad (e.a.) overeenkomen en in afwachting van een definitieve vraag vanuit OCW m.b.t. ontwikkeling van een portal, worden de websites op de volgende pagina voor 2016 en 2017 in de lucht gehouden.

- www.mbstad.nl en www.beroepeninbeeld.nl
Deze websites vormen samen een portal voor jongeren (en hun omgeving) die zich willen oriënteren op opleidingen in het mbo en beroepen waarvoor wordt opgeleid. Deze websites bevatten feitelijke informatie, instrumenten en handreikingen op basis waarvan verschillende doelgroepen aspirant studenten kunnen ondersteunen bij hun oriëntatie op een studiekeuze in het mbo. Binnen deze portal wordt gebruik gemaakt van diverse instrumenten die zijn ontwikkeld binnen het stimuleringsplan LOB. De website MBO Stad is de site waarop aankomende mbo-studenten zich kunnen oriënteren en informatie krijgen over een te kiezen opleiding. Middels deze website geven mbo-scholen invulling aan hun informatieplicht, aangezien oriëntatie, voorlichting en feitelijke arbeidsmarktinformatie via deze portals wordt ontsloten. De website Beroepen in Beeld biedt informatie voor studenten om een beeld te vormen van diverse beroepen en de kans op stage en/of werk.
- *Studie in cijfers* (inclusief website)
Het thema doelmatigheid is onderdeel van het mbo. Het betekent onder meer dat er goede voorlichting beschikbaar is voor studenten. Wanneer studenten goed zicht hebben op de arbeidsmarktrelevantie en kwaliteit van opleidingen, zijn ze in staat een meer afgewogen opleidingskeuze te maken. Deze gegevens worden onder de naam: Studie in Cijfers verzameld. De informatie wordt vervolgens middels bijsluiters bij opleidingen ontsloten. Het betreft informatie betreffende o.m.:
 - Het percentage geslaagde studenten
 - De Kans op Werk
 - De Kans op Stage

Activiteiten en resultaten Deel 3

A. MBO stad: deze website wordt in 2016 gecontinueerd en voor wat betreft inhoud als technische omgeving actueel gehouden. Activiteiten betreffen het onderhoud van de huidige web-omgeving, zowel technisch onderhoud als actualisatie van inhoud op de website. Daarnaast afstemming van inhoud en (technische) infrastructuur met Beroepen in Beeld en Studie in Cijfers,

B. Beroep in Beeld: deze website wordt in 2016 gecontinueerd en voor wat betreft inhoud als technische omgeving actueel gehouden. Activiteiten betreffen het onderhoud van de huidige web-omgeving, zowel technisch onderhoud als actualisatie van inhoud op de website.

C. Studie in Cijfers

Diverse scholen hebben aangegeven graag in gesprek te gaan met elkaar over de mogelijkheden om Studie in Cijfers in te zetten in het voorlichtingsproces.

Ook wordt verder gewerkt aan ontsluiting middels de websites van alle scholen. Studie in Cijfers van elke opleiding wordt reeds gepubliceerd bij dertig scholen. Doel is gebruik door alle mbo scholen. Vanaf september 2015 zal Studie in Cijfers voor de herziene kwalificatiedossiers gepubliceerd gaan worden.

Daarnaast wordt bekeken of het mogelijk is om Studie in Cijfers ook op de voorlichtingswebsites Beroepen in Beeld en MBO Stad te publiceren.

Door publicatie van Studie in Cijfers op deze centrale voorlichtingswebsites kan er gerichtere communicatie voor het gebruik van Studie in Cijfers ingezet worden.

De feitelijke doorontwikkeling van deze websites en het beheer hiervan zal plaatsvinden in het consortium van MBO Diensten en SBB. MBO Diensten zal als penvoerder van het project LOB afspraken maken m.b.t. activiteiten en budget vanuit SBB.

De begroting voor Deel 3 is opgesplitst in:

- MBO stad. MBO Diensten activiteit begroot op €150.000,-.
- Beroep in Beeld. SBB activiteit begroot op €50.000,-
- Studie in Cijfers. SBB activiteit begroot op €100.000,-.

Het betekent dat in voorliggende plan een budget van in totaal 150.000,- voor LOB activiteiten van SBB is ingeruimd.

A. Toelichting activiteiten MBO Stad 2016

Aanpassingen naar aanleiding van de invoering Herziene Kwalificatiestructuur

In 2015 zijn wordt MBO Stad geactualiseerd met het oog op de herziene kwalificatiestructuur. Dit betekende een forse onderhoudsslag. Veel kwalificaties zijn veranderd qua naamgeving, er zijn kwalificaties verdwenen en er zijn nieuwe bijgekomen. In het bijzonder zullen de keuzedelen tot wijzigingen leiden. Deze aanpassingen hebben consequenties voor het aanwezige materiaal dat nog gebaseerd is op de oude kwalificatiestructuur.

Deze website wordt in 2016 gecontinueerd en voor wat betreft inhoud als technische omgeving actueel gehouden. Diverse activiteiten worden ontplooid t.b.v. afstemming met Beroepen in Beeld en Studie in Cijfers.

Actualiseren en koppelen Beroepen in Beeld / Applicatie onderhoud

MBO stad is opgebouwd uit verschillende omgevingen en webservices die aan updates onderhevig zijn. Denk bijv. aan browser releases die direct consequenties hebben voor de applicatie. Applicatiebeheer omvat: veiligheidsupdates, preventief optreden tegen bugs, geringe kans op bugs, geen verouderde systemen, optimale performance, zekerheid

Functioneel beheer

Naast het technische applicatie onderhoud vindt ook functioneel onderhoud plaats. Hieronder valt o.a. het aanpassen van de teksten, wijzigingen verwerken n.a.v. de kwalificatiestructuur (nieuwe dossiers), trefwoorden, links leggen naar verdiepende sites,

bijwerken salarisgegevens en het inspelen op wijzigingsverzoeken vanuit het onderwijsveld.

Communicatie

Er worden activiteiten ontplooid t.b.v. van vindbaarheid en gebruik van MBO Stad in het voortgezet onderwijs. Faciliteren van voorlichtingsactiviteiten t.b.v. gebruik in voortgezet onderwijs. De sites Beroepen in Beeld en MBO Stad zullen blijvend onder de aandacht gehouden moeten worden. Hiervoor dient gezamenlijk ontwikkeld communicatiemateriaal beschikbaar gesteld te worden (decanen, LOB begeleiders in zowel vo als mbo). Los daarvan zal ook materiaal beschikbaar moeten komen voor de adviseurs praktijkleren.

Projectcoördinatie en afstemming

Interne afstemming, financieel beheer, bezoekersmetingen en rapportages, contacten met externe partijen.

Begroting

Deze is gebaseerd op de daadwerkelijke uitputting MBO Stad uit het LOB 2015.

Indicatieve begroting MBO stad	Kosten
Materieel	
Communicatie, afstemming BiB en voorlichting vo	€ 25.000
Projectaansturing, onderhoud, functioneel beheer, en actualiseren	€ 125.000
totaal MBO stad	€ 150.000

B. Toelichting activiteiten Beroepen in Beeld in 2016

Aanpassingen naar aanleiding van de invoering Herziene Kwalificatiestructuur

Eind 2015 zijn alle beroepen in Beroepen in Beeld vastgelegd volgens de naamgeving die gebruikt wordt in de herziene kwalificatiestructuur. Dit betekende een forse onderhoudsslag. Veel beroepen zijn veranderd qua naamgeving, er zijn beroepen verdwenen en er zijn nieuwe beroepen bijgekomen. Deze aanpassing heeft consequenties voor het aanwezige beeldmateriaal dat nog gebaseerd is op de oude kwalificatiestructuur. Beroepenfilms sluiten niet meer 100% aan bij de beroepenbeschrijvingen en er zijn beroepen waarvoor nog geen film beschikbaar is. Het is minimaal noodzakelijk om de films te ontwikkelen bij nieuwe beroepen waarvoor nu geen film beschikbaar is. In totaal betreft dit 30 filmpjes.

N.B. het actualiseren van meer filmpjes is zeer wenselijk, mits hiervoor ruimte is binnen het totale budget. Voor €50.000,- extra kunnen nog ong. 30 filmpjes extra

geactualiseerd worden. Indien onderuitputting aan de orde is, zullen we OCW vragen deze middelen hiertoe aan te mogen wenden.

Actualiseren en koppelen kans op werk/kans op stage

Applicatie onderhoud

Beroepen in Beeld is opgebouwd uit verschillende modules, libraries en webservices die aan updates onderhevig zijn. Denk bijv. aan browser releases die direct consequenties hebben voor de applicatie.

Applicatiebeheer omvat: veiligheidsupdates, preventief optreden tegen bugs, geringe kans op bugs, geen verouderde systemen, optimale performance, zekerheid.

Functioneel beheer

Naast het technische applicatie onderhoud vindt ook functioneel onderhoud plaats. Hieronder valt o.a. het aanpassen van de teksten, wijzigingen verwerken in de kwalificatiestructuur (nieuwe dossiers), trefwoorden, links leggen naar verdiepende sites, bijwerken salarisgegevens en het inspelen op wijzigingsverzoeken vanuit het onderwijsveld.

Communicatie

De sites Beroepen in Beeld en MBO Stad zullen blijvend onder de aandacht gehouden moeten worden. Hiervoor dient gezamenlijk ontwikkeld communicatiemateriaal beschikbaar gesteld te worden. Los daarvan zal ook materiaal beschikbaar moeten komen voor de adviseurs praktijkleren.

Projectcoördinatie en afstemming

Interne afstemming, financieel beheer, bezoekersmetingen en rapportages, contacten met externe partijen.

Begroting

Op basis van cofinanciering komen de onderdelen applicatieonderhoud, functioneel beheer, communicatie en project coördinatie en afstemming voor rekening van SBB.

Indicatieve begroting Beroepen in Beeld	
Beeld	Kosten
Materieel	
Aanvullen ontbrekende beroepenfilms & Actualiseren en koppelen kans op werk en kans op stage	50.000
totaal Beroepen in Beeld	50.000

C. Toelichting activiteiten Studie in Cijfers in 2016

1. Doorontwikkeling van het portal waarop scholen hun Studie in Cijfers kunnen selecteren, toelichtingen toevoegen en Studie in Cijfers downloaden.
2. Doorontwikkeling publicatie Studie in Cijfers op centrale websites (zoals Beroepen in Beeld).
3. Brede communicatie na lancering van Studie in Cijfers op centrale website. Communicatieactiviteiten voor verschillende doelgroepen (decanen, jongeren, instellingen, branches)
4. Evaluatie van gebruik en impact Studie in Cijfers op studiekeuze (najaar 2016).
5. Onderhoud en (data)beheer van Studie in Cijfers in functionele en technische zin, het monitoren van het gebruik en het actualiseren van de inhoud. (doorlopend 2016).
6. Coördinatie met het ministerie van OCW, betrokken partijen, gebruikersgroep, klankbordgroep en deelnemende instellingen (helpdesk). (doorlopend 2016)
7. Ondersteuning deelnemende mbo-instellingen en overleg met niet-deelnemende instellingen (doorlopend 2016).

Indicatieve begroting studie in Cijfers 2016	
Materieel	€ 51.000,-
Personeel	€ 49.000,-
Totaal	€ 100.000,-

Hoofdstuk 4 Begroting

In deze paragraaf is de begroting opgenomen om de hiervoor beschreven doelstellingen en activiteiten in 2016 te kunnen uitvoeren. De begroting geeft inzicht in de algemene projectkosten die nodig zijn voor de projectorganisatie. Onder Deel 1 zijn de algemene kosten en de kosten van de projectorganisatie beschreven, onder Deel 2 de kosten per activiteit. De kosten per medewerker, activiteit of kalenderjaar kunnen nog verschuiven tijdens de uitvoering van het project, uiteraard binnen de totale begroting.

De totale subsidieaanvraag en totale subsidiebedrag bedraagt: 1.074.079 euro over 2016.

Aan het einde van de projectperiode zal een rapportage van de activiteiten en een financiële rapportage worden gemaakt. Bij de subsidieverlening voor de projectperiode tot en met 2015 werd gewerkt met een betaling van voorschotten per kwartaal, waarbij de laatste betaling plaatsvond na vaststelling van de subsidie. Voorgesteld wordt om deze betalingsritmiek ook voor de projectperiode 2016 te hanteren.

Begroting LOB 2016		
Deel 1 Projectorganisatie		2016
Projectorganisatie		
Projectleider / Coördinator		€ 66.736,00
Projectmedewerker		€ 44.720,00
Beleidsadviseur		€ 83.420,00
Communicatie		€ 27.520,00
Projectmedewerker Financiën		€ 24.183,20
Kosten Accountant		€ 12.500,00
Subtotaal Deel 1 a		€ 259.079,20
Deel 1 Activiteiten		
Website www.lob4mbo.nl	technisch beheer en onderhoud	€ 2.000,00
Servicepunt (vraagbaak en verbinding)	technisch beheer en onderhoud	€ 5.000,00
Publicaties	drukwerk diversen	€ 10.000,00
Bijeenkomsten (Regionale kennisdelingsbijeenkomsten 8x)	organisatie, zaalhuur, catering	€ 40.000,00
	bijdrage deelnemers (4 * 150 p * € 50)	€ -30.000,00
Leg-uit-bijeenkomsten (3 per jaar, 6 totaal)	organisatie, zaalhuur, catering	€ 12.000,00
Themabijeenkomsten (3 per jaar)	organisatie, zaalhuur, catering	€ 6.000,00
Ontwikkelen / bijstellen LOB servicedocumenten		€ 45.000,00
Subtotaal Deel 1 b		€ 90.000,00

Deel 2 Vraaggerichte Activiteiten

Vraaggerichte activiteiten individuele ondersteuning scholen LOB	€ 225.000,00
Portret Lob per instelling	€ 100.000,00
Geoomerkt budget participerende scholen bij city deal	€ 100.000,00

Subtotaal Deel 2	€ 425.000,00
-------------------------	---------------------

Deel 3 Websites

MBO stad (onderhoud MBO Diensten)	€ 150.000,00
Beroep in Beeld (onderhoud SBB)	€ 50.000,00
Studie in cijfers (doorontwikkeling SBB)	€ 100.000,00

Subtotaal Deel 3	€ 300.000,00
-------------------------	---------------------

Totaal	€ 1.074.079
---------------	--------------------

* Over de inzet van externe projectmedewerkers wordt BTW gerekend. De bedragen zijn inclusief deze BTW.

Van: [redacted]@ombodiensten.nl>
Verzonden: woensdag 16 december 2015 18:05
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: stand van zaken financiën

Urgentie: Hoog

Dag [redacted]

Inmiddels kunnen we een grove inschatting maken van de uitgaven et cetera van Q4.

De informatie is als volgt:

- Realisatie Q4 tot nu toe:	752.000,-
- Daarnaast nog verplichtingen (die dus nog betaald moeten worden)	365.000,-
- Mogelijke afwijking (omdat nog niet alles is verwerkt)	100.000,-
Totaal	1.217.000,- (dit is dus onze
prognose voor Q4)	

We hadden moeten uitgeven:	1.500.000,-
Onderbesteding in Q4	300.000,-
Hiermee is totale bedrag t.a.v. onderbesteding (naar verwachting)	700.000,-

Ik hoop dat je hiermee verder kunt en bij vragen kun je [redacted] en/of mij morgen bellen of mailen. We zijn dan in overleg met de kerngroep maar kunnen wel gestoord worden.

Prettige avond en groet, mede namens [redacted]

[redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]
 Projectleider Stimuleringsproject LOB in het mbo
 MBO Diensten

E. [redacted]@ombodiensten.nl
 M. [redacted]
 website: www.lob4mbo.nl

Loeprest: Quantitatieve Begroeiing

Het project "Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo" wordt gesubsidieerd door het ministerie van OCW en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van MBO Diensten.

Bezoekadres Houttuinlaan 6 | 3447 GM | Woerden
Postadres Postbus 2051 | 3440 DB | Woerden | 0348 – 75 36 10

De informatie in deze e-mail is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Indien de lezer van deze mededeling niet de geadresseerde is, wordt u er hierbij op gewezen, dat u geen recht hebt kennis te nemen van de resterende inhoud van deze e-mail, het te kopiëren of te verstrekken aan andere personen dan de geadresseerde. Indien u deze e-mail abusievelijk hebt ontvangen, brengt u dan de afzender op de hoogte waarbij u gevraagd zal worden het originele bericht te vernietigen. MBO Diensten is niet verantwoordelijk en wijst iedere aansprakelijkheid af voor en/of in verband met alle gevolgen en/of schade van een onjuiste en/of onvolledige verzending en ontvangst van deze e-mail.

Dit bericht (inclusief eventuele bijlagen) kan vertrouwelijk zijn en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Als u dit bericht onterecht ontvangt, wordt u verzocht de inhoud niet te gebruiken en de afzender te informeren door het bericht te retourneren. Hoewel de informatie met zorg is samengesteld, kan de MBO Raad niet garanderen dat dit bericht correct, volledig en tijdig overkomt.